

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TEFSİRÜ'L-CÜZÜ'N-NEBE
İNCELEME-METİN-DİZİN-TIPKIBASIM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Sinem CEYLAN

Niğde
Ağustos, 2019

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TEFSİRÜ'L-CÜZÜ'N-NEBE
İNCELEME-METİN-DİZİN-TIPKIBASIM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Sinem CEYLAN

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Elçin YILMAZKAYA

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ahmet BÜYÜKAKKAŞ

Üye : Prof. Dr. Talip YILDIRIM

Niğde

Ağustos, 2019

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Tefsirü’l-Cüzü’n-Nebe, İnceleme-Metin-Dizin- Tıpkıbasım” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullandıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.../.../...

Sinem CEYLAN

ONAY SAYFASI

Dr. Öğr. Üyesi Elçin YILMAZKAYA danışmanlığında Sinem CEYLAN tarafından hazırlanan “Tefsirü'l-Cüzü'n-Nebe (İnceleme-Metin-Dizin)” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

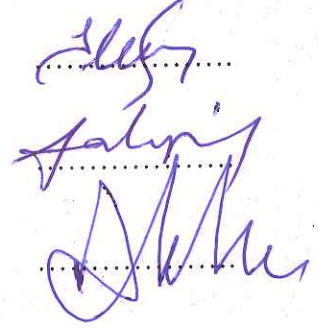
Tarih: 05.08.2019

JÜRİ :

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Elçin YILMAZKAYA

Üye : Prof. Dr. Talip YILDIRIM

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ahmet BÜYÜKAKKAŞ

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..... Tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Emin Hüseyin ÇETENAK
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Dil incelemesi yapılan çalışmalarda Türk dilinin tarihi gelişimine ışık tutma amaçlanmaktadır. Bir dile ait yazılı metinler yazıldığı dönemin kültürü yansıttığından her daim ilgi çekici olmuştur. Dile ait malzemeler o dili konuşanların dünyaya bakışlarını, kültürlerini, inançlarını yansıtır ve geçmişi aydınlatır. Bu sebepten dolayı dil ile ilgili malzemeyi incelikle işlemek önem kazanmaktadır.

Çalışmamızın konusu olan Nebe Suresi Kur'an-ı Kerim'in yetmiş sekizinci suresidir. Mekke'de indirilmiştir. Kırk ayetten oluşur ve adını ikinci ayette geçen ve "önemli haber" anlamına gelen "Nebe" kelimesinden almıştır. Bu sureye meşhur adıyla "Amme suresi" de denir. Amme cüzü, Nebe suresiyle başlayıp Nâs suresi ile biten Kur'an-ı Kerim'in otuzuncu ve son cüzüdür. Bu çalışmada Amme cüzü içerisinde 1b-19a varakları arasında yer alan surelerden Nebe, Naziat, Abese, Tekvir, Mudaffifin, Buruc, Tarık, Gaşıye, Fecr ve Alak ile ilgili bir tefsirin inceleme, metin, dizin, söz varlığı üzerine bilgi verilmiştir.

Çalışma; Giriş, İnceleme, Metin, Dizin ve Tıpkıbasım bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş kısmında, Nebe suresi hakkında edinilen bilgiler paylaşılmış, eserin metnine nasıl ulaşıldığı anlatılmıştır.

İnceleme kısmında, kelime grupları ile ilgili belirtilen kurallar çerçevesinde eserin metni incelenmiş bu kurallara uygun kullanımlar belirlenip incelenmiştir.

Metin kısmında, elde mevcut bulunan metnin transkripsiyonu yapılmış, çevirisi verilmiştir.

Dizin kısmında metnin içerisinde yer alan kelimelerin metindeki kullanımına göre anlamlarından oluşan bir sözlük oluşturulmuştur.

Tıpkıbasımda ise yazmanın Arap harfli nüshasının fotokopisi bulunmaktadır.

Bu tez çalışması sırasında bana ışık tutan, emeğini esirgemeyen, araştırma ve inceleme yaparken aydınlatıcı, bilgilendirici açıklamalarıyla destek olan sayın danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Elçin YILMAZKAYA'ya, değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Ahmet BÜYÜKAKKAŞ' a, hayatım boyunca bana cesaret veren aileme ve kıymetli dostum İrem USANIR'a teşekkürü borç bilirim.

Sinem CEYLAN

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEFSİRÜ'L-CÜZÜ'N-NEBE

(METİN-İNCELEME-DİZİN-TIPKIBASIM)

CEYLAN, Sinem

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı AnaBilim Dalı

Danışman: Dr.Öğr. Üyesi Elçin YILMAZKAYA

Ağustos 2019, 229 sayfa

Bu yüksek lisans çalışmasında, bir sure tefsirinin incelemesi yapılmıştır. Bu tefsir Nebe suresi üzerine yapılmış olup içerisinde Kur'an'da bulunan başka surelerden de parçalar verilmiştir. Çalışmamızda bu metnin kelime grupları incelenmiş, transkripsiyonu yapılmış, dizini oluşturulmuştur. Telif edildiği dönemin dil özellikleri üzerine zengin bir hazinedir. O dönemdeki dil aydınlatıldığı için Türk tarihine de ait ışık tutan bir çalışma olmuştur. Metnin transkripsiyonu yapılırken Arapça parçalar orijinal haliyle bırakılmış olup yorum kısımları latin alfabesine aktarılmış ve bu sayede o dönemin söz varlığı ile sözcüklerin o günkü kullanımları gözlemlenmiştir. Kelime grupları incelenirken günümüzdeki kurallara da uygun şekilde kullanımlar tespit edilip örnekler verilmiştir. Dizin kısmında metin içerisindeki kelimeler taranmış metindeki kullanımları ve anlamları sözlüklerden tespit edilerek kaydedilmiştir. Bu çalışma ile o dönemin Türkçesine ait ciddi bir malzeme elde edilmiş olup bu malzemenin inceliklerle işlenmesi sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nebe suresi, tefsir.

ABSTRACT
TEFSİR'ÜL CÜZ'ÜN-NEBE
(TEXT-EXAMINATION-INDEX-FACSMILE)

CEYLAN, Sinem
Niğde Ömer Halisdemir University
Institute of Social Sciences
Department of Turkish Language and Literature
Supervisor: Dr. Elçin YILMAZKAYA
August 2019, 229 pages

ABSTRACT

In this thesis study, exegesis was examined for 13th century. This exegies were made about Surah Nebe, and also contain the other surah which place at Quran. In this study, word groups of this text were examined, transcribed and indexed. It is a rich treasure for language features of the period in which it was copyrighted. Also this thesis shed light on Turkish history. In the transcription of the text, the Arabic pieces were placed in their original form and the interpretation parts were transferred to Turkish language and thus the vocabulary of the period and the usage of the words were observed. While examining the word groups, the usage is determined according to the rules of today and examples are given. In the index section, the words in the text are identified and recorded from the dictionaries. With this study, a serious material belonging to 13th century Turkish has been obtained and this material has been finely processed.

Key Words: Surah Nebe, commentary.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	IV
KISALTMALAR.....	V
I. BÖLÜM (GİRİŞ).....	2
II. BÖLÜM (İNCELEME).....	19
II.1. Kelime Grupları	19
II.2. Kelime Grubu Çeşitleri	20
II.2.1. İsim Tamlaması	20
II.2.2. Sıfat Tamlaması	23
II.2.3. Sıfat-Fiil Grubu.....	24
II.2.4. İsim-Fiil Grubu	25
II.2.5. Zarf-Fiil Grubu	25
II.2.6. Tekrar Grubu	26
II.2.7. Edat Grubu.....	27
II.2.8. Bağlama Grubu	27
II.2.9. Unvan Grubu	29
II.2.10. Birleşik İsim Grubu.....	29
II.2.11. Ünlem Grubu	30
II.2.12. Sayı Grubu	31
II.2.13. Birleşik Fiil.....	31
II.2.14. Kısaltma Grupları.....	35
III. BÖLÜM (METİN).....	37
IV. BÖLÜM (DİZİN)	100
V. BÖLÜM (TIPKIBASIM)	199
SONUÇ	218
KAYNAKLAR.....	219
ÖZ GEÇMİŞ.....	220

KISALTMALAR

Kısaltmalar

Açıklama

AS

Aleyhisselam

SAV

Sallallahu Aleyhi ve Sellem

RA

Radiyallahu Anh

b.

Bin

A.

Arapça

F.

Farsça

I. BÖLÜM
(GİRİŞ)

I. GİRİŞ

Üzerinde çalışılan Tefsirü'l-Cüzü'n-Nebe adlı eser Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu içerisinde yer almaktadır. Arşiv numarası 06 Mil yz. A 3764/1.' dir. Müstensihî Abdullah b. Salih'tir. Telif tarihi 867 (1462), istinsah tarihi 1149 (1735), istinsah yeri ise Yılgın (İlgın) olarak belirtilmiştir. Nebe suresinin ilk ayet-i kerimleri ile başlamaktadır. Metnin söz başları kırmızı mürekkeple yazılmış olup ayet üstleri kırmızı çizgilidir. Siyah beyaz sırtlı, pembe kağıt kaplı karton bir cilt içerisinde yer almaktadır.

Nebe Suresi üzerine daha önce birçok çalışma yapılmıştır. Bugün kütüphanelerdeki eserlerden hareketle bilinen ilk Türkçe Kur'an tefsirlerinin arasında Amme cüzü olduğu görülmektedir.

Türkçe ilk tefsirlerden birisi olan Amme cüzü üzerine; Mustafa b. Muhammed, Mustafa b. Abdullah, Üveys b. Hoca Osman bir Emir İlyas b. Evliya ve Abdullah b. Salih tefsir çalışması yapmışlardır.

Konya İzzeddin Koyunoğlu Müzesi 13392'de kayıtlı bulunan bir mecmuanın 30b-70b varakları arasında yer alan mecmuanın üçüncü bölümünde Nebe suresinin tefsiri bulunmaktadır.

Nebe suresi tefsirleri üzerine birçok yüksek lisans ve doktora tezi hazırlanmıştır:

1. Ahmet Ziya ÖZKUL, *Amme Cüzü'nün Türkçe Tercümesi'nin Transkripsiyonlu Metni*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Mezuniyet Tezi, 1974. Bu çalışma, Konya Mevlana Müzesi 2270 numarada kayıtlı "*Amme Cüzü'nün Türkçe Tercümesi*" adıyla kayıtlı bulunan nüsha üzerinde hazırlanmış olup, söz konusu nüshanın ilk 100 varacağının transkripsiyonlu metninden oluşmaktadır.

2. Ulya NİSAR, *Amme Cüz'ü Tefsiri- Mustafa Bin Muhammed (121b- 143a)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 1987. Bu çalışma İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Kitaplığı 3779 numarada kayıtlı olan yazmanın 111b-192b varakları arasında bulunan

Amme cüzü tefsirinin yaklaşık 20 varaklık kısmının fonetik ve morfolojik hususiyetleri ile transkripsiyonunu ve indeksini ihtiva etmektedir. Yazmada Amme cüzü tefsirinin dışında Tebareke cüzü tefsiriyle iki adet Yasin suresi tefsiri bulunmaktadır.

3. Özcan TABAKLAR, *Amme Cüz'ü Tefsîri - Mustafa Bin Muhammed* (Varak no: 111b-121a/143a-154b), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 1987. Amme cüzü tefsirinin yaklaşık 20 varaklık kısmının fonetik ve morfolojik özellikleri ile transkripsiyonunu ve indeksini içeren bir çalışmadır.

4. Necati GÜL, *Amme Tefsiri, İnceleme-Metin*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, SBE, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı yüksek lisans tezi, Samsun 1995.

5. Hatice TÖREN, *Mustafa b. Muhammed, Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Amme Cüzü Tefsiri*, C.1 (Metin-İnceleme-Tıpkıbasım), C.II (Dizin), Çantay Yay. İstanbul, 2007. Bu çalışma Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesinde 873 numarayla kayıtlı olan nüsha üzerinedir.

6. Üveys b. Hoca Osman b. Emir İlyas b. Evliya tarafından yazılan eserin 1643 yılında istinsah edilen bir nüshası İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Genel Kitaplığı nadir eserler bölümünde 2495-188 numarayla kayıtlıdır. Toplamda 352 varaktan oluşan eser, aynı zamanda Yasin Suresi tefsirini de içermektedir (Özkan, 2008). Ahmet Doğu, eserin Konya Mevlana Müzesi Kütüphanesinde 2270 numarayla kayıtlı olan ve hem başı hem de sonu eksik olan bir nüshası üzerine yüksek lisans çalışması hazırlamıştır (Doğu, 1989).

Bilinen tek nüshası Almanya'da bulunan eserin Nebe ve Mülk surelerini tefsir eden kısımları Ahmet Sevgi tarafından iki ayrı çalışma olarak yayınlanmıştır;

7. Ahmet SEVGİ, (2013). *Livâyi'nin Manzûm Amme (Nebe Sûresi) Tefsîri*. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi(29), 1-20.

8. Livâyi'nin eseri Yasin, Mülk (Tebareke) ve Nebe (Amme) surelerinin manzum bir tefsiridir.

Bu çalışmamızda Nebe suresinin çeviri yazısı yapılmış ardından bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Metinde geçen kelime grupları incelenmiş kurallara uygun olan kullanımlar örnek olarak verilmiştir.

Çalışmamız; Giriş, İnceleme, Metin, Dizin ve Tıpkıbasım bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş kısmında, Nebe suresi hakkında edinilen bilgiler paylaşılmış, eserin metnine nasıl ulaşıldığı anlatılmıştır.

İnceleme kısmında, kelime grupları ile ilgili belirtilen kurallar çerçevesinde eserin metni incelenmiş bu kurallara uygun kullanımlar belirlenip incelenmiştir.

Metin kısmında, elde mevcut bulunan metnin transkripsiyonu yapılmış, çevirisi verilmiştir.

Dizin kısmında metnin içerisinde yer alan kelimelerin metindeki kullanımına göre anlamlarından oluşan bir sözlük oluşturulmuştur.

Tıpkıbasımda ise yazmanın nüshasının fotokopisi bulunmaktadır.

Tefsirü'l-Cüzün-Nebe adlı eserin 1b-9a varakları arası incelenmiş ve içerisinde Nebe, Naziat, Abese, Tekvir, Mudaffifin, Buruc, Tarık, Gaşiye, Fecr ve Alak adlı surelerden parçalara rastlanmıştır. Metinde bahsi geçen Nebe suresinde, sureye ad olan önemli haberin kıyametin kopması olduğu belirtilir. İnsanlar, bu büyük gün için hazırlık yapmaya çağırılır. Kıyametin kopmasını ve yeni bir yaratılışı imkânsız görenlere Allah'ın yaratmasındaki eşsizliğinden örnekler verilir. Buna bağlı olarak yeryüzünün, dağların, insanların çift çift, gecenin dinlenme, gündüzün çalışma için, bulutların ve meyve bahçelerinin yaratılışına ve bunlardaki hikmetlere dikkat çekilir. Bütün bunların sonlu olduğu belirtilerek kıyametin gerçekleşeceği hatırlatıldıktan sonra, kıyametle ilgili sahnelerin tasvirleri yapılır. Sura üflenmiş, dağların pamuk gibi atılışı ve ardından cehennem hazırlanışı, inkârcıların cehenneme girişi, küfürlerinin karşılığı olarak orada ebedî kalışları ayrıntılı olarak verilir. Surede, insanları imana davet etmek için

cennetle ilgili çok güzel tasvirlerle de yer verilir. Cennetteki bahçelerden, içeceklerden ve hizmetçilerden bahsedilir.

Allah'ın her topluma uyarıcı olarak peygamberler gönderdiği belirtildikten sonra bir defa daha inkârcıların cehennem korkusundan dolayı “Keşke toprak olsaydık da bugünleri görmeseydik.” şeklindeki pişmanlık dilekleriyle sure son bulur.¹

1. Birbirlerinden neyi soruyorlar?
- 2-3. Hakkında görüş ayrılığına düştükleri çok önemli haberi mi?
4. Hayır, (görüş ayrılığına gerek yok) ileride bilecekler.
5. Hayır hayır (hiç gerek yok, elbette) ileride bilecekler.
6. Yeryüzünü bir döşek,
7. Dağları (yerin bir bakıma dengesini sağlayan) kazıklar yapmadık mı?
8. Sizi çift çift (kadın erkek) yarattık.
9. Uykunuzu, dinlenmenizi sağlayıcı kıldık.
10. Geceyi bir örtü,
11. Gündüzü, geçiminizi kazanmanıza uygun kıldık. .
12. Üstünüzde yedi sağlam gök meydana getirdik.
13. (Onda) alabildiğine yanıp tutuşarak parlak ışık veren bir kandil (Güneş)i var kıldık.
- 14-16. (Rüzgârın te'siriyle) sıkışıp yoğunlaşan bulutlardan tane ve (çeşitli) bitki çıkarmak, sarmaşık bahçeler yetiştirmek için bol bol yağmur indirdik.²

Naziat suresi adını ilk ayetindeki “Meleklerin insanların ruhlarını bedenlerinden çekip alması” anlamına gelen “naziat” kelimesinden almıştır. 46 ayetten oluşan Nâziât suresi, Mekke'de inmiştir. Mushaftaki sıralamada 79. nüzul sırasına göre ise 81. suredir.

Surede işlenen temel konular: İnsanın ruhunun kabzedilişi, sur' a üfürülmesi, kıyamet sahneleri, insanın ikinci kez yaratılışı, Musa ve Firavun kıssası ile evrenin yaratılışıdır. Kıyamet gününün ve ölümden sonraki hayatın varlığı ile ilgili ayetlere sıkça yer verilir. Ölümden sonraki hayatı inkâr edenlere ahiret hayatının mutlaka gerçekleşeceği ve Allah'ın; yeri, göğü, denizleri, ırmakları ve dağları yaratması anlatılır. Bu büyük varlıkların yaratılmasının yanında insanın yaratılışının daha kolay olduğu vurgulanır. Surenin sonunda çok canlı kıyamet tasvirleri yapılır. Kıyamet gününün

¹ <https://www.duaile.com/sureler/nebe-suresi/> (10.07.2019 – Saat: 10:15)

² <https://kuran-ikerim.org/meal/diyamet/nebe-suresi> (10.07.2019 – Saat: 10: 20)

bilinemeyeceği belirtildikten sonra iyilerin cennete kötülerin de cehenneme gideceği bir defa daha hatırlatılır. Kıyametle beraber inkârcıların duymuş olduğu pişmanlığın kendilerine hiçbir yarar sağlamayacağını bildirilen ayetlerle sure son bulur.³

1. And olsun (kâfirlerin ruhlarını) şiddetle çekip çıkaranlara,
2. Andolsun (mü'minlerin ruhlarını) kolaylıkla alanlara,
3. Andolsun yüzüp yüzüp gidenlere,
4. Derken, öne geçenlere,
5. Nihayet işi çekip çevirenlere (ki, mutlaka tekrar diriltileceksiniz).
- 6,7. Büyük bir sarsıntının olacağı o günde o sarsıntıyı, peşinden gelen başka bir sarsıntı izleyecektir.
8. O gün birtakım kalpler (tedirginlik içinde) şiddetle çarpacaktır.
9. Onların gözleri (korku ile) inecektir.
10. Şöyle derler: “Biz gerçekten gerisingeriye eski hâlimize mi döndürüleceğiz?”
11. “Bizler çürümüş kemiklere döndükten sonra mı?”
12. “Öyle ise bu hüsrân dolu bir dönüşür” dediler.
13. Hâlbuki o, bir haykırıştan (sûr’un üfürülmesinden) ibarettir.
14. Birdenbire kendilerini mahşerde buluverirler.
15. (Ey Muhammed!) Mûsâ’nın haberi sana geldi mi?
16. Hani, Rabbi ona mukaddes Tuvâ vadisinde şöyle seslenmişti:
17. “Haydi Firavun’a git! Çünkü o azmıştır.”
18. “Ona de ki: İster misin (küfür ve isyanından) temizlenesin?
19. Seni Rabbine iletayim de O’na karşı derinden saygı duyup korkasın!”
20. Derken Mûsâ ona en büyük mucizeyi gösterdi.
21. Fakat o, Mûsâ’yı yalanladı ve isyan etti.
22. Sonra sırt dönüp koşarak gitti.
23. Hemen (adamlarını) topladı ve onlara seslendi:
24. “Ben, sizin en yüce Rabbinizim!” dedi.
25. Allah onu, ibret verici şekilde dünya ve âhiret cezasıyla cezalandırdı.
26. Şüphesiz bunda Allah’tan sakınıp korkan kimseler için büyük bir ibret vardır.
27. (Ey inkârcılar!) Sizi yaratmak mı daha zor, yoksa göğü yaratmak mı? Onu Allah kurmuştur.
28. Onu yükseltmiş ve ona düzen ve âhenk vermiştir.

³ <https://kuran.diyaret.gov.tr/tefsir/sure/79-nazi-at-suresi> (10.07.2019 - Saat: 10.30)

29. O göğün gecesini karanlık yaptı, ışığını da çıkardı.
30. Ardından yeri düzenleyip döşedi.
31. Ondan suyunu ve merasını çıkardı.
32. Dağları sağlam bir şekilde yerleştirdi.
33. Bunları sizin için ve hayvanlarınız için bir yarar kaynağı yaptı.
- 34,35. En büyük felaket (kıyamet) geldiği zaman, o gün insan yaptıklarını hatırlar.
36. Cehennem, görenler için apaçık bir şekilde gösterilir.
- 37,38,39. Kim azgınlık eder ve dünya hayatını tercih ederse, şüphesiz, cehennem onun sığınağıdır.
- 40,41. Kim de, Rabbinin huzurunda duracağından korkar ve nefsinin arzularından alıkoysa, şüphesiz, cennet onun sığınağıdır.
42. Sana, kıyametin ne zaman kopacağını soruyorlar.
43. Onu bilip söylemek nerede, sen nerede?
44. Onun nihai bilgisi yalnız Rabbinin âittir.
45. Sen, ancak ondan korkanları uyarıcısın.
46. Kıyameti gördükleri gün onlar, sanki dünyada ancak bir akşam, yahut bir kuşluk vakti kadar kalmış gibidirler.⁴

Abese suresi adını, ilk ayetindeki "abese" kelimesinden almaktadır. Abese, yüzünü ekşitmek, buruşturmak, surat asmak, bir şeyden hoşlanmadığını yüz ifadeleriyle bu şekilde belirtmek anlamına gelmektedir. Peygamberimizin, kendisiyle konuşmaya gelen bir âmâyâ sırtını dönmesi nedeniyle, ikaz edilmesini anlatan bir suredir. Rivayete göre bir gün Hz. Peygamber müşriklerin ileri gelenlerinden bir gruba dini tebliğ ederken yanlarına müminlerden olup gözleri görmeyen Abdullah ibn Ümmi Mektûm gelmiş ve Hz. Peygamber'e yaklaşarak Kur'an âyetlerinden bir kısmını kendisine tekrarlamasını veya açıklamasını istemişti. Etkisi azalacağı için konuşmasının kesilmesinden rahatsız olan Hz. Peygamber, Abdullah'a ilgi göstermemiş, bunun üzerine bu surenin Resulullah'ı (s. a.) uyaran ilk on ayeti inmiştir 42 ayetten oluşan sure, Mekke'de inmiştir. Mushaftaki sıralamada 80. nüzul sırasına göre ise 24. suredir.

Surede işlenen konular; insanlara karşı davranış ilkeleri, kafirlerdeki kibir, müstağnilik ve nankörlük, insanın yeryüzü serüveni, hesap gününde yakınların bir fayda vermemesi.⁵

⁴ <https://kuran-ikerim.org/meal/diyanet/naziat-suresi> (10.07.2019 – Saat: 10.40)

⁵ <https://kuran-ikerim.org/meal/diyanet/abese-suresi> (10.07.2019 - Saat: 10.40)

1. (Peygamber) Yüzünü ekşitti ve döndü.
2. Kendisine âmâ geldi, diye.
3. Ne bilirsin, belki o temizlenecek?
4. Veya öğüt belleyecek de öğüt ona fayda verecek.
5. Ama buna ihtiyaç hissetmeyene gelince,
6. Sen ona yöneliyorsun.
7. Onun temizlenmemesinden sana ne?
8. Ama sana can atarak gelen,
9. Allah'tan korkarak gelmişken,
10. Sen onunla ilgilenmiyorsun.
11. Hayır hayır, sakın. Çünkü o Kur'an bir öğüttür.
12. Artık dileyen onu düşünür.
13. O, değerli sahifelerdedir.
14. Yüksek tutulan tertemiz sahifelerde.
15. Yazıcıların ellerindedir,
16. Değerli, iyi yazıcıların.
17. O kahrolası insan, ne nankör şey.
18. O yaratan onu hangi şeyden yarattı?
19. Bir damla sudan, onu yarattı da biçime koydu.
20. Sonra ona yolunu kolaylaştırdı.
21. Sonra onu öldürdü de kabre koydurdu.
22. Sonra dilediği vakit onu tekrar diriltir.
23. Hayır hayır, doğrusu o, hiç Allah'ın emrini tam yerine getirmedir,
24. Bir de o insan yiyeceğine baksın.
25. Biz o suyu bol bol döktük.
26. Sonra toprağı nasıl da yarıdık.
27. Bu suretle orada ekinler bitirdik.
28. Üzümler, yoncalar,
29. Zeytinlikler, hurmalıklar,
30. İri ve sık ağaçlı bahçeler,
31. Meyveler, çayırlar bitirdik.
32. Siz ve hayvanlarınız faydalansın diye.
33. Kulakları sağır eden o gürültü geldiğinde,
34. O gün kişi kaçar, kardeşinden...

35. Anasından , babasından..
36. Eşinden ve oğullarından.
37. Onlardan her birinin o gün başından aşan işi vardır.
38. Yüzler var ki, o gün parıl parıl,
39. Güler, sevinir.
40. Yüzler de var ki, o gün tozlanmış,
41. Onları karanlık bürümüş,
42. İşte onlardır kâfirler, haktan sapanlar.⁶

Tekvir suresi güneşin dürülmesinden (tekvir) bahsettiği için bu isimle anılmıştır. 29 ayetten oluşan sure, Mekke'de inmiştir. Mushaftaki sıralamada 81. nüzul sırasına göre ise 7. suredir.

Surede işlenen konular; kıyametin dehşet verici bazı sahneleri, Kur'an'ın Allah kelamı oluşunun ispatıdır. Kıyametin kopuş anında yaşanacak bir takım büyük yok oluşlar şu şekilde anlatılmaktadır: Güneş katlanıp dürülecek, yıldızlar kararıp dökülecek, dağlar un ufak olacak ve yerlerinden oynayacak, gebe develerin doğumuyla ilgilenilmeyecek (Araplar için deve çok önemli bir hayvandır. Hatta deveye "çöl gemisi" demişlerdir. Doğumu, yani çoğalması onlar için büyük bir nimettir. Bu nedenle Araplar, hamile develerinin doğumunu dört gözle beklerler) vahşi hayvanlar bir araya getirilecek, nefisler çiftleştirilecek, ruhlar tekrar bedenlere kavuşacak, denizler kaynayacaktır. Kıyamet gününde amel defterleri açılacak, herkesin hesabı görülecektir. Mekkeli müşrikler tarafından diri diri gömülen kız çocuklarının hangi günahla öldürüldükleri o gün sorulacaktır.

1. Güneş katlanıp dürüldüğünde,
2. Yıldızlar bulandığında,
3. Dağlar yürütüldüğünde,
4. Kıyılmaz mallar bırakıldığında,
5. Vahşi hayvanlar bir araya toplandığında,
6. Denizler ateşlendiğinde (suları çekilip, volkanlar halinde ateş püskürdüğünde),
7. Nefisler eşleştirildiğinde (iyiler iyilerle, kötüler kötülerle bir araya toplandığında),
8. Diri diri toprağa gömülen kıza sorulduğunda,
9. "Hangi günahtan dolayı öldürüldü?" diye.

---

⁶ <http://www.enfal.de/melmalili/abese.htm> (10.07.2019 - Saat: 10.45)

10. Amel defterleri açıldığında,
11. Gök sıyrılıp açıldığında,
12. Cehennem kızıştırıldığında,
13. Ve cennet yaklaştırıldığında,
14. Herkes ne getirmiş olduğunu anlar.
15. Şimdi yemin ederim o sinenlere (gündüzleri gözden kaybolan yıldızlara),
16. O akıp akıp yuvasına gidenlere,
17. Yöneldiği an geceye,
18. Nefeslendiği (ağardığı) an sabaha ki,
19. Kuşkusuz o Kur'an, değerli bir elçinin sözüdür.
20. O elçi güçlüdür, Arş'ın sahibinin yanında çok itibarlıdır.
21. Orada ona itaat edilir, güvenilir.
22. Arkadaşınızı cin çarpmış değildir.
23. Andolsun o, Cebrail'i açık ufukta gördü.
24. O, gayb hakkında cimri de değildir.
25. O, kovulmuş bir şeytanın sözü değildir.
26. Hâl böyle iken, siz nereye gidiyorsunuz?
27. O, âlemler için öğütten başka bir şey değildir,
28. İçinizden doğru gitmek isteyenler için.
29. Âlemlerin Rabbi olan Allah dilemeyince, siz dileyemezsiniz.⁷

Mudaffifin suresi adını, birinci ayetteki "Mutaffifin" kelimesinden alır. "Mutaffifin" ölçü ve tartıda hile yapanlar anlamına gelmektedir. 36 ayetten oluşan sure, Mekke'de inmiştir ve Mekke döneminde inen son suredir. Medine'de ilk inen sure olduğuna ve bir kısmının Mekke'de bir kısmının ise Medine'de indiğine dâir rivayetler de vardır. Mushaftaki sıralamada 83. nüzul sırasına göre ise 86. suredir.

Surede işlenen konular; ticarete dürüstlük ve ticaret ahlakı, siccin ve illiyyun, müşriklerin Kur'an'a "esatirul evvelin" demeleri, günahların kalpleri öldürmesi, idrak yanılması.

Bu surede iki kavram geçmektedir. Bunlardan birisi Siccin, diğeri İlliyyun kavramlarıdır. Kur'an'ın ifadesine göre, her ikisi de insanların amellerinin yazılı olduğu

---

⁷ <https://kuran-ikerim.org/meal/diyabet/tekvir-suresi> (10.07.2019 - Saat: 10. 50)

kitaplardır. Siccin, kötülerin amellerinin kayıtlı olduğu bir kitaptır. İliyyun ise, iyilerin amellerinin kayıtlı olduğu kitaptır.

1. Ölçüde ve tartıda hile yapanların vay hâline!
2. Onlar insanlardan (bir şey) ölçüp aldıkları zaman, tam ölçerler.
3. Fakat kendileri onlara bir şey ölçüp, yahut tartıp verdikleri zaman eksik ölçüp tartarlar
- 4,5,6. Onlar, büyük bir gün; insanların, âlemlerin Rabbinin huzurunda duracakları gün için diriltileceklerini sanmıyorlar mı?
7. Hayır, günahkârların yazısı, muhakkak “Siccîn”dedir.
8. “Siccîn”in ne olduğunu sen ne bileceksin.
9. O, yazılmış bir kitaptır.
- 10,11. O gün yalanlayanların; hesap ve ceza gününü yalanlayanların vay hâline!
12. Onu, ancak her azgın, günahkâr kimse inkâr eder.
13. Ona âyetlerimiz okununca, “Eskilerin masalları” der.
14. Hayır, hayır! Doğrusu onların kazanmakta oldukları kalplerini paslandırmıştır.
15. Hayır, şüphesiz onlar, kıyamet günü Rablerini görmekten mahrum bırakılacaklardır.
16. Sonra onlar muhakkak cehenneme gireceklerdir.
17. Sonra da onlara, “Yalanlamakta olduğunuz işte budur” denecektir.
18. Hayır (sandıkları gibi değil!) iyilerin yazısı “İliyyûn”dadır.
19. “İliyyûn”un ne olduğunu sen ne bileceksin.
20. O, yazılmış bir kitaptır.
21. Ona, Allah’a yakın olanlar şâhit olur.
22. Şüphesiz iyi kimseler, Naîm cennetindedirler.
23. Koltuklar üzerinde, (etrafi) seyrederek.
24. Onların yüzlerinde, nimetlerin sevincini görürsün.
25. Onlara, mühürlü (el değmemiş) saf bir içecekten içirilir.
26. Onun (içiminin) sonu bir misktir (ağızda misk gibi koku bırakır). İşte yarışanlar, bunun için yarışınlar.
27. O içeceğin katkısı tesnimdir.
28. Bir pınar ki, Allah’a yakın olanlar ondan içerler.
29. Şüphesiz günahkârlar, (dünyada) iman edenlere gülüyorlardı.
30. Mü’minler yanlarından geçtiğinde, birbirlerine kaş göz ederek onlarla alay ediyorlardı.

31. Ailelerine dönerken zevk ve neşe içinde gülüşe gülüşe dönüyorlardı.
32. Mü'minleri gördükleri vakit, "Hiç şüphe yok, şunlar sapık kimselerdir" diyorlardı.
33. Hâlbuki onlar, mü'minlerin başına bekçi olarak gönderilmemişlerdi.
34. İşte bugün de mü'minler kâfirlere gülerler.
35. Koltuklar üzerinde (etrafi) seyredeler.
36. Nasıl, kâfirler yapmakta olduklarının karşılığını buldular mı?⁸

Büruc suresi; Şems suresinden sonra Mekke'de inmiştir; Sure adını, birinci ayette geçen "buruc" kelimesinden almaktadır. "Buruc", burçlar anlamına gelmektedir. 22 ayetten oluşan sure, Mekke'de inmiştir. Mushaftaki sıralamada 85. nüzul sırasına göre ise 27. suredir. Sürede burçları olan gökyüzüne, kıyamet gününe ve o güne tanıklık edecek olanlarla, yine o gün müşahade edilecek olaylara yemin edildikten sonra Yemen'de geçmiş bir olaya temas edilir: Yahudi Zûnuvas ve adamları, Yahudiliği kabul etmeyen Necran Hristiyanlarını, hendek içinde yakılmış bir ateşe atarak yakarlar ve yanmakta olan insanları seyredeler. Bu şekilde işkence ile yakılıp öldürülen kimseler inançları uğrunda ölmüşlerdir.

1. Burçlarla dolu göğe andolsun,
2. Va'dedilmiş güne (kıyamete) andolsun,
- 3, 4, 5. Şâhitlik edene ve şahitlik edilene andolsun ki, (mü'minleri yakmak için) hendek kazıp (içinde) alevli ateş yakanlar lanetlenmiştir.
- 6, 7. O vakit, ateşin etrafında oturmuş, mü'minlere yaptıklarını seyrediyorlardı.
- 8, 9. Onlar mü'minlere ancak; göklerin ve yerin hükümranlığı kendisine ait olan mutlak güç sahibi ve övülmeye layık Allah'a iman ettikleri için kızıyorlardı. Allah her şeye şahittir.
10. Şüphesiz mü'min erkeklerle mü'min kadınlara işkence edip, sonra da tövbe etmeyenlere; cehennem azabı ve yangın azabı vardır.
11. İman edip salih ameller işleyenlere gelince; onlara içinden ırmaklar akan, cennetler vardır. İşte bu büyük başarıdır.
12. Şüphesiz, Rabbinin yakalaması çok çetindir.
13. Şüphesiz O, başlangıçta yaratmayı yapar, sonra onu tekrarlar.
14. O, çok bağışlayandır, çok sevendir.
15. Arş'ın sahibidir, şanı yüce olandır.

---

⁸ <https://kuran-ikerim.org/meal/diyanet/mutaffifin-suresi> (10.07.2019 - Saat: 11: 02)

16. Dilediğini mutlaka yapandır.
- 17, 18. Orduların, Firavun ve Semûd'un haberi sana geldi mi?
19. Hayır, inkar edenler, hâlâ yalanlamaktadırlar.
20. Oysa Allah, onları arkalarından kuşatmıştır.
21. Hayır o (yalanlamakta oldukları kitap) şanı yüce bir Kur'an'dır.
22. O korunmuş bir levhada (Levh-i Mahfuz'da)dır.⁹

Tarık suresi adını ilk ayette geçen "tarık" kelimesinden almaktadır bu kelime, geceleyin gelen, şiddetlice vuran, kapı çalan demektir ancak burada bir yıldızın adı olarak zikredilmektedir. 17 ayetten oluşan Tarık suresi, Mekke'de inmiştir. Mushaftaki sıralamada 86. nüzul sırasına göre ise 36. suredir.

Surede işlenen konular; tarık yıldızı, her insanın üzerinde bulunan koruyucu melekler, insanın yaratılışı, öldükten sonra dirilmeye iman, kafirlerin sürekli Allah'ın gözetimi altında olmaları

Bu surede yüce Allah öncelikle Tarık yıldızı üzerine yemin etmektedir. Kur'an'a bakıldığında, Allah'ın, insanın yapmasına ve ortaya koymasına imkan bulunmayan varlıklar üzerine yemin ettiği görülmektedir. Tarık yıldızı, gece doğan ve karanlığı aydınlatan bir yıldız olarak anılmaktadır.

Başka ayetlerde de belirtildiği gibi, bu surede de insanın atılan bir sudan yaratıldığı ifade edilmektedir. Değişik ayetlerde, insanın yaratılışıyla ilgili değişik maddelerden bahsedilmektedir. Bunlar insanın ilk yaratılış maddelerini ifade etmekten çok, onun yaratılış aşamalarını anlatmaktadır.

1. Göğe ve târika andolsun.
2. Târıkın ne olduğunu sen ne bileceksin?
3. O, (ışığıyla karanlığı) delen yıldızdır.
4. Hiçbir kimse yoktur ki, üzerinde koruyucu bulunmasın.(1)
5. Öyleyse insan neden yaratıldığına bir baksın.
6. Fıskırıp çıkan bir sudan yaratıldı.
7. Bu su, bel ile kaburga kemikleri arasından çıkar.
8. Şüphesiz Allah'ın onu, öldükten sonra tekrar diriltmeye de gücü yeter.

---

⁹ <https://kuran-ikerim.org/meal/diyanet/buruc-suresi> (10.07.2019 - Saat: 11.15)

9. Bütün sırların yoklanacağı günü hatırla!
10. (O gün) artık insan için ne bir kuvvet vardır, ne de bir yardımcı.
11. Yağmurlu göğe andolsun,
12. Yarık yarık çatlamış yere andolsun.
13. Şüphesiz o Kur'an, hak ile batılı ayırdeden bir sözdür.
14. O, boş bir söz değildir.
15. Şüphesiz onlar bir tuzak kurarlar,
16. Ben de bir tuzak kurarım.
17. Artık sen inkârcılara mühlet ver; onlara biraz zaman tanı!¹⁰

Gâşiye suresi; Adını ilk ayette geçen "Gâşiye" kelimesinden almaktadır. "Gâşiye", örten, bürüyen anlamlarına gelmektedir. Gâşiye, kıyametin isimlerinden olup onun ürkütücülüğünü ve insanları kuşatacak felâket oluşunu ifade eder. Sure, "Hel etâke" adıyla da anılmaktadır. 26 ayetten oluşan sure, Mekke'de inmiştir. Mushaftaki sıralamada 88. nüzul sırasına göre ise 68. suredir.

Surede işlenen konular; cennet ve cehennem tasvirleri, Allah'ın varlığının, birliğinin ve kudretinin delilleri; varlıkların yaratılışlarından hareketle Allah'a ulaşmak. Bu suredeki ayetlere göre Peygamberin görevlerinden biri öğüt vermektir.

1. O her şeyi kuşatacak olan Kıyamet'in haberi sana geldi mi?
2. Yüzler var ki, o gün eğilmiş, zillete düşmüştür.
3. Çalışmış, yorulmuştur
4. Kızılmış bir ateşe girer.
5. Onlara kızgın bir kaynaktan su verilir.
6. Onlar için kuru bir dikenden başka yiyecek de yoktur.
7. O da ne besler, ne de açlığı giderir.
8. Yüzler de var ki, o gün nimetle mutludur.
9. Yaptığından hoşnuttur.
10. Yüksek bir cennettedir.
11. Orada boş bir söz işitmez.
12. Orada akan bir kaynak,

---

¹⁰ <https://kuran-ikerim.org/meal/diyanet/tarik-suresi> (10.07. 2019 – Saat: 11.40)

13. Yükseltilmiş divanlar,
14. Konulmuş kadehler,
15. Dizilmiş koltuklar, yastıklar,
16. Serilmiş halılar vardır.
17. Bakmıyorlar mı o develere, nasıl yaratılmış?
18. Göğe bakmıyorlar mı, nasıl yükseltilmiş?
19. Bakmıyorlar mı dağlara, nasıl dikilmiş?
20. Yere bakmıyorlar mı, nasıl yayılmış?
21. Haydi öğüt ver; sen şimdi sırf bir öğütçüsün.
22. Onların üzerinde bir zorba değilsin.
23. Ancak kim yüz çevirir ve kâfir olursa,
24. Allah ona en büyük azap ile azap edecek.
25. Kuşkusuz onlar döne dolaşa bize gelecekler.
26. Sonra da bize hesap verecekler.¹¹

Fecr suresinde yüce Allah fecir vaktine yemin ettiğine göre, bu zaman dilimi ibadet için önemlidir. Fecir vakti, güneşin doğuşundan önce, tan yerinin ağarmasını ifade etmektedir. Bu zamanda yapılacak ibadetler ve zikirler son derece önemlidir. Bunun yanı sıra, yüce Allah on geceye yemin etmektedir ki, burada kast edilen on gecenin haccın ifa edildiği gecelerin de yer aldığı on gece olduğu söylenmiştir. Fecr suresinde eşyaya, mala, mülke bakışı değiştirme yönünde uyarılar görülür.

1. Tan yerinin ağarmasına andolsun,
2. On geceye andolsun,(1)
3. Çifte ve teke andolsun,
4. Geçip giden geceye andolsun (ki, müşrikler azaba uğrayacaklardır).
5. Şüphesiz bunlarda, akıl sahibi bir kimse için üzerine yemin edilmeye değer bir özellik vardır.
- 6,7,8,9,10. (Ey Muhammed!) Rabbinin, (Hûd'un kavmi) Âd'e, şehirler içinde benzeri kurulmamış olan, sütunlarla dolu İrem'e, vadide kayaları oyan (Salih'in kavmi) Semûd'a, kazıklar sahibi Firavun'a(2) ne yaptığımı görmedin mi?

---

¹¹ <https://kuran-ikerim.org/meal/diyanet/gasiye-suresi> (10.07.2019 - Saat: 11.50)

- 11,12. Bunlar şehirlerde azgınlık eden ve oralarda pek çok bozgunculuk çıkaran kimselerdi.
13. Bu yüzden Rabbin onların üzerine azap kamçısı yağdırdı.
14. Şüphesiz Rabbin, gözetlemededir.
15. İnsan ise; Rabbi onu deneyip de kendisine ikramda bulunduğu, ona bol bol nimetler verdiği, "Rabbim bana ikram etti" der.
16. Ama onu deneyip rızkını daraltınca da, "Rabbim beni aşağıladı" der.
17. Hayır, hayır! Yetime ikram etmiyorsunuz.
18. Yoksulu yedirmek konusunda birbirinizi teşvik etmiyorsunuz.
19. Haram helâl demeden mirası alabildiğine yiyorsunuz.
20. Malı da pek çok seviyorsunuz.
21. Hayır, yeryüzü (kıyamet sarsıntısıyla) parça parça olup dağıldığı zaman,
- 22,23. Rabbinin buyruğu ve saf saf dizilmiş olarak melekler geldiği ve o gün cehennem getirildiği zaman, işte o gün insan (yaptıklarını birer birer) hatırlar. Fakat bu hatırlamanın ona nasıl faydası olacak ?
24. "Keşke bu hayatım için önceden bir şey yapsaydım. " der.
25. Artık o gün, Allah'ın edeceği azabı kimse edemez.
26. Onun vuracağı bağı kimse vuramaz.
27. (Allah, şöyle der:) "Ey huzur içinde olan nefis!"
28. "Sen O'ndan razı, O da senden razı olarak Rabbine dön!"
29. "(İyi) kullarımın arasına gir."
30. "Cennetime gir."¹²

Alak suresi; Kur'an-ı Kerim'in doksan altıncı sûresidir. Mekke-i mükerremede nâzil olmuştur (inmiştir). On dokuz âyet-i kerîmedir. "İnsanı kan pıhtısından yarattı" meâlindeki ikinci âyet-i kerîmede (kan pıhtısı) mânâsına gelen "alak" kelimesi bu sûreye isim olmuştur. Sûre, ikra' (oku) diye başladığı için İkra' sûresi de denir. İlk beş âyet-i kerîmesi Kur'an-ı Kerim'in ilk inen âyetleridir. Sûrede çeşitli hususlar bildirilmekte ve bu arada Peygamber efendimize cephe alanlar, kavuştukları nîmete karşılık nankörlükte bulunanlar, gurûra kapılanlar tehdit edilmekte, Resûlullah efendimize, bu gibi kimselere iltifat etmemesi, secdeye (namaza) ve sâlih (iyi) işlere devam ederek Allahü teâlâyâ mânevî yakınlığa kavuşmaya çalışması emrolunmaktadır.

¹² <https://kuran-ikerim.org/meal/diyanet/fecr-suresi> (10.07.2019 - Saat: 12. 00)

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle.

1. Yaratan Rabbinin adıyla oku!
2. İnsanı bir kan pıhtısından yarattı!
3. Oku! Rabbin sonsuz kerem sahibidir.
4. O Rab ki kalemle yazmayı öğretti.
5. İnsana bilmediği şeyleri öğretti.
6. Hayır! Doğrusu (kâfir) insan azgınlık eder.
7. Kendisinin muhtaç olmadığını zannettiği için.
8. Muhakkak ki dönüş mutlaka Rabbinedir.
- 9-10. Namaz kıldığı zaman, bir kulu engelleyeni gördün mü?
11. Gördün mü (ne dersin?), ya o (kul) doğru yolda olur,
12. Veya kötülüklerden sakınmayı emrederse?
13. Gördün mü, ya bu (adam, hakkı) yalanlar, yüzçevirirse,
14. O adam, Allah'ın kendini gördüğünü hiç bilmiyor mu?
- 15-16. Hayır, hayır! Eğer o, bu davranışından vazgeçmezse, and olsun ki biz, onu perçeminden, o günahkâr ve yalancı perçeminden tutup cehenneme sürükleriz.
17. O zaman o taraftarlarını yardıma çağırısın.
18. Biz de Zebanileri çağıracağız.
19. Hayır, sakın onu dinleme de, secde et ve yaklaş!¹³

---

¹³ <https://kuran-ikerim.org/meal/diyanet/alak-suresi> (10.07.2019 - Saat: 12.10)

II. BÖLÜM
(İNCELEME)

II. İNCELEME

II.1. Kelime Grupları

Türkçe'nin dil incelemesi üzerine en kapsamlı çalışmalardan birini yapan Muharrem Ergin kelime grupları ile ilgili şöyle açıklamalar yapmıştır. Kelimelerin tek tek karşıladığı nesnelere ve hareketlerin çeşitli vasıfları, hususiyetleri, cepheleri, şartları vardır. O nesnelere ve hareketleri bu çeşitli yönleri ile daha geniş olarak ifade etmek için tek kelimedenden daha geniş dil birliklerine ihtiyaç duyulur. Öte yandan tek kelimenin karşıladığı nesnelere ve hareketlerden daha büyük, daha geniş nesnelere ve hareketler vardır ki onları tek tek kelimeler karşılayamazlar, onların tek kelime olarak karşılıkları, adları yoktur; ancak tek kelimedenden daha geniş dil birlikleri ile ifade edilebilir, adlandırılabilirler. İşte tek kelime ile karşılanabilen nesnelere ve hareketleri daha geniş olarak ifade etmek veya tek kelimenin karşıladığı nesnelere ve hareketlerden daha geniş nesnelere ve hareketleri karşılamak için kelimedenden daha geniş dil birlikleri olan kelime gruplarına başvurulur (Ergin, 2008: 648).

Muharrem Ergin, kelime gruplarının birden fazla kelimeyi içine alan, yapısında ve manasında bir bütünlük bulunan, dilde bir bütün olarak muamele gören bir dil birlikleri olduğunu ve birden fazla kelimenin birtakım kaidelerle belirli bir düzen içinde yan yana getirildiğini tek bir nesneyi veya hareketi birlikte karşılayan kelimeler topluluğu olduğunu vurgulamıştır (Ergin, 2008: 648).

Kelime grupları üzerine çalışmalar yapan Leyla Karahan ise: "Bir varlığı, bir kavramı, bir niteliği, bir durumu, bir hareketi karşılamak veya belirtmek, pekiştirmek ve nitelenmek üzere, belirli kurallar içinde yan yana dizilmiş kelimelerden oluşan yargısız dil birimidir." tanımını yapmıştır (Karahan, 2009: 39).

Leyla Karahan kelime gruplarını şu şekilde sınıflandırmıştır;

isim tamlaması grubu

sıfat tamlaması grubu

sıfat fiil grubu

zarf fiil grubu

isim fiil grubu

tekrar grubu
edat grubu
bağlama grubu
unvan grubu
birlesik isim grubu
ünlem grubu
sayı grubu
birlesik fiil grubu
kısaltma grupları (isnat grubu)

II.2. Kelime Grubu Çeşitleri

II.2.1. İsim Tamlaması

Bu kelime grubu birden fazla isim unsurunun bir araya gelmesiyle oluşur. İyelik eki almış bir isim unsurunun, bu iyelik ekini işaret eden bir başka isim unsuruyla kurduğu kelime grubu olduğunu belirten Leyla Karahan dilbilgisi çalışmalarında bu kelime grubundaki iki isim unsurunun aitlik, bulunma, sınırlandırma, belirtme vb. anlam ilgileri çerçevesinde birbirlerine bağlandığını ifade etmektedir (Karahan, 2009: 42).

Özellikleri

a) İsim tamlamasında birinci unsurun ikinci unsurla bağlantısı, zamirlerde ekli, isimlerde ise ekli veya eksizdir. Tamlamanın ikinci unsuru daima iyelik taşır (Karahan, 2012: 42).

Muhammed'in kendi kelamı 01b/06

ölüm vakti 01b/10

kendünün vahdaniyyeni 01b/11

añun üzeri 01b/15

sizüñ uykunuz 2a/04

başıñuz üzeri 2a/08

añun sebebi 2a/15
gögüsleri üzeri 02b/10
kafirlerin adeti 03a/16
añun sevâbından 03a/16
añun sovigı 3a/21
küllisinin Rabbi 3b/13
añun qorquları 04a/03
amelleriñün sevabı 4a/08
amelleriñün cezaları 4a/09
kafirin canı 4a/21
añun canı 4b/06
müminlerin canları 04b/08
bunlarıñ hali 5a/05
añun üzerine 5a/05
benim kudretim ilmim 5a/17
añun için, 05a/19
asilerin canı 05b/10
kimisünün gözü 05b/16
sizün tavarlarıñuz 05b/23
anuñ ilmi 06a/06
añun vaqti 06a/05
âlimlerin meclisi 10b/23
kâfirlerin cânı ve yatları 10b/05
añun kerâmetleri 11a/19

b) Bu tamlamada ana unsur sonda bulunur. Birinci unsur tamlayan, ikinci unsur tamlanandır (Karahana, 2012: 42).

bizüm kelâmımız 03a/17

anun cānı göğdesünden tā barmaqları ucundan ve dırnaqları dibinden
04b/01

amellerinün cezaları 04a/09

c) Birinci unsur ilgi hali eki taşıyan isim tamlaması belirtili isim tamlamasıdır (Karahana, 2012: 43).

hiç kimsenün zehresi 03b/21

bunlarıñ hali 05a/04

Tanrıñ taaatinden 09/05

ķāfirin cānı 10b/05

ķāfirlerin cānı ve yatları 10b/05

ç) Belirtili isim tamlamasının unsurları arasında başka unsurlar da girebilir (Karahana, 2012: 43).

padişahın bir cāzūsu 13b/03

anıñ ulu ayetleri 17b/13

d) Belirtili isim tamlamasının tamlayan unsuru da belirtili isim tamlaması olabilir (Karahana, 2012: 44).

oğlarıñ gözü yanı 14a/25

ananın göğsi kemiği arası 15b/20

cümlesinin gönli içi 16b/16

e) Birinci unsurunda ilgi hali eki bulunmayan isim tamlaması, belirtisiz isim tamlamasıdır (Karahana, 2012: 44).

kendi ehli 03a/01

tevhid-i taat yolu 03a/03

ķüfr-ü delalet yolu 03a/03

cennet ile cehennem arası 05a/07

ķıyāmet günü 12a/15

f) Belirtisiz isim tamlamasında iki unsur arasında daimi bir ilişki vardır. Bu iki unsur arasına başka unsur giremez (Karahana, 2012: 44).

yerin göğün haliki 03b/15

Allah'ü teâlâ azâbından, cehennem içinde bir kıyu 09b/17

g) Belirtisiz isim tamlamasında tamlayan unsuru bir cümle olabilir (Karahana, 2012: 45).

hiç kimseniñ zehresi 03b/21

enin sütü

II.2.2. Sıfat Tamlaması

Bir isim unsurunun bir sıfat unsuruyla nitelendiği veya belirtildiği kelime grubudur (Karahana, 2012: 48).

Özellikleri

a) Sıfat tamlamasında ana unsur isimdir, sonda bulunur. Sıfat yardımcı unsurdur; ismin önünde yer alarak ismi tamamlar (Karahana, 2012: 49).

bu söz 01b/09

eyü huy 02a/03

yaramaz huy 02a/03

mübarek göz 02b/03

kara gece 5b/18

kara toz 7b/11

yüklü deve 7b/22

acı deniz, tatlu deniz 09b/01

şovuk şu 15b/19

doğrı yol 16b/06

gizli iş 16b/23

yedi akabe 18b/20

b) Bir sıfat tamlamasında, ismi niteleyen aynı türden birden fazla sıfat unsuru bulunabilir (Karahan, 2012: 50).

beş yüz yıllık yol 02a/09

faide ve fuhuş söz 03b/11

on biñ ulu melek 5a/17

yetmiş biñ yıllık uzununu 08b/17

dürlü dürlü nimet 9b/16

dürlü dürlü azab 9b/17

yedi kat gök altı 9b/21

yedi kat yer 09b/21

yetmiş biñ zencir 19a/24

yetmiş biñ zebani 19a/24

II.2.3. Sıfat-Fiil Grubu

Bir sıfat-fiil ile bu sıfat-fiile bağlı tamlayıcı veya tamlayıcılardan kurulan kelime grubudur (Karahan, 2012: 53).

Özellikleri

Bu kelime grubunda, grubun ana unsuru sıfat-fiildir ve genellikle sonda bulunur. Yüklem görevi yapan sıfat-fiilin anlamı, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf adı verilen öğelerle tamamlanır. Yüklem olan sıfat-fiil yargı bildirmez. Fiil kök ve gövdesinden türeyen bu fiilimsiler sıfat ve adlaşmış sıfat görevinde kullanılabilirler (Karahan, 2012: 53).

añlar dünyada riya yiyenlerdür 02b/07

küllisin yaratmağa kâdir olan 02a/18

Allah rızası için evvel şadağa virenler 04b/13

añu öyle kılan 12b/03

Muhammedi sekitti didi gelenden yüzümi döndürürsen 06a/18

II.2.4. İsim-Fiil Grubu

Bir hareket ismi ile ona bağı tamlayıcı veya tamlayıcılardan kurulan kelime grubudur (Karahana, 2012: 55).

Özellikleri

a) Hareket ismi –mA, -mAk,-İş ekleri ile yapılır. Grubun ana unsuru hareket ismidir, genellikle sonda bulunur. Yüklem olan isim-fiil yargı bildirmez (Karahana, 2012: 55).

b) İsim- fiil grubu söz dizimi içinde isim görevi yapar (Karahana, 2012: 56).

Tanrı unutmağ dilese 16b/21

II.2.5. Zarf-Fiil Grubu

Bir zarf-fiil ile bu zarf fiile bağı tamlayıcı veya tamlayıcılardan kurulan kelime grubudur. Bu kelime grubu fiilden türeyip zarf görevinde kullanılır (Karahana, 2012:57).

Özellikleri

a) Grubun ana unsuru zarf-fiildir. Genellikle grubun sonunda bulunur. Yüklem görevi yapan zarf-fiilin anlamı, özne, nesne, yer tamlayıcısı, ve zarf adı verilen ögelerle tamamlanır. Yüklem olan zarf- fiil yargı bildirmez (Karahana, 2012: 57).

havale kı lup 02a/14

cübbeler geyüp geleler 02b/16

eylenip alalar 03a/04

defter idüp yazmak 03a/19

feryad idüp ıkışmak 03a/19

saf olup dura 03b/19

dayanamayıp ağladı 14b/06

b) Zarf-fiil grubu, söz dizimi içinde zaman, tarz, sebep, şart, bağlama, karşılaştırma vb. işlevlerle zarf görevi yapar (Karahana, 2012: 59).

gündüz ile size rüşen kı lup 02a/07

gözcü olup gözet 03a/01

ol cehennemde nice h kblar eylenip  alalar 03a/04

inzar idüp korkuturuz 04a/06

yüzün p rt r p dönderdi 06a/12

 af ba layup dutalar 19a/23

c) Grubun vurgusu, zarf-fiilden önceki unsur üzerindedir (Karahan, 2012: 59).

güneş yaradup 02a/11

m b rek gözlerinden ya  rev n olup 02b/03

elleri ayakları kopup geleler 02b/12

heva-yı nefse uyup 02b/15

ta lar da ı yirlerinden  opup seyrede 02b/20

lisan- tahrik idüp söyleye 03b/21

zev -i as ret  ilup 08a/20

II.2.6. Tekrar Grubu

Bir nesneyi, bir niteliği, bir hareketi karşılamak üzere e  görevli iki kelimenin meydana getirdiği kelime grubudur (Karahan, 2012: 60).

 zellikleri

Grupta yer alan kelimeler arasında hem  ekil hem de anlam ilişkisi vardır. Tekrarlar anlamı kuvvetlendirir; nesne ve harekete  okluk, süreklilik ve beraberlik anlamı kazandırır (Karahan, 2012: 60). Grup içindeki kelimeler, e  görevlidir. Genellikle kelimeler arasında belli bir ses düzeni bulunur. Tekrar grupları, söz dizimi içinde isim, sıfat, zarf ve fiil görevi yapar (Karahan, 2012: 61). Bu grupta her unsur kendi vurgusunu taşır. Kelimeler arasına virg l konmaz (Karahan, 2012: 62).

Bu s zi  a rı  a rı çok söyledi 06a/15

d ger d ne d ne birin birin ya muru 07a/09

bölük bölük geleler 02b/01

bol bol alırlar 10a/12

pare pare ol- 02b/20

yol yol ol- 02b/20

bezek eyledi dürlü dürlü 5b/22

dürlü dürlü nimetler 09b/16

dürlü dürlü azāblar 09b/17

yelb yelb yanar 13a/09

bir zelzele gele pāre pāre olup 19a/20

gökler pāre pāre ola açıla yol yol ola 02b/20

II.2.7. Edat Grubu

Bir isim unsuru ile bir çekim edatından meydana gelen kelime grubudur (Karahana, 2012: 62).

Özellikleri

Bu grupta isim unsuru başta, çekim edatı (ile, için, gibi, göre, kadar, rağmen, doğru, dolayı ...) sonda bulunur. Bu grupta birleşme, isim unsurunun ve edatın türüne göre ekli veya eksiz olur (Karahana, 2012: 63).

yaş yöne örüp çektiği gibi 04a/22

Şol dünyadaki serap gibi 02b/21

Ol kadar eğlene 06a/10

Her günü biñ yıl kadardır 03a/05

ve daħi size menfaat olmak için 02a/11

onun gibi söz 03b/12

Nitekim tün göz gözü bürdüğü gibi 02a/05

beş yüz yıllık yol kadar 02a/09

şunuñ gibi 08b/03

II.2.8. Bağlama Grubu

Bağlama edatları ile birbirine bağlanmış iki veya daha fazla isim unsurunun meydana getirdiği kelime grubudur (Karahana, 2012: 65).

Özellikleri

a) Bağlama edatı (ve, veya, ile, fakat, ama vb.) isim unsurlarının arasında bulunur (Karahan, 2012: 65).

mürtedi ve münzecir ol- 01b/07

musahhar ve mu'ti kılmaduk 01b/15

dişi ve ba'zıñuz erkek ve ba'zıñuz levn-i aq 02a/02

tekebbürlük ile gezerlerdi 02b/16

felek birle dönerler 04b/12

cennet ile cehennem arasıdur 05a/07

ibretler ve naşihatler 05b/11

b) İçinde ikiden fazla isim unsuru bulunan bir bağlama grubunda ‘ve’ bağlama edatı, son iki isim unsurunun arasında yer alır (Karahan, 2012: 65).

ba'zıñuz kara, ba'zıñuz sarı ve ba'zıñuz kızıl 02a/02

amennâ ve şaddaknâ 02a/19

ibretler nasihatler ve haberler var 05b/11

c) Bu grupta isim unsurları kelime grubu olabilir (Karahan, 2012: 67).

rüşvet ile ya ağvalık ile ya emānete hıyānet itmek ile 02b/06

neşatla ve asanlıkla gabz iderler 04b/09

kāfirler ve fāşıklar ve zina idenler ve anaya babaya ‘asi olanlar ve cahiller

sücūd kılmazlar 07b/13

d) Bağlama grubu içine cümlelerin başka öğeleri de girebilir (Karahan, 2012: 67).

eyü huyly ve birazıñuz yaramaz huyly 02a/03

gah ateşe talar gah çıkar 04b/06

kāfirlerin cānı ve yatları 10b/08

e) Bağlama grubu, söz dizimi içinde isim, sıfat ve zarf görevi yapar (Karahan, 2012: 67).

halka vaaz-u naşihat itti 02b/11

azāb-ı şedid ile ceza ideler 03a/14

küllü efallerin ve aqvallerin 03a/19

Mekkede ve Medinede bu iki yemiş mārūf ve meşhurdur 03b/06

Şarkan ve ğarben 11a/12

añlar dünyāda beğler ve evler atında

II.2.9. Unvan Grubu

Bir şahıs ismiyle, bir unvan veya akrabalık isminden kurulan kelime grubudur (Karahana, 2012: 68).

Özellikleri

a) Bu grupta şahıs ismi başta, unvan ve akrabalık ismi sonda bulunur. İki unsur eksiz birleşir (Karahana, 2012: 68)

İbn-i Abbas 05a/05

Ebū Abbas 10a/17

azret-i Resūl (a.s) 13b/02

azreti peygamber 15b/11

b) Unvan grubunda şahıs ismi, birleşik isim olabilir (Karahana, 2012: 68).

abib-ullah 09a/03

c) Bu grup, söz dizimi içinde isim görevi yapar (Karahana, 2012: 68).

Allah'ü teālā 05a/16

) Birinci unsuru unvan veya akrabalık ismi olan kelime grupları unvan grubu değil birleşik isimdir (Karahana, 2012: 69).

Abd'ul Azizoglu Yahya 15a/16

II.2.10. Birleşik İsim Grubu

Bir şahsa özel ad olmak üzere bir araya gelen kelimeler topluluğudur (Karahana, 2012: 69).

Özellikleri

a) İki veya daha fazla kelimeli bütün şahıs adları birleşik isim grubu yapısındadır. Bu grupta isimler eksiz birleşir (Karahana, 2012: 69).

Ebu Cehil 6a/13

Abd-ul Muddalib bin Ümeyye 6a/13

Abdullah İbn-i Şerih 6b/03

İbn-i Rüveyde 6a/21

Ebu Bekir 08b/11

Ebu Abbas 10a/17

Cerih-i Zâhide 14b/10

Hz. Aişe 12a/19

b) Tamlananı özel isim olan sıfat tamlamaları zamanla bir şahsa ad olmak üzere birleşik isim grubu olabilir. Sıfat tamlamasında başta bulunan vurgu, birleşik isim grubunda ikinci unsur üzerine kayar (Karahan, 2012: 69).

Ḥabib-ullah 09a/03

Abd'ul Azizoglu Yahya 15a/16

Ya Ebu Cehl sen reñç dutarsın 12a/14

Ya Muhammed Abdullah İbn-i Şerihden yüz döndürürsün 06b/03

II.2.11. Ünlem Grubu

Bir ünlem ile bir isim unsurundan meydana gelen kelime grubudur (Karahan, 2012: 71).

Özellikleri

a) Bu grupta ünlem (ey, ay, hey, bre, yahu vb.) başta, isim unsuru sonda bulunur. Ünlem ve isim unsuru eksiz birleşir (Karahan, 2012: 70).

Yâ Rasul 02b/02

Yâ Musa 05a/12

b) Cümlelerin kuruluşuna katılmayan bu grup, hitaplarda kullanılır. Cümle dışı unsur olarak cümlelerin herhangi bir yerinde kullanılabilir (Karahan, 2012: 71).

Yâ Muhammed 05a/03

Yâ beni âdem 07a/04

c) Grubun vurgusu ünlem üzerindedir (Karahan, 2012: 71).

Ey âdemoğulları 07a/05

Yâ kardeşim Cebrâil 08b/14

II.2.12. Sayı Grubu

Basamak sistemine göre sıralanmış sayı isimleri topluluğudur (Karahan, 2012: 72).

Özellikleri

Gruptaki isimlerin dizilişi basamak sistemine göre dir. Sayılar sondan başa doğru büyür. Küçük sayı son da bulunur. Sayı isimler eksiz birleşir. Sayı isimleri ayrı yazılır (Karahan, 2012: 72).

On beş 12b/05,06

II.2.13. Birleşik Fiil

Bir hareketi karşılamak veya bir hareketi tasvir etmek üzere yan yana gelen kelimeler topluluğudur. Bu işlevlerinden dolayı birleşik fiiller, “ bir hareketi karşılayan birleşik fiiller” ve “bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller” olmak üzere iki grupta incelenebilir (Karahan, 2012: 73).

Özellikleri

a) Bir hareketi karşılayan birleşik fiiller bir isim ile bir fiil unsurunun birleşmesinden meydana gelmiştir. Fiil, ya bir ana yardımcı fiildir ya da sözlük anlamı dışında kullanılan başka bir fiildir (Karahan, 2012: 73).

ihtilaf it- 01b/04

tasdik it- 01b/04

tekzib it- 01b/04

mümin ol- 01b/05

zıkr it- 01b/11

karar it-, 01b/16

fariğ ol- 02a/06

havale kıl- 02a/14

kadir ol- 02a/18
ikrah it- 02b/11
şefaāt it- 04a/01
hüküm it- 05a/20
suāl it- 06a/05
namaz kııl- 11a/25
süçüd kııl- 12b/24

b) Ana yardımcı fiille kurulan birleşik fiillerde “et-, ol-, yap-, eyle-, kııl- yardımcı fiilleri kullanılır. Asıl unsur olan isim başta, yardımcı fiil sonda bulunur. Yardımcı fiil, bir çekim görevi yaparak anlamı üzerinde bulunduran isim unsurunu fiilleştirir (Karahan, 2012: 73).

güman it- 01b/08
rüşen kııl- 02a/07
hasıl ol- 2a/17
nemmānlık id- 02b/04
minnet it- 02b/10
gammazlık id- 02b/13
tena’um it- 02b/15
fark it- 02b/15
men it- 02b/16
pare pare ol- 02b/20
feryād idüp, 03a/20
hitāb id- 03b/17
şefāat it- 04a/01
arz ol- 04b/05
örtü kııl- 05b/18
nida kııl- 05a/09

hüküm it- 06a/5
şükürler kıl- 07a/07
malik ol- 10a/02
amel kıl- 12a/08
kasem it- 13a/06
helak ol- 14a/14
helak eyle- 14a/23
beyan kıl- 15a/11
hıfz it- 15b/14
ziyaret kıl- 16a/02
yoldaşlık it- 16a/03
ihbar it- 16a/12
yavuzluk eyle- 16a/18
mekir kıl- 16a/18
takdir kıl- 16b/05
istiğfar it- 17b/04
intizar it- 17b/04
murad it- 17b/22
numiz ol- 18a/01
cen it- 18a/14
tamam it- 18a/17
nabet et- 18a/23
mekan et- 18b/08
nimetler vir- 19a/02
fakir it- 19a/05
ikram it- 19a/08

münzecir ol- 19a/18

c) Tek başına kullanılmayan veya kullanıldıklarında asli şekillerini koruyamayan bazı isimler, yardımcı fiille bitişik yazılır (Karahan, 2012: 74).

zikreyle- 03a/08

emrit- 04a/12

hükmit- 05a/20

sabreyle- 14b/07

zulmet- 19a/11

d) Bu birleşik fiillerde birden fazla isim unsuru bulunabilir (Karahan, 2012: 75).

musahhar ve mu'ti kıl- 01b/15

vaaz u nasihat it- 02b/11

merdud ve matrud kıl- 19a/06

pare pare ol- 19a/20

e) Bu birleşik fiillerin isim unsuru kelime grubu olabilir (Karahan, 2012: 75).

sizi öldükten sonra ihyâ id- 01b/13

f) Asıl fiillerle kurulan kelimelerden biri veya hepsi ya sözlük anlamını kaybetmiştir ya da deyimleşmiştir (Karahan, 2012: 75).

garâyip mesnâat vücuda getürmeğe kâdir ol- 01b/13

aña ziyaret kıl- 16a/02

g) Bir hareketi tasvir eden birleşik fiillerde zarf-fiil eki taşıyan bir fiil unsuru ile bir tasvir fiilinden kurulur. Ana unsur başta, tasvir fiili sonda bulunur (Karahan, 2012: 77).

zayi' den zikir idüp buyurdu ki...01b/11

ikram idüp faziletler vir- 19a/03

ğ) bil-, ver-, dur-, gel- yardımcı fiilleri fiile ihtimal, tezlik, devamlılık, yaklaşma gibi anlamlar kazandırır (Karahan, 2012: 77).

namaz kılagelsen

kısa idüp alıvırsen 04a/11

haber ver- 15a/11

selam vir- 16a/02

II.2.14. Kısaltma Grupları

Kelime grupları ve cümlelerden yıpranma veya kalıplaşma yoluyla ortaya çıkan gruplardır (Karahan, 2012: 79).

Özellikleri

Bu gruplar genellikle isim-fiil, sıfat-fiil veya zarf-fiil gruplarından kısaltmış ve bunların bir kısmı kalıplaşmıştır (Karahan, 2012: 79).

anlar dünyada haram yiyicilerdür

anlar dünyada riya yiyenlerdür

baña ve saña iman getürenlerün yiri 14b/18

III. BÖLÜM

(METİN)

III. METİN

1b

1

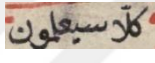
2 vebihî neste' in

3 ya'nî

4 ol haberdür ki bunlar anda ihtilâf iderler ba'zısı taşdıķ iderler ba'zısı tekzib

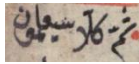
5 iderler ol nebe-yi 'azîm Qur'ândur anda ihtilâf itdiler ba'zılar mü'min oldılar
ol kelâm Hâķdur

6 maħlōķ degüldür ba'zılar imândan kaçdılar didiler ki ol Muhammedün (as)
kendi kelâmıdur maħlōķdur

7 pes Hâķ teâlâ buyurdı ki ya'nî bu kâfirler mürtedi ve münzecir
olsunlar bu kelâm

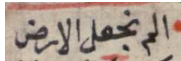
8 güman idüp didiler ki bu kıyamet olur degül yâħut dirler Muhammed (as) bu
Qur'an kendiden düzer

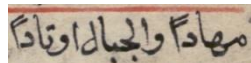
9 yaķinde bileler ki bu kâfir ol kıyâmetde bu sözleriñi getirür yine buyurdu ki

10 ya'nî yakıncıkda bileler ol vaî'dleri ölüm vaķtinde daħı âhîrette muâyene ola
ol sekk-i güman olmaya

11 ve daħı kendinüñ vaħdâniyyeni delil olsun zayi' den zıkr idüp buyurdu ki

12 ya'nî bu mesnûattan haber verdi ki aña işaretdür ki bununı
gibiye acayib'

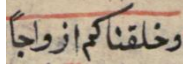
13 ve garâyip mesnûat vücuda getirmeķe kâdir olan sizi öldükten sonra ihyâ
idüp girü

14 vār itmeğe nice kâdir olmaya bil ki ol cümle nesneye kâdirdür aczi yokdur görmez misiz buyurdi size

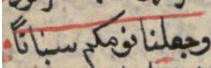
15 döşek uyacağ ve karar idecek mekân kılmaduğ mı anı size musahhar ve mu'ti kılmaduğ mı anıñ üzerinde

16 her maqşadıñızı yirine getürürsiz ve dağı tağlar ol yir üzere karar itdi tā ki size aından

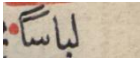
2a

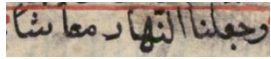
1 menfaat ola ve dağı buyurdi ki ya'nī sizi enva' üzerine yaratmaduğ mı ba'zıñuz

2 dişi ve ba'zıñuz erkek ve ba'zıñuz levn-i aq ve ba'zıñuz qara ve ba'zıñuz sarı ve ba'zıñuz kızıl ve birazıñuz

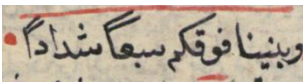
3 eyü huylu ve birazıñuz yaramaz huylu tãbia'tleriñüz birbirine benzemez dağı sizüñ

4 uykuñuzu size rahat kılmaduğ mı sebāt aña dirler ki ten hareketten qala ammā cān tende ola

5 ya'nī giceyi size iyle kılmaduğ mı qarañusıla size örtüp bürüye nitekim tün göz gözü bürdüğü gibi

6 tā ki işğalüñüzden fariğ olup gelüp evüñüzde dinlenesiz ya'nī

7 gündüz ile size rüşen kılup vech-i taleb-i ma'ışet kılmaduğ mı her ne dilerseñüz size işlemek size

8 āsān ola anda tasarruf idesiz ya' nī sizüñ başıñuz

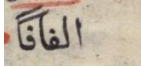
9 üzerine bu yedi kat gökleri muhkem yapmaduğ mı her biriniñ qalınlığı beş yüz yıllık yol kadar

10 dur size anı kudretimiz ile dutavuz ve yirde siz rızık virmek sebeplerin aından indirevüz āmennā

11 ve dađı size menfaat olmak için güneş yaradup aña nūr-u ziyā virüp

12 rüŝen kılmadıđ mı ve aña Һararet virmedük mi ki yemiŝleriñüz ardırup nūruyla bunca menfaatlar

13 hāsıl idesiz

14 ve dağı bulutlardan size sular indürmedük mi ve yıllar aña havale kılıp ol bulutlar sıkıp

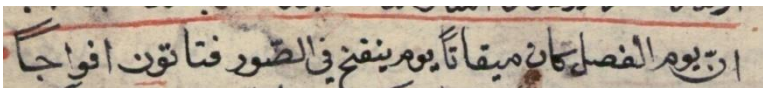
15 size ŝuların değdürmedük mi tā anıñ sebebiyle yirden size rızık olacak dāneler bitürürüz buğday

16 ve arpa ve Һurfa ve bunlara benzer daneler ve dağı dābbeleriñüze rızık olacak otlar bitürürüz ki anlardan

17 dağı size envāi nimetler hāsıl ola ve dağı ol yağmurlar ile bađlarıñızda size ağaçlar bitirürüz ki

18 budağları birbirüñe dolaŝmıŝ ola bu küllisin yaratmağa qādir olan aña dağı qādirdür ki siz

19 öldükten sonra girü dirildi āmennā ve ŝaddađnā ve bundan sonra beasdan Һaber virüp buyurdu ki

20 ya'ni ol

21 kıyāmet günü tahkıq-i yevm-i fasıldur ki vaad olunmuşdur evveline ve āđirine cümlesi

22 anda cem' olup hisāb olsa gerek her kişi ameline göre cezālansa gerek yevm-i fasıl ol

23 gündür ki İsrāfil (as) sūrun çala Һalayık yir altından baŝ kıldırup mahŝer yirine

1 bölük bölük geleler rivayetdür Muāz'dan (ra) Resulullah (sav) bu āyetden suāl itdi ki

2 yā resul bölük bölük geldikleri nicedür Resulullah (sav) didi ki yā Muāz çatı büyük nesneden suāl

3 itdün diyü mübârek gözlerinden yaş revân olup didi ki yā Muāz benim ümmetim beş bölük olısar

4 bir bölüğü maymun şuretinde kıparlar anlar anlardurlar ki dünyâda nemmânlık idüp halkı birbirine düşman

5 iderler bir bölüğü hınzır şuretinde kıparlar anlar dünyada haram yiyicilerdür ya güçle ya zulümle ya

6 rüşvet ile ya ağvalık ile ya emânete hıyânet itmek ile ve bir bölüğü ayakları boyunlarında bütün

7 yüzleri üzerinde sürünüp geleler anlar dünyada riya yiyenlerdür ve bir bölüğü gözsüz kıpup

8 geleler anlar dünyada zulümle hükmediciler beyler kıdılar nâibler gibi ve bir bölüğü

9 şağır dilsüz kıparlar anlar dünyada amelleri ile aceb iderlerdi ve amelleriñ hoş görüp minnet

10 iderlerdi ve bir bölüğü dilleri ağızlarından şarkıp göğüsleri üzerine düşmüş kıpalar ağızlarından

11 iriñ çıkar halk anlardan ikrâh idüp incineler anlar dünyâda halka vaaz-u naşihat iderlerdi

12 kendileri tutmazlardı ve bir bölüğü elleri ayakları kesik kıpup geleler anlar komşuların incidürlerdi

13 ve bir bölüğü ateşten ağaçlar üzere aşılp geleler anlar dünyâda beğler ve olar katında gammazlık iderlerdi

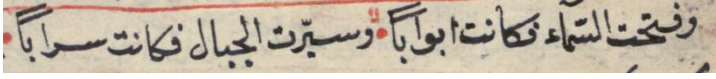
14 ve bir bölüğü murdar olmuş kırttan artıq kıyup kıparlar mahşer halkı anlardan incineler anlar dünyâda

15 hevā-yı nefse uyup dürlü dürlü nimetle tena'um itdiler Hıakteālā farz ittügi zekātı mallarından

16 virmeyüp men itdilerdi ve bir bölüğü kıatrañdan cübbeler geyüp geleler anlar dünyāda tekebbürlük ile gezelerdi

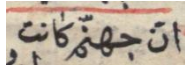
17 pes ākil olan kimesnelere gerekdür ki kendileri bu sıfatdan ırak ide tā ki yarın bu haller

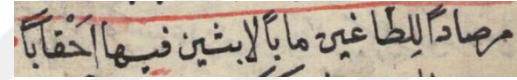
18 üzere kıopmaqtan necat bula ve dağı ol kıyāmet şıfatlarından beyān idip buyurdu ki

19 ya'nī ol kıyāmet

20 gününde gökler pāre pāre ola açıla yol yol ola tağlar dağı yirlerinden kıopup seyrede

21 şol dünyādaki serap gibi hevāya kıalkıp belürsüz ola ve dağı buyurdu ki

22 ya'nī tahkik ol cehennem ki biz

yaratduğ anı

23 bu cem'i halk üzerinden geçmeğe kılduğ ya'nī kıatına Hıakteālā evvela aña haber virdi ki yā cehennem

3a

1 biz ādem evlatlarından seniñ üzerine oğraduruz gözci olub gözet kendi ehlini algısız

2 nitekim bir kimesne bir kimesneyle vaād eylese yol üzerinde durup aña muntazır olur ne vaķit gele diyü pes cehennem

3 dağı ol tağların varacağ yirüdürevhid-i taat yolundan kııkdılar küfr-ü dalālet yolunda hadden

4 geçdiler anlar ol cehennemde nice hıuķblar eylenip kıalalar bir hıuķb seksen yıldur ve her yılı on iki

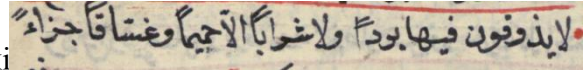
5 aydur ve her ayı otuz gündür ve her günü dünya ehli sağışıyla biñ yıl kadardur bu dedigümüz bir hıkb

6 her hıkb geçdikçe bir hıkb dağı gelür bundan murad te'bidı tağliddür amma ahkâb diyü zıkkrettüği

7 añdan ötürüdür ki arap kıatında hıkb demek uzađ ve ırak müddetdür bunlar bildiği ibaretle

8 zıkreyledi bu kinâyetdür te'bid demek olur ki bu tãđiler ol cehennemde ebedi eğleneler hiç

9 çıkmak olmaya ve dağı buyurdu ki

10 **وفاقا** ya'nî ol cehemmiler anıñ içinde hiçbir şu çok yıl tatmayalar ki bir dem ol hararetlerin def

11 idüp rahat ideler ve bir şovuk şu tatmayalar ki şusuzlukları gide yürekleri suya illâ içtikleri

12 gâyet kaynamış şu ola ve cehennem ehlinin gövdelerinden akan kan-irin ola ve saru şular ola bu nesne

13 anlara amellerine muvafık ceza ola zırâ dünya ve amelleri şirki küfürdi pes çün ol şirkten küfrden

14 büyük mâsiyet yoğıdı anlara dağı azâb-ı şedid ile ceza ideler ve dağı buyurdu ki

15

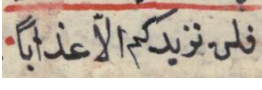

16 ya'nî bu kâfirlerüñ adetleri bu idi ki hergiz ol şisab gününden kırkmazlardı ve anıñ sevâbindan

17 ummazlardı zırâ ki münkirlerdi Muhammedi ve bizüm kelâmımızı tekzip iderlerdi ĥalbuki biz anlaruñ

18 yoğıken var olacağların ve ne işleyeceklerin evvelâ levhi mahfuzâ yazduk ve iki melek müekkel itdük

19 külli efallerin ve aqvallerin defter idüp yazarlar ihsâ iderler ve dağı buyurdu ki (fezûku

20

pes ol cehennem ehli şusuzluğdan feryād idüp çıkışirlar

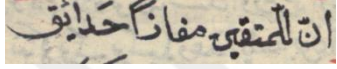
21 zebāniler anlara zemheriden şovuk şu getirürler anıñ şovuğı azābından dağı ziyāde

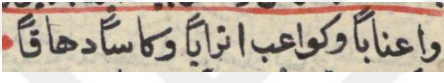
22 ola ol zebaniler anlara vireler ve diyeler ki tadın bu şuyu ki biz size arturmaz illā

3b

1 azāb üzere azāb artururuz ol su azāb-ı evvelki azābdan dağı artuğ ola

2 bundan sonra mü'minler hālin beyān idüp buyurduki

3 ya'nī tahkiğ ol mü'minler çünki küfrden

4 şirğden şağındılar cehennemden necāt bulup cennete ulaşmak var ve dağı cennet içinde

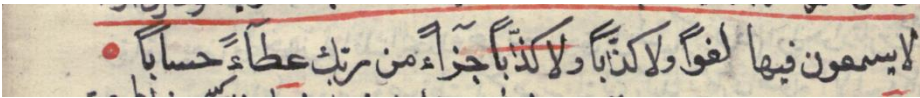
5 anlara divarlu bağçalar var anda hurma ağaçlarıyla üzümder var bu iki yemişi ziğr itdiki

6 anıñ içindür ki arap içinde Mekkede ve Medinede bu iki yemiş mārūf ve meşhurdu

7 ve dağı anlar için bıkır kız hūriler vardur ki göğüsleri ağırşak gibi tomulmuşdu

8 tamam kıvamındadur ve yaşda beraberdür ol yaş üzere qarar dutalar gençlikleri hiç gitmeye

9 ve dağı ol mü'minlere birbiri ardınca dolu hamır kadehleri gele içdiklerince şafāları ve ferahları arta

10

11 ol mü'minler cennet içinde bi fāide ve fuğuş sözler işitmeyeler zīrā bunuñ gibi sözler tabiat-ı

12 şakil olur anıñ için cennet içinde anıñ gibi sözler söylenmez ve kimesne dağı işitmez pes

13 bu sevāblar küllisinin Rabbinden sana avz-u yenindendür itdürdüğün amel muķābilinde ve dağı atā-ı

14 kesirdür ki mü'minlere vireler ve dağı buyurduki

رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ

15 lā yemlikūne minhü hitāben) yāni bu ıřālar sana Rabbindendürki yiriñ göğüñ ĥālikıdır ve dağı yir ve

16 gök arasında ne ki vār ve ol rāhmandur hiçbir kimesne ańdan şefāat kıлмаğa mālİK olmazki

17 aña hitāb ide

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَبَّرُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ

18

وقال صواباً ذلك اليوم الخوف من شاء اتخذ إلى ربه مآباً

ya'ni ol günde rūĥ

19 melekler ile şāf olup dura ba'zılar didilerki rūĥ Cebrāil (as) dur ba'zılar didilerki

20 bir melekdür yalnız kendisi bir şaf olur ve қalan melekler bir saf turalar ve ol

21 gün hiç kimesnenüñ zehresi olmayaki şefāat itmek için lisān-ı tahrik idip söyleye

4a

1 illā şol kimesnelerki Allahüteālā aña şefaate izin vire қavmine ve қabilesine şefaate ide

2 her ne söyleye sevab söyleye ve dağı buyurdu ki

ذلك اليوم الحق من شاء اتخذ

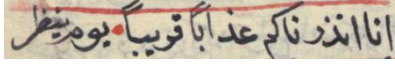
3

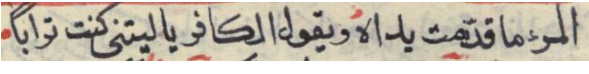
إلى ربه مآباً

ya'ni ol kıyāmet günü ve anıñ қorқuları olmaқlığı ĥaққdur her ki

dilerse tevĥid ile

4 taāt-i ibadāt ile Rabbisinden yana varacaқ yir düze şimdi elde tedāriğe ruĥşat varken yir

5 düzsen pes girü taḥfif idüp buyura ki

6 ya'nî bu söz inzâr idüp

7 ḳorḳuduruz ol ḳıyâmet azâbıyla ki aniñ gelmekliḡi yaḳındur ol ol gündür ki kendiden

8 evvel ne amel gönderdiyse gözüyle göre mü'min amellerinün sevâbın göre ferahlana ḳâfirler

9 daḡı ol küfr-ü şirk ile amellerinün cezaların göreler ve diyeler ki nolaydı ben topraḳ olaydım

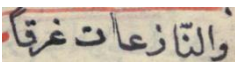
10 gideydim tek bu azâba uğramayaydım ḳâfirler bu arzuyu ol vaḳt iderler ki Ḥaḳteâla cem' i

11 ḡayvânâtı maḡşer yirine cem' idüp birbirinin ḡaḳḳın ḳısâs idüp alıvirdikden

12 sonra emr ide anlar ki girü topraḳ alun küllisi topraḳ olalar anı görüp diyeler ki ḳaḡki ben daḡı

13 topraḳ olup geri ḳopmayayduk girü ḳopmayayduk

14

15 ya'nî Allahüteâlâ ḳasem idüp buyurdu ki nâziât ḡaḳḳıçün

16 Ḥaḳteâlâ Ḥakim-i mutlaḳdur ne dilerse işler işledüḡinden suâl olmaz amma

17 maḡlûḳ işledüḡinden suâl olunur kendi ḳullarına buyurdu ki benden ḡayrı

18 kimesneye and içmen ve kendisi yaratdıḡı maḡlûḳa and içti maḳsûd budur ki ḳasem itdiḡi

19 nesnelerin kendisi ḳatında şeref ve hürmet var zirâ hiçbir kimesne ḡasis ve ḡaḳir

20 nesneye and içmez tâ kendi ḳatında ol şerif olmayınca pes imdi nâziâtta

21 ihtilâf itdiler ba'zılar didiler ki melek-ül mevtdür ḳâfirin cânına göḡsünden

22 nez' ider demirden patikleri çok çengel ile yaḡ yöne örüp çektiḡi gibi

1 anıñ cānı göğdesünden tā barmaqları ucundan ve dırnaqları dibinden ve tamarlarından ve sinirlerinden

2 ve cem'î āzālarından çekülür mevt acısı anı şöyle aplar nitekim Şuya ğar olanı Şu apladığı

3 gibi ba'zılar nāziāt ol gaziplere dirlerki yayını çeküp ou öyle tolduraki demirden

4 ucı yayı abzasına ğar olup berāber ola ğarken didiği kerhen dimek olur yānı

5 hiçbir āfir yodur ki ölümi hāzır gele illā cehennem aña arz olunur cān ıkmazdan evvel

6 anı görür cehennem içinde bir avim görür ki ğāh ateşe talar ğāh ıkar ol vaqt anıñ canı

7 orusundan geri göğdesine ğar olur gider Şuya talar gibi ımaqlığı göre görür ve dağı

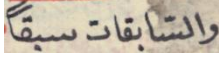
8 buyurdu ki ya'nı ol melekler hāı için ki mü'minleriñ cānların

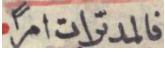
9 neŐātla ve āsānıđlā ğabz iderler yānı hiçbir mü'min yodur ki aña mevt hāzır

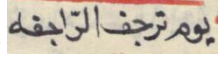
10 gele illā cennet içinde aña menzilin arz iderler baar ol cennet içinde makamın

11 görür ya'nı ol melekler hakkıçün ki cānı göğdeden sürerler

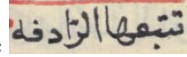
12 ehl-i tefsir dirler ki bu yüğrük atlar hāıçün ve ba'zı ulemā dirler ki yıldızlara asem ider felek birle

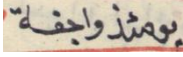
13 dönerler ya'nı Allah rızasıçün evvel Őadaa virenler için

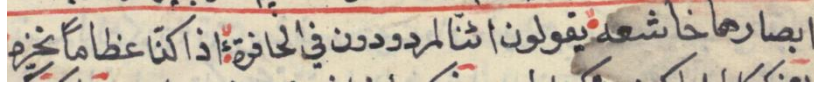
14 yānı ol dört meleklerdür ki tedbir ıllarlar biri Cebrāil biri Mikāil

15 biri İsrāfil biri Azrāil bunlar hızmete mamurlardur ya'nı ol

16 ıyāmet ğününe asem ider ki Őūr urıla yirlere ve göklere aya ve ğüneŐe yıldızlara ve

17 meleklerle ve insana ve deñizlere ve tađlara ditremek dūşe ya'nī dirki evvel nefha

18 ardınca bu nefhā dağı ura bu iki nefha arasında kırık gün gece kılp

19

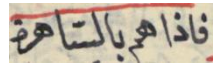
20 ya'nī gönüller ol gün ditregen olur dağı gözler hāşi olur zelil olur dirler ki Mekke kâfirleri

21 ey bizi girü yire dıka bu çukur içinden çıkarup ey kaçan kim ölsek bizim kemiklerümüz

22 kurumuş ve çürümüş ola gölü dirler añdan yine kaçan girü döndürür

5a

1 olsa ziyān kıla añda pes bāyık evvel bir gün ola kağırlar bir gün

2 ya'nī ikinci nefha urıla ĥalāyık cümle geri dūrüle ot gibi bata kaçan ol

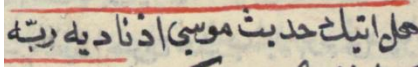
3 gün ki sāhirde olalar kaçan görsün bunlar ol ĥalde yā Muhammed yir üzre gelmiş olsalar

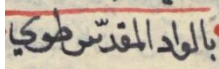
4 göresin bunlarıñ ĥālini göğsün şuya yā Muhammed dirler sāhire beyt-ül muqaddesde maşşer yiridür

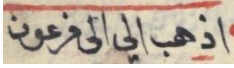
5 ba'zılar der sāhire tāmu adıdur İbn-i Abbās dir sāhire ol yirdür ki anıñ üzerinde

6 hiç günāh işlenmiş olmaya ol vaqt ĥalāik-i cümle ol yir üzere cem' olalar añda ĥesāb

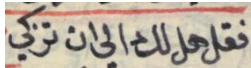
7 vire ol yir şāfi beyaz gümüşdür bir kaşilde cennet ile cehennem arasıdur bir adı ārāfdur

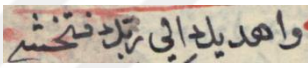
8 ve bir adı sâhiredür dürüst geldi yâ
Muhammet sana

9 Musâ haberi ol vaqt ki nidâ kıldı Musâya Tañrı ol derede kim

10 örünmüşdür ol dere dipten toydur ol dereye toy dirler

11 ol vaqt didi var yâ Musa ol firavn zîrâ azdı di ki firavn Allah birdür

12 yâ Musa benim birlüğimi bildür pes di ki varmı murādñ
maslahat

13 olmağa küfürden pāk olup āri dine girmeğe dağı

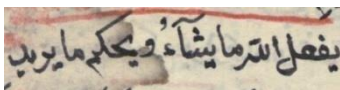
14 di ki firavn göndereyin seni Tañrıdan yana pes añdan qorqarsan yâ firavn ve
dağı bir haberde

15 öyle gelmişdür kim Allahüteālâ buyurdı Musaya ki firavn qatına var Musa
didi ilâhi ben

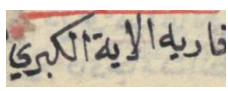
16 nice vireyin sen ‘alimsin ol imân götüresi degöldür Allahüteālâ didi yâ Musa
sen emrim tut

17 benim göklerde on biñ ulu meleklerim vardur bunlar dirler ki benim qudretim
ilmim bileler ve lekin

18 anı bilmeyeler bunu ol mănâdan ötürü di kim melekler dillerler illet istediler
fiil-i illet bulmadılar

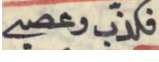
19 anıñ için ki ol nekreye illet revâ degöldür işlerine
kim dilese

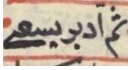

20 dağı hüküm ider ne kim dilerse kimi bāyi ve kimi yoğsül ve kimi ağladur ve
kimi güldürür ve kimi derledür ve kimi

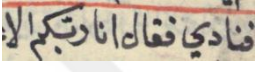
21 öldürür hiç kimesne niçün böyle idersin dimez pes getürdi
Musa firavna

1 firavna ulu hücçet gösterdi ululuk nişanlarıdır yāni asāyı gösterdi daḥı yed-i beyzāyı

2 gösterdi yāni Musā elin yanına çekti girü çıkardı bir elinde ay bir elinde gün toḡardı ol

3 mūcizātı gösterdi pes yılan tutdı ol firavn Allahüteālāya ve Musāya

4 āsī oldu aından sonra firavn yüz döndürdü bunu ḥıyānete yordu

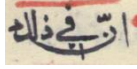
5 diyüp durdı cāzuarın çağırdı didi pes sizin

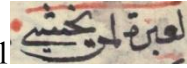
6 ulu Tañrıñız deḡül müyem didi ben sizüñ bulutlarıñuz Tañrısın diyüp ḥıyānet eyledi ol

7 mel'ūnuñ canın aldım azāb ile yā Muhammed

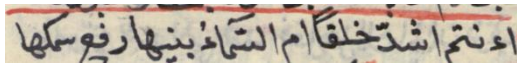
8 tutdı senin Tañrıñ yā Muhammed azāb ile bir daḥı dūnya azāb ı ile boḡdım anı

9 deñizde bir yanından gelen su āteş olup yaḡardı bir yanından gelen şı ile boḡuldu şol

10 azāb ile canıñ aldım cehenneme şaldım yā Muhammed āşilerün canı daḥı böyledür

11 tāḥkiḡ yā Muhammed bu kelāmlar içinde ibretler ve naşihatler ḡaberler var

12 her kim ḡorḡsa Allahüteālā azābından

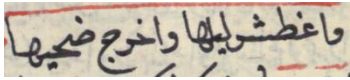

13 ya'ni sözüñ güçlisiz öldürüp diri ḡalmaḡa ya bu göklere ḡaldırıp görmekmi güçdür

14 ya sizi ḡabirden geri ḡoparmaḡ mı güçdür niçün gelürsüz geri dirilmekle fesevvāhā

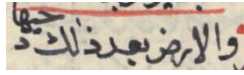
15 beraber eyledi göḡü ḥiç eḡrisi yoḡdur bu gökleri ḡaldırdı gördü saḡfen yüce

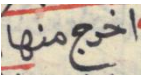
16 kıldı baķup kimisininin gözü irmez ol Allahüteâlâ kadirdür anı iyle yüce kıılmaĝa

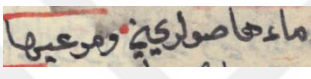
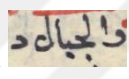

17 gücü yiten sizi diri kıılmaĝa daĝı gücü yeter ya'nî

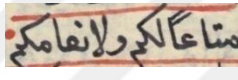
18 örtü kııldı kara geceye daĝı gündən çıkardı geceyi bir saat gün geceyi yir ve bir saat

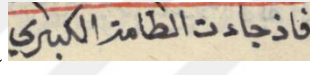
19 gece gün yir gece gündüz nice uzar ve nice kıısalır kimesne bilmez

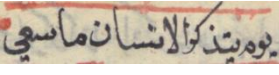
20 ya'nî Haķ teâlâ bundan sonra yirleri döşedi aından taşra çıkardı

21 aından daĝı otlakları daĝı taĝları

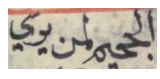
22 bezek eyledi dürlü dürlü nimet hâsıl olmaĝıçün size

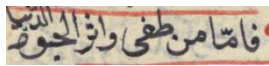
23 sizün tavarlarıñıza pes kaçan gelse ulu kıyâmet günü

6a

1 ya'nî ol gün eĝer insan hayır ve şer ol nesneyi işledi

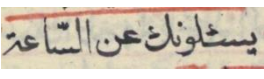

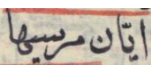
2 ya'nî cümle aşikâre oluna cehennem şol kışıye kim görür

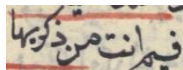

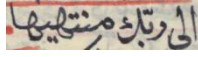

3 ya'nî şol kimesne kim azdı taĝı olup dünya dirliĝin ihtiyâr eyledi

 ya'nî

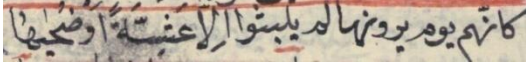
4 cehennem ol kışıye müstehaķ olur ya'nî yâ Muhammed senden kıyâmet

5 saatlerin suâl iderler ya'nî kaçan olur anıñ vaķtı diyü

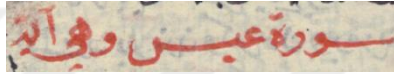

6 ya'nî ne bilürsüz anıñ olmasında Rabbin anıñ ilminde gayeti yokdur

7 ya'nî münzir aña dirler ki taḥḳıḳ korḳudıcısın men yahşāhā şol kimesne kim

8 korḳar kıyāmet gününden ya'nî ol günü göreler

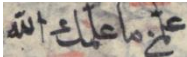
9 eğlenmeyeler illa akşamdan yatsuca yaḥūt erteden akşamca ya bir anıñ suadı yirine

10 ide gelince ol ḳadar eğlene tā kıyāmet ḳopa Allahü eġlemü bissavāb

11

12 ya'nî Hz Muhammed yüzün pürtürüp dönderdi şol aġmādanki

13 Ātā bin Rabbi ve Ebū Cehil ve Abd-ul Muddalib bin Ümeyyeyi ve halkı hacim Müslümanlıġa endedi Abdullah Şerih

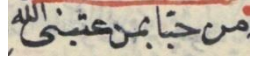
14 oġlı Mālik ki aña Ümmü Gülsüm dirlerdi ol geldi dedi yā Muhammed ya'nî öġret

15 bildir bana Tañrıñ sana bildürdi deyū bu sözi çağrı çağrı çok söyledi Peygamber (as) añdan üşendi

16 ḳarşılardan añdan kimesne var idi didi ki bir baḳıñ görüñ Muhammede uyanlara kimi gözsüz kimi

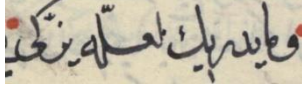
17 ḳavminden aşaġı otur didiler deyüp Peyġamberin gönlünden bu teşviş geçti ol gelen kişinin gözü görmezdi

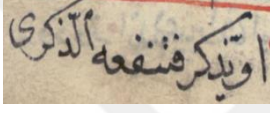
18 Allahüteālā Muhammedi sekitti didi gelenden yüzümi döndürürsen didikten sonra Hz Muhammed (as)

19 ol kimesneyi her zaman gördükçe buyurdı ki derdi
ya'nî senden ötürü

20 bana Allahüteâlâ'dan itâb geldi Peyğamber namazlığa çıktığınca ol gözsüzi
halife ırdı Mekke

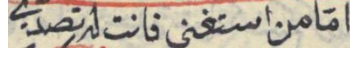
21 İbn-i Ruveyde dirki eğer Peyğamber ıur'andan nesne yürütse bu âyeti
yürüdüdi anıñ için ki

22 bu itabdur Peyğamber (as) ya'nî sen bilür misin yâ
Muhammed ol kişi kim

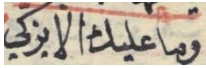
23 ardınca geldi günâhtan ve küfrden sen anı bilürmisin yâ Muhammed ıanca
geldi

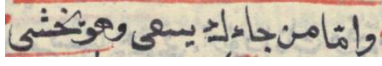
6b

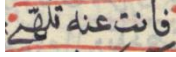
1 yâni yâ Muhammed anlara ögüt ve naşıhat ile aslına ol seniñ ögüdünden ögüt
dutuculara

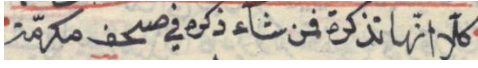
2 ögüt virmek gerekdür her kim bāyi olsa yüz
döndürürsin

3 yâ Muhammed Abdullah İbn-i Şerihden yüz döndürürsin her kim sana uyarsa
sen añun sözün dutğıl

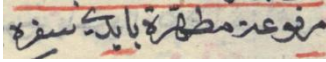
4 ne ola seniñ üzere ki yâ Muhammed eğer ol imān getirmezse
ögüt virgil

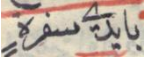
5 ol kim ögüdün dutalar amma olar kim gelürse ol
korıar

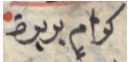
6 Tañrıdan sen niçün yüz çevirürsin ol gözsizden haııı gerçekline
bu Kur'an o

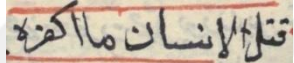
7 ögüttür her kim gerekse ögütlene ya'nî
her kim dilerse

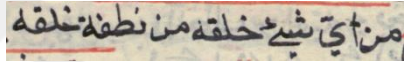
8 çok çok zikr kılsun bu Qur'an şuhıfları içinde ağırlanmışdur dağı levh-i mađfūz içinde

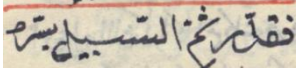
9 medđ olunmuşdur ya'nī yukarı kaldırılmışdur bu Qur'an levh-i

10 mađfūz üzere dađı pāk olmuşdur yalañdan ve küfürden ve yaramaz nesnelere nesnelere

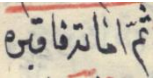
11 ya'nī erler birle pākđur arınmışdur seferler kirāmlar berārlar birle yazılmışdur levh-i mađfūz

12 içiñden çıkmışdur yā Muhammed ya'nī qatl olunsun lâ'net gelsün

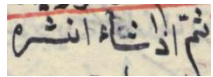
13 Ebu Cehle yā Muhammed nice örter haqqı ya'nī öğmezmi mi kendini

14 ne nesneden yaradılmışdur ki hiç nesne değül idi añdan yaratdım

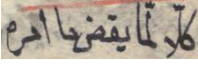
15 ya'nī añdan şıkıldı geldi añdan qaderlendi rızqı añdan yolunu geñez kıldım imdi

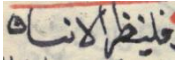
16 gel gel diyū kağırdım tokuz ay on gün ana qarnında yatırdım añdan dünyaya getirdüm

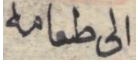
17 ya'nī bundan şonra öldürdüm anı sene güne qoyam anı qurda ve quşlara yedürem anı yılanlara

18 yedürem aña dürlü dürlü gıdalar kılam odlar içinde ya'nī añdan şonra qaçan

19 kıyāmet günü olacağ yā Muhammed aña suāl itdümki niçün yalan dutup söyledin ol benim kelāmım

20 Qur'an ya'nî Hâkfeâlâ nekim hâkim kıldı buyurdu anı tutmadılar Ebû Cehil şeytân-ı

21 lâine uydı bulara bağıl nesne diyüp anı hâk şanup tutdılar

22 ya'nî bağun âdemiler etin yenmesine hiç görürler mi ol yedikleri taamları

23 nerden gelür nice tedbir olunur ve toprağdan nice biter nice ekerler toprağa yeşil çimen bitü

24 rürüz aından yapağ iderüz aından sökük virirüz aından dâne virirüz

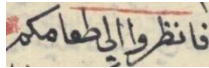
7a

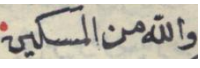
1 aından taam olur aından yenür bu işleri böyle iderüz bizden ğayrı kim idebilür imdi nazar

2 itsünler âdemoğulları bu nimeti yirden kim yaradur ve kim virür bu cümle nimet yenmedür bu nimete nazar itsünler

3 şükr itsünler eğer bunları bitürmesem yirde çürütsem ya canavarlara yedürsem neye qadirler idiñüz

4 Ebû Qanlâb dir ki Tevrâd içinde yazılıdur gördüm buyur yâ beni âdem

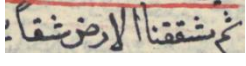
5 ey âdemoğulları bağun yedüñüz taamlardan yaña olur deniz siz necilerden

6 nâkeslerden imdi görün bu ekdüğüze ne kıldım anıñ içinden deneler çıkardım ol yeşil çimenden

7 imdi benim haqqım baña veriñ hıyanet kıılmañ nimete şükürler kıluñ nazar ediñ görün buñu kim işledi

8 bizden ibretler görün ya'nî biz dökmedük mi yağmuru bu kuvvetli göklerden nazar idiñ

9 görün anı kim döker dâne dâne birin birin yağmurı kim indürür

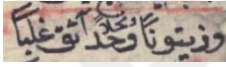
 yâni yirleri

10 biz yaratduğ ol yagmurları ve şuları bu yirden biz çıkarduğ altın ve gümüş hazinesiñ yaratduğ

11 bizden ğayrı kim ğadirdür yâni biz bitirdük ol yir içinden daneleri dağı

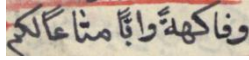
12 inâbları ve üzümleri dağı bunca danelerden kuvvet virdük size anıñ ile helvalar ideler ve dağı

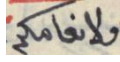
13 otlar ile tavarlarıñuz semüz iderüz bir nicesi kıyruğ yağı olur ve bir nicesi iç yağı olur

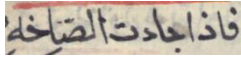
14 size yedirirüz bu ni'metler iyice şükürler idüp ve benim birliğüme ikrar gerekdür

15 ya'nî zeytunlar ve ğurmalar bağlar bağçalar tolaşup birbirine ziyade olurlar anıñ yaprakları yel estikçe

16 birbirine tokınur dağı asmalar anları birbirine yapıştırırız ol üzümün dânelerine bir bakın

17 görün fiğr kılın bizden ğayrı kim idebilür bu işleri ya'nî bu cümle

18 ağaçlar yemişler dağı otlardan menfaatler kıldum ya'nî tavarlarıñuza menfaatli otlar

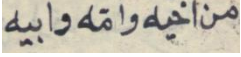
19 virüp anlar dağı sizün için dürlü dürlü nimetler virür ya'nî

20 yâ Muhammed kaçan ol kıyâmet ğünü gelse kılağlar kesilmeden kılağlar şağır olalar hiç kimesnenüñ

21 kılağı işitmeye ol kılağları şağır kılıcı ve dutıcu ve başlar içinde beyinleri ve denizleri

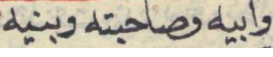
22 derci on ve ol ğözler nurın sindirici ve ol tamarları kızan gibi kıyadıcı bir ender kaçan ki

23 H zreti Muhammed (as) yire gökten geldiği vağit hiÇ kimesnenün ağlı ve bil si kalmaya ŐaŐa

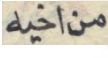
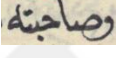
24 ya'n  ol en gün bir gündür ki kaÇan ol gün gelse erenler karındaŐlarından

7b

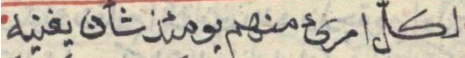
1 dağı oğul atasından ve cümle yaratılmış ħal yık kendi c nı kıyusu ola hiÇ ol gün kimesneye kimesne kaıusu

2 olmaya ya'n  ol gün bir gündür ki b b  oğlandan erler   avratından ve

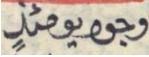
3   ayılarından kaÇup kimesne iğ n ġayĐusu olmaya kendileri Őagallarından olalar kıssada dir ki

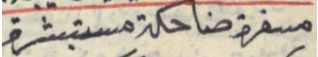
4 did Ği H bil K bilden kaŐa did Ği LuŐ peğamber kendi   avretinden

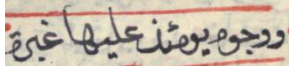
5 kaŐa ve did Ği NuŐ peğamber (as) oğulları H mille S m'dan kaŐa cümle ħal yık birbirinden biyr z

6 olalar ya'n  her bir kiŐin n ol gün bir işi ola ol

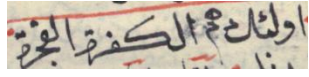
7 iÇe meşgul olalar ya'n  ol kıy met günü ol gündür ki her bir kiŐin n bir   ayıbı zuh r ide

8 kendi   ayıbından ġayrılar   ayıbına baŐmaĐa mecali olmaya kendi başı c nı kaıusundan

9 y ni ol gün bir gündür ki nice kimesnenün yüzleri t ze olup

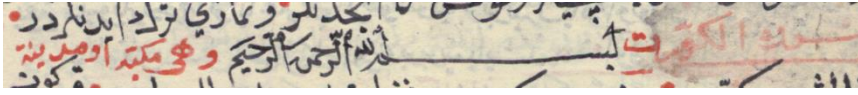
10 ayı n on d rd  gibi ola bilkiya ŐadlıĐ kıla sevine y ni

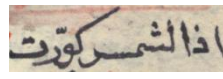
11 ol gün niceler n yüzi üstüne kara tozlar kona y ni ol yüzlere kara

12 dürtüle ve kara tozlar çona ya'nî gaygu tozi ya'nî ol gün

13 yüz bölükler gelür kâfirler ve fâsıklar ve zina idenler ve anaya bâbâ ya 'asî olanlar ve neciler

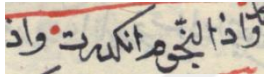
14 ve hasûdlar ve şarab içiciler ve konuşun incidentler ve namazı terk idenlerdür

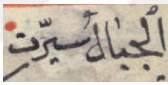
15

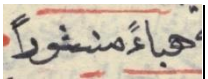
16 ya'nî bu sûreniñ sebab-i nüzülü kıyâmet ahvâlin bildirür kaçan kün

17 kararisa ve ay- gün birbirine şol bir nesne üzre destar şarar gibi şarılmağa küvvirat dirler

18 kıyâmet günü ol gün ola kim yirde ve gökte hiç nur qalmaya yâ Muhammed

19 ya'nî kaçan kim yıldızlar dekülse bu göklerden İbn-i Abbas (ra) dir ki

20 kaçan dağlar yürüdükte tagları ya'nî taglar yirinden kıldıktan sonra

21 eseri hiç nesne qalmaya ya'nî kıyâmet günü bir gündür ki ol gün on aylık

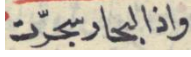
22 yüklü deve yükün burağduğda kaçan işârlar atıale kılsalar kıyâmet gününde ayruğ günde on

23 aylık deve yükün birağmaz ol gün qorqar birağur bu bir mesildür Araplar kıyâmet nişanların

24 haber virüp dirler ki ya'nî yoqluqları girü qopar kıyâmet gününde

1 cümle canavarlara diye kim diye ya'nî evvelin geri toprağ olalar ba'zılar dirler kim boğazlanan

2 canavarlar misk ola cennete vara cennet duvarlarına kona ba'zılar dirler murdâr olan canavarlar

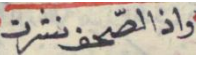
3 kara toz ola cehennem duvarına kona anı kâfirler bilir ya'nî kıyâmet günü deñizler

4 kaynadup kuruttuğda ya'nî kaçan kim kıyâmet günü cümle evliyâlar dirile

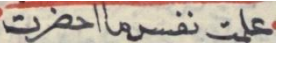
5 öldürdükleri oğlanuqları kızları suval ideler girü kâim olduğda suâl ideler bunlar

6 ya'nî kankı günâh için öldürdüñüz ol oğlanları diyüp suâl olduğda ol suâli işidüp

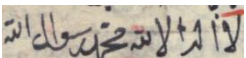
7 bunlar boyunların buralar ya'nî kıyâmet günü cümle defterler açıldıқта anlar

8 amelini görür bilür ya'nî kaçan kim cehennem kaynaya taşâ katâda şahibi dir ki;

9 anıñ kaynamağı boşanmadur âdemogullarını istediği için ya'nî kaçan kim

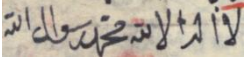
10 cenneti biz yapyakın kılduğ ya'nî bulalar her kişi bunda hayırdan ve

11 şerden bu dünyâda ne kim virdiyse âhîrette hâzır bula bu süre içinde on iki haslet

12 vardur altısı dünyâda ve altısı âhîrette ol kim dünyâdadur

13 dimekdür ikinci namaz kıılmağdur üçüncü zekevat virmekdür dördüncü hacca varmağdur beşinci oruçdur

14 altıncı Allahüteālāya muṭi olmağdur hayr ve şerre razı olmağdur her kim bu altı dürlü haşleti işleye

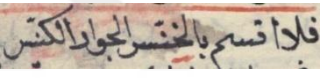
15 evvel didiğün imān vire aḥiretde nūr ile kıoya ikinci namaz

16 kılduğün aḥiretde defteri sağ eline gele üçüncü zekevat virdüğün aḥiretde Burak'a bine

17 dördüncü hacca varduğı için aḥiretde şarāb-ı tuhūr içe beşinci oruç tutup edā itdüğün

18 cennetde derecesi çok ola altıncı hayra ve şerre rıza virdüğün bu süre aña boyun virüp

19 kulun ola aḥiretde Allahüteālā dizārın göstere Muhammed (as) kıonşılığında ola

20 cennetde zevk-i isret kıılup hüriler ile gülüp oynaya

21 ya'ni Tañrı teālā kıasem ider ol yürüyen yıldızlara kim beş yıldızdur anları yürüten kıudretim

22 hağkı dimek olur göklerde ve bircelerde devr ider biribiri ardınca anıñ çün dirler kim bu beş yıldıza

23 Behrām-Zahl- Atādad- Zühre- Müşteri bunları yürüden Allah hağkı diyü kıasem ider bunlar hiç turmaz yürürler

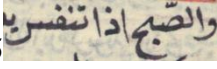
8b

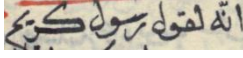
1 ve ba'zıları dirler kim bunları ol toğlar ki teni zagferān gibi şapşarı olur göbeği kıuyruğu

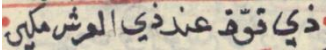
2 beyaz olur Hağteālā bunlara kıasem ider kıudretim hağkıyçün kim bir kıatre şudan sizin

3 için şunuñ gibi canavarlar yaratdum ya'ni gece hağkıyçün ol kıaranı

4 gecede gezenlere Haḳteālā ḳasem ider kara gecelerde zuhūr iden ḳudretim haḳḳı kim ḳara gölgeden

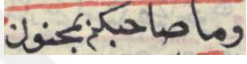
5 ya'nī ṣabah haḳḳıyçün kim nefis urup Haḳ ḳalur ya'nī ol ḳudretin haḳḳı kim

6 kara geceyi aydınlıḳ ḳılar ya'nī zıḳr olunan Ḳur'an Allah kelamıdır Allahdan

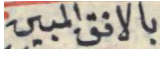
7 işidüp Cebrāil (as) söyledi ki kelām bu Ḳur'an Allah kelāmıdır

8 ḳudret ṣahibi ḳatından gelür ol arş-ı azim ziyāde büyükdür bu kelām Allah ḳatından gelür yā Muhammed

9 taḳḳik ol emin olan Cebrāil (as) getirdügi ḥaberdür siz daḥı aña

10 inanın her kim inanmazsa bu Ḳur'an'a ḳāfirdür ya'nī deḡöldür siziñ eşiñüz Muhammed eşi

11 gibi ve Ebū Beḳir ve Ömer ve Osman ve Ali gibi siz anlara delü dirsiz demeyin delülerden deḡöldür

12 ya'nī der set geldi ol Muhammede Cebrāil ulu şüret birle acayib ya'nī ol emin

13 Cebrāil (as) Muhammed (as) ile āfāḳda gördi ya'nī ufūḳ-u eşḳāra belli yirde kim gün toḡar yukarıda

14 gelür orada görüp Muhammed (as) Cebrāil (as) şual itti yā ḳarındaşum Cebrāil dilerin kim ben

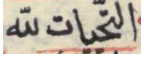
15 seni tamam sūret ile gördüm Cebrāil (as) bir ḳanadın açdı tamam yedi ḳat gök örtüldi

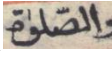
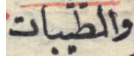

16 yine dedi ben seni tamam şüret ile görmek isterim Cebrāil (as) yetmiş biñ nurdan ḳanadın açtı

17 her ḳanadınıñ yetmiş biñ yıllık uzununu var idi Cebrāil (as) tamam şüret ile anda gördü

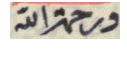

18 dağı anda nice melekler gördü ki Cebrâil (as) anlaruñ yanlarında bir serçe kadar göründi añdan

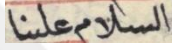
19 geçti arşa değin seyran idüp hayran kaldı añdan bir seda geldi dir yâ Muhammed Tañrıya selam ver

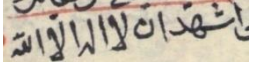
20 añdan Peyğamber (as) selam virüp didi ya'nî dirilik Tañrınındur yine didi kim

21 ya'nî esenlik Tañrınındur ya'nî dağı bâkılık Tañrınındur

22 ya'nî yâ Muhammed selam seniñ üzeriñe olsun diyü Haqteälâ hitâb idüp

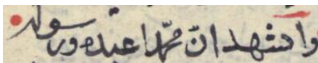
23 ya'nî Haqteälâ buyurup Ey benim peygamberim dağı benim rahmetim dağı benim berâketim yâ Muhammed

24 üzerine olsun Hz. peygamber selamın aldı dağı didi ya'nî Haqteälâniñ selam

25 bizim üzerimize olsun didikde yanında Cebrâil (as) dağı ya'nî

9a

1 ya'nî Cebrâil şahlık iderin Allah birdür Allahdan gayrı kimesne yoğdur illâ Allahüteälâ vardur

2 didikde säir melekler dağı bir gözden çağrışup didiler ki

3 ya'nî dimek olur ki Muhammed habibullah hem ııldur ve hem resuldür biz dağı şahâdet iderüz didiklerinde

4 Haqteälâ hitap buyurdu ki yâ Muhammed ne dilersin didikde Hazret-i Muhammed (as) dağı yâ Râb bu üç

5 toprak dilerim yine bir avaz geldi ki yâ Muhammed (as) bağışladum didi anda Muhammedin bağışlamak hüccetin diledi

6 Hakkdan hüccet aldı Cebrâil (as) görüşüp girü geldi dürlü acayıpler çok gördi

ولقد آتاه

7 بالافق المبين ya'nî Hazreti Muhammed (as) ol emin olan Cebrâil tamam şüret ile gördi

8 وما هو علي الغيب بضئير ya'nî bu gayb haberler siz bildiğüz haber degüldür Muhammed (as) bildiği

9 haberdür evvel Muhammed (as) bildi ki haber bizim haberimiz gayrı kelâm degüldür ve siz zan itdüğüz degüldür

10 وما هو بقول شيطان الرجيم Muhammed'in okudığı Qur'an şeytan sözü ola degüldür bunlar

11 yalan sözler ol mel'un şeytan sözü degüldür فإيا تذهبون ya'nî siz kaçaru (kancaru) varasız

12 Qur'an hükmünden kaçup kaçu (kanca) gidesiz ان هو ya'nî taḥkik yalân degüldür bu Qur'an illâ anlar yalandur

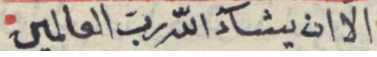
13 Muhammed gerçektür الاذکر للعالمين ya'nî yalan degüldür Qur'an illâ âlemler halkına naşihat ve öğütdür

14 ان شاء منكم ان يستقيم ya'nî bu Qur'an şöyle doğru yoldur ki her kim dilerse sizden kerih ola

15 yola ve ol kişiye ki bu 'ayet aña indi gökten bu kelâm işidüp Ebū Cehil lâin didi dilek

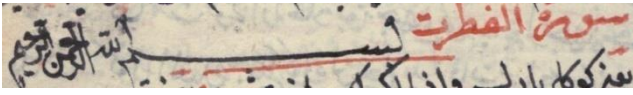
16 bizüm imiş gerekse Hakkka uyavuz gerekse uymayavuz öyle diyince Hakteâlâ bu ayeti gönderdi وما

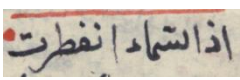
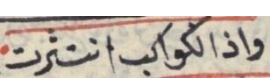
17 وما تشاؤون الا ya'nî Allah kendi hidayet ve 'inâyet eylediği Hakkka uyar kimesne tarik görüp

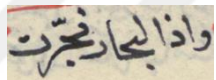
18 çıkmaz ya'nî uymayanlar Hakkâ illâ Tañrı dilediğün uydurur

19 Hasan-ı Basri der ki Arap İslâm getürmeklük dilemediler illâ Allah dileyince ve hep bir mümine

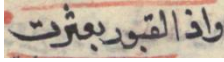
20 der ki seksen pâre kitap oğıdum bu kitaplarda öyle buldum ki her kim kendi üzerine müşeyyinden

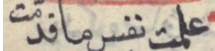
21 nesne kılsa kâfir olur

22 ya'nî gökler yaratılsa ya'nî kaçan Hakkteâlâ yıldızlara

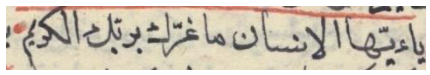
23 emr idüp bu gökler deñizine dökülen dağı kaçan deñizler akşa birbirine cümle

9b

1 koyulsa ya'nî tatlu deñiz acı deñize ve acı deniz tatlu denize katıla bi emr-illâhi teâlâ

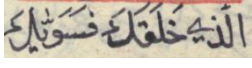
2 ya'nî bundan sonra kabirler zeyr-u zîr kılına ne varsa mezardan taşra çıka

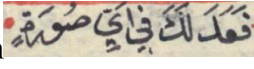
3 ve aħharat ya'nî Hakkteâlâ her kişiye bildire evvel ħayır ve şer her ne işlediyse ol gün cümlesin

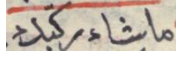
4 göre bile ya'nî yâ Ebū Cehil ne aldadı seni ne magrūr

5 olursın Tañrınıñ taaatinden ne yığdı seni diyüp Hızreti peygamber (as) bi vaad okuyup buyurdu ki

6 câhillik nâdanlığı ġarrâ kıldı Ebū Cehil ve ġayrı âdemleri câhillik aldadı diyüp aġladı

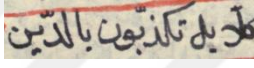
7 ya'nî ol Tañrı kâdirdür cümle mañluqatı düpdüz yarattı el ayak

8 dişler ve cümle âzâların ya'nî büyük ve küçük cümle mañluğun

9 dürlü dürlü herkanķı şüret içinde olursa kâdirdür ya'nî nice öyle

10 kıldı terķib eyledi ya'nî yâ Ebû Cehil Hâķteâlâ seni yarattı qarındaşıña benzer ya ataña ya ğayrısına

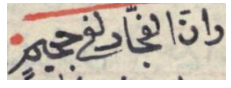
11 ya kara ya erkek ya diş her ne nice dilerse öyle yarattı kalem nice çalındıysa kalem hükünden ne

12 artar ve ne eksilür ya'nî yalan kılarlar bunlar Muhammedi ve kıyâmet

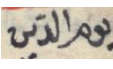
13 gününü ya'nî sizün bekçileriñüz vardur ya'nî

14 keremlü erlerdür yazıcılardır yâ Muhamed ya'nî bilürler ol yazıcılar gizli

15 ve âşikâre ne kim siz işlediğüz hayır ve şer ya'nî devlet ol kişinün kim cennet

16 içinde olalar dürlü dürlü nimetler yiyeler şazlıklar ideler ya'nî

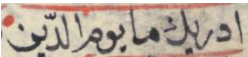
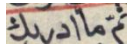
17 fâsıklar deyuz işüi âdemler cehennem içinde olup dürlü dürlü azâblar göreler

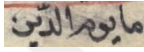
18 ya'nî bunlar ol gün göre kim kıyâmet gününde cehennem içinde azâb ola kim hiç

19 kimesneye anuñ gibi azāb olmaya ya'nī bunlar olmaya ol
cehennemden kurtulucu

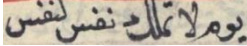
20 ol gün kıyāmet günü ola hālāyık cehennemi görüp kaçalar hışmından
gezincek yir bulmaya

21 yedi kat gök altında cehennemi göreler kaçalar yedi kat yir üstünde şıgıncak
yir bulunmaya

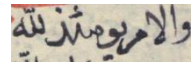
22 ya'nī yā Muhammet ne bilürsin ol kıyāmet günün nice
gündür

23 ya'nī yā Muhammed ol günden sonra kıyāmet günü ne gündür ne
bildürdi sana ol gün
melametlik

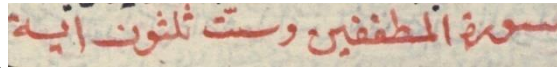
10a

1 melāmetlik gündür ve heybet günüdür anı sen ne bilürsin görmeyince

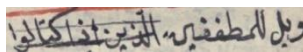
2 şey'ā) ya'nī yā Muhammed ol kıyāmet günü bir gündür ki bir kimesne malik
olmaya bir kişi bir kişiye

3 bir çöp kadar şefaet kılmaya ya'nī ol bir gündür ki ferman
Allahüteālānındur

4 hiç kimesne söz söyleyemeye halk ündeler ıyallerin ve evlādların anaların ve
ataların unudup

5 nefsi nefsi diyeler

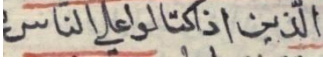
6

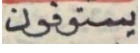
7 ya'nī bu sözün sebab-i nüzülü bu idigi Hāzret-i
Muhammed (as) şehri medineye

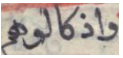
8 vardıkda kavm-i medinenün ekseri bu hāl üzre idigi bir şeyi kaçan alsalar
büyük kile ile

9 ve büyük terāzi ile alup Őatmak dileseler küçük kile ile eksük terazi ile virdilerdi

10 Hābib-ullah geldikde bu süre nāzil oldu buyurdi ki yā Muhammed veyl olsun anlara kim noğsan

11 kıllurlar ya'nī ölçücüler ki ya'nī kaçan almalu olsalar degül ki

12 Şayha bol bol alurlar artuğ alırlar ya'nī ziyāde telef ide büyük kile ile

13 alup ya'nī kaçan kendiler ĥalkā ölçüp virseler idi küçük kile ve eksik

14 terazü ile vireler veyil ol kimesnelere ola kıyāmet gününde ya'nī bunlar eksik

15 terazü ile virdikleriçün veyl ola kıyametde yuhsirun ya'nī yā Muhammed noğsan kılsalar eksik

16 vaĥıyye ile ve küçük kile ile veyl olsun ol gün anlara ya Muhammed cehennemı anlara göstereler

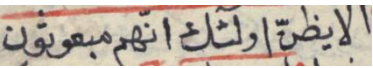
17 Ebū Abbas dir ki kaçan peygamber (as) Medine-e geldi Medinelinin adedi ol idi kim öyle

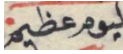
18 ĥarmaŐdıları bu 'ayet geldi Medine Őehrlüleri bu işlerinden yıĥınladı herkanı kıavim

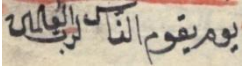
19 içinde yavuz fesād işleseler ve kankı kıavim içinde zeķevet men olsa Allahüteālā bunlardan

20 yaĥmurı ĥaber iderdi Esmā-ı dir ki ol kışilerden ĥācet isteme ki anlar kilesin ve kıyyesin

21 eksik dutalar Ĥak teālā veyl olsun anlara veyl ya'nī bir deredür ki cehennem içinde yetmiş

22 biñ yıllıĥ gölgełi direkliĥi vardur ya'nī öyle

23 şanmaz o bölük yayağ bunları kırmaya sanurlar ya'nî ol kıyâmet günü bir 'azim büyük

24 ve ulu gündür Tañrı teâlâ bunları gerü diri kılar anlar ölmeyiz sanurlar

10b

1 ya'nî ol kıyâmet günü cümle halk kâim ola tura gele yirden Hâk teâlâ bunlara hitâb idip buyur(dı) ki

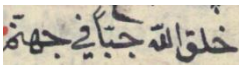
2 Hâkka kim kitâbı gerçekleyin bâyık yatları sağ yanından gelür

3 kâfirlerün siccin içinde olur Peyğamber (as) buyurur ki siccin yedi kat yirden aşığıdır anî

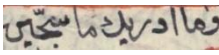
4 içinde bir dere vardur ateşden dâim yanar kâfirler canını aña virür ve anda tururlar Ka'bül Ahbar

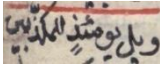
5 der ki kâfirlerin canıñı göge iltürler gök bunu kabul itmez anda siccin iltürler ol siccin

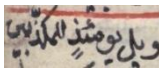
6 içinde bir ağaç vardur kapkara ol ağaçta şeytan-ı leîynin adı yazılıdır Peyğamber (as) buyurdu

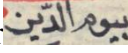
7 ya'nî Hâk teâlâ cehennem içinde bir quyu yaratmış ol kuyunuñ başı

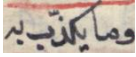
8 örtelidür bir quyu dahı var anî adı "felek-u siccin" dür anî başı açıkdur Kâfirlerin canı ve yatları

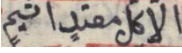
9 anda bir demir tahta üzre yazılıdır ya'nî yâ Muhammed ne bilürsin ol siccin

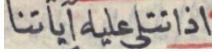
10 didügümüz nedir kitâb-ı merkûm ya'nî ol bir bitidür kim yazılmışdur hiç yoyılmaz

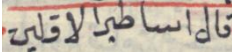
11 ya'nî ol kıyâmet gününe yalan diyenlere veyl olsun ya'nî şol kimesneler ki

12 yalan tutdılar kâfir oldılar yala(n) tutdılar bunlar kıyâmet gününü

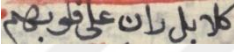

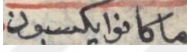
13 ya'nî kimesne yalan kılmaya ol kıyâmet gününü ya Muhammed canlı kullardan

14 illa ol kişiler yalan tutaki haddin geçe günâh kılmış ola ya'nî yâ Muhammed

15 kaçan okusun bizim hüccetlerimizi ya'nî dirdi ki Ebû Cehil mel'ün

16 kaçan işitse bu Qur'anı bu bir efsâne sözüdür ol gelür sizden evvel diñler sözinden

17 denirdi ya'nî bu kitabı küçükleyen var amma gönlünde bulanıklar tutarlar

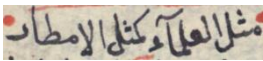
18 ne kim yazduķ kazandukları için bulanık var gönüllerinde Ebû Hüreyre raziyellahü anh

19 bir kul günâh işlerse bir kara nokta kona ne kadar işlerse ol kadar kara nokta konar kalbine Kalb

20 kara tutar ol kişinin nişanı oldur ki ol halde o tutsağı olur işledügi işi işlemedüm şandır işlemedügi işi

21 işledim şanur didiler ki ya Muhammed(as) ol kişi ki günâh deñizine

22 ğark olsa anıñ dermānı nedir Hz Muhammed (as) buyurmuş ki

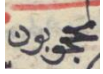

23 ya'nî âlimlerinmeclisi yağmura benzer nitekim yağmur olmuş yirleri diri kılar zirâ âdem topraqtandır

24 günâh edenin kalbi ölüş pes anı diri kılan âlemlerin ilmidir çok oturup sohbetlerin

25 dinlemek gerek bu ilmin nurı ol kişinin göñline dokuna anı kılıç açar gibi açıp parlad

1 ya'nî hâkka gerçekleyin ol gün bunlar Allah birdür diye

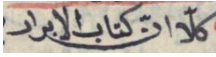
 ya'nî

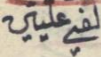
2 ol kimesne ki ğayrı ola vellahi hiçâb vâki olup bunlar Tañrı kıatından kıovula kendi cennetinden

3 dünyâda imân bulmadığıçün ya'nî bu muhcim müsteħâk olanları ğörem

4 cehenneme kıoyam eksilmeden bundan sonra diyeler ki bulun bu ol

5 kışilerdür ki cehennem yalan dirdüñüz imdi yalan didüğüz dedük ol yalan

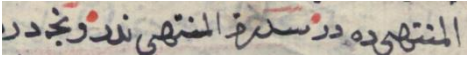
6 didiğüz cehennem odunu ve acısını tez ğörün tatlumudur ya'nî bu kıtaba

7 ve ol kıyâmet ğününe gerçekdür diyenlerin defterleri iyilerin şağ yanından verile

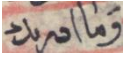
8 ya'nî anlaruñ defterleri ılliyyûn içinde ola Peyğamber (as) dir ki yedi kıat ğökten yuķarıdur

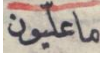
9 arş altındadır bu raħattan taħtadır anda aşılıdur muti kıulların taātın ol taħtada

10 yazılıdür Kâb-ül Ahbar dir ki arşın şağ yanındur Zuhhâk dir ki sedirdür

11 diyü suâl itdiler cennet içinde bir ağaçdur

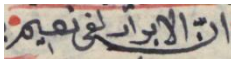
12 şarkan ve ğarben budağı tutmuşdur bu ağaca sidret-ül munteħâ dirler niçün añdan ötürü ki maħlûķun

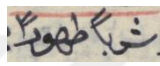

13 bildüği aña dekdür añdan öte hiç kimesne bilmez yaradılmışda hatta melekler daħı bilmez

14 ya'nî illiyyûn melekler yiridür nitekim siccin iblis-i lâin yiri olduğu gibi kitab-ı merķûm

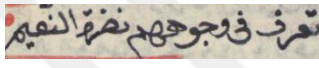
15 bir defterdür ol illiyyûnda yazılmış anda yazılan yoyulmaz ya'nî ya Muhammed şahitdür

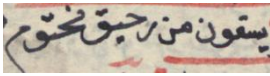
16 ol deftere muķarreb melekleri yarın kıyâmet gününde hazır geleler ol defterin gerçekliğine

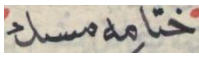
17 şahitlik vireler ya'nî devlet ol ķuluñ başına nimet içinde oldular

18 ve cennet içinde **hülle gelir** ya'nî cennet içinde olan şaraplardan içeler

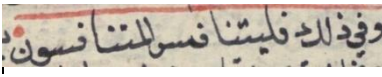
19 ya'nî ol kimesneler tahtlar üzerinde baķalar anıñ kerâmetlerine dağı dirler eyüler baķalar

20 Tañrılarında yana ya'nî dizârIn göreler ya'nî bileler bunları yüzleri

21 içindeki aydınlığından usret içinde olalar ya'nî içireler

22 bunlara Rahıyk şarabından mühürlenmiş ola ya'nî anıñ mührü miskten ola

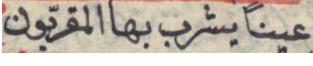
23 ba'zılar dirler ki şarab içeler ol bardaqlardan ki şuyı dökülse sonunda misk kıoķar

24 bu kıavl İbn-i Abbas'dan (ra) ya'nî dağı şunun için

25 iyilik eylesün iyilik eyleyiciler ve namaz kılan kılsun ve oruç tutan tutsun ve sadaķa viren virsün

11b

1 dağı şarabın kıankı nesiminden ola ol şarab gereġi gibi

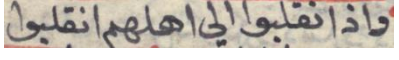
2 şerifdür ya'nî ol bu bekârdur ki açarlar aından şol

3 kimesneler ki Hâkka yaqîn olan bölük

4 ya'nî anlar kim kâfir oldılar Ebû Cehil gibi ve Eddin-i Muqayyir gibi gülüşürlerdi İman götürenlere

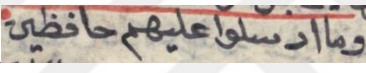
5 ya'nî ol kâfirler gülüşürlerdi dahı kaçan

6 geçseler Müslümanlar imdi ol kişiler kimdi Ömer ve Bilal ve Sahib gibi benim imân getirenlerime

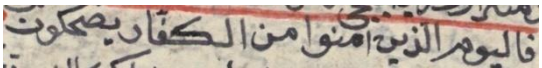
7 geline ben cezâ kılam bunlara kavmim ol işi

8 ya'nî kaçan dönseler ehiller dine dönerler şād oluben

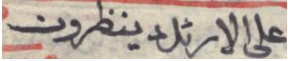
9 ya'nî kaçan görseler mü'minleri bunlar dirdi ki yazık

10 iş bul ki ezidler dilerdi ya'nî biz kavmden

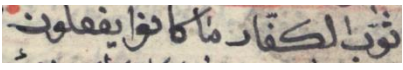
11 ol kâfirleri mü'minler üzerine bekçi kâfirler üzerine melekleri bekçi çoduğ ki bunların

12 ne eyledün yazalar ya'nî mü'minler

13 kâfirlere gülüşürler yarın kıyâmet gününde kâfirlere diyeler kim gelin cennete girün kâfirler

14 cennete yakın gelincek kapusun yâpalâr maħrûm olup duralar

15 inciden ve yaquttan taħtlar üzerine oturup ezâyiş idüp baqarlar

16 ya'nî ol kâfirleri odlamadınmı azâb-ı elim ile

17 ol dünyâda her ne işledikleri içün mü'minler taħtlar üzerine oturalar Kâfirler cehennem içinde

18 azāb olunur bunlara göre nitekim bunda dünyada ne itdiler ise ol işledikleri için

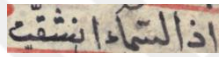
19 ceza vireler kaçan kim azāb melekleri bunların boynuna zincir ve burnuna çengel ve önüne ateşten

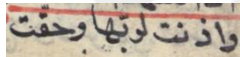
20 gömlekler bıraktıklarında mü'minler inciden ve yakuttan ve mercañdan ve zebercetden

21 taht üzere otura bunlara bakıp çok çok gülüşeler nndan Hāḫ teālā buyurur gerçek

22 yakmadukmı kāfirleri dünyāda işledikleri kendi işleri birle

23

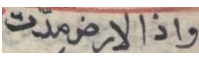
24 ya'nī kıyāmet gününde kaçan kim gökler yarılrsa Tañrı te'ālā fermandan ile

25 ya'nī Hāḫ teālā göklere destūr vire dirilin diyü "ve Huḫḫat" buyurduğı

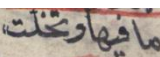
12a

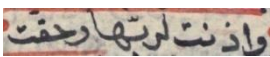
1 lāyıkdur aña kim taāt kılırsa bu dünyada ya'nī her kim aña itaat kılsa bin

2 biñine yetmiş biñ Hāḫ teālā arz vire cennet içinde dağı dileye dizār vire

3 ya'nī kaçan kim yiri diriltsele uzatsalar ya'nī yir derdlere uzatalar

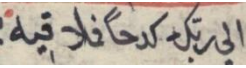
4 yigirmi yedi biñ bu dünyaca çekile yedi ḫat yiri birbirine dürele biti dürür gibi

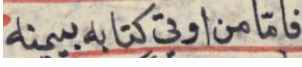
5 ya'nī yir içinde her ne kim var ise maldan ve ölmüşden cümle taşra

6 bıraḫa yirin içi boş ḫala ya'nī Hāḫ teālā yire emreyleyüp

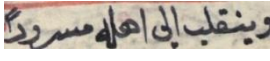
7 destūr vire ol gün dürülün diyü

8 ya'nî ey âdemoğulları bayıksın emek tartarsın Tañrı fermanıñ tutup ne amel kılırsın

9 ya'nî ol Haq canibine derin dūründüğün emğüğine karşı gelesin her ne kim

10 itdük ise hayırdan ve şerden cezāsın görsün ya'nî

11 her kimin defteri sağ elinden verilse ya'nî sūal

12 cevabı kıyāmet gününde hesāb-ı āsān ola ya'nî ol kişi

13 şād olup ehlinden bana döne sebab-i nüzül budur yā Muhammed bunda insān diyū Ebū

14 Cehle dir ya Ebū Cehil sen reñç dutarsın Haq teālānun buyruğı diye reñç turutmaklıqdan

15 pes yarın kıyamet gününde sataşasın iyilüğine kimin fermanın tutdığın bilesin

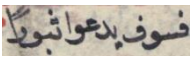
16 ol kıldığın emeklerüñ iyiligün göresin amelün içün tañrı azābın tartılsın yā Ebu Cehil

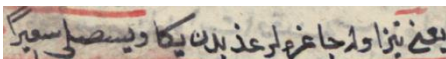
17 her kimde ki bitisi sag eline gelse ol kimesne şād olup güle ehlinden yana gele ve ol kişiler ki

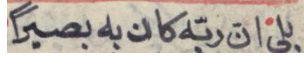
18 bitisi sol eline virele ol evvelkine digesin ne güzel gülersin şad olup diye ve kendi çok aglaya

19 Hz. Aişe radiyalladüanhā dir ki ben işitdüm peygamber (as) buyurdu ki kanki mü'min ki kâfirler ile dostlık kıla

20 ol kula azāb kıla ya'nî her kimün ki biti sol yanından

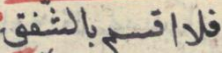
21 ya'nî arkasından virile ya'nî tiz ola çağırılar azābdan yaña

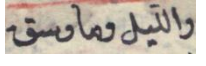
22 dağı göre yanar cehennem ya'nî biz hasm içinde

23 ya'nî taḳkiḳ ol kişi olurdu şādlık ḳılıcı ehli

24 arasında kendi gönli diledüğine göre basirdir kim görür ne işlerse ve gönlünden ne geçerse beridir âmennâ

12b

1 ya'nî Ḥak teālâ ḳasem idüp şefk haḳḳıçün didi ki gök eteginde

2 olan kızılıkdur anı yaradan benim vahidligim haḳḳı dimekdür ya'nî gece

3 haḳḳıyçün ḳaranulık gelür akşam āhir olur ḥalḳın gözlerine uyku gelür anı öyle ḳılan

4 Tañrılıgım haḳḳı ya'nî hilal ayı size dolu ḳılan ḳudretim haḳḳı ki ol ay

5 hiç gidilmez top toludur aña bir melek ḳanadun örter incilidür on beşine degin tutar on

6 beşinden gerü kanadun çeker anı tolu gösterür on beşinden sonra gerü kanadın örter

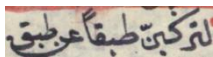
7 yine incilidür Ḥak teālâ buyurur yâ âdemoğulları biliñ bu nice ay gün geḳti ḥaberiñüz

8 yok ay ve gün yirinden bilgil ömrün geḳdügin anlagıl buyunun üzre pürçek komagıl

9 Latife ḳaçan kim ay incelse üç gün kendini halḳtan gizler Ḳaçan anı görseler birbirine barmakları ile

10 gösterürler ellerin yüzlerine sürerler ol üç gün kendin gizledigüçün imdi sen daḥı

11 aziz olmak istersen hiç kimesneye yüzünü gösterme aziz olasin

12 ya'nî Ḥak teālâ ḳasem ider ben sizi bir halden bir hāle döndürden vallahi izzetim haḳḳıyçün

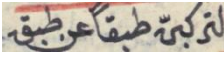
13 büyüttüm sizi ana karında yirin deñizdir dirler hiç bilmeyesiz nice deñizden gelür dağı ana karın

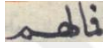
14 içinde bir katre nutfe bir hâl geçer aından uyuşmuş kan olur bu hâlât olur

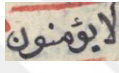
15 bu hâlde âzâlar olur bu hâlde canlanır bu hâlde çıplak togar gülmez bir hâl

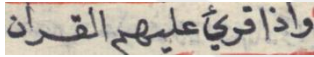
16 çocukluk hâli bu hâl yigitlik hâli bu hâl koçluk hâli bu hâl ölüm hâli bu hâl yine

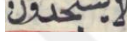
17 dirilmek hâli hâl budur ki cümlesin bir hâlden bir hâle döndüren Tañrılıgum haqqı diyüp kâsem idüp

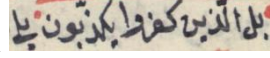
18 buyurur ki vallahi döndürürem sizi âdemlikden topraga

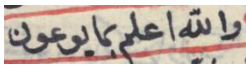
19 yâ Muhammed ne geldi bunlara imân getürmezler

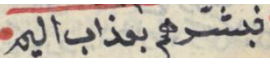

21 ya'nî dağı kaçan okusalar bunların üzerine Qur'ânı bunlar kâfirler midür secde

22 itmezler mü'minler bu âyet okunsa secde iderlerdi anlar ki

23 kâfir oldular yalan kılurlar Muhammedi dağı inanmazlar Qur'âna dağı inanmazlar Kıyâmet gününe anıñ

24 için sücüd kılmazlar dağı Tañrı bilür ne kim gizli işlediler

25 ve ne kim gizli söylediler ya'nî yâ Muhammed müjdele anlara acı acı...

13a

1 azâblar bunları ne öldüre ne diri kıla ebed-el ebed cehennem içinde acı azâbda kalalar

2 **آمنوا** anlar ki ur'āna ve Muhammede imān gtrmş ola anlara azāb yokdur **وعملوا الصالحات**

3 daı ey ameller ılalar anlara degildr ol azāb **لهم اجر غير ممنون** ya'ni imān getren

4 ullar in vardur mjde olsun H teālānun o nimetleri eksilmez ve noşān

5 gelmez **بجوه واردر مرده ارسون حو نفايند چوق نعمتريه استمير و نصا**

6 **والستار ذات البروج** ya'ni H teālā asem ider buyurur ki issi gklerde olan buru haıyn ki

7 ol gkler burcu issidir ol gklerin her burcu hezār yz bidr her burcun

8 hezārān yz bi bedenleri var her bir bedeninde yz bi hezār yz bi erlikleri vār her bir erlikte

9 birer melek var her birinin elinde birer ateşden zıbgun var grmez misin yelb yelb yanar

10 yıldırım gibi şeytanları nice kurp atarlar imdi sende daı H teālā yedi endam yaratdı iinde yedi

11 beden yarattı ikisi gz ve ikisi ula ve bir burun ve bir aız iinde dil syler ula iidr

12 canki cāss olur daı burun ou tutar cān ki rahatlık virr daı gz grr iyiyi

13 ve kimi farkedersen ve daı bu endām iinde yetmiş melek oydu her birinn elinde ateşten

14 zıbgun tutarlar ol melekler uyumazlar şeytan urup senden kovarlar sen gaflet iindesin

15 senin aberin yodur Tarı teālā kasem idp o burları ve issi gkleri yaratan

16 udretim haıyn **واليوم الموعود** ya'ni H teālā asem ider ol gn in ki aa yevm ve ıyd

17 dirler ol gn ıyāmet gndr **وشاهد مشهود** ya'ni ol ıyāmet gn ādil

18 şahidler hazır gele şahidlik vireler issele issine dağı meşhūd idügi denir ki arefe günüdür 19 kıyâmet cuma gün ola ba'zılar cuma gecesi ola dirler Tañrı teâlâ buyur cuma günü ve arefe günü

20 gibi hiç yokdur cuma günü içinde bir saat vardur ol saat içinde ne hacet dilese ve ne

21 duâ kılsa müstecâb ola Hz. Peygamber (as) buyurur ki ol günlerde baña salāvāt çok virün

22 ol günler meşhūddur hazır olalar melekler cümlesi ol selavâtı baña arz kıılurlar Tañrının

23 melekleri vardur yir içinde yüzerler nitekim balıklar şuda yüzerler ve siz diñlerler kaçan kim siz bana

24 selevat viresiz ol selevatıñuzı melekler bana degirirler ben siziñ salevâtıñızı ve selamıñızı alırım

25 tā kıyâmet değın bu cevâb qasemdür bu yukarıda ziqr

13b

1 ziqr itdügüz nesneler haqqıyçün nâlet olunmuşdur o hudūd qavmine kıssa-i suhetb

2 rivâyet olundu Hz. Resulullah (sav) buyurmuş ki bir zamanda bir padişah

3 vardı ol padişahun bir cāzūsı vardı seksen yıl yaşadı bir gün pādīşah geldi

4 didi ki ben qocadam yaqında ölürin bana bir qul ver aña cazūluk ögreteyim benim sanatım yirde

5 qalmasın dedi padişah bir qulunu aña verdi cazūluk ögretmeye ol cazū ile padişah arasında

6 bir zâhid var idi İsa peygamber qavminden idi amma ol oğlan her vaqitte

7 ol zaqıidin huzūruna varırdı anıñ kelâmın ve naşihatın dinlerdi ve şadâkatle severdi

8 ve aña imân getürürdi añdan sonra cazū yanına vardı ne geq geldin diyü cazū dögerdi

9 ve aından pādīshaha gelürdi ne geç geldin diye pādīshah dögerdi bir gün oğlan geldi zāhide

10 Őekvālandı benim hālim müŐkil oldu zūhd dedi gel sana bir nesne diyeyim kabul et eger seni

11 pādīshah dögmek isterse sen de ki cazū yanındaydım eger cazū dögmek istese

12 pādīshah huzūrunda idüm diyüp kırtulasın dedi ođlan kabul etti bir gün

13 cazūya giderken yol üstünde bir büyük yılan gördü yatur bu ođlan dedi ki

14 ben gün bu zūhdü sımayayım eger bu zūhdün dini hađ ise ya'nī gerçek ise bu yılanı

15 bir taŐ ile vurup helađ idersem zūhdün dini gerçekdür eger idemezsem yalandur

16 diyüp eline bir taş alup bismi'llāh deyüp attd yılanı helağ eyledi aından yine zāhide

17 geldi haber virdi zāhid dedi yā yigit bu günden sonra benden üstād olup Allahü

18 teālā kıatında duan müstecābdur lakin beni kimesneye deme ve gösterme zinhar diyüp emānet

19 eyledi aından sonra oğlan nice kerāmetler gösterdi oğlanın ziyāde çok kerāmetleri zāhir

20 oldu ve her ne dürlü rençlü var ise sıhhat bulurdu Allahüteālā izniyle günlerden bir gün

21 emr-i takdir ol pādīshahın bir hās veziri var idi iki gözü a'mā olmuşdu ziyāde

22 māl huruç itmişdi dermān bulmamışdı bir gün işitdi bir oğlan kıoptu cümle derler dermān 23 ider didiler vezir ol oğlanı getürdü didi ey oğlan benim gözüme bir dermān eyle

24 didi oğlan didi ki ben hiç kimesneye dermān idemem meger hağıa imān getürmeyince imdi imān

25 götüresin aından duā idem hoş ola didi ol vezir imān getürdi oğlan duā itdi gözleri açıldı

14a

1 açıldı vezir padişah huzûruna vardı padişah görür ki vezirin gözü açılmış suâl

2 ettikde vezir didi ki Tañrı te'âlâ görür eyledi dedikte ol pâdişahı din pelid abes söz söyleyüp

3 hâyi benden ğayrı Tañrımı var didi vezir didi ki benim seniñ Tañrımız birdür didi pâdişah anı işitince

4 filhâl ğazaba gelüp veziri tutdurup azâb eyledi vezir ol oğlanı deyüverdi pâdişah oğlanı

5 getürdi didi yâ oğlan sen ol kadar oldun ki görmez gözleri görür idersin oğlan cevâb

6 virüp didi ki ben görür eylemedim seni ve beni yokdan var eden Tañrı te'âlâ eyledi deyince ol oğlan ı dağı tutdu

7 azâb eyledi bunu saña kim öğretti diyüver didi Oğlan deyiverdi bana zâhid öğretti deyince

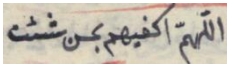
8 anı dağı göeürdü azâb eyledi dininden dön dedi zâhid dininden dönmedi zahidi bıçağı ile

9 başından ayağına dek biçirdi añdan ol veziri götürdüler dürlü dürlü eziyetler eylediler dininden

10 döner misin diyü ol dağı dinin terk eylemedi anı dağı bıçağı ile biçdiler añdan oğlan ı getürdüler azâblar

11 eylediler döner misin diyü dönmedi pâdişah buyurdi iltüñ anı filân kayadan aşığı atun bu oğlana

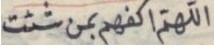
12 dininden döner misin diñ eger dönerse alın gelüñ dönmezse atüñ vardılar öyle attılar oğlan a dönermisin

13 deyince dedi: diyü bu duâyı okudugu saat tåg ditredi bunlar cümlesi kayadan

14 uçup helâk oldular oğlan sağ ve sâlim kırtıldı yine pâdişah geldi pâdişah suâl itdi bunları

15 neyledün oğlan cevâb virüp dedi Tañrı teâlâ cümlesin helâk eyledi yine buyurdu getirün buñu deñize bırağun

16 vardılar gemi ile deñiz ortasına iltidiler dininden dönermisin diyince yine oğlan bu duâ oğudu

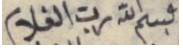
17 filhâl gemi devrildi cümlesi ğarğ oldu oğlan yine sag selamet pâdişah geldi

18 pâdişah suâl itdi; oğlan didi Tañrımız bunları ğarğ eyledi pâdişah yine buyurdu götürün bunu ateşe

19 yağun ateşe atdılar yine oğlan bir duâ oğudu didi bunlar cümlesi ateşe yandılar

20 oğlan sag ve sâlim kırtuldu pâdişah yine buyurdu cellat deyu kılıç ile çaldılar kesmedi ok atdılar geçmedi

21 pâdişah bir çare bulamadı ki öldüre oğlan padişaha didi ki beni öldürmek dilersen eyle ki vilayetinin cem'i ile

22 beni bir tag başına çıkar bir uzun agaç dik beni ol agaca asaki dahı eline bir ok al

23 diyü beni ol oğ ile ur helâk eyle kurtulasın didi pâdişah oğlanın naşihatı üzre oğlanı bir dag başına

24 çıkardılar bir agaç dikip astılar pâdişah terekesinden bir oğ alup yayının kabzasına kıodı

25 ğulâm didi oğlanı ğözü yanından urup cân virdi Tañrıya imân getürdü ol kıavim dahı cümle iman

14b

1 getürüp didiler ki Āmennâ birabb-il ğulâm biz inandığ oğlanın Tañrısına didiler pâdişah haber virdiler

2 ğalğ oğlanın Tañrısına imân getürdiler korđtugun başına geldi pâdişah bunların cümlesin ateşte yağdı şehrüni

3 tolayu handek kazdırdı şehir halkını içine koydı her kim aña Tañrı didiyse hil'at getirdi demeyenleri

4 ateşe boğardı imān getiren mü'minleri ateş handegine birağardı yir ve gök ağladı ay ve gün tutuldı

5 sonra bir avret getirdiler suāl itdiler ki dininden döner misin avret ateşten korkup elinde

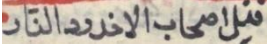
6 bir çocuk vardı oğlunun yüzüne bakdı dayanamayıp ağladı oğlan emiyordu memesin ağzından

7 birağup anasına söyledi 'yā ana sen haq din üzerinesin Allah zül celāl hūkmüne sabreyle beni dağı

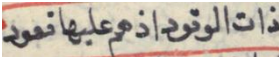
8 bile tutagör avret dini terq itmedi oğlancığı ile ateşe biraqtılar yandı gitdi altı oğlan

9 beşikte iken söyledi biri Yusuf Şāhidi ikinci Firavn māšetā üç İsa (as) dört Yahya(as)

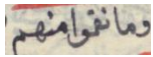
10 beşinci Cerih-i Zāhide genç eriyzā oğlan altıncı bu avrete söyleyen oğlan Eshāb Ahdūd anıñ

11 için dediler ki bir dere kazdırdı içine ateş yaqtı ya'nī lâ'net olsun

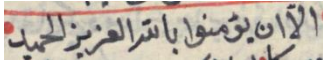
12 ol ateşden handek sahibine Uhdūd kavmi yaqdılar ateşe mü'minleri mü'minler yanarlardı bunlar gülerdi

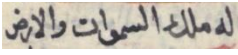
13 oynarlardı vallah'ü a'lem ya'nī ol ateşe yağan mel'unlar ateşten handek

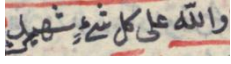
14 üzre oturdular ya'nī Allahüteālā şahitdür bunlar mü'minlere ne ki

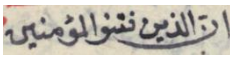

15 işlediler ve işledikleri işi kendileri görürler ya'nī yā Muhammed bunlardan intiķām ben aldım mı

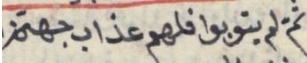
16 anlar benim mü'min qullarıma azāb itdikleri için benim mü'min qullarımı bir kezden yaqdılar ben ol kāfirleri biñ kez

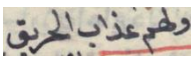
17 yaqayım dürlü dürlü azāblar ikāblar ile ya'nī yā Muhammed illā azāb

18 yoqdur her kim imān getürdiyse baña ve saña imān getürenlerün yiri cennetdür

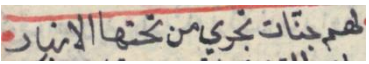
19 ya'nī ol Allahdur ki gökler ve yirler anıñ mülküdür ya'nī dağı ol Allahdur ki her nesne

20 üzre tanıqdur ve şahitdür ya'nī devlet şol mü'minlere azāblar kıldılar

21 dağı mü'mine avretlere dürlü dürlü azāblar kıldılar yanar ateş ile aından

22 tevbe itmediler pes yarın bunlara cehennem azābı ola dağı bunlara yarın ola

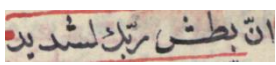
23 dürlü dürlü yaqıcı azāblar o kişiler ki haq teālāya

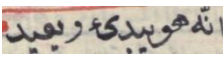
24 imān getüreceler dağı eyi emel işlediler ya'nī dürlü dürlü

25 cennetler ol mü'minler içündür köşqleri altında aqar ırmaklar şeker ırmakları ve selsebil ve zencebil

15a

1 ve zencebil ırmakları ya'nī yā Muhammed şol kadar kurtulmaklık yoqdur kim

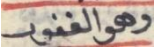
2 cennete girdiyse ya'nī taħkiq tuta bunları yā Muhammed senüñ Tañrıñ

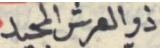
3 azāb-ı şedid ile ya'nī tahkik ol Tañrı sizi besledi yaratdı

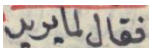
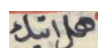
4 dağı geri döndüre toprak eyleye geri yirde azāb eyleye kāfirlere bu cihānda azāb eyleye ol

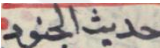
5 cihānda ateş ile yağa görmezmissin mü'minlere bu cihānda bile zahmet ile yakar iman ile

6 öldürür ol cihānda nimet virür didar ile güldürür görmezmissin kāfirleri bu cihānda

7 kılıç ile imānsız öldürür ol cihānda nimet virmez ateş ile yandırur

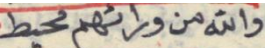
8 -ul vedid) ya'nī ol Tañrı yarlıgıçün mü'minleri sever ol dostlarını

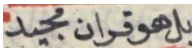
9 ya'nī ol Tañrı ulū arş işidür ne kim dilerse işler kullarına

10 derdest geldi sana yā Muhammed ol çeriler haberı kim senin rabbin anları helāk

11 eyledi añdan saña haber virdi beyan kıldı didi

12 yā Muhammed firavn kavmi dađı semūd kavmi bel külli anlar kāfir oldular yalan söylemek

13 içinde vacib oldu anlara benim azābım yā Muhammed dağı ol tañrı

14 buñların ardın ve önün kaplıdur daim görür ya'nī gerçektür

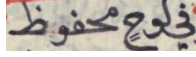
15 ol Qur'ānı şerif ki yā Muhammed ol Qur'ānı şeriftir ulu Qur'āndur bunuñ gibi söz degildür

16 dirler bu iki kişi sözdür dirler Abd'ulazizoglu Yahya dir mücid ma'nāsı gayr-ı mañlūğ

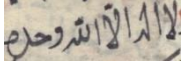
17 dimek olur yani yaradılmadığdur ve lakin lüffet manası üzre şerifligi tamam dimek

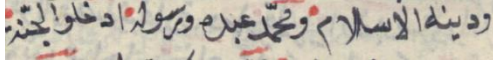
18 olur anıñ için yaratılmadığdur her kim yaratılmış dise kāfir olur zira kim yaratılmış

19 nesne noğsañdan hāli olmaz ol nesne kim eksilse anıñ şerifligi tamam olmaz bu Qur'an

20 tamamdan eksülmez ya'nî hıfzolunmuştur bu Qur'an levh-i tahtisi üstünde

21 ve saklanmışdur yalañdan arınmışdur dahı şiirden ve sözden bu Qur'an täyir ve tebdil

22 olmaz ya'nî bir dürlü dahı olmaz İbn-i Abbas dir ki levh-i maḥfūzda yazılmışdur

23 ya'nî Tañrıdan artık kimesne yoğdur birdür anıñ

24 dini İslām dinidür Muhammed (as) anıñ kuludur ve hem resūludur her kim imān götürdise ve gerçekledise

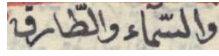
25 kıyāmet gününe Peygambere ḥađ dediyse girsin Mukātil der ki arşın sag

15b

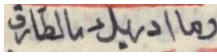
1 yanında dürlü maḥfūz İsrāfil elindedür kızıl yakuttandır ba'zılar dir ki yeşil zeber

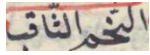
2 āyeti dirler

3

4 ya'nî ḥāđ teālā ḳasem ider gökler ḥađḳıyçün kim göklerde işler yıldızlar aşıkāre

5 görünür ve gezelenür dahı tāriḳa ḳasem ider ḥađḳıyçün tāriḳ ol yıldızdur ki gündüz görünmez

6 gece gelse görünür aña tāriḳ dirler gündüz tolunır gece togar

7 ya'nî sen ne bilirsün yā Muhammed ol tāriḳ bir yıldızdur ya'nî ol yıldız göklerden

8 yalab yalab idüp yirden yaña bakar ba'zılar dir ki târiķ zehil yıldızdır ol yıldız ile

9 şeytana od atarlar ba'zılar dir ki târiķ göktedir görünmez

ان كل نفس لها عليها حافظ

10 ya'nî yoķdur hiçbir kimesne anıñ üzerine bekçi olmaya her nefsin bekçisi vardur ve her bir kişi üzere

11 yetmiş melek bekçi vardır anıñ sevābın ve günāhın ve ne işledügin yazarlar Hazret-i peygamber (as)

12 buyurur ki her bir melek bir mü'min bekler cümle belālardan yine H̄azret-i resūl (as) buyurur ki gökten

13 yire belā şöyle yagar ki qar yagmur gibi ama Allahüteālā biraz melekler ile

14 hıfz ider ve sadaka ile hıfz ider ve duā ile hıfz ider ve yiryüzü hālķı ālimleri duāsı hıfz ider kullarına belāyı

15 değirmez ve dört kimesnene sebep ne daħı hıfz ider biri māsımcuķlar biri hayvanātlar

16 biri hıvflı mü'min kullar biri inledisi çok faķir kullar eger bu dört kimesneneler olmaya idi

17 yir gök durmayup yaķala idi

فليظ الانسان ممتخلق

ya'nî nazır itsünler yaradılup

18 hālķ olan ādemler neden yaradıldı ańdan aşikāre kılındı

خلق من ماء دافق

19 ya'nî hāķ teālā bunları bir sovk sudan yarattı

يخرج من بين الصلب والترائب

20 ya'nî hāķ teālā çıķardı ol sovk şuya atanın bilinden ananın gösi kemigi arasından

21

ان الله على عبده لقادر

ya'nî Hāķ teālā sizi geri döndürmeye ķadirdür

يوم تبارك السراي

22 ya'nî kıyāmet günü ola her kişinin perdeleri yırtılır açılır gāibleri aşikāre ķalır ya'nî gözlüleri

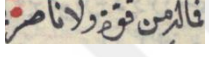
23 Usā İbn-i İyāz Hazretleri der ki kullar farzları kıldık dirler kılmazlar ol bir sırrdur anıñ ile

24 Tañrı arasında yarın kıyāmet gününde açılır halāyık anı göreler dirler ki yā Kezzāb

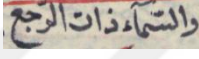
25 kanı namaz kılarıñ ve oruç tutaruñ ve cenābetten arınıruñ derdiñ her kim üç nesneye hıyānet

16a

1 etse Tañrının düşmanıdur namaz ve oruç ve gusül ve her kim bu üç nesneyi terķ iderse Tañrının düşmanıdur

2 aña ziyāret kılamak ve selām virmek verā degildür zirā mel'undur
 ya'nī hiç kimesne

3 yoldaşlık idüp mededi olmaya ķādir degildür bu kıyāmet günü geri yagmaya hısımları yardım etmeye

4 gücü yetmeye ya'nī Hāk teālā ķasem ider ki gökler saçup benim gökleri döndürmeklik

5 benim ķudretim ile döner anı döndüren ķudretim haķķıyķündür kim benim destūrum ile döner yeşil kızıl bir saat

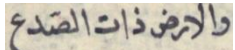
6 bulut gelür gökyüzü kapķara olur yagmur yagar düzenir añdan ol inen yagmurun ba'zısı tatlu bal

7 olur ve şeker olur ve ba'zısı pamuķ ve keten olub hıl'āt olur ve ba'zısı nār ve elma ve üzüm

8 ve sair meyve olup size nafaka olur ve ba'zısı cevāhir ve incü vesair kıymetli taş olur ve ba'zısı

9 nūr olur anı mü'minler yir imān getürür ve ba'zısı danesin āģu eyler ķāfirler yir ķadere küfr söyler ve yalan

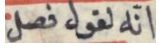
10 söyler aģulunur ve halkı aģlar ve ba'zısı denesin arpa ve bugday ve nohut ve baķla eyler ve ba'zısı danesin

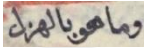
11 şoģan ve sarımsaķ eyler her birinde bir ĥassa ķoyup size nimetler olur

12 ya'nî Haq teâlâ kâsem ider şol yir haqqıyçün ki biz anı yarıp qudretim izhâr idüp size dürlü dürlü

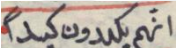
13 nimetler çıkar ve anıñ heybetinden nice dürlü nesne biter ve göğünden ay anıñ dengin döndürür

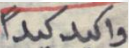

14 kimi yeşil kimi kıızıl ve kimi sarı ve kimi beyaz görmezmissin bu çiçeklerin rengin gök nice döndürür

15 añun içün zât-irrac'ı bildürdi gökten döner bu renkler ya'nî Haq teâlâ

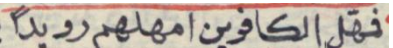
16 buyurur ki bu Qur'an benim kelâmımdur Haq kelâmıdır gayr-ı kelâm degildür ya'nî gayr-ı herze

17 kelâm degüldür ve oyun degüldür benim Haq kelimımdur meger kâfirler bu Qur'anı sözdür dirler imiş

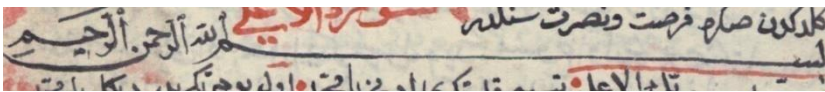
18 tahkiq bulur yavuzluk eylediler sana yâ Muhammed hile kıllarlar Mekke kâfirleri mekir kılmaktan

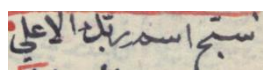
19 dağı biz de kıllarız yavuzluk bunlara pes bunlara mühlet vir

20 kâfirlere yâ Muhammed sen dağı mühlet vir Bedir günü gelsün yâhud diha bursunlar dağı bu mâ'naca

21 dirler ki ya'nî yâ Muhammed buñlara sen mühlet vir ki bedir günü

22 geldikten sonra fırsat ve nuşret senindür Sûret-ül âlâ

23

24 teşbih kıll Tañrı adını yâ Muhammed ol yüce Tañrıdır digil yâ Muhammed

25 sübhane-rabbiyel âlâ dağı ba'zılar dirler bilgil Tañrı ulu yüce Tañrı anıñ ululuguna nihâyet yoqdur

1 dağı ba'zılar der ki anıñ ismini zikr it hāşi olgıl kaçan Tañrı ismin zikretseñ

2 tāzım ile bir qavilde dirler ism-i adlar mānasın tutar Peygamber (as) buyurdu

ان

3 tisatün ve tis'iyne ismen'' ya'nī Hāq teālānın toqsan toquz azım ismi vardur

من احصيا

4 her kim anı saysa namaz şonunda **دخل الجنة** cennete dāhil ola

سبع اسم مرتب الاعلى الذي

5 oldur kim dir ki namaz qılğıl sen yā Muhammed **خلق صوتي والذي قدر فهدى**

taqdir qıldı

6 qadirledi ömrünüz pes togrı yol gösterdi size **والذي اخرج المرعي** ya'nī ol

7 Tañrıdur otlar ve yapraklar sizin hayvanlarıñız için **فجعله غناء احوي** pes qılur

8 ol Tañrı otları olup dökülüp qurudup çürüdüp yire batar yine biter sizi dağı

9 çürüdem yine qoyaram qabir içinde çürüyesiz yüzleriniz hacil olup dünyaya gele kıyāmete

10 değın bitesiz **ستفرك** tiz ola kim öğredirin saña yā Muhammed bu Qur'ānı

sınavuz seni bu Qur'ān ile

11 ürmegil ve eve oqumagın kim şeytan sana mekr qılup diliñe hatā getürmesün korqudan hāli

12 olmaya yā Muhammed şeytan mekrinden emin olgıl bu Qur'ān benim kelāmımdur ve sırrımdur ve heybetimdür suāl

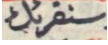
13 burda cevāp geldi ki imdi nicedür yazılıımı geldi yāhu havf mi geldi yā söylenür mi yā Muhammed

14 nice geldi Qur'ān nice bildin cevāp oldur ki ol Tañrı qudreti ile ve rahmeti ile gönlünü ol

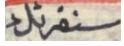
15 nūn adlı ferişteye baqtı ol nūn Mikāile baqtı Mikāil Cebrāile baqtı Cebrail Muhammede

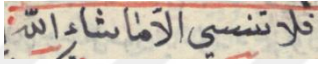
16 bahtı Tañrıdan tā Muhammede degin cümlesinin gönli içinde bu Qur'ânı yād kıldı bu mahalde ba'zıları

17 dir ki Muhammedin gönlü ve gözü bu Qur'ân ile toldı Muhammed gördi levh-i maḥfuzda gönül kulagı

18 ile işitdi Tañrı kudreti ve dil ile Muhammede öğretti anıñün buyurur

19 ya'nī seniñ ilmin sınavuz yā Muhammed sen ne kadar okuyasın ne kadar anlayasın ben öğrettim

20 sana bu Qur'ânı yā Muhammed oldur ki ben sana bir ilim verdim okumak öğrettim

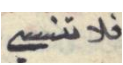
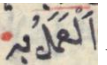
21 ki ayruk sen anı unutmayasın illā ne kim Tañrı unutmak

22 dilese anı ündesin ayruk unutmayasın Tañrı dilemedigin anda sen ḥakimleri bilesin

23 hemān ya'nī Ḥaḳ teālā bilür aşikâre ve daḥı gizli işleri

24 imdi sen daḥı unutmagıl anı kim resûl dedi mensûḥ oldu bir nice kitabıñ yād

25 itmiş bir gün Cüneyd-i Bâgdâdi meclisine bir kişi ḥazır oldu Cüneyde bu âyeti sordu

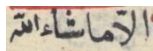
26 didi mā'nası nedir Cüneyd cevāb virdi ki unutmagıl...

İş işlegil

17a

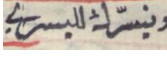
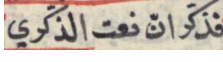
1 iş işlegil bu Qur'ân ile ya'nī unutmagıl namaz kııl bu Qur'ân ile yā Muhammed ba'zılar der ki Cebrâil peygambere

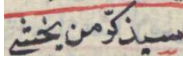
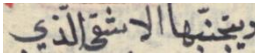
2 âyet getirdügi vaḳt anı tez tez okurdı unudam deyü ḳorḳardı añdan bu âyet indi

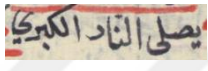

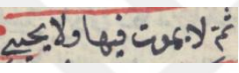
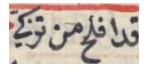
3 mā'nası oldur ki okuyavuz ol ur'ānı senin zerine yani Cebrāil gnderdim sana yā Muhammed bu ur'ān

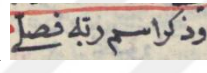

4 gredem āndan okugıl ben iitdem senin albin iinde hıfz idem ol ebed ala albnde ayru unutmayasın

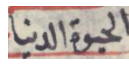
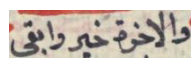
5 ve āsān ideriz seniñ iun ur'ānı gt vir eger gt

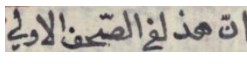

6 fāide virrse gt lildii Tañrıdan orkar

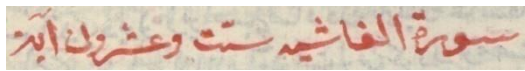
7 ve irā olur gtten ol saādetsizki girer ul atee ki cehennem ateidir

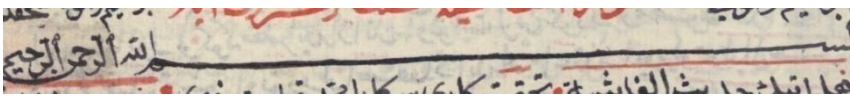
8 āndan onra olmaz ol cehennemde ve dirilmez taħı saādetlendi

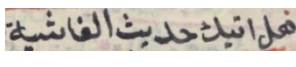
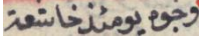
9 her kim fitresin verdi ve Tañrı senin ismini gp Allah ekber didi namaz ıldı

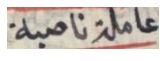
10 belki ihtiyar idersiz dnya dirligine ve āhiret ayırılıdır baidr

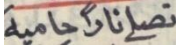
11 bedresti ol ki bu sre anladı alır ki inān kitaplarda vardı

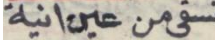
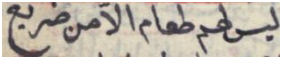
12 İbrahime ve Msa İbrahim ve Msa uħufunda

13

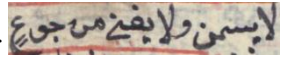
14 taħı geldi sana yā Muhammed ıyāmet aberi

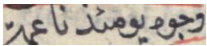
15 taħı yzler ol gn zelildir iz edicidr yz zerine serildii vat

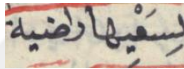
16 zahmetler çekiçidür azâb oldugla girer bir ateşe ki üç biñ yıl kızdırılmışdur

17 şuarılır pınar dengi ki kaynamışdur

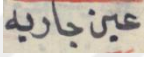
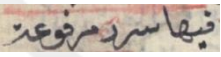
18 yokdur anda taam illâ min zarigden zarig bir otdur ki Mekke ile Yemen arasında olur taze

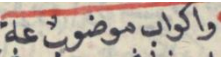
19 iken anıñ tevârise olur qurusa kedi cırnagı gibi olur

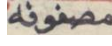
20 semretmez ve açlığı def itmez bu resim olur cehennem ehlinün azâbı

21 nice yüzler var ki hūbdur şūle vericidür ittdügi amelden hoşnuddur

22 yüce cennet içinde anda lagviyyet sözü işitmez

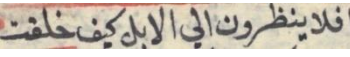
23 anda akar pınarlar vardur südden aq baldan tatlı

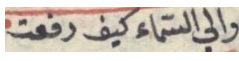
24 anda yüce tahtlar vardur ve qonmuş bardaqlar vardür

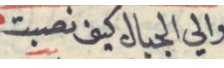
25 ve orada başlar dizilmiş her biri döşsekler üzerinde postlar var ve üstünde mü'minler ve üstünde

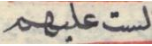

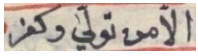
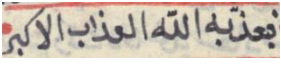
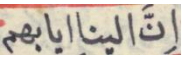
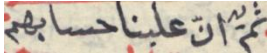
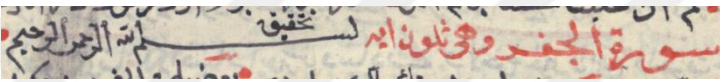

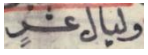
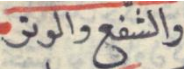
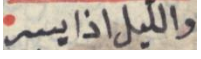

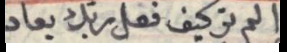
17b

1 cevherler oturtulmuş altın taqlar başlarında oturalar ve harir ile

2 doqunmuş halılar yayılmış ya görmezler mi deveyi ki

3 yaradılmışdur binmek isteseler çöker binsen qalkar ve göge

4 baqmazlar mı nice yücelmişdür ve taglara baqmazlarmı nice dikilmişdür

- 5 pes naşihat eyle yā Muhammed dinlesen illā bir öğütücisin

- 6 anların üzerine musallat ki cebr idersin din-i İslāma
- 7 illā şol kişi ki imāndan yüz çevire dağı kâfir ola pes azāb ider
- 8 Allahüteālā ulū azāb itmekle bedresti bizden yanadur anların
- 9 geleceklere aından sonra bedresti bizim tahkiğ üzerimizedür anların
- 10 hesabı
- 11 fecir haqqıyçün müfessirlerin bunda te'villeri vardur ba'zıları velfecr dediğiyle
- 12 subh sādıka kâsem itdi dirler zirā şubh sādıkta Tañrının aşıkları kâkârlar pāk
- 13 ābdest alurlar göğe nazār iderler anıñ ulu āyetlerin görürler mesnuatında mütehayyir
- 14 kıllarlar kıbleye karşı otururlar istigfar iderler itizār iderler
- 15 ve on gece haqqıyçün ki cem'ü hüccāc hac idecek günlerin gecesidür

- 16 çift haqqıyçün tek haqqıyçün çift didüğü erkek ile dişidir ki aından ibād
- 17 çoğalur çift yir ile göktür çift mü'min ile kâfirdür çift arş ile kursidür
- 18 ve gece haqqıyçün ki anda arafattan minaya giderler ol gece peygamber Mekkenen
- 19 Medineye göçtü bedresti bu fiğr itdügimizde kâsem
- 20 vardur aklı olana bilmedünmi yā Muhammed nice işledi senüñ

21 rabbin ād kavmine ki ād-ı anıñ iremdür hikāyet olunmuş bu kimesne bir cariye

22 görüp almağ murad idüp validesine geldi ol hâlden haber virip didi ki yâ ana

23 eğer ol cāriye benim elime girmezse hakikāt ben ölürin anası dedi ogul sen baña

24 kendi canımdan sevgülüsün amma bilürsin ki bizim ol nesneye taqatimiz yetmez eger bu kadar nesneye

25 bu halkun gücü yeteydi böyle kâset olmayaydı hiç sana direktmezlerdi alurlardı

18a

1 oğlan anı işidüp nōmiz olup cüz-i fez-i idüp tırladı kendini helâk ide anası

2 görüp mütehayyir kıldı didi ey ogul ben seniñ aşkına dermân mütehayyire kaldum bilmezümki ne kılan evet

3 hatırıma bir şey geldi seniñ bâbâñ ateşe tapıcıydı bunlarıñ âdetleri bu idi ki ölüncek ağzuna bi altun

4 koyup defnederlerdi gel imdi anuñ qabrini aç anı ara bul eğer senden evvel kimesne almadıysa maqsūdun

5 hāsıl ola pes oğlan tâcil ile bâbâ sı qabrine geldi açdı gördüki bâbâ sınıñ teni çürümiş taşra

6 çıkarup qabriñi aradı ol atunı buldı geldi ol hālayıkı aldı eve getürdi henüz dağı dinlenmeden

7 şeddadin âdemleri geldi filhāl anı qapup şeddada ilettiler ol cāriyeye verdügi altunı suāl

8 itdiler ne cihetden hāsıl ettin oğlan gördü ki dogru söylememeye çare yok haber verdi şeddād

9 anı işitdi vezirin çağırtdı didi ben ne ihtiyattaydım sen hiç görürmüsün añdan bi-ğabersün

10 yāhud seniñ bu işi kırmadığın yâ gafletden ola yâ hırsınıñ olmadığından ola bu hāl sende

11 iyi hāl degüldür bir kimesne be hāl emin ola bu iki hıyānetden biri zāhir ola
yā pādīşahıñ maslahattan

12 gāfil ola ya aña hırsı olmaya vācibdürki aña ākıbet oluna lākin senin
sābıkacık hizmetlerin

13 vardur aından ötürü af eyledim amma belki bu halka bizim bir işimüz vardur
ne kadar ölmüş kimesneler varup

14 kabrin açup altını bulup getirsünler ne kadar faqir olursada cem' idüp
getürdiler fil cümle üç yüz

15 yelde tamam idüp aından fārig olup geldiler şeddād anlara buyurdı varın anıñ
çevresine qale idün

16 tolusına biñ köşek yapın üzerine bir ilm idün tā ki ol köşegün her birinde bir
vezirim ola pes buyurdugu

17 gibi binā idüp anı dağı tamam idüp geldiler şeddād biñ vezirlerine buyurduki
ol yaptığı bināya gitmek için

18 kayd hazır eylediler aña er mezat elamet diyü isim qoymuşlardı ve birkaç
beylerini kendi yirine kām maqam qadı

19 ol vilāyetleri görüp gezdiler riāyet kıllalar el kıssa şeddād ehliyle tamam
yigirmi yıl dağı anıñ yüreginde

20 oldular aından sonra on biñ vezir ile ehl-i qavmiyle ve hizmetkārlarıyla ol
binādan yana azm

21 itdüler çün zamanla gıtdiler bir gün ve bir gecelik menzili yakın kıldılar
Allahüteālā anlarun üzerine Cebrāil

22 gönderdi gelip gökten bir kez çağırdı küllisinin ödü şıdup helāk oldular şöyle
hiçbir kimesne diri

23 qalması gel ey gāfil nazār kıll ibret al anların hālinden ki dünyāya nābet ettiler
dünyā anların

24 hallerin neye erişdürdi bu öğütten kendine dağı bir naşihat al pes Hāq teālā
haber virdiki

25 bu ba'zilar úatında budur amma sÀóib-i keşşâf

1 buyurdu ki ol ād vasıfdur ki ād misli yaratılmadı cem'i bilādda ism-i 'azim kuvvet-i kāmil

2 her birinin boyu uzunluğu dört yüz arşındı kuvvetleri dağı şol kadardıki bir ulu kayaya

3 gelürlerdi kıparıp götürürlerdi bir kabile üzerine bırakıp helāk iderlerdi Hasan buyurdu ki

4 irme ād oğludur ād şim oğludur şim sām oğludur sam nuh oğludur

5 zāt'ül imād anıñ için didilerki anlar ulu direkler dikerlerdi dağı anıñ üzerine köşkler

6 binâ iderlerdi ırakdan görünürdü bundan sonra buyurduki

7 ya'nî yâ Muhammed bilmezmişinki seniñ rabbin neyledi ol semūd kavmine ki anlar sâlih kavimdür

8 tağları mekân itdiler didilerki iki yüz kişi götüremedügi taşı anların biri getürdi ol

9 vād-ı kuvvâda

ya'nî yâ

Muhammed görmez

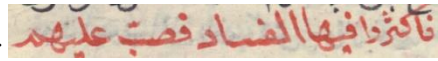
10 misinki seniñ rabbin neyledi ol fir'avna ki evtād şahibidür aña zil evtād añun için

11 dirlerki ğazāb eyledügi kişi yire çarmıñ idüp gererdi dört mıñ vardı ikisin

12 eline ve ikisin ayağına mıñlarlardı ve dağı aından ötürü dediler ki 'askeri çoğıdı her yire

13 konardı hisapsız çadırlar korlardı yire mıñ çok çakarlardı bu ād semud fir'avn

14 dağı olur muhalefetle hadden çıkdılar

15 yiryüzünde fesādları zelâletri çoğaldı pes ol fesādler

16 cezâsın seniñ rabbın anlara atı azâb indürdi küllisin elâ eyledi

اوتربش

17 sure evvelinde asem itdiklerinüñ cevabıdurki a teâlâ buyurur yâ Muhammed

18 yârın ıyâmet gününde hiçbir kimesnenün rabbinden gizlence yiri yodur Mecmü'

19 bir yola ugrayup seniñ rabbine arz olunsalar gerekki rabbın anların külli ameller üzre göz

20 cüdü ol yol ırâtdurki anıñ üzerinde yedi akabe vardur cehennem üzere gerilmişdür

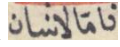
21 İbn-i Abbas dirki evvel aabede imândan suâl ideler eger imân nifadan ve riyâdan selâmet

22 urtulursa febihâ ve illâ urtulmazsa cehenneme bıragılır ikinci aabede namazdan suâl ideler

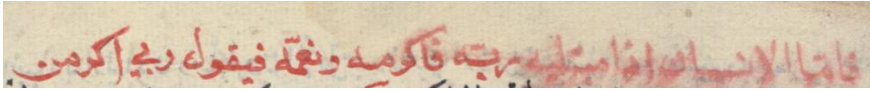
23 eger ıyam rükü' ve secde vatleri ile edâ olunmuş bulundı isa urtuldı ve illâ redd oluna

24 cehenneme üçüncüde zekattan suâl ideler dördüncüde oruçtan beşincide hac ile umreden

25 altıncıda âbdestten ve gusulden suâl ideler yedinci sıla-i rahimden suâl iderler bu aabelerden

26 selâmet geçenlerdürki cennete girmeye yol bulurlâr ve daı a teâlâ buyurduki

19a

1

2 ya'nî âdemoglu ol ebiyy ibn-i alef âfirler gibi ol rabbi anı dimek için nimetler verüp rızını

3 bol eylese dirki rabbim beni sevdi bana ikrâm idüp faziletler virdi ben bu nesneye ehildim anıñ için verdi

4 ya'nî kaçan

5 demek için anı fakir idüp rızkını az itsün aña açlık ve zahmetler vâki olsa derki rabbim

6 beni merdud ve matrud kıldı bana ikâb idüp ihânet itdi diyü rabbiden şikayet itti

7 ya'nî benim ihanet eylemegüm malın ve oğlan kızım almağıl ne fikir atmağıl ya hasedlikler virmekle degül

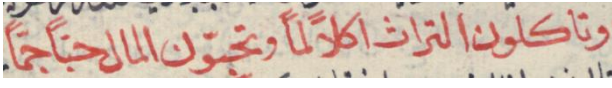
8 benim ihanet almagım oldurki mağrifeten nezg idüp tevfiğ itmeyüp hezelân içinde kovduğımdur ve ikrâm

9 idüp fazilet verdüğüm benim çatımda mükerrem olan izzet bulan taatle bulur ve matrud olup ihanet

10 bulan masiyet ile bulur

11 ya'nî bilinki siz ihânete lâyık olduğunuz aından ötürüdür ki yetimlere iyilik etmezsiniz ve anlara zulm idüp

12 malların yirsiz ve dağı ehlinizi ve iyâlinizi ve komşularınızı ve birbirinizi kandırmazsızkı miskinleri

13 taâmlanduralar ya'nî ol yetim

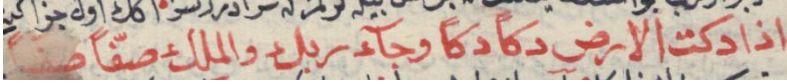
14 lerün mallarını atalarından analarıñdan miras qalmıştır ki hâl ü harâm dimeyüp yirsiz ve masâlihlarıñıza haraç

15 idersiz yâhud bâlig ola nâgâh mâlın elimüzden ala diyü yâhud yirsünüzki helâl harâm dimeyüp

16 mâl cem' itdi size miras qaldı gitdi hâl budurki siz dağı bilürsüz ol anı haramdan cem itmişdür

17 hoş katı ferhallerle siz anı yirsiz ve dağı mâl cem' itmeyi çok sevüp haris olursız ya'nî

18 münzecir olup bu işden yağlının ki bu iş böyle gitmezki siz idersünüz anıñ ol
cezâ günü ki alursız

19 ya'nî şol

20 vaqtı bir zelzele gele päre päre olup taglar depeler götürüle ve şehirler ve
köşkler binâlar harap olup

21 yir düpdüz olup şöyleki su gibi yiryüzünde hiç perdelenecik nesne qalmaya
ve dağı senüñ rabbiñ

22 hüküm ol günde cem'i hâlk arasında zâhir ola ve feriştehler cümle aşkla anup
bu hâlkın çevresin

23 şaf bağlayup dutalar hâlkı gibi tamam yedi şaf olalar ya'nî

24 ol günde cehennem dağı götüreler ki anıñ yetmiş biñ zencir ola her zencirine
yetmiş biñ zebâni

25 yapışup götüreler ol vaqt bir kez kükreyüp cehenneme çekine anıñ
heybetinden hiç kimesne qalmay

IV. BÖLÜM

(DİZİN)

IV: DİZİN

A

- aġu** Aġı, zehir.
a. 16a/09
a.-lunur 16a/10
- ād** (A.) Çok eskiden Yemen taraflarında bulunan ve Hud Peygamber tarafından imana getirilemediġi için Allah tarafından yok edildiġine inanılan bir kavmin adı.
a. 17b/21, 18b/01, 18b/04, 18b/13
- ādem** (A.)Dünyada ilk yaratılan adam, ilk peygamber, adam.
a. 3a/01, 7a/04, 10b/23
a.-ler 15b/18, 9b/17
a.-leri 9b/06, 18a/07
- ādemlik** (A.) Olgunluk, erginlik.
a.- dan 12b/18
- ādemi** (A.) Ādemoġlu.
a.-ler 6b/22
- ādemoġ(u)l** (A.) İnsanoġlu.
a.-ları 7a/02, 7a/05, 12b/07, 12a/08
a.-larını 8a/09
a. -u, 19a/02
- ādet** (A.) Görenek, usul, tabiāt, alışkanlık.
a.-leri 18a/03
a.-i 10a/17
a.-leri 3a/16
- ādil** (A.) Doğruluk gösteren, doğru,
a. 13a/17
- āfāk** (A.) Ufuklar, gök kenarları, gökle yerin birleşir gibi görüldüğü yerler.
a.-da 8b/13
- āhıret** (A.) Öbür dünya, öteki dünya.
a. 17a/10
a.-ine 2a/21
a.-de 8a/15, 8a/16, 8a/16, 8a/17, 8a/19 1b/10, 8a/11, 8a/12
- āhir** (A.) Son, sonraki, en sonra.
a. ol- 12b/03
- ākı** (A.) Akıl, us.
a. ol- 2b/17
- a'lem** (A.) En (daha, pek, çok) bilen, bilgin.
a. 14b/13
a.-ler 9a/13
a.-lerin 10b/24
- ālim** (A.) Çok okumuş, bilgin.
a.-leri 15b/14
a.-lerin 10b/23
- a'mā** (A.) Kör.
a. 13b/21
- ākıbet** (A.) Nihayet, son.
a. 18a/12
- a'rāf** (A.) Cennet ile cehennem arasındaki bir yer.
a.-dur 5a/07
- āri** (A.) Hind-Avrupa dil ailesinden olan ırk, topluluk veya kimse.
a. 5a/13
- āsā** (A.) Deynek, sopa, dervişlerin taşıdıkları sopa.
a.-yı 5b/01
- āsān** (F.) Kolay.
a. 12a/12
a. it- 17a/05
a. ol- 2a/08

- āṣī** (A.) Karşı gelen, şaki, haydut, günahkâr.
a. 5b/04
a.-lerün 5b/10
- āşık** (A.) Birine, bir şeye tutkun, imre, emre.
a.-ları 17b/12
- āşıkare** (F.) Belli, açık, meydanda.
a. 9b/15
- āteş** (F.) Od, harâret, kızgınlık.
a. 5b/09
- āyet** (A.) Qur'an'ın herhangi bir cümlesi.
a. 12b/22, 17a/02
a.-den 2b/01
a.-i 6a/21, 15b/02, 16b/25
a.-lerin 17b/13
- a'zâ** (A.) Organlar, üyeler.
a.-lar 12b/15
a.-ların 9b/08
a.-larından 4b/02
- ‘azîm** (A.) Büyük, ulu, iri.
a. 1b/05
- ağaç** Sopa, değnek.
a. 10b/06, 14a/22, 14a/24
a.-a 11a/12, 14a/22
a.-dur 11a/11
a.-lar 2a/17, 2b/13, 7a/18
a.-larıyla 3b/05
a.-da 10b/06
- ağırlan-** Saygı gösterilmek, ululanmak, yüceltilmek.
a.-mışdur 6b/08
- ağırşak** Erinlik çağındaki kızlarda meme yumrulanıp kabarmak.
a. 3b/07
- ağız** Yüzde, avurtla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan organ.
a. 13a/11
a.-larından 2b/10, 2b/10
- ağla-** Üzüntü, acı,sevinç, pişmanlık vb. etkisiyle gözyaşı dökmek.
a.-dı 9b/06, 14b/04, 14b/06
a.-dur 5a/20
a.-r 16a/10
a.-ya 12a/18
- ağlat/d-** Ağlatmak.
a.-ur
- ağmâ** Yıldız kayması.
a.-dan ki 6a/12
- ağvalık** Delalete sapmak.
a. 2b/06
- ağ(i)z** Ağız.
a.-ından 14b/06
a.-una 18a/03
- Abbās** (A.) İsim.
a. 5a/05
a. 7b/19, 10a/17, 15a/22, 18b/21
a.-dan 11a/24
- âbdest** Namaz vesâire için din icabına göre el, ağız, burun, yüz ; dirseklere kadar kolları ve aşikkemiği üstüne kadar ayakları yıkama, kulaklara boyna ve başa meshetme.
a. 17b/13
a.-ten 18b/25
- Abdullah** (A.) Allah'ın kulu.
a. 6a/13, 6b/03
- abes** (A.) Boş, saçma (şey).
a. 14a/02
- acâib** Çok tuhaf şey, anlaşılmaz.

- a. 8b/12
a. 1b/12
a.-ler 9a/06
- aceb** Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey.
a. 2b/09
- acı** Bazı maddelerindilde bıraktığı yakıcı duyu, tatlı karşıtı.
a. 9b/01, 9b/01, 12b/25, 13a/01
a.-sı 4b/02
a.-sını 11a/06
- acž** Beceriksizlik.
a.-i 1b/14
- aç-** Açmak.
a. 18a/04
a.-ar 10b/25
a.-arlar 11b/02
a.-ıp 10b/25
a.-dı 8b/15, 8b/16, 18a/05
a.-up 18a/14
- açık** Serbest, laubali
a.-dur 10b/08
- açıl-** Zahir olmak, aşikâr olmak,
a.-dı 13b/25, 14a/01
a.-dıkta 8a/07
a.-miş 14a/01
a.-ur 15b/22, 15b/24
a.-a 2b/20
- açlık** Açlık.
a. 19a/05
a.-ı 17a/20
- ad** İsim.
a. -ı 5a/07, 5a/08, 10b/06, 10b/08
a.-ıdur 5a/05
a. -ını a. 16a/24
a. -lara 16b/02
- a.-lı 16b/15
- af** Bağış.
a. -eyle
a. 18a/13
- aḥkâb** (A.)Uzun zamanlar.
a. 3a/06
- aḥvâl** (A.) Oluşlar, bulunuşlar, durumlar.
a.-in 7b/16
- aḥbâr** (A.) Haber, ortada dönen söylentiler.
a. 10b/04, 11a/10
- aḥdūd** Hudut, sınır.
a. 14b/10
- Aişe** (A.) Rahat yaşayan.
a. 12a/19
- aḳabe** (A.) Tepe, yokuş, zorlu geçit, tehlikeli an.
a. 18b/20
- aḳar** Para getiren mülk.
a. 17a/23
- aḳşam** Akşam.
a. 12b/03
a.-ca 6a/09
a.-dan 6a/09
- al-** Almak.
a. 14a/22, 18a/23, 18a/24
a.-dı 8b/24, 9a/06, 18a/06
a.-dım 5b/07, 5b/10, 14b/15
a.-ın 14a/12
a.-ır 17a/11
a.-ırın 13a/24
a.-ırlar 10a/12
a.-ı vir- 4a/11
a.-mağıl 19a/07
a.-mağım 19a/08

- a.-madiysa 18a/04
a.-mağl 17b/22
a.-malu 10a/11
a.-salar 10a/08
a.-un 4a/12
a.-up 10a/09, 10a/13, 13b/16, 14a/24
a.-urlar 10a/12, 17b/13
a.-urlardı 17b/25
a.-ursız 19a/18
- al-** Almak.
a.-a 19a/15
- algı** Algı, düşünce.
a.-sız 3a/01
- Ali** (A.) Yüce, ulu.
a. 8b/11
- Allah** (A.) Tanrı, yaradan.
a. 4b/13, 5a/11ol, 5a/16, 8a/23, 8b/06, 8b/07, 8b/08, 9a/01, 9a/17, 9a/19, 11a/01, 14b/07
a.-dan 8b/06, 9a/01
a.-dur 14b/19, 14b/19
a.-ü 6a/20, 14b/14, 15b/13, 17b/08
- allahüteâlâ** (bkz. Teâlâ)
a. 4a/01, 5a/15, 5b/12
a. 13b/20, a. 17a/09
a. 4a/15, 5b/16, 6a/18, 8a/19, 9a/01, 10a/19, 13b/17, 18a/21
a.-ya 8a/14, 5b/03
- a. -nındur 10a/03
- illiyyün** Yedinci gök, cennetlik olanların yeri.
a. 11a/07, 11a/10, 11a/14
a.-da 11a/15
- alt** Alt.
a.-inci 14b/10
a.-ında 9b/21, 14b/25
- a.-ındadır 11a/09
a.-ından 2a/23
- altı** Altı (sayı)
a. 8a/14, 14b/08
a.-sı 8a/12, 8a/12
a.-ncı 8a/14, 8a/18
a.-ncıda 18b/25
- altın** Yüksek değerli bir element.
a. 7a/10, 17b/01
a. 18a/03
a.-ı 18a/07, 18a/14
- ama** Bağlaç.
a. 15b/13
- amel** (A.) İş, niyet, sürgün, içsürmesi.
a. 3b/13, 4a/08, 12a/08
a.-den 17a/21
a.-ine 2a/22
a.-ini 8a/08
a.-ler 13a/03, 18b/19
a.-leri 2b/09, 3a/13
a.-lerine 3a/13
a.-lerinün 4a/08, 4a/09
a.-leriñ 2b/09
a.-ün 12a/16
- âmennâ** (A.) İnanmış, diyecek yok.
a. 2a/10, 2a/19, 12a/24
- ammâ** (A.) Ama, fakat, lakin, ancak.
a. 2a/04, 3a/06, 4a/16, 6b/05, 10b/17, 13b/06, 17b/24, 18a/13, 18a/25
- an-** Anmak.
a.-up 19a/22
- ana** Ona.
a. 1b/12, 2a/04, 2a/11, 2a/12, 2a/14, 2a/18, 2b/23, 3a/02, 3b/17, 4a/01, 4b/05, 4b/09, 4b/10, 6a/07, 6a/14, 6b/16, 6b/18, 6b/19, 8a/18, 8b/09, 9a/15, 10b/04, 11a/13, 12a/01,

12a/01, 12b/05, 13a/16, 13b/04,
13b/05, 13b/08, 14b/03, 15b/06,
16a/02, 18a/01, 18a/12, 18a/12,
18a/18, 18b/10, 19a/05

ana Anne.

a.-12b/13,14b/07,17b/22

a.-ların 10a/04

a.-larıñdan 19a/14

a.-nın 15b/20

a.-sı 17b/23,

a.-sına 14b/07

a.-ya 7b/13

a. iç- 4a/18, 4a/18, 4a/20

añda Onda.

a. 1b/04, 1b/05, 2a/08, 2a/22, 3b/05,
5a/01

-olsa, 5a/06, 8b/17, 8b/18, 9a/05,
10b/04, 10b/05, 10b/09, 11a/09,
11a/15, 16b/22, 17a/18, 17a/22,
17a/23, 17a/24, 17b/18

añdan Ondan.

a. 1b/16, 2a/10, 3a/07, 3b/16, 4b/22,
5a/14, 5b/04, 5b/20, 5b/21, 6a/15,
6a/16, 6b/14, 6b/15, 6b/15, 6b/15,
6b/16, 6b/18, 6b/24, 6b/24, 6b/24,
7a/01, 7a/01, 8b/18, 8b/19, 8b/20,
11a/12, 11a/13, 11b/02, 11b/21,
12b/14, 13b/08, 13b/09, 13b/16,
13b/19, 13b/25, 14a/09, 14a/10,
14b/21, 15a/11, 15b/18, 16a/06,
17a/02, 17a/04, 17a/08, 17b/09,
17b/16, 18a/09, 18a/13, 18a/15,
18a/20, 18b/12, 19a/11

anı Onu.

a. 1b/15, 2a/10, 2b/22, 4a/12, 4b/02,
4b/06, 5a/18, 5b/08, 5b/16, 6a/23,
6b/17, 6b/17, 6b/17, 6b/20, 6b/21,
7a/09, 8a/03, 10a/01, 10b/24, 10b/25,
12b/02, 12b/03, 12b/06, 12b/09,
14a/03, 14a/08, 14a/10, 14a/11,
15b/24, 16a/05, 16a/09, 16a/12,
16b/04, 16b/21, 16b/22, 16b/24,
17a/02, 18a/01, 18a/04, 18a/07,

18a/09, 18a/17, 19a/02, 19a/05,
19a/16, 19a/17

anla- Anlamak.

a.-dı 17a/11

a.-durlar 2b/04

a.-gıl 12b/08

a.-yasın 16b/19

añlar Onlar.

a. 2b/04, 2b/05, 2b/07, 2b/08, 2b/09,
2b/11, 2b/12, 2b/13, 2b/14, 2b/16,
3a/04, 3b/07, 4a/12, 7a/19, 8a/07,
9a/12, 10a/20, 10a/24, 11b/04,
12b/22, 13a/02, 14b/16, 15a/12,
18b/05, 18b/07

a.-dan 2a/16

añlara Onlara.

a. 3a/13, 3a/14, 3a/21, 3a/22, 3b/05,
6b/01, 8b/11, 10a/10, 10a/16, 10a/16,
10a/21, 12b/25, 13a/02, 13a/03,
15a/13, 18a/15, 18b/16, 19a/11

añlardan Onlardan.

a. 2b/11, 2b/14

añları Onları.

a. 7a/16, 8a/21, 15a/10

añlarıñ Onların.

a. 17b/06, 17b/08, 17b/09, 18a/23,
18a/23, 18b/0, 18b/19,3a/17

anlarıñ Onların

a. 11a/08, 18a/21, 8b/18

anıñ Onun.

a. 1b/15, 2a/15, 3a/10, 3a/16, 3a/21,
3b/06, 3b/12, 3b/12, 4a/03, 4a/07,
4b/01, 4b/06, 5a/05, 5a/19, 6a/06,
6a/06, 6a/09, 6a/21, 6a/5, 6b/03,
7a/06, 7a/12, 7a/15, 8a/09, 9b/19,
10b/03, 10b/08, 10b/08, 10b/22,
11a/19, 11a/22, 12b/23, 13b/07,
14b/10, 14b/19, 15a/18, 15a/19,
15a/23, 15a/24, 15b/10, 15b/11,
15b/23, 16a/13, 16a/13, 16a/15,
16a/25, 16b/01, 17a/19, 17b/13,
17b/21, 18a/04,18a/15, 18a/19,

- 18b/05, 18b/05, 18b/10, 18b/20,
19a/03, 19a/18, 19a/24, 19a/25
- anınçün** Onun için.
a. 8a/22, 16b/18
- aķ** Ak, beyaz.
a. 2a/02, 17a/23
- aķ-** Akmak.
a.-an 3a/12
a.-ar 14b/25
a.-sa 9a/23
- aķabe** (A.) Tepe, yokuş, zorlu geçit,
tehlikeli an.
a.-de 18b/21, 18b/22
a.-lerden 18b/25
- aķl** (A.) Akıl, us.
a.-ı 7a/23, 17b/20
- aķval** (A.) Sözler, lakırdılar.
a.-lerin 3a/19
- ara** (A.) Mıntıka, bölge, orta.
a.-sıdır 5a/07
a.-sında 3b/16, 4b/18, 12a/24,
13b/05, 15b/24, 17a/18, 19a/22
a.-sından 15b/20
- ara-** Aramak, bulmaya çalışmak.
a. 18a/04
a.-dı 18a/06
- Arafāt** (A.) Haccın icaplarından olamk
üzere Kurban Bayramının arefesinde
usülüne göre vakfeye durulan ve
Mekke civarında bulunan mukaddes
dağ.
a.-tan 17b/18
- Arab** (A.) Irak, Şam, Ceziret'ül-Arab,
Hicaz, Yemen ile Mısır'da ve
Afrika'nın şimalinde bulunan semitik
kavmin umumi adı.
a. 3a/07, 3b/06, 9a/19
a.-lar 7b/23
- ard** Arka, geri.
a.-ın 15a/14
a.-ınca 3b/09, 4b/18, 6a/23, 8a/22
- arefe** (A.) Dini bayramlardan bir
evvelki gün, bir önceki gün.
a. 13a/18, 13a/19
- arın-** Temizlenmek, aklanmak.
a.-ıruñ 15b/25
a.-mışdur 6b/11, 15a/21
- arka** Ön yüze karşıt olan yan.
a.-sından 12a/21
- arpa** Arpa.
a. 2a/16, 16a/10
- arş** (A.) Dokuzuncu gök.
Arş-ı azim En yüksek gök tabakası.
a. 8b/08, 11a/09, 15a/09, 17b/17
a.-ın 15a/25
- arşa** Güverte.
a. 8b/19
- arşın** Eskiden kullanılan, 68
santimetreye eşit bir uzunluk ölçüsü.
a. 11a/10
a.-dı 18b/02
- art-** Artmak.
a.-a 3b/09
a.-ar 9b/12
a.-ık 2b/14, 3b/01, 10a/12
15a/23
a.-ırup 2a/12
a.-turmaz 3a/22
a.-tururuz 3b/01
- arz** (A.) Bir büyüğe sunma,
gösterme, bildirme.
a. 12a/02, 13a/22, 18b/19
a.-it 4b/10
a.-ol 4b/05

arzu (F.) İstek, heves.	a.-uñ 14a/12
a.-yu 4a/10	
as- Asmak.	ata Baba, ata.
a.-ılıdur 11a/09	a.-ların 10a/04
a.-ılup 2b/13	a.-larından 19a/14
a.-tılar 14a/24	a.-nın 15b/20
āsān (F.) Kolay.	a.-ña 9b/10
a.-lıglā 4b/09	a.-sından 7b/01
asaq (A.) Hurma budağı.	atādad Yıldız.
a. 14a/22	a. 8a/23
asl (A.) Asıl, kök, dip,kütük.	ateş Ateş.
a.-ına 6b/01	a. 14b/04, 14b/11, 14b/21, 15a/05, 15a/07
asma Belirli bir tür üzüm veren bitki.	a.-den 10b/04, 13a/09, 14b/12
a.-lar 7a/16	a.-e 4b/06, 14a/18, 14a/19, 14a/19, 14b/04, 14b/08, 14b/12, 14b/13, 17a/07, 17a/16
aşağı Aşağı, alt.	a.-idür 17a/07
a. 6a/17, 14a/11	a.-te 14b/02
a.-dur 10b/03	a.-ten 2b/13, 11b/19, 13a/13, 14b/05, 14b/13
aşerat (A.) On sayıları.	ateş Ateş.
a.-e 15b/02	a.-e 18a/03
aşikar (F.) Belli, açık, meydanda.	avaz (F.) Ses, seda.
a.-e 6a/02,15b/04, 15b/18, 15b/22, 16b/23	a. 9a/05
aşk (A.) Sevgi.	avret (A.) İnsanın gösterilmesi ayıp olan yerleri.
a.-ına 18a/02	a. 14b/05, 14b/05, 14b/08
a.-la 19a/22	a.- e14b/10
at At (hayvan)	a.-lere 14b/21
a.-lar 4b/12	a.-inden 7b/05
a.-unı 18a/06	avz (A.) Sığınma, sığınak.
at- Atmak.	a. 3b/13
a.-arlar 13a/10, 15/09	ay Ay, yılın on iki bölümünden her biri.
a.-dılar 14a/19, 14a/20	a. 5b/02, 6b/16, 7b/17, 12b/04, 12b/07, 12b/08, 12b/09, 14b/04, 16a/13
a.-maâil 19a/07	a.-a 4b/16
a.-tı 13b/16	
a.-tılar 14a/12	
a.-un 14a/11	

- a.-dur 3a/05
a.-ı 3a/05, 12b/04
a.-iñ 7b/10
a.-lık 7b/21, 7b/23
- ayak/ğ** Ayak.
a. 9b/07
a.-ına 14a/09, 18b/12
a.-ları 2b/06, 2b/12
- aydın** Aydın.
a.-lığından 11a/21
a.-lık 8b/06
- ayet** (A.) Kur'an'ın cümleleri.
c. 9a/16, 10a/18
a.-i 9a/15
- ay(i)r-** Ayırmak.
a.-uk 16b/21, 16b/22
a.-uğ 7b/22, 17a/04
- az** Az (miktar).
a. 19a/05
a.-dı 6a/03
- azim** (A.) Büyük, ulu, iri.
a. 16b/03
- az-** Azmak.
a.-dı 5a/11ol
- azāb** (A.) İşkence, keder.
a. 3a/14, 3b/01, 3b/01, 5b/07, 5b/08, 5b/10, 9b/18, 11b/19, 13a/02, 13a/03, 14a/07, 14a/08, 14b/17, 15a/04, 17a/16, 17b/08, 18b/16
a.-a 4a/10
a.-da 13a/01
a.-dan 3b/01, 12a/21
a.-eyle 14a/04
a.-eyle.ye 15a/04
a.-ı 5b/08, 14b/22, 17a/20
a.-ım 15a/13
- a.-ın 12a/16
a.-ından 3a/21, 5b/12
a.-ıyla 4a/07
a. it- 14b/16, 17b/07
a. kıl- 12a/20
a.-lar 9b/17, 13a/01, 14a/10, 14b/17, 14b/20, 14b/21, 14b/23
a. ol- 9b/19, 11b/18
- azāb** (A.) İşkence, keder.
a.-ı 3b/01, 11b/16, 15a/03
- azīm** (A.) Büyük, ulu, iri.
a. 8b/08
- aziz** (A.) Muhterem, sayın.
a.-ol 12b/11, 12b/11
- azīm** (A.) Kasıt, niyet, karar.
a. 10a/23, a. 18a/20, 18b/01
- azrāil** (A.) Ölüm meleği.
a. 4b/15
- ‘alim** (A.) Çok okumuş, bilgin.
c.-sin 5a/16
- ‘asī** (A.) Karşı gelen, şaki, haydut, günahkar.
c. 7b/13
- ‘asker** (A.) Er, leşker.
c.-i 18b/12
- ‘avrāt** (A.) Kadınlar.
c.-ından 7b/02
- ‘ayb** (A.) Utanılacak şey, kusur.
c.-ı 7b/07
c.-ına 7b/08
c.-ından 7b/08
- B**
- bāgdādi** (A.) Bağdatlı.
b. 16b/25

- bāki** (A.) Tanrı, daimi, kalıcı.
b.-lik 8b/21
- bālig** (A.) Bülüğa eren, erişmiş.
b. 19a/15
- bāy** Zengin.
b.-iğsın 12a/08
b.-iğ 5a/01olsa, 10b/02
b.-i 5a/20, 6b/02
- bağ** Bağ.
b.-lar 7a/15
b.-larıñızda 2a/17
b.-iğladum 9a/05
b.-iğlamak 9a/05
- bağla-** Bağlamak.
b.-yup 19a/23
- ba'zı** (A.) Birazı, bir kısmı, kimi.
b. 4b/12
b.-lar 1b/05, 1b/06, 3b/19, 3b/19, 4a/21, 4b/03, 5a/05, 15/09, 15b/01, 15b/08, 16a/25, 16b/01, 17a/01, 18a/25
b.-ları 8b/01, 16b/16, 17b/11
b.-ñuz 2a/01
b.-sı 1b/04, 16a/06, 16a/07, 16a/07, 16a/08, 16a/08, 16a/09, 16a/10 b.-sı 1b/04
b.-lar 8a/01, 8a/02, 11a/23, 13a/19
b.-ñuz 2a/02, 2a/02, 2a/02, 2a/02, 2a/02
- bâbâ** (F.) Ata, manevi önder.
b. 7b/02
b.-ñ 18a/03
b.-sı 18a/05
b.-sınuñ 18a/05
b.-ya 7b/13
- bağ-** Bakmak.
b.-alar 11a/19, 11a/19
- b.-arlar 11b/15
b.-iñ 6a/16
b.-ıp 11b/21
b.-mağa 7b/08
b.-mazlar 17b/04
b.-mazlarmı 17b/04
b.-dı 14b/06, 16b/15, 16b/15, 16b/15, 16b/16
b.-un 6b/22, 7a/05
b.-up 5b/16
b.-ar 4b/10, 15b/08
b.-ın 7a/16
- bal** Bal.
b. 16a/06
b.-dan 17a/23
- balık** Balık.
b.-lar 13a/23
- baña** Bana.
b.-a 6a/15, 12a/13, 13b/04
b. 6a/20, 13a/23, 13a/24, 14a/07, 19a/03, 19a/06
b. 7a/07, 13a/21, 13a/22, 14b/18, 17b/23
- bağça** Bahçe.
b.-lar 3b/05, 7a/15
- bağı** Ebedi.
b.-dür 17a/10
- bağla** Bakla.
b. 16a/10
- bardağ** Bardak.
b.-lar 17a/24
b.-lardan 11a/23
- barmaq** Parmak.
b.-ları 4b/01, 12b/09
- basir** (A.) Görüp, anlayan.
b.-dir 12a/24

- b.-i 9a/19
- baş** Baş, kafa.
b. 2a/23
b.-ı 7b/08, 10b/07, 10b/08
b.-ına 11a/17, 14a/22, 14a/23, 14b/02
b.-ından 14a/09
b.-iñüz 2a/08
b.-lar 7a/21
b.-larında 17b/01
- başla-** Başlamak.
b.-r 17a/25
- bat-** Batmak.
b.-a 5a/02
- bañıl** (A.) Boş, beyhude, yalan.
b. 6b/21
b.-ar 16b/08
- beğ** Bey.
b.-ler 2b/13
- beden** (A.) Gövde, vücud.
b. 13a/11
b.-inde 13a/08
b.-leri 13a/08
- bedir** (A.) Hz. Muhammed'in dinsizlerle çarpıştığı Mekke ile Medine arasında bir yer.
b. 16a/20, 16a/21
- bedresti** (F.) Yatak istirahati.
b. 17a/11, 17b/08, 17b/09, 17b/19
- behrām-** (F.) Merih yıldızı.
b.-zahl- 8a/23
- bekār** (A.) Hiç evlenmemiş, ergen.
b.-dur 11b/02
- bekçi** Bekçi
b. 11b/11, 11b/11, 15b/10, 15b/11
b.-leriñüz 9b/13
b.-si 15b/10
- bekle-** Beklemek.
b.-r 15b/12
- be-küllü** (A.) Bütünüyle.
b. 15a/12
- belā** (A.) Gam, keder, musibet.
b. 15b/13
b.-lardan 15b/12
b.-yı 15b/14
- belki** (F.) Umulur ki, ihtimal.
b. 17a/10, 18a/13
- belli** Belli.
b. 8b/13
- belir-** Belirmek.
b.-süz 2b/21
- ben** Ben.
b. 4a/09, 4a/12, 5a/15, 5b/06, 8b/14, 8b/16, 11b/07, 12a/19, 12b/12, 13a/24, 13b/04, 13b/14, 13b/24, 14a/06, 14b/15, 14b/16, 16b/19, 16b/20, 17a/04, 17b/23, 18a/02, 18a/09, 19a/03
b.-den 13b/17, 14a/03
b.-i 14a/06, 14a/21, 14a/22, 14a/23
b.-im 5a/12, 5a/17, 5a/17, 6b/19, 7a/07
b.-den 4a/17
b.-i 7a/04, 13b/18, 14a/22, 14b/07, 19a/03, 19a/06
b.-im 2b/03, 7a/14, 8b/23, 8b/23, 8b/23, 11b/06, 12b/02, 13b/04, 13b/10, 13b/23, 14a/03, 14b/16, 14b/16, 15a/13, 16a/04, 16a/05, 16a/05, 16a/16, 16a/17, 16b/12, 17b/23, 19a/07, 19a/08, 19a/09
- benze-** Benzemek.
b.-mez 2a/03
b.-r 2a/16, 9b/10, 10b/23
- bekir** (A.) Bekr.
b. 8b/11

berâket (A.) Bolluklar.

b.-im 8b/23

berâr Karar.

b.-lar 6b/11

berâber (F.) Birlikte, bir arada.

b. 4b/04

b. 5b/15

b.-dür 3b/08

beri beri.

b.-dür 12a/24

besle- Beslemek.

b.-di 15a/03

beş Beş (sayı)

b. 2a/09, 2b/03, 8a/21, 8a/22

b.-inci 8a/13, 8a/17, 14b/10

b.-incide 18b/24

b.-inden 12b/06, 12b/06

b.-ine 12b/05

beşik Beşik.

b.-te 14b/09

bey Beğ, bey.

b.-ler 2b/08

b.-lerini 18a/18

beyân (A.) Anlatma, açık söyleme, bildirme.

b.-it 2b/18, 3b/02

b.-kıl 15a/11

beyaz (A.) Ak.

b. 5a/07, 8b/02, 16a/14

beyin Beyin (organ).

b.-leri 7a/21

beyt- (A.) Mukaddes ev, Kudüs.

b.-ülmukaddesde 5a/04

bezek Zinet,süs, gösteriş.

b. 5b/22

bıçağ/ķ Bıçak.

b.-ı 14a/08, 14a/10

bırağ/ķ- Bırakmak.

b.-ılur 18b/22

b.-ırdı 14b/04

b.-un 14a/15

b.-a 12a/06

b.-duķlarında 11b/20

b.-maz 7b/23

b.-tılar 14b/08

b.-up 14b/07, 18b/03

b.-ur 7b/23

bi (F.) Olumsuzluk -sız,-maz.

b. 3b/11, 18a/03

biç- Biçmek.

b.-diler 14a/10

b.-tirdi 14a/09

bihaber Habersiz.

b.-sün 18a/09

bıķr (A.) Dokunulmamış, kız oğlan kız.

b. 3b/07

bil- Bilmek.

b. 1b/14

b.-dür 5a/12

b.-inden 15b/20

b.-di 9a/09

b.-diği 3a/07, 9a/08

b.-diğüz 9a/08

b.-din 16b/14

b.-düği 11a/13

b.-e 9b/04

b.-eler 1b/09, 1b/10, 5a/17, 11a/20

b.-esin 12a/15, 16b/22

b.-gil 12b/08, 16a/25

b.-in ki 19a/11	b. 18a/17
b.-iñ 12b/07	b. 18b/06
b.-ir 8a/03	b.-dan 18a/20
b.-irsün 15b/07	b.-lar 19a/20
b.-medün mi 17b/20	b.-ya 18a/17
b.-meyeler 5a/18	biñ Bin (sayı).
b.-meyesiz 12b/13	b. 3a/05, 5a/17, 8b/16, 8b/17, 10a/22,
b.-mez 11a/13	12a/01, 12a/02, 12a/04, 13a/08,
b.-mez misin ki 18b/07	13a/08, 13a/08, 14b/16, 17a/16,
b.-mezüm ki 18a/02	18a/16, 18a/17, 18a/20, 19a/24,
b.-ür 6a/22, 8a/08, 12b/24, 16b/23	19a/24
b.-ürler 9b/14	b.-dür 13a/07
b.-ür misin 6a/23	b.-ine 12a/02
b.-ürsin 9b/22, 10a/01, 10b/09,	bir Bir(sayı).
17b/24	b. 2b/04, 2b/05, 2b/06, 2b/07, 2b/08,
b.-ürsüz 19a/16	2b/10, 2b/12, 2b/13, 2b/14, 2b/16,
b.-ürsüz 6a/06	3a/02, 3a/02, 3a/04, 3a/05, 3a/06,
b.-üsi 7a/23	3a/10, 3a/11, 3b/20, 3b/20, 3b/20,
bilād (A.) Memleketler, şehirler,	4b/06, 5a/01olsa, 5a/01olsa, 5a/07,
kasabalar.	5a/07, 5a/08, 5a/14, 5b/02, 5b/02,
b.-da 18b/01	5b/08, 5b/09, 5b/09, 5b/18, 5b/18,
bilal (A.) Su gibi ıslatan, ıslatış.	6a/09, 6a/16, 7a/13, 7a/13, 7a/16,
b. 11b/06	7a/22, 7a/24, 7b/02, 7b/06, 7b/06,
bildir- Bildirme.	7b/07, 7b/07, 7b/09, 7b/17, 7b/21,
b. -di 6a/15	7b/23, 8b/02, 8b/15, 8b/18, 8b/19,
b.-ür 7b/16, 9b/23,	9a/02, 9a/05, 9a/19, 10a/02, 10a/02,
b.-e 9b/03	10a/02, 10a/02, 10a/03, 10a/03,
bile Dahi, de.	10a/08, 10a/21, 10a/23, 10b/04,
b. 14b/08, 15a/05	10b/06, 10b/07, 10b/08, 10b/09,
bil- Bilmek	10b/10, 10b/16, 10b/19, 10b/19,
b.-mez 5b/19, 11a/13	11a/11, 11a/15, 12b/05, 12b/12,
bin- Binmek.	12b/12, 12b/14, 12b/14, 12b/15,
b.-e 8a/16	12b/17, 12b/17, 13a/08, 13a/08,
b.-meķ 17b/03	13a/11, 13a/11, 13a/20, 13b/02,
b.-sen 17b/03	13b/02, 13b/03, 13b/03, 13b/04,
binā (A.) Yapı, ev, yapma, kurma.	13b/05, 13b/06, 13b/09, 13b/10,
	13b/12, 13b/13, 13b/15, 13b/16,
	13b/20, 13b/21, 13b/22, 13b/22,
	13b/23, 14a/19, 14a/21, 14a/22,
	14a/22, 14a/22, 14a/23, 14a/24,
	14a/24, 14b/05, 14b/06, 14b/11,
	14b/16, 15a/22, 15b/07, 15b/10,
	15b/12, 15b/12, 15b/19, 15b/23,
	16a/05, 16a/11, 16b/02, 16b/20,
	16b/24, 16b/25, 16b/25, 17a/16,
	17a/18, 17b/05, 17b/21, 18a/03,

- 18a/11, 18a/13, 18a/16, 18a/16,
18a/21, 18a/21, 18a/22, 18a/24,
18b/02, 18b/03, 18b/19, 19a/20,
19a/25
- b.-dür 5a/11ol, 9a/01, 11a/01,
14a/03, 15a/23
- b.-inde 18a/16
- b.-le 8b/12
- b.-lügimi 5a/12
- biraz** Biraz.
- b. 15b/13
- b.-iñuz 2a/02, 2a/03
- birbiri** Birbiri(krş. biribiri).
- b. 3b/09
- b.-nden 7b/05
- b.-ne 2a/03, 2a/18, 2b/04, 7a/15-16,
7b/17, 9a/23, 12a/04, 12b/09
- b.-nin 4a/11
- b.-nizi 19a/12
- birce** (T.) Tek, eşsiz, biricik.
- b.-lerde 8a/22
- birer** Birer.
- b. 13a/09, 13a/09
- bir** Biri.
- b. 4b/14, 4b/14, 4b/15, 4b/15,
14b/09, 15b/15, 15b/15, 15b/16,
15b/16, 17a/25, 18a/11, 18b/08
- b.-nin 13a/09, 18b/02
- b.-niñ 2a/09
- b.-ñün 13a/13
- biribiri** Birbiri(krş. biribiri).
- b. 8a/22
- bir** Biri.
- b.-n 7a/09, 7a/09
- b.-nde 16a/11
- b.-ne 12a/01
- birkaç** Birkaç.
- b. 18a/18
- birle** İle.
- b. 4b/12, 6b/11, 6b/11, 11b/22
- Bismillah-ir-rahmanir-rahim**
(A.) Besmele,başlangıç.
- b. 13b/16
- b. 4a/14
- b. 15b/03, 17a/13
- b. 16a/23
- bit-** Bitmek.
- b.-er 6b/23, 16a/13, 16b/08
- b.-esiz 16b/10
- b.-irdük 7a/11
- b.-ü 6b/23
- biti-** Bitimek, yazmak.
- b. 12a/04, 12a/20
- b.-dür 10b/10 b.-si 12a/17,
12a/18
- bitir-** Bitirmek (krş. bitür-)
- b.-ürüz 2a/17
- bitür-** Bitirmek (krş. bitir-)
- b.-mesem 7a/03
- b.-ürüz 2a/15, 2a/16
- bivaad** Vaadsiz.
- b. 9b/05
- biz** Biz.
- b. 2b/22, 3a/01, 3a/17, 3a/22, 7a/08,
7a/10, 7a/10, 7a/11, 8a/10, 9a/03,
11b/10, 12a/22, 14b/01, 16a/12,
16a/19
- b.-den 7a/01, 7a/08, 7a/11, 7a/17,
17b/08
- b.-i 4b/21
- b.-im 4b/21, 8b/25, 9a/09, 10b/15,
17b/09, 17b/24, 18a/13
- b.-üm 3a/17, 9a/16
- boğ-** Boğmak.

b.-ardı 14b/04	8b/08, 8b/10, 9a/04, 9a/08, 9a/12, 9a/14, 9a/15, 9a/15, 9a/16, 9a/20, 9a/23, 10a/07, 10a/07, 10a/08, 10a/10, 10a/18, 10a/18, 10b/16, 10b/16, 10b/17, 10b/25, 11a/03, 11a/04, 11a/06, 11a/09, 11a/12, 11a/24, 11b/02, 12a/01, 12a/04, 12b/07, 12b/14, 12b/15, 12b/15, 12b/15, 12b/16, 12b/16, 12b/16, 12b/16, 12b/16, 12b/22, 13a/13, 13a/25, 13a/25, 13b/13, 13b/14, 13b/14, 13b/14, 13b/17, 14a/11, 14a/13, 14a/16, 14b/10, 15a/04, 15a/05, 15a/06, 15a/16, 15a/19, 15a/20, 15a/21, 15b/16, 16a/01, 16a/03, 16a/14, 16a/15, 16a/16, 16a/17, 16a/20, 16b/10, 16b/10, 16b/12, 16b/16, 16b/16, 16b/17, 16b/20, 16b/25, 17a/01, 17a/01, 17a/02, 17a/03, 17a/11, 17a/20, 17b/19, 17b/21, 17b/24, 17b/25, 18a/03, 18a/10, 18a/10, 18a/11, 18a/13, 18a/24, 18a/25, 18b/13, 18b/25, 19a/03, 19a/18, 19a/18, 19a/22
b.-dım 5b/08	
b.-uldu 5b/09	
boğaz Boğaz.	
b.-lanan 8a/01	
bol Ol.	
b. 10a/12, 10a/12, 19a/03	
boş Boş.	
b. 12a/06	
boşan- Boşanmak.	
b.-madur 8a/09	
boy Boy.	
b.-u 18b/02	
boy(u)n Boyun.	
b.-una 11b/19	
b. 8a/18	
b.-ların 8a/07	
b.-larında 2b/06	
bölük/ğ Bölük.	
b. 2b/01-03, 10a/23, 11b/03	
b.-ü 2b/04, 2b/05, 2b/06, 2b/07-08, 2b/10, 2b/12, 2b/13, 2b/14, 2b/16	
b.-ler 7b/13	
böyle Böyle, böylece, bu şekilde.	
b. 5a/21, 7a/01, 17b/25, 19a/18	
b.-dür 5b/10	
bu Bu.	
b. 1b/07, 1b/07, 1b/08, 1b/08, 1b/09, 1b/09, 1b/12, 2a/09, 2a/18, 2b/01, 2b/17, 2b/17, 2b/23, 3a/05, 3a/08, 3a/08, 3a/12, 3a/16, 3a/16, 3a/22, 3b/05, 3b/06, 3b/13, 3b/15, 4a/06, 4a/10, 4a/10, 4b/12, 4b/18, 4b/18, 4b/21, 5b/11, 5b/13, 5b/15, 6a/15, 6a/17, 6a/21, 6a/22, 6b/06, 6b/08, 6b/09, 7a/01, 7a/02, 7a/02, 7a/02, 7a/06, 7a/08, 7a/10, 7a/14, 7a/17, 7a/17, 7b/16, 7b/19, 7b/23, 8a/11, 8a/11, 8a/14, 8a/18, 8a/22, 8b/07,	
	b.-nca 2a/12
	b.-la 8a/11
	b.-dur 4a/18, 12a/13, 12b/17, 18a/25
	b. ki 19a/16
	buğday Buğday.
	b. 2a/15, 16a/10
	budağ/ğ Dal, kol.
	b.-ları 2a/18
	b.-ı 11a/12
	bul- Bulmak.
	b. 11b/10, 18a/04
	b.-a 2b/18
	b.-alar 8a/10
	b.-amadı 14a/21
	b.-an 19a/09, 19a/10
	b.-dı 18a/06
	b.-dum 9a/20
	b.-madı <i>â</i> çün 11a/03

- b.-madılar 5a/18
b.-mamışdı 13b/22
b.-maya 9b/20
b.-un 11a/04
b.-unmaya 9b/21
b.-up 3b/04, 18a/14
b.-ur 16a/18, 19a/09, 19a/10
b.-urdu 13b/20
b.-urlâr 18b/26
- bulanık** Bulanık.
b. 10b/18
b.-lar 10b/17
- bulara** Bunlara.
b. 6b/21
- bul-** Bulmak.
b.-undı 18b/23
- bulut** Bulut.
b. 16a/06
b.-lar 2a/14
b.-lardan 2a/14
b.-larıñuz 5b/06
- bu** Bu.
b.-nca 7a/12
b.-nda 8a/10, 11b/18, 12a/13, 17b/11
b.-dan 2a/19, 3a/06, 3b/02, 5b/20, 6b/17, 9b/02, 11a/04, 18b/06
b.-nlar 1b/04, 3a/07, 4b/15, 5a/03, 5a/17, 8a/05, 8a/07, 8a/23, 9a/10, 9b/12, 9b/18, 9b/19, 10a/14, 10b/12, 11a/01, 11a/02, 11b/09, 12b/21, 14a/13, 14a/19, 14b/12, 14b/14
b.-nlara 2a/16, 8b/02, 10b/01, 11a/22, 11b/07, 11b/18, 11b/21, 12b/19, 14b/22, 14b/22, 16a/19, 16a/19
b.-nlardan 10a/19, 14b/15
- b.-nları 7a/03, 8a/23, 8b/01, 10a/23, 10a/24, 11a/20, 13a/01, 14a/14, 14a/18, 15a/02, 15b/19
b.-nların 11b/11, 11b/19, 14b/02
b.-nların 5a/04, 18a/03, 12b/21
b.-nu 5a/18, 5b/04, 10b/05, 14a/07, 14a/18
b.-nuñ 15a/15
b.-nuñ 1b/12, 3b/11
b.-nlara 16a/21
b.-nların 15a/14
b.-nu 7a/07, 14a/15
b.-ralar 8a/07
b.-sunlar 16a/20
- burâk** (A.) Hz. Muhammed'in Miraç'ta bindiği binek.
b.-a 8a/16
- bırak-** Bırakmak.
b.-duğda 7b/22
- burç** (A.) Yıldızlar kümesi.
b. 13a/07
- burç** (A.) Güneşin ayrıldığı on iki kısımdan herbiri.
b.-ları 13a/15
b.-un 13a/07
- burda** Burada.
b. 16b/13
- bur(u)n** Burun.
b. 13a/11, 13a/12
b.-una 11b/19
- buruç** (A.) Hisarlar, kuleler.
b. 13a/06
- buyruğ** Buyruk, emir.
b.-ı 12a/14
- buyur-** Buyurmak.
b.-du 9b/05
- buyur-**Buyurmak, emretmek.

b. 7a/04, 13a/19
b.-dı 3a/09, 10b/01
b.-a 4a/05
b.-dı 1b/07, 1b/14, 2a/01, 4a/02,
4a/17, 5a/15, 10a/10, 14a/11, 14a/18,
16a/15, 18a/15
b.-dılardı 6a/19
b.-du 1b/09, 1b/11, 2a/19, 2b/18,
2b/21, 3a/14, 3a/19, 4a/15, 4b/08,
6b/20, 9a/04, 10b/06, 12a/19, 14a/15,
14a/20, 16b/02, 18b/01, 18b/03
b.-duğı 11b/25
b.-duğu 18a/16
b.-duki 3b/02, 3b/14, 18a/17, 18b/06,
18b/26
b.-muş 13b/02
b.-up 8b/23
b.-ur 10b/03, 11b/21, 12b/07, 12b/18,
13a/06, 13a/21, 15b/12, 15b/12,
16a/16, 16b/18, 18b/17
b.-miş 10b/22

bürü- Kaplamak, örtmek.

b.-ye 2a/05

bütün Bütün.

b. 2b/06

büyü- Büyümek.

b.-ttüm 12b/13

büyük Büyük.

b. 2b/2, 3a/14, 9b/08, 10a/08, 10a/09,
10a/12, 10a/23

b. 13b/13

b.-dür 8b/08

C

cân (F.) Can, ruh, hayat, yaşayış.

c. 2a/04, 4b/05, 13a/12, 13a/12,
14a/25

c.-ı 4b/01, 4b/06, 4b/11, 5b/10,
7b/01, 7b/08, 10b/08

c.-ımdan 17b/24

c.-ın 5b/07

c.-ına 4a/21

c.-ını 10b/04

c.-iñ 5b/10

c.-iñi 10b/05

c.-ların 4b/08

c.-lı 10b/13

cânavar (F.) Zararlı hayvan.

c.-lar 8a/02, 8b/03

c.-lara 8a/01

c.-lara 7a/03

cânib (A.) Taraf, cihet, yan.

c.-ine 12a/09

canlan- Canlanmak.

c.-ır 12b/15

câriye (A.) Para ile satın
alınanhalayık, hizmetçi kız.

c. 17b/21, 17b/23

c.-ye 18a/07

câsūs (A.) Hafiyeye, gizli haberler
öğrenerek veya sırları çözerek haber
veren.

c. 13a/12

câzū (F.) Cadı, sihirbaz, büyücü.

c.-ların 5b/05

c.-sı 13b/03

c.-luğ 13b/04

c. 13b/05, 13b/08, 13b/08, 13b/11,
13b/11

c.-luk 13b/05

c.-ya 13b/13

câhil (A.) Bilgisiz, tecrübesiz, toy.

c.-lık 9b/06

c.-lık 9b/06

cebr (A.) Zor, zorlama.

c.-it 17b/06

cebrâil (A.) Peygambere emir ve vahy'e vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri.

c. 4b/14, 8b/07, 8b/09, 8b/12, 8b/13, 8b/14, 8b/14, 8b/15, 8b/16, 8b/17, 8b/18, 8b/25, 9a/01, 9a/06, 9a/07, 17a/01, 17a/03, 18a/21

c.-dur 3b/19

c.-e 16b/15

cehennem (A.) Ahirette günahkar kulların gideceği azap yeri, tamu.

c. 2b/22, 2b/23, 3a/02, 3a/12, 3a/20, 4b/05, 4b/06, 5a/07, 6a/02, 6a/04, 8a/03, 8a/08, 9b/17, 9b/18, 10a/21, 10b/07, 11a/05, 11a/06, 11b/17, 12a/22, 13a/01, 14b/22, 17a/07, 17a/20, 18b/20, 19a/24

c.-de 3a/04, 3a/08, 17a/08

c.-den 3b/04, 9b/19

c.-e 5b/10, 11a/04, 18b/22, 18b/24, 19a/25

c.-i 9b/20, 9b/21, 10a/16

cehil (A.) Bilinmezlik.

c. 6a/13, 6b/20, 9a/15, 9b/04, 9b/06, 9b/10, 10b/15, 11b/04, 12a/14, 12a/16

c.-e 6b/13, 12a/14

celâl (A.) Büyüklük, ululuk,

c. 14b/07

cellâd (A.) İnsanı kesen, asan kimse.

c. 14a/20

cem' (A.) Toplanma, yığılma.

c.-it 4a/11, 19a/16, 19a/16, 19a/17

c.-ol 2a/22

c. 5a/06, 18a/14

c. 2b/23, 4a/10, 4b/02, 14a/21, 18b/01, 19a/22

c. 17b/15

cenâbet (A.) Guslü gerektiren durum.

c.-ten 15b/25

cennet (A.) Uçmak.

c. 3b/04, 3b/11, 3b/12, 4b/10, 4b/10, 5a/07, 8a/02, 9b/15, 11a/11, 11a/18, 11a/18, 12a/02, 17a/22

c.-de 8a/18, 8a/20

c.-dür 14b/18

c.-e 3b/04, 8a/02, 11b/13, 11b/14, 15a/02, 16b/04, 18b/26

c.-i 8a/10

c.-inden 11a/02

c.-ler 14b/25

cerih- (A.) Yaralanmış, yaralı.

c.-i 14b/10

cevâb (A.) Sorulan şeye verilen karşılık.

c. 16b/26

c. 16b/13, 16b/14

c.-ı 12a/12

c.-ıdurki 18b/17

c. 13a/25, 14a/05, 14a/15

cevâhir (A.) Cevherler, elmaslar.

c. 16a/08

cevher (A.) Elmas, değerli taş.

c.-ler 17b/01

cezâ (A.) Azap.

c. 3a/14, 19a/18

c.-lansa 2a/22

c.-ların 4a/09

c.-ol 3a/13

c.-sın 18b/16

c.-vir 11b/19

c.-kıl 11b/07

c.-sın 12a/10

cırnağ/k Yırtıcı hayvan tırnağı.

c.-i 17a/19

cihân (F.) Dünya, alem.

c.-da 15a/06, 15a/07

c.-da 15a/04, 15a/05, 15a/05, 15a/06

cihet (A.) Yan, taraf, yön, sebep, vesile.

c.-den 18a/08

çok Çok, fazla(krş. çoğ).

c. 15b/16

cuma (A.) Perşembeden sonra gelen gün.

c. 13a/19, 13a/19, 13a/19, 13a/20

cübbe (A.) Sarıklı din adamlarıyla bazı yaşlı kimselerin giydikleri uzun üstlük.

c.-ler 2b/16

cüdü (A.) Duvarlar, zarlar.

c. 18b/20

cümle (A.) Bütün, hep.

c. 1b/14, 5a/02, 5a/06, 6a/02, 7a/02, 7a/17, 7b/01, 7b/05, 8a/04, 8a/07, 9a/23, 9b/07, 9b/08, 9b/08, 10b/01, 12a/05, 13b/22, 14a/25, 15b/12, 18a/14, 19a/22

c.-si 2a/21, 13a/22, 14a/13, 14a/17, 14a/19

c.-sin c. 9b/03, 12b/17, 14a/15, 14b/02

c.-sinin 16b/16

cüneyd (A.) Küçük asker.

c. 16b/26

c.-e 16b/25

c.-i 16b/25

cüz (A.) Parça,bölük, kısım.

c.-i 18a/01

çağır- Çağırarak.

ç.-alar 12a/21

ç.-dı 5b/05, 18a/22

ç.-tdı 18a/09

Ç

çağrı Çağrı.

ç. 6a/15, 6a/15

çağırış- Çağırışmak.

ç.-up 9a/02

çadır Çadır.

ç.-lar 18b/13

çağ- Çakmak.

ç.-arlardı 18b/13

çal- Çalmak.

ç.-a 2a/23

ç.-dılar 14a/20

çalın- Çalınmak.

ç.-dıysa 9b/11

çare (F.) Kurtulma yolu.

ç. 14a/21, 18a/08

çarmıh (F.) Çarmık, suçluyu haça germek için kurulmuşput şeklindeki darağacı.

ç.-it 18b/11

çek- Çekmek.

ç.-er 12b/06

ç.-ile 12a/04

ç.-ti 5b/02

ç.-tiği 4a/22

ç.-ülür 4b/02

ç.-üp 4b/03

ç.-icidür 17a/16

çekin- Çekinmek.

ç.-e 19a/25

çengel (F.) Pençe.

ç. 4a/22, 11b/19
çeri Asker.
ç.-ler 15a/10
çevir- Çevirmek.
ç.-ürsin 6b/06
ç.-e 17b/07
ç.-esin 19a/22
ç.-esine 18a/15
çıplak Çıplak.
ç. 12b/15
çık- Çıkmak.
ç.-dılar 3a/03
ç.-mağ 3a/09
ç.-mazdan 4b/05
ç.-a 9b/02
ç.-ar 2b/11, 4b/06, 14a/22, 16a/13
ç.-ar-up 18a/06
ç.-ardı 5b/02, 5b/18, 5b/20, 15b/20
ç.-ardım 7a/06
ç.-arduğ 7a/10
ç.-arup 4b/21
ç.-diâmca 6a/20
ç.-dılar 18b/14
ç.-ışırılar 3a/20
ç.-mağlıâi 4b/07
ç.-maz 9a/18
ç.-mişdur 6b/12
ç.-ardılar 14a/24
çiçek Çiçek, bitki.
ç.-lerin 16a/14
çift Çift.
ç. 17b/16, 17b/16, 17b/17, 17b/17,
17b/17
çimen Çimen, ot.
ç. 6b/23

ç.-den 7a/06
çoğ/k Çok, fazla.
ç. 4a/22, 10b/24, 12a/18, 13b/19,
18b/133a/10, 6a/15, 6b/08, 6b/08,
8a/18, 9a/06, 11b/21, 11b/21, 13a/04,
13a/21, 19a/17
ç.-ıdı 18b/12
ç.-aldı 18b/15
ç.-alur 17b/17
çocuk Çocuk, bebe.
ç. 14b/06
ç.-luk 12b/16
çöp Çöp.
ç. 10a/03
çök- Çökmek.
ç.-er 17b/03
çukur Çevresine göre aşağı
çökmüş olan, oyuk.
ç. 4b/21
çün (F.) Çünkü, madem, şundan
dolayı ki.
ç. 3a/13, 18a/21
çünkü (F.) Şundan dolayı ki, şu
sebepden ki, zira.
ç. 3b/03
çürü- Çürümek.
ç.-miş 18a/05
ç.-müş 4b/22
ç.-yesiz 16b/09
çürüt- Çürütmek.
ç.-em 16b/09
ç.-sem 7a/03
ç.-üp 16b/08

D

däbbe (A.) Yük ve binek hayvanı.

d.-leriñüze 2a/16

dâim (A.) Devamlı, sürekli.
d. 10b/04

dâne (F.) Tane, tohum.
d. 6b/24, 7a/09, 7a/09
d.-ler 2a/15
d.-lerine 7a/16

dahı Dahi, bile.
d. 1b/10, 1b/11, 1b/16, 2a/01, 2a/03,
2a/11, 2a/14, 2a/16, 2a/17, 2a/17,
2a/18, 2b/18, 2b/20, 2b/21, 3a/03,
3a/06, 3a/09, 3a/14, 3a/14, 3a/19,
3a/21, 3b/01, 3b/04, 3b/07, 3b/09,
3b/12, 3b/13, 3b/14, 3b/15, 4a/02,
4a/09, 4a/12, 4b/07, 4b/18, 4b/20,
5a/13, 5a/14, 5a/20, 5b/01, 5b/08,
5b/10, 5b/17, 5b/18, 5b/21, 5b/21,
6b/08, 6b/10, 7a/11, 7a/12, 7a/12,
7a/16, 7a/18, 7a/19, 7b/01, 8b/09,
8b/18, 8b/21, 8b/23, 8b/23, 8b/24,
8b/25, 9a/02, 9a/03, 9a/04, 9a/23,
11a/13, 11a/19, 11a/24, 11b/01,
12a/02, 12a/22, 12b/10, 12b/13,
12b/21, 12b/23, 12b/23, 12b/24,
13a/03, 13a/10, 13a/12, 13a/12,
13a/13, 13a/18, 14a/06, 14a/08,
14a/10, 14a/10, 14a/25, 14b/07,
14b/19, 14b/21, 14b/22, 14b/24,
15a/04, 15a/12, 15a/13, 15a/22,
15b/05, 15b/15, 16a/19, 16a/20,
16a/25, 16b/01, 16b/08, 16b/23,
16b/24, 17b/07, 18a/06, 18a/17,
18a/19, 18a/24, 18b/02, 18b/05,
18b/12, 18b/14, 18b/26, 19a/12,
19a/16, 19a/17, 19a/21, 19a/24
d. 10b/08, 11b/05, 14a/22, 15a/21,
16a/20

dâhil (A.) İç, içeri, içinde.
d. 16b/04

daim (A.) Devamlı, sürekli.
d. 15a/14

dalâlet (A.) Doğru yoldan sapma.
d. 3a/03

dane Tane.
d.-ler 2a/16
d.-lerden 7a/12
d.-leri 7a/11
d.-sin 16a/09
d.-sin 16a/10

dayan- Dayanmak.
d.-amayıp 14b/06

de- Demek, demek.
d.-di 6a/14, 13b/05, 13b/12, 16b/24
d.-r 5a/05, 8b/12, 16b/01
d.-diğümüz 3a/05
d.-diler 14b/11
d. -nir 13a/18
d.-nirdi 10b/17
d.-rdi 6a/19
d.-yü 6a/15

değ- Değmek.
d.-irmez 15b/15

değdür- Değdirmek.
d.-medük 2a/15

değın () Dek, kadar.
d. 8b/19, 12b/05, 13a/25, 16b/10,
16b/16

değir- Değirmek.
d.-irler 13a/24

değül Değil.
d. 1b/08, 5b/06, 6b/14, 10a/11,
19a/07
d.-dür 1b/06, 5a/16, 5a/19, 8b/10,
8b/11, 9a/08, 9a/09, 9a/09, 9a/10,
9a/11, 9a/12, 9a/13, 13a/03, 16a/02,
16a/03, 16a/16, 16a/17, 16a/17,
18a/11

def (A.) Öteye itme, savma.
d.-it 3a/10, 17a/20

defn (A.) Gömme, gömülme.
d.-it 18a/04

defter (A.) Dikilmiş kağıt mecmuası.	d.-e 9b/01, 9b/01, 14a/15
d.-dür 11a/15	d.-ine 9a/23, 10b/21
d.-e 11a/16	d.-ler 8a/03, 9a/23
d.-i 8a/16	d.-lere 4b/17
d. 12a/11	d.-leri 7a/21
d.-in 11a/16	d. 7a/05, 9b/01, 14a/16
d.-it 3a/19	d.-de 5b/09
d.-ler 8a/07	depe Tepe.
d.-leri 11a/07, 11a/07	d.-ler 19a/20
değül Değil.	derc (A.) Toplama, biriktirme.
d.-dür 15a/15	d.-i 7a/22
dek Dek, kadar.	derd (F.) Gam, keder, tasa, kaygı.
d. 14a/09	d.-ler 13b/22
d.-tür 11a/13	d.-lere 12a/03
delil (A.) Yol gösteren, kılavuz, şahit, belge, tanık.	d.-iñ 15b/25
d. 1b/11	derdest (F.) Tutma, elde etme.
delü Deli.	d. 15a/10
d. 8b/11	derece (A.) Basamak, kerte, rütbe.
d.-lerden 8b/11	d.-si 8a/18
dem (F.) Soluk, nefes.	dere Dere.
d. 3a/10	d. 5a/10, 10b/04, 14b/11
demir Demir.	d.-de 5a/09
d. 10b/09	d.-ye 5a/10
d.-den 4a/22, 4b/03	d.-dür 10a/21
deñg/k Denk, benzer.	derin () Dibi ağzından uzak olan.
d.-in 16a/13	d. 12a/09
d.-i 17a/17	dermân (F.) İlaç, çare, kuvvet.
dene Tane.	d. 13b/22
d.-ler 7a/06	d.-eyle 13b/23
d.-sin 16a/10	d.-ı 10b/22
deñiz Deniz.	d.-it 13b/22, 13b/24
d. 9b/01	d. 18a/02
d.-den 12b/13	destür (F.) İzin, müsaade, ruhsat.
d.-dür 12b/13	d. 11b/25

- d.-vir 12a/07
d.-um 16a/05
deve Deve (hayvan).
d. 7b/22, 7b/23
d.-yi 17b/02
devlet (A.) Bir hükümet idaresinde teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk.
d. 9b/15, 11a/17, 14b/20
devr (A.) Dönme, bir şeyin etrafını dolaşma.
d.-it 8a/22
devril- Devrilmek.
d.-di 14a/17
deyuz (A.) Karısının namussuzluğuna göz yumak kimse.
d. 9b/17
dık- Tıkmak.
d.-a 4b/21
dırnaç Tırnak.
d.-ları 4b/01
di- Demek.
d. 5a/11ol, 5a/12, 5a/14, 5a/18
d.-di 14a/02,2b/03, 2b/2, 5a/11ol, 5a/15, 5a/16, 5b/05, 5b/06, 6a/16, 6a/18, 8b/16, 8b/20, 8b/24, 9a/05, 9a/15, 12b/01, 13b/04, 13b/10, 13b/13, 13b/17, 13b/23, 13b/24, 13b/24, 13b/25, 14a/03, 14a/03, 14a/03, 14a/05, 14a/06, 14a/07, 14a/08, 14a/13, 14a/15, 14a/18, 14a/19, 14a/21, 14a/23, 14a/25, 15a/11, 16b/26, 17a/09, 17b/22, 17b/23, 18a/02, 18a/09
d.-diği 4b/04
d.-diğiçün 8a/15
d.-diğiyle 17b/11
d.-diğüz 11a/06
d.-dikde 8b/25, 9a/02, 9a/04
d.-diklerinde 9a/03
d.-dikte 14a/02
d.-dikten 6a/18
d.-diler 1b/06, 1b/08, 4a/21, 6a/17, 9a/02, 10b/21, 13b/23, 14b/01, 14b/01, 18b/12
d.-dilerki 3b/19, 3b/19, 18b/05, 18b/08
d.-diyse 14b/03, 15a/25
d.-düği 7b/04, 7b/05, 17b/16
d.-dügüz 11a/05
d.-dügi 7b/04
d.-dügümüz 10b/10
d.-dük 11a/05
d.-eyim 13b/10
d.-me 13b/18
d.-mek 3a/07, 3a/08, 4b/04, 8a/22, 9a/03, 15a/17, 15a/17, 19a/02
d.-mekdür 8a/13, 12b/02
d.-meķ 19a/05
d.-meyenleri 14b/03
d.-meyin 8b/11
d.-meyüp 19a/14, 19a/15
d.-mez 5a/21
d.-r 7a/04, 7b/19, 8a/08, 8b/19, 11a/07, 12a/14, 12a/19, 15/09, 15a/22, 15a/25, 15b/01, 15b/08, 15b/23, 16b/05, 16b/17, 17a/01
d.-rdi 10b/15, 11b/09
d.-rdüñüz 11a/05
d.-rki 4b/17, 6a/21, 18b/21, 19a/03, 19a/05
d.-rler 1b/08, 2a/04, 4b/12, 4b/12, 4b/20, 4b/22, 5a/04, 5a/10, 5a/17, 6a/07, 7b/17, 7b/24, 8a/01cümle, 8a/02, 8a/22, 8b/01, 11a/12, 11a/19, 11a/23, 12b/13, 13a/17, 13a/19, 15a/16, 15a/16, 15b/02, 15b/06, 15b/23, 15b/24, 16a/17, 16a/21, 16a/25, 16b/02, 17b/12

d.-rlerdi 6a/14	d.-di 9a/05
d.-rlerki 4b/03, 18b/11	d.-diäün 9a/18
d.-rsiz 8b/11	d.-düäine 12a/24
d.-ye 8a/01cümle, 8a/01cümle, 12a/14, 12a/18	d.-k 9a/15
d.-yeler 3a/22, 4a/09, 4a/12, 10a/05, 11a/04, 11b/13	d.-mediäin 16b/22
d.-yenlere 10b/10	d.-mediler 9a/19
d.-yenlerin 11a/07	d.-rdi 11b/10
d.-yesin 12a/18	d.-rim 9a/05
d.-yince 9a/16, 14a/06, 14a/07, 14a/13, 14a/16	d.-rler 5a/18
d.-yiverdi 14a/07	d.-rse 4a/03, 4a/16, 5a/20, 6b/07, 9a/14, 9b/11, 15a/09
d.-yu 14a/20	d.-rsen 14a/21
d.-yü 6a/5, 6b/16, 12a/13, 14a/11, 17a/02	d.-rseñüz 2a/07
d.-yü 2b/03, 3a/02, 3a/06, 8a/23, 8b/22, 11a/11, 11b/25, 12a/07, 13b/08, 14a/10, 14a/13, 14a/23, 18a/18, 19a/06	d.-rsin 9a/04
d.-yüp 5b/05, 5b/06, 6a/17, 6b/21, 8a/06, 9b/05, 9b/06, 12b/17, 13b/12, 13b/16, 13b/16, 13b/18	d.-se 13a/20, 16b/22
d.-yüver 14a/07	d.-seler 10a/09
d.-yüverdi 14a/04	d.-ye 12a/02
dib Dip, derin.	d.-yince 9a/19
d.-inden 4b/01	dil Organ.
d.-ten 5a/10	d. 13a/11, 16b/18
didar (F.) Yüz, çehre.	d.-leri 2b/10
d. 15a/06	d.-süz 2b/09
dik- Dikmek.	d.-ine 16b/11
d. 14a/22	din (A.) Allah'a inanma ve bağlanma.
d.-erlerdi 18b/05	d. 14a/02, 14b/07
d.-ip 14a/24	d.-e 11b/08
dikil- Dikilmek.	d.-i 13b/14, 13b/15, 14b/08
d.-mişdür 17b/04	d.-in 14a/10
dile- Dilemek.	d.-inden 14a/08, 14a/08, 14a/09, 14a/12, 14a/16, 14b/05
d.-se 5a/19	d.-i 17b/06
	d.-e 5a/13
	d.-i 15a/24
	d. 14a/12
	d.-idür 15a/24

dinle- Dinlemek.

d.-mek 10b/25

d.-r 10b/16

d.-rdi 13b/07

d.-rler 13a/23

d.-sen 17b/05

dinlen- Dinlenmek.

d.-esiz 2a/06

d.-meden 18a/06

di- Demek.

d.-r 5a/05, 7b/03, 9a/19, 9a/20,
10a/17, 10a/20, 10b/05, 11a/10,
11a/10, 15a/16

direk Sütun, ayak.

d.-ler 18b/05

d.-liği 10a/22

diret- Diretmek.

d.-mezlerdi 17b/25

diri Canlı.

d. 5b/13, 5b/17, 10a/24, 10b/23,
10b/24, 13a/01, 18a/22

d.-lik 8b/20

diril- Toplanmak, canlanmak.

d.-di 2a/19

d.-e 8a/04

d.-in 11b/25

d.-mek 12b/17

d.-mekle 5b/14

d.-mez 17a/08

dirilt- Diriltmek.

d.-seler 12a/03

dirliğ Dirlik,düzen.

d.-in 6a/03

d.-ine 17a/10

diş Diş.

d.-ler 9b/08

dişi Dişi , kadın.

d. 2a/02, 9b/11

d.-dir 17b/16

ditre- Titremek.

d.-reğen 4b/20

d.-di 14a/13

d.-mek 4b/17

dívar (F.) Duvar.

d.-lu 3b/05

di- Demek.

d.-ye 11a/01, 13b/09

d.-yü 19a/15

dizār (F.)

d. 12a/02

d.-ın 8a/19, 11a/20

dizil- Dizilmek.

d.-miş 17a/25

doğru Doğru.

d. 9a/14, 18a/08

dokun- Dokunmak.

d.-a 10b/25

dolaş- Dolaşmak.

d.-miş 2a/18

dolu Dolu.

d. 3b/09, 12b/04

doğun- Dokunmak.

d.-muş 17b/02

dost (F.) Sevilen kimse.

d.-larını 15a/08

d.-lık 12a/19

dög- Dövmek.

d.-erdi 13b/08, 13b/09

d.-mek 13b/11

d. 13b/11

dök- Dökmek.

- d.-er 7a/09
d.-medük 7a/08
d.-ülse 11a/23
d.-ülüp 16b/08
- dökül-** Dökülmek.
d.-en 9a/23
d.-se 7b/19
- dön-** Dönmek.
d.-derdi 6a/12
d.-dürden 12b/12
d.-düdü 5b/04
d.-düren 12b/17
d.-dürür 4b/22
d.-dürürem 12b/18
d.-dürürsen 6a/18
d.-dürürsin 6b/02, 6b/03
d.-e 12a/13
d.-er 14a/10, 14a/11, 14b/05, 16a/05,
16a/05, 16a/15
d.-erler 4b/13, 11b/08
d.-ermisin 14a/16
d.-erse 14a/12
d.-medi 14a/08, 14a/11
d.-mezse 14a/12
d.-seler 11b/08
- döndür-** Döndürmek.
d.-e 15a/04
d.-en 16a/05
d.-meklik 16a/04
d.-meye 15b/21
d.-ür 16a/13, 16a/14
- dörd** Dört (sayı).
d.-ü 7b/10
d.-üncü 8a/13, 8a/17
d.-üncüde 18b/24
- d. 4b/14, 14b/09, 15b/15, 15b/16,
18b/02, 18b/11
- döşe-** Döşemek.
d.-di 5b/20
- döşek** Döşek.
d. 1b/15
d.-ler 17a/25
- duâ** Allah'a yalvarma, niyaz.
d. 13a/21, 14a/16, 14a/19, 15b/14
d.-it 13b/25, 13b/25
d.-sı 15b/14
d.-yı 14a/13
d.-an 13b/18
- dur-** Durmak.
d.-a 3b/19
d.-alar 11b/14
d.-dı 5b/05
d.-mayup 15b/17
d.-up 3a/02
- dut-** Tutmak.
d.-alar 3b/08, 6b/05, 19a/23
d.-arsın 12a/14
d.-avuz 2a/10
d.-gıl 6b/03
d.-ıcu 7a/21
d.-uculara 6b/01
d.-up 6b/19
d.-alar 10a/21
- duvar** Duvar.
d.-ına 8a/03
d.-larına 8a/02
- dünyâ** (A.) İçinde bulunduğumuz âlem,
yer yuvarlağı.
d. 3a/05, 3a/13, 5b/08, 6a/03, 17a/10
d.-ca 12a/04

d.-da 2b/05, 2b/07, 2b/08, 2b/09,
11b/18, 12a/01

d.-ya 6b/16, 16b/09, 18a/23

d. 18a/23

d.-da 2b/04, 2b/11, 2b/13, 2b/14,
2b/16, 8a/11, 8a/12, 11a/03, 11b/17,
11b/22

d.-dadur 8a/12

d.-daki 2b/21

düpdüz Düpdüz.

d. 9b/07

d.-ol 19a/21

dür- Dürmek.

d.-eler 12a/04

d.-üle 5a/02

d.-ülün 12a/07

d.-ündüün 12a/09

d.-ür 12a/04

dürlü Türlü, çeşit.

d. 2b/15, 2b/15, 5b/22, 5b/22, 6b/18,
6b/18, 7a/19, 7a/19, 8a/14, 9a/06,
9b/09, 9b/09, 9b/16, 9b/16, 9b/17,
9b/17, 13b/20, 14a/09, 14a/09,
14b/17, 14b/17, 14b/21, 14b/21,
14b/23, 14b/23, 14b/24, 14b/24,
15a/22, 15b/01, 16a/12, 16a/12,
16a/13

dürt- Dürtmek.

d.-üle 7b/12

dürüst (F.) Doğru, düzgün,
sağlam.

d. 5a/08

düş- Düşmek.

d.-müş 2b/10

d.-e 4b/17

düşman(F.) Hasm.

d. 2b/04

d.-ıdur 16a/01, 16a/01

düz- Düzmek, dizmek.

d.-er 1b/08

d.-e 4a/04

d.-sen 4a/05

d.-enir 16a/06

E

eğer (F.) Şart manasına gelen bir edattır.

e. 6a/01, 6a/21, 6b/04, 7a/03,
13b/10, 13b/11, 13b/14, 13b/15,
14a/12, 15b/16, 17a/05, 17b/23,
17b/24, 18a/04, 18b/21, 18b/23

eğlen- Eğlenmek.

e.-e 6a/10

e.-eler 3a/08

e.-meyeler 6a/09

eğri Doğru, düz olmayan.

e.-si 5b/15

ebed (A.) Sonu olmayan gelecek zaman.

e. 13a/01, 17a/04

e.-i 3a/08

e.-el 13a/01

ebū (A.) Baba, ata.

e. 6a/13, 6b/13, 6b/20, 7a/04, 8b/11,
9a/15, 9b/04, 9b/06, 9b/10, 10a/17,
10b/15, 11b/04, 12a/13, 12a/14,
12a/16

edā (A.) Borç veya borç gibi olan herhangi bir şeyi ödeme, yerine getirme.

e. 18b/23

e.-it 8a/17

ed- Etmek.

e.-icidür 17a/15

efal (A.) İşler, ameller.

- e.-lerin 3a/19
- efsâne** (F.) Asılsız hikaye, masal, boş söz.
e. 10b/16
- ehl** (A.) Sâhip, mâlik.
e.-ler 11b/08
e.-inden 12a/13
e.-inin 3a/12
e.-dim 19a/03
e.-i 3a/05, 3a/20, 12a/23
e.-inden 12a/17
e.-ini 3a/01
e.-inizi 19a/12
e.-inün 17a/20
e.-iyle 18a/19
e.-i 4b/12, 18a/20
- ek-** Ekmek.
e.-dügüze 7a/06
e.-erler 6b/23
- ekber** (A.) Daha büyük.
e. 17a/09
- ekseri** (F.) Eksere mensup, çok defa, çoğu.
e. 10a/08
- eksik** Yok ya da az.
e. 10a/13, 10a/14, 10a/15, 10a/21
e. 10a/09
- eksil-** Eksilmek.
e.-meden 11a/04
e.-mez 13a/04
e.-se 15a/19
e.-ür 9b/12
e.-mez 15a/20
- el** Organ.
e. 9b/07, 11a/11, 18a/19
e.-de 4a/04
- e.-me 14a/22
e.-imüzden 19a/15
e.-in 5b/02
e.-inde 5b/02, 5b/02, 13a/09, 13a/13, 14b/05
e.-indedür 15b/01
e.-inden 12a/11
e.-ine 8a/16, 12a/17, 12a/18, 13b/16, 18b/12
e.-leri 2b/12
e.-lerin 12b/10
- elamet** (A.) İz, işaret, nişan.
e. 18a/18
- elim** (A.) Çok dert ve keder veren, acıklı.
e. 11b/16
- elime** (bkz. elim)
e. 17b/23
- elma** Elma.
e. 16a/07
- em-** Emmek.
e.-iyordu 14b/06
- emânet** (A.) Emniyet edilen kimseye bırakılan şey, eşya.
e. 13b/18
e.-e 2b/06
- emek** Çaba.
e. 12a/08
e.-lerüñ 12a/16
- emel** (A.) Ümit, umma, arzu.
e. 14b/24
- emin** (A.) Emniyet sahibi, korkusuz, güvenen, şüphe etmeyen.
e. 8b/09, 8b/12, 16b/12, 18a/11
e.-ol 9a/07
- em(i)r** (A.) İş buyurma, buyruk.
e.-eyle 12a/06

- e.-i 13b/21
e.-im 5a/16
e.-it 4a/12, 9a/23
- en** Genişlik, en.
e. 7a/24
- endām** (F.) Vücut, beden.
e. 13a/10, 13a/13
- ende** Mazideki sıkıntıları hatırlama.
e.-di 6a/13
- ender** (A.) Daha, nâdir, çok seyrek.
e. 7a/22
- enva**⁶ (A.) Çeşitler, türlüler.
e. 2a/01
e.-i 2a/17
- er** Erkek kişi.
e. 18a/18
e.-ler 7b/02
e.-ler 6b/11
e.-lerdür 9b/14
e.-enler 7a/24
- eriş-** Erişmek.
e.-dürdi 18a/24
- erkek** Dişiyi dölleyecek cins.
e. 2a/02, 9b/11, 17b/16
- erlik** Er olma durumu, erkeklik, mertlik.
e.-leri 13a/08
e.-te 13a/08
- erte** Bir günün ya da olayın arkasından geçen zaman.
e.-den 6a/09
- es-** Esmek.
e.-tikçe 7a/15
- esen** Ruhça ve vücutça sağlık.
e.-lik 8b/21
- eser** (A.) Bir kimsenin meydana getirdiği şey.
e.-i 7b/21
- eshāb** (A.) Sahipler, malik ve mutasarrıf olanlar.
e. 14b/10
- esmā-** (A.) Adlar.
e.-î 10a/20
- eş** Bir çift oluşturan iki şeyden her biri
e.-i 8b/10
e.-iñüz 8b/10
- eşkar** (A.) Al renkli at, kızıl donlu hayvan.
e.-a 8b/13
- et-** Etmek.
e.-enin 10b/24
e.-erlerdi 18a/04
- eteğ** Etek.
e.-inde 12b/01
- ev** Ev.
e.-e 18a/06, 16b/11
e.-üñüzde 2a/06
- evet** ( ) Doğrulama bildiren sözcük.
e. 18a/02
- evlād** (A.) Çocuklar.
e.-ların 10a/04
e.-larından 3a/01
- evliyā** (A.) Keramet sahibi olanlar, erenler.
e.-lar 8a/04
- evtād** (A.) Ağaç veya demir kazıklar.
e. 18b/10, 18b/10
- evvel** (A.) Önce, ilk, birinci.
e. 3b/01, 4a/08, 4b/05, 4b/13, 4b/17, 5a/01 olsa, 8a/15, 9a/09, 9b/03, 10b/16, 18a/04, 18b/21
e.-in 8a/01 cümle

e.-inde 18b/17
e.-ine 2a/21
evvelâ (A.) Birinci olarak, her şeyden önce.
e. 2b/23
e. 3a/18
evvelkine () İlkine.
e. 12a/18
ey Nida için ve nidaya cevap için kullanılır.
e. 4b/21, 4b/21, 7a/05, 8b/23, 12a/08, 13b/23, 18a/02, 18a/23
eyi (bkz. eyü)
e. 14b/24
eyle- Eylemek.
e. 13b/23, 14a/21, 14a/23
e.-di 5b/06, 14a/04, 14a/15
e.-medi 14a/10
e.-ye 15a/04
e.-di 5b/15, 5b/22, 9b/10, 13b/16, 13b/19, 14a/02, 14a/06, 14a/08, 14a/18, 15a/11, 18b/16
e.-di 9a/17
e.-diler 14a/09, 14a/11, 16a/18, 18a/18
e.-dim 18a/13
e.-düğü 18b/11
e.-dün 11b/12
e.-megüm 19a/07
e.-medim 14a/06
e.-r 16a/11
e.-se 19a/03
e.-sün 11a/25
e.-yiciler 11a/25
e.-yüp 12a/06
e.-di 14a/07
e.-nip 3a/04

e.-r 16a/09, 16a/10
e.-ye 15a/04
eyü İyi.
e. 2a/03, 13a/03
e.-ler 11a/19
ezid Asurluların bir parçası olan Irak'ın Ninova bölgesinde yaşayan bir topluluk.
e.-ler 11b/10
eziyyet (A.) Eziyet, incinecek, inticetek hal.
e.-ler 14a/09

F

fâide (A.) Fayda, menfaat, kazanç.
f. 3b/11, 17a/06
fâriğ (A.) Boş, boş kalmış, işini bitirmiş.
f.-ol 2a/06, 18a/15
fâsık (A.) Allah'ın emirlerini tanımayan, sapkın.
f.-lar 7b/13,9b/17
fağır (A.) Zengin olmayan, yoksul, parasız.
f. 15b/16, 18a/14
f.-it 19a/05
farğ (A.) Ayrılık, başkalık.
f.-it 13a/13
farz (A.) Allah'ın işlenmesi kat'i olarak lüzumlu, terki günah olan emirleri.
f. 2b/15
f.-ları 15b/23
fasıl (A.) Fesleden, ayıran, bölen.
f. 2a/22
f.-dur 2a/21

fazilet (A.) İnsanda iyilik etmeye ve fenalıktan çekinmeye olan devamlı ve değişmez istidat.

f. 19a/09

f.-ler 19a/03

febihā (A.) Ne ala, ne güzel; öyle olsun!

f. 18b/22

fecir (A.) Güneş doğmadan önce, ufkun gün doğusu tarafından görünen aydınlığı.

f. 17b/11

felek (A.) Gökyüzü, sema.

f. 4b/12

ferah (A.) Gönül açıklığı, sevinç.

f.-lana 4a/08

f.-ları 3b/09

ferhal (A.) Karışık ve kıvrıkcık olmayan uzun saç.

f.-lerle 19a/17

ferište (F.) Melek.

f.-ye 16b/15

f.-ler 19a/22

fermân (F.) Emir, buyruk.

f. 10a/03, 11b/24

f.-ın 12a/15

f.-iñ 12a/08

feryād (F.) Yardım istemek için çıkarılan yüksek ses.

f.-it 3a/20

fesād (A.) Bozukluk.

f. 10a/19

f.-ları 18b/15

f.-ler 18b/15

fırıl- Fırlamak.

f.-dı 18a/01

fırsat (A.) Uygun zaman, elverişli durum.

f. 16a/22

fi-1-cümle Nihayette,sonunda.

f. 18a/14

filân Falan.

f. 14a/11

filhāl (A.) Bu anda, hemen, şimdi.

f. 14a/04, 14a/17, 18a/07

fik̄ir (bkz. fikr)

f. 19a/07

fik̄r (A.) Fikir, düşünce, idrak.

f.-it 17b/19

f.-kıl 7a/17

fır'avn (A.) Eski zamanlarda Mısır hükümdarlarına verilen unvan.

f. 18b/13

f.-a 18b/10

f. 5a/11ol, 5a/11ol, 5a/14, 5a/14, 5a/15, 5b/03, 5b/04, 14b/09, 15a/12

f.-a 5a/21, 5b/01

fitre İslamiyette, ramazan ayı içinde yoksullara verilmesi dince buyrulan miktarı belli sadaka

f.-sin 17a/09

G

gāfil (A.) Gaflette bulunan, ihmal eden, ilerisini düşünmeyen.

a. ol- 18a/12,18a/23

gāyet (A.) Nihayet, uç, son.

a. 3a/12

gābz Kabz, el ile tutma, avuç içine alma.

a. it- 4b/09

gaflet (A.) Gafillik, boş bulunma.

g. 13a/14

a.-den 18a/10

- ġarb** (A.) Güneşin battığı taraf, günbatısı.
a.-en 11a/12
- ġarġ** (A.) Suya batma.
a.-en 4b/04
a. ol- 10b/22
a. eyle- 14a/18
a. ol- 4b/02, 4b/04, 4b/07, 14a/17
- ġarrā** (A.) Alnında beyaz bir lekesi akıtması olan at ve saire.
ġ. kı1- 9b/06
- ġayb** (A.) Gizli olan, göze görünmeyen şey, kayıp.
a. 9a/08
- ġayrı** Başka, diġer, özge.
ġ. 4a/17, 7a/11, 7a/17, 9a/09, 9b/06, 11a/02, 14a/03, 16a/16
ġ.-sına 9b/10
- ġazāb** (A.) Dargınlık, kızgınlık, hiddet, öfke.
a.-a 14a/04
a. eyle- 18b/11
- ġāh** (F.) Zaman zaman, vakit, vakit.
g. 4b/06
- ġāib** (A.) Görünmeyen, hazır olmayan, yok olan, kayıp.
g.-leri 15b/22
- ġammaz** (A.) Birine iftira ederek zarar veren , münafık.
g.-lık 2b/13
- ġarāyip** (A.) Tuhaf, şaşılacak şeyler.
g. 1b/13
- ġayġu** Kaygı, endişe.
g. 7b/12
g.-sı 7b/03
- ġayet** (A.) Nihayet, uç, son.
g.-i 6a/06
- ġayr** (A.) Ayrı, başka, özge.
g.-ı 15a/16, 16a/16
g. 7a/01, 9a/01
g.-lar 7b/08
- gece** Gece.
g.-yi 2a/05
g. 4b/18, 5b/19, 5b/19, 8b/03, 12b/02, 15b/06, 15b/06, 17b/15, 17b/18, 17b/18
g.-de 8b/04
g.-lerde 8b/04
g.-lik 18a/21
g.-si 13a/19
g.-sidür 17b/15
g.-ye 5b/18
g.-yi 5b/18, 5b/18, 8b/06
- geç** Geç (vakit).
g. 13b/08, 13b/09
- geç-** Geçmek.
g.-dikçe 3a/06
g.-diler 3a/04
g.-düāin 12b/08
g.-e 10b/14
g.-er 12b/14
g.-erse 12a/24
g.-meāe 2b/23
g.-medi 14a/20
g.-seler 11b/06
g.-ti 6a/17, 8b/19, 12b/07
g.-enlerdürki 18b/26
- gel-** Gelmek.
g. 6b/16, 6b/16, 13b/10, 18a/04, 18a/23
g.-e 13a/18
g.-di 5a/08, 6a/14, 6a/20, 6a/23, 6a/23, 6b/15, 8b/19, 9a/05, 9a/06, 12b/19, 13b/03, 13b/09, 13b/17,

14a/14, 14a/17, 14b/02, 15a/10,
16b/13, 16b/13, 16b/13, 16b/14,
17a/14, 17b/22, 18a/03, 18a/05,
18a/06, 18a/07

g.-dikde 10a/10

g.-dikleri 2b/2

g.-dikten 16a/22

g.-diler 18a/15, 18a/17

g.-din 13b/08, 13b/09

g.-düğü 7a/23

g.-e 3a/02, 8a/16, 12a/17, 16b/09,
19a/20

g.-eler 2b/01, 2b/07, 2b/08, 2b/12,
2b/13, 2b/16, 11a/16

g.-en 5b/09, 5b/09, 6a/17

g.-enden 6a/18

g.-esin 12a/09

g.-in 11b/13

g.-ince 6a/10

g.-incek 11b/14

g.-ine 11b/07

g.-ip 18a/22

g.-mekliği 4a/07

g.-miş 5a/03

g.-mişdür 5a/15

g.-se 5b/23, 7a/20, 7a/24, 12a/17

g.-sün 6b/12, 16a/20

g.-ün 14a/12

g.-üp 2a/06, 14a/04

g.-ür 3a/06, 6b/23, 7b/13, 8b/08,
8b/08, 8b/14, 10b/02, 10b/16,
12b/03, 12b/03, 12b/13, 16a/06

g.-ürdi 13b/09

g.-ürlerdi 18b/03

g.-ürse 6b/05

g.-ürsüz 5b/14

g.-di 10a/17, 10a/18

g.-e 3b/09, 4b/05, 4b/10

g.-ecekleri 17b/09

g.-er 11a/18

g.-mez 13a/05

g.-se 15b/06

gemi Gemi.

g. 14a/16, 14a/17

genç Genç, taze.

g. 14b/10

g.-likleri 3b/08

ger- Germek.

g.-erdi 18b/11

g.-ilmişdür 18b/20

gerçek Gerçek.

g. 11b/21, 13b/14

g.-dür 9a/13, 11a/07, 13b/15, 15a/14

g.-ledise 15a/24

g.-leyin 10b/02, 11a/01

g.-liäine 11a/16

g.-line 6b/06

gerek Lazım, lüzumlu.

g. 2a/22, 2a/22, 10b/25

g.-i 11b/01

g.-dür 2b/17, 6b/02, 7a/14

g.-se 6b/07, 9a/16, 9a/16

g.-ki 18b/19

geri Bir şeyin arkasından gelen bölümü, arka.

g. 4a/13, 4b/07, 5a/02, 5b/14, 5b/14,
8a/01cümle, 15a/04, 15a/04, 15b/21,
16a/03

g. 10a/24, 12b/06, 12b/06

getir- Getirmek.

g.-mezler 12b/19

g.-ürsüz 1b/16

g.-di 14b/03

g.-diler 14b/05
g.-düâi 8b/09, 17a/02
g.-düm 6b/16
g.-en 14b/04
g.-enlerime 11b/06
g.-sünler 18a/14
g.-ün 14a/15
g.-ürler 3a/21
g.-di 13b/25, 14a/05, 18a/06, 18b/08
g.-diler 14b/02, 18a/14
g.-diyse 14b/18
g.-dü 13b/23, 14a/25
g.-düler 14a/10
g.-eceler 14b/24
g.-en 13a/03
g.-enlerün 14b/18
g.-meâe 1b/13
g.-meklük 9a/19
g.-mesün 16b/11
g.-meyince 13b/24
g.-mezse 6b/04
g.-üp 14b/01
g.-ür 1b/09, 16a/09
g.-ürdi 13b/08
g.-irdi 5a/21
gey- Giymek.
g.-üp 2b/16
gez- Gezmek.
g.-ğincek 9b/20
g.-diler 18a/19
g.-elerdi 2b/16
g.-enlere 8b/04
gezelen- Gezelenmek.
g.-ür 15b/05

gıda (A.) İnsanı besleyen şeyler, besi,
yiyip içilen şeyler.
g.-lar 6b/18

gibi ( ) –e bezer.

g. 2a/05, 2b/08, 2b/21, 3b/07, 3b/11,
3b/12, 4a/22, 4b/03, 4b/07, 5a/02,
7a/22, 7b/10, 7b/17, 8b/01, 8b/03,
8b/11, 8b/11, 9b/19, 10b/25, 11a/14,
11b/01, 11b/04, 11b/04, 11b/06,
12a/04, 13a/10, 13a/20, 15a/15,
15b/13, 17a/19, 18a/17, 19a/02,
19a/21, 19a/23

g.-yi 1b/12

git- Gitmek.

g.-di 14b/08, 19a/16

g.-e 3a/11

g.-erken 13b/13

g.-erler 17b/18

g.-esiz 9a/12

g.-ilmez 12b/05

g.-meğ 18a/17

g.-meye 3b/08

g.-mezki 19a/18

g.-tiler 18a/21

g.-er 4b/07

g.-eydim 4a/10

gir- Girmek.

g.-diyse 15a/02

g.-er 17a/07, 17a/16

g.-meâe 5a/13

g.-mezse 17b/23

g.-sin 15a/25

g.-ün 11b/13

g.-mege 18b/26

girü Geri.

g. 1b/13, 2a/19, 4a/05, 4a/12, 4a/13,
4b/21, 4b/22, 5b/02, 7b/24, 8a/05,
9a/06

giz Sır.			
g.-li 9b/14, 12b/24, 12b/25			g.-lerin 13a/07
g.-li 16b/23			g.-te 7b/18
gizle- Gizlemek.			g.-tedir 15/09
g.-diğüçün 12b/10			g.-ten 7a/23, 9a/15, 11a/07, 15b/12, 16a/15, 18a/22
g.-r 12b/09			g.-tür 17b/17
gizlen- Gizlenmek.			gökyüzü Gökyüzü.
g.-ceķ 18b/18			g. 16a/06
gögde (A.) Gövde.			gölge Gölge, saye.
g.-lerinden 3a/12			g.-liği 10a/22
g.-den 4b/11			g.-den 8b/04
g.-sine 4b/07			gömlek Gömlek.
g.-sünden 4b/01			g.-ler 11b/20
gög(ü)s Göğüs.			gönder- Göndermek.
g.-i 15b/20			g.-di 9a/16, 18a/22
g.-leri 2b/10, 3b/07			g.-dim 17a/03
g.-ün 5a/04			g.-diyse 4a/08
g.-ünden 4a/21			g.-eyin 5a/14
göbeğ/ķ Göbek.			gön(ü)l Yürek, kalb.
g.-i 8b/01			g.-i 12a/24
göç- Göçmek.			g. 16b/16, 16b/17
g.-tü 17b/19			g.-ü 16b/17
gög/ķ Gök.			g.-ünde 10b/17
g. 3b/16			g.-ünden 6a/17, 12a/24
g.-ü 5b/15			g.-ünü 16b/14
g.-üñ 3b/15			g.-ler 4b/20
g.-e 10b/05, 17b/03, 17b/13			g.-lerinde 10b/18
g.-ünden 16a/13			g.-ine 10b/25
g. 8b/15, 9b/21, 10b/05, 12b/01, 14b/04, 15b/17, 16a/14			gör- Görmek.
g.-ler 2b/20, 9a/22, 9a/23, 11b/24, 13a/07, 14b/19, 15b/04, 16a/04			g.-di 8b/13, 8b/17, 9a/06, 9a/07, 16b/17
g.-lerde 5a/17, 8a/22, 13a/06, 15b/04			g.-ür 4b/11
g.-lerden 7a/08, 7b/19, 15b/07			g.-dü 5b/15, 13b/13, 18a/08
g.-lere 4b/16, 5b/13, 11b/25			g.-dükçe 6a/19
g.-leri 2a/09, 5b/15, 13a/15, 16a/04			g.-düki 18a/05
			g.-düm 7a/04, 8b/15

g.-e 4b/07, 9b/04, 9b/18, 12a/22	g.-üp 9a/06
g.-eler 4a/09, 6a/08, 9b/17, 9b/21, 11a/20, 15b/24	göster- Göstermek.
g.-em 11a/03	g.-di 5b/01, 5b/01, 5b/02, 5b/03, 13b/19, 16b/06
g.-esin 5a/04, 12a/16	g.-e 8a/19
g.-mek 8b/16	g.-eler 10a/16
g.-mekmi 5b/13	g.-me 12b/11, 13b/18
g.-meyince 10a/01	g.-ür 12b/06
g.-mez 1b/14, 13a/09, 14a/05, 18b/09	g.-ürler 12b/10
g.-mezdi 6a/17	götür- Götürmek.
g.-mezler 17b/02	g.-dise 15a/24
g.-mezmisin 15a/05, 15a/06, 16a/14	g.-düler 14a/09
g.-seler 11b/09, 12b/09	g.-eler 19a/25
g.-sün 5a/03, 12a/10	g.-elerki 19a/24
g.-ün 7a/06, 7a/07, 7a/08, 7a/09, 7a/17, 11a/06	g.-emedüai 18b/08
g.-üñdi 8b/18	g.-esi 5a/16
g.-ünmez 15/09	g.-esin 13b/25
g.-ünür 15b/05, 15b/06	g.-müş 13a/02
g.-ünürdü 18b/06	g.-nlere 11b/04
g.-ünñ 6a/16	g.-üle 19a/20
g.-üp 2b/09, 4a/12, 8b/14, 9a/17, 9b/20, 17b/22, 18a/02, 18a/19	g.-ün 14a/18
g.-ür 4b/06, 4b/06, 4b/07, 8a/08, 12a/24, 13a/12, 14a/01, 14a/02, 14a/05, 14a/06, 15a/14	g.-ürlerdi 18b/03
g.-ür 6a/02	göz Göz(organ).
g.-ürdü 14a/08	g. 2a/05, 13a/11, 13a/12, 18b/19
g.-ürler 6b/22, 14b/15, 17b/13	g.-ci 3a/01
g.-ürmüsün 18a/09	g.-den 9a/02
g.-dü 8b/18	g.-et 3a/01
göre ( ) Bir şey uyarınca, gereğince.	g.-ler 4b/20, 7a/22
g. 2a/22, 4a/08, 4a/08, 11b/18, 12a/24	g.-leri 13b/25, 14a/05
görün- Görünmek.	g.-lerinden 2b/03
g.-mez 15b/05	g.-lerine 12b/03
görüş- Görüşmek.	g.-lülere 15b/22
	g.-sizden 6b/06
	g.-süz 2b/07, 6a/16
	g.-süzi 6a/20

g.-ü 2a/05, 5b/16, 6a/17, 13b/21, 14a/01, 14a/25, 16b/17	5b/19, 6a/01, 6b/16, 7a/24, 7a/24, 7b/01, 7b/02, 7b/06, 7b/09, 7b/11, 7b/12, 7b/17, 7b/18, 7b/21, 7b/23, 8b/13, 9b/03, 9b/18, 9b/20, 9b/22, 9b/23, 10a/16, 11a/01, 12a/07, 12b/07, 12b/08, 12b/09, 12b/10, 13a/16, 13a/17, 13a/19, 13b/03, 13b/09, 13b/12, 13b/14, 13b/20, 13b/22, 14b/04, 16b/25, 17a/15, 18a/21
g.-üme 13b/23	
g.-üyle 4a/08	
güsül (A.) Cünüblük, hayız ve nifas hallerinden sonra din gereğince yıkanma,arınma.	
g. 16a/01	
g.-den 18b/25	g.-i 19a/18
güç Kuvvet, kudret.	g.-i 2a/21, 3a/05, 4a/03, 6b/19, 7a/20, 9b/20, 10b/01, 16a/03, 16a/20, 16a/21
g.-ü 5b/17, 17b/25, 5b/17, 16a/04	
g.-dür 5b/13, 5b/14	g.-ni 10b/12, 10b/13
g.-le 2b/05	g.-nü 9b/13
g.-lisiz 5b/13	g.-ünde 15b/24
gül- Gülmek.	g.-de 3b/18, 7b/22, 19a/22, 19a/24
g.-dürür 5a/20, 15a/06	g.-den 5b/18, 9b/23, 13b/17
g.-e 12a/17	g.-dür 2a/23, 3a/05, 4a/07, 7a/24, 7b/02, 7b/07, 7b/09, 7b/21, 9b/23, 10a/01, 10a/02, 10a/03, 10a/24
g.-erdi 14b/12	g.-e 6b/17
g.-ersin 12a/18	g.-i 8a/07
g.-mez 12b/15	g.-in 9b/22
g.-üp 8a/20	g.-ler 13a/22
g.-üşeler 11b/21	g.-lerde 13a/21
g.-üşürler 11b/13	g.-lerden 13b/20
g.-üşürlerdi 11b/04, 11b/05	g.-lerin 17b/15
gülsüm (A.)Kız çocuklarına verilen isim.	g.-ü 5b/23, 6a/08, 7b/07, 7b/18, 7b/21, 8a/03, 8a/04, 9b/23, 10a/02, 10a/23, 13a/17, 13a/19, 13a/19, 13a/20, 15b/22
g. 6a/14	g.-üdür 10a/01, 13a/17, 13a/18
güman (F.) Zan, sanma, sezme.	g.-ünde 2b/20, 7b/22, 7b/24, 9b/18, 10a/14, 11a/16, 11b/13, 11b/24, 12a/12, 12a/15, 18b/18
g. 1b/10	g.-ünden 3a/16, 6a/08
g.-it 1b/08	g.-üne 4b/16, 10b/10, 11a/07, 12b/23, 15a/25
gümüş Kolay işlenen değerli bir element.	
g. 7a/10	
g.-dür 5a/07	
gün Gün.	
g. 3b/21, 4b/18, 4b/20, 5a/01olsa, 5a/01olsa, 5a/03, 5b/02, 5b/18,	

günāh (F.) Allah'ın emirlerine aykırı olarak görülen iş, din suçu.

g.-in 15b/11

g. 5a/06, 8a/06, 10b/14, 10b/19, 10b/21, 10b/24

g.-tan 6a/23

gündüz Gündüz.

g. 2a/07, 5b/19, 15b/05, 15b/06

güneş Güneş.

g. 2a/11

g.-e 4b/16

güzel Güzel, hoş.

g. 12a/18

H

hācet (A.) İhtiyaç, lüzum, gereklilik.

h. 10a/20

hāl (A.) Şimdiki zaman, oluş, bulunuş, suret,durum.

h. 10a/08, 12b/14, 12b/15, 12b/16, 12b/16, 12b/16, 12b/16, 18a/10, 18a/11, 18a/11, 19a/14, 19a/16

h.-de 12b/15

h.-den 12b/17, 17b/22

h.-e 12b/17

h.-i 12b/16,12b/17, 15a/19

h.-im 13b/10

h.-in 3b/02

h.-inden 18a/23

h.-ini 5a/04

h.-ler 2b/17

h.-lerin 18a/24

hālāt (A.) Haller, suretler.

h. 12b/14

hāk (A.) Allah,Tanrı.

h. 15b/04

h. 8b/05, 10a/21, 15b/20, 16a/04

hāsıl (A.) Husule gelen, peyda olan, çıkan,türeyen.

h.-it 18a/08

h.-ol 18a/05

hāzır (A.) Huzurda, meydanda, gözönünde olan.

h. 8a/11, 13a/18

h. 4b/09

haber (A.) Son ve yeni havadis, bilgi.

h. 14b/01, 17b/22

h.-i 15a/10

h.-it 10a/20

h.-vir 7b/24

habibullah (A.) Kur'an-ı Kerim.

h. 9a/03, 10a/10

hacc (A.) İslam'ın beş şartından biri olan ve muayyen zamanlarda Kabe'yi ziyaret etmek üzere yola çıkma.

h.-it 17b/15

hacet (A.) İhtiyaç, lüzum, gereklilik, muhtaçlık.

h. 13a/20

hadd (A.) Sınır, iki devlet toprağının birleştiği yer, kenar.

h.-den 18b/14

h.-in 10b/14

hakikāt (A.) Bir şeyin aslı, ve esası, mahiyeti.

h. 17b/23

hâkim (A.) Her şeye hükmeden, bilgin, her şeyi bilen.

h.-kıl 6b/20

h.-leri 16b/22

h.-i 4a/16

hakir (A.) İtibarsız, değersiz, aşağı.

h. 4a/19

- hakteālā**
h. 12b/01
- hala(y)ık** (A.) Mahluklar, yaratıklar, insanlar.
h. 2a/23
- halbuki** (A.) Öyle iken, hakikat şudur ki.
h. 3a/17
- hal** (A.) Ahval, oluş, bulunuş, keyfiyet, suret.
h.-de 5a/03, 10b/20
- halk** (A.) İnsanlar.
h. 10a/04
h.-a 10a/13, 18a/13, 19a/23
h.-ı 15b/14, 16a/10
h.-in 12b/03, 19a/22
h.-ına 9a/13
h.-un 17b/25
- hamır** (A.) Hamur.
h. 3b/09
- handek** (A.) Kale etrafına açılan uzun çukur, büyük, geniş çukur.
h. 14b/12, 14b/13
- hakık** (A.) Allah, Tanrı.
h. 2b/15, 2b/23, 6b/21, 8b/02, 12a/09, 14b/07, 14b/23, 15a/25, 15b/19, 15b/21, 16a/15, 16a/16, 16a/17, 16b/03, 16b/23, 18a/24, 18b/17, 18b/26
h.-a 9a/16, 9a/17, 9a/18, 10b/02, 11a/01, 11b/03, 13b/24
h.-dan 9a/06
h.-dur 1b/05
h.-dur 4a/03
h.-ı 6b/13
h.-in 4a/11
- hakıçün** Allah için.
h. 4a/15, 4b/08, 4b/11
- h. 4b/12, 12b/01
h. 8b/05, 13a/16, 13b/01, 15b/04, 16a/12, 17b/11, 17b/15, 8b/02, 8b/03, 12b/03, 12b/12, 13a/06, 15b/05, 17b/16, 17b/16, 17b/18
h.-dir 16a/05
- hakteālā** Allah, Tanrı “yüksek olsun” manasında.
h. 4a/10
h. 1b/07, 4a/16, 5b/20, 6b/20, 8b/04, 8b/22, 8b/23, 9a/16, 9a/22, 9b/03, 9b/10, 10b/01, 10b/07, 11b/21, 11b/25, 12a/02, 12a/06, 12b/12, 13a/06, 13a/10, 13a/16, 9a/04, 12b/07
h.-niñ 8b/24, 12a/14, 13a/04
- harām** (A.) Şeriatçe, dince yasaklanmış şey.
h. 19a/14, 19a/15
h. 2b/05
h.-dan 19a/16
- haraç** (A.) Vaktiyle Müslüman olmayanlardan alınan vergi.
h. 19a/14
- harab** (A.) Yıkık, viran.
h.-ol 19a/20
- hararet** (A.) Sıcaklık.
h. 2a/12
h.-lerin 3a/10
- hareket** (A.) Sarsıntı.
h.-ten 2a/04
- harir** (A.) İpek.
h. 17b/01
- haris** (A.) Haset eden kimse.
h. 19a/17
- haşlet** (A.) İnsanın yaratılışındaki huyu, tabiatı, mizacı.
h.-i 8a/11, 8a/14
- hased** (A.) Kıskançlık, çekememezlik.

- h.-likler 19a/07
- ḥasūd** (A.) Hasetçi, kıskanç, çekemeyen.
h.-lar 7b/14
- ḥayır** (A.) İyi, faydalı, hayırlı, yarar.
h.-lıdır 17a/10
- ḥayran** (A.) Şaşmış, şaşma kalmış, şaşırmış.
h. 8b/19
- ḥayvān** (A.) Canlılık, dirilik, canlı şey, insanı da içine alan bütün canlılar.
h.-âtı 4a/11
- ḥayvanāt** (A.) Hayvanlar.
h.-lar 15b/15
- ḥazır** (A.) Huzurda, meydanda gözönünde olan.
h. 4b/05, 11a/16, 18a/18
- ḥazreti** (A.) Saygı, saymak üzere büyüklere verilen unvan.
h. 7a/23
h.-i 10a/07, 15b/12, 9a/07, 9b/05
- ḥelāk** (A.) Mahvolma, ölme, harcanma, çok yorulma.
h.-eyle 14a/23
- ḥelāl** (A.) Kullanılması şer'an caiz olan.
h. 19a/15
- ḥelāk** (A.) Mahvolma, ölme, harcanma.
h. 18a/22, 18b/16
h.-it 18b/03
h.-eyle 13b/16
- ḥesāb** Hesap.
h. 5a/06
- ḥıfz** (A.) Saklama, ezberleme.
h.-it 15b/14, 15b/14, 15b/14, 15b/14, 15b/15, 17a/04
h.-ol 15a/20
- ḥırs** Öfke, kırgınlık, sonu gelmeyen arzu, istek.
h.-ı 18a/12
- ḥısm** Aralarında kan bağı bulunan, akraba. h.-ları 16a/03
- ḥıyānet** (A.) Hayınlık, vefasızlık, itimadı ve güveni kötüye kullanma.
h.-it 2b/06, 15b/25
- ḥicāb** (A.) Utanma, sıkılma.
h. 11a/02
- ḥisab** (A.) Hesap, sayma, aritmetik.
h. 3a/16
- ḥoş** (F.) Güzel, iyi, tatlı.
h. 2b/09, 19a/17
- ḥūri** (F.) Cennet kızı, sevgili.
h.-ler 3b/07, 8a/20
- ḥuḳb** (A.) Seksen yıl.
h. 3a/04, 3a/05, 3a/06, 3a/06, 3a/07
h.-lar 3a/04
- ḥurma** (A.) Hurma ağacının yemişi.
h. 3b/05
h.-lar 7a/15
- ḥuzūr** (A.) Hazır bulunma.
h.-una 13b/07, 14a/01
h.-unda 13b/12
- ḥüccāc** (A.) Hac, hacı.
h. 17b/15
- ḥüccet** (A.) Senet, vesika.
h. 5b/01
h.-al 9a/06
h.-lerimüzi 10b/15
h.-tin 9a/05
- ḥükm** (A.) Hüküm, emir, koruma.
h. 19a/22
h.-it 5a/20

- h.-ünden 9a/12
h.-ünden 9b/11
- hülle** Dinsel nikah kurallarına göre kocasının boşadığı bir kadının eski kocasıyla tekrar evlenmesi için yabancı bir erkekle bir günlüğüne nikah edilmesi ve sonra başanması
h. 11a/18
h.-üne 14b/07
- hız** (A.) Hazret, saygı, saymak üzere büyüklere verilen unvan.
h. 10b/22
h. 6a/12, 6a/18, 8b/24, 12a/19, 13a/21, 13b/02
- halayık** (A.) Satın alınan kadın, hizmetçi.
h.-ı 18a/06
- hâlik** (A.) Yaratan, yoktan var eden, yaratıcı, Allah.
h.-ıdur 3b/15
- hâlk** (A.) İnsanlardan bir bölük.
h. 19a/22
- hâsıl** (A.) Peyda olan, çıkan, türeyen.
h.-ol 5b/22
- hâşi** (A.) Alçakgönüllülük gösteren.
h. 16b/01
- haber** (A.) Havadis, bilgi.
h. 1b/12, 2b/23, 9a/08, 9a/09, 13b/17, 15a/11, 18a/08, 18a/24
h.-de 5a/14
h.-dür 1b/04, 8b/09, 9a/09
h.-i 17a/14
h.-imüz 9a/09
h.-in 13a/15
h.-iñüz 12b/07
h.-ler 5b/11, 9a/08
h.-vir 2a/19
h.-i 5a/09
- hacil** (A.) Utanmış, utancından yüzü kızarmış.
h.-ol 16b/09
- halâik** (A.) Mahluklar, yaratıklar, insanlar.
h. 5a/02, 5a/06, 7b/01, 7b/05, 9b/20, 15b/24
- halef** (A.) Babadan sonra kalan oğul, arkadan gelen.
h. 19a/02
- halı** Halı.
h.-lar 17b/02
- halife** (A.) Birinin yerine geçen kimse.
h. 6a/20
- halk** (A.) Yaratma, yaratılma.
h. 2b/11, 2b/23, 10b/01, 14b/02, 15b/18
h.-ı 2b/04, 2b/14, 6a/13
h.-ını 14b/03
h.-a 2b/11
h.-tan 12b/09
- hasis** (A.) Cimri, pinti.
h. 4a/19
- hasm** (A.) Düşman, muhalif.
h. 12a/22
- hassa** (A.) Bir kimseye ya da bir şeye özel olan nitelik.
h. 16a/11
- hatâ** (A.) Yanlış, yanlışlık, yanılma.
h. 16b/11
- hatır** (A.) Zihin, fikir.
h.-ıma 18a/03
- havf** (A.) Korku, korkma.
h.-lı 15b/16
- hayr** (A.) İyilik, iyi, faydalı iş.
h. 6a/01, 8a/14, 9b/03, 9b/15
h.-a 8a/18

- h.-dan 8a/10, 12a/10
- hazır** (A.) Huzurda, meydanda, gözönünde olan.
h.-ol 16b/25, 13a/22
- hazine** (A.) Devlet malının, devlet parasının saklandığı yer.
h.-siñ 7a/10
- helāk** (A.) Mahvolma, ölme, harcanma.
h.-eyle 15a/10
- hil'at** (A.) Eskiden padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan.
h. 14b/03
h.-ol 16a/07
- hınzır** (A.) Pis ve katı yürekli kimse.
h. 2b/05
- hırs** (A.) Öfke, kızgınlık.
h.-ınıñ 18a/10
- hışm** (F.) Kızgınlık, öfke.
h.-ından 9b/20
- hiyānet** (A.) Hayınlık, vefasız, hain.
h. 5b/06
h.-e 5b/04
h. 7a/07
h.-den 18a/11
- hitab** (A.) Bir veya birçok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme.
h. 9a/04
h.-it 3b/17, 8b/22, 10b/01
- hizmet** (A.) İş, iş görme, vazife.
h.-e 4b/15
h.-lerin 18a/12
- hoş** (F.) Güzel, iyi, tatlı.
h. 13b/25
- hoşnūd** (F.) Razi, memnun.
- h.-dur 17a/21
- hüb** (F.) Güzel, hoş, iyi.
h.-dur 17a/21
- hüy** (F.) Tabiat, mizaç, ahlak.
h.-lu 2a/03, 2a/03
- hābil** (A.) Hz. Adem'in oğullarından birinin adı, Kabil'in adı.
h. 7b/04
- hāl** (A.) Şimdiki zaman, oluş, bulunuş, suret.
h. 12b/17
h.-i 16b/11
- hāle** (A.) Bazen ay ve güneşin etrafında görülen parlak parlak daire.
h. 12b/12
- hāmīl** (A.) Yüklü, gebe, haiz, taşıyan.
h.-le 7b/05
- hās** (F.) Ot kırıntısı, çerçöp.
h. 13b/21
- hāsıl** (A.) Husule gelen, peyda olan, çıkan.
h.-it 2a/13
h.-ol 2a/17
- hāşi** (A.) Alçakgönüllülük gösteren.
h.-ol 4b/20
- hac** Müslümanlığın beş şartından olan, Müslümanlarca zilhicce ayında Mekke'de yapılan Kabe'yi ziyaret ve tavaf töreni.
h. 18b/24
h.-ca 8a/13, 8a/17
- hacim** (A.) Hücum eden, saldıran.
h. 6a/13
- hadd** (A.) Sınır.
h.-den 3a/03
- hal** Durum.
h.-den 12b/12

- handeğ/k** (A.) Kale etrafına açılan çukur, hendek.
h.-ine 14b/04
h. 14b/03
- hakık** (A.) Allah, tanrı.
h. 13b/14, 16a/12
h.-ı 6b/06, 8a/22, 8a/23, 8b/04, 8b/05, 12b/02, 12b/04, 12b/04, 12b/17
- hakım** (A.) Bir insana ait olan şey.
h. 7a/07
- Hasan** (A.) Güzellik, iyilik, hüsn sahibi olmak.
h. 18b/03
h.-ı 9a/19
- hatta** (A.) Bundan başka, fazla olarak, dahi,bile.
h. 11a/13
- havale** (A.) Bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma.
h.-kıl 2a/14
- hayvan** (A.)İnsanı da içine alan bütün canlılar.
h.-larıñız 16b/07
- hazret** (A.) Saygı saymak üzere büyüklere verilen unvan.
h.-leri 15b/23
h.-i 9a/04, 15b/11
- helāk** (A.) Mahvolma, ölme, harcanma.
h.-eyle 14a/15
h.-ol 14a/14
h.-it 13b/15, 18a/01
- helva** (A.) Unlu, yağlı ve şekerli maddelerle yapılan bir tatlı.
h.-lar 7a/12
- hem** (F.) Dak, -deş.
h. 9a/03, 9a/03, 15a/24
- hemān** (F.) Hemen, derhal.
h. 16b/23
- henüz** (F.) Şimdiye kadar, daha.
h. 18a/06
- hep** () Hiçbiri dışta kalmamak ya da eksik olmamak üzere, tüm olarak.
h. 9a/19
- her** (F.) Hep, bütün.
h. 1b/16, 2a/07, 2a/09, 2a/22, 3a/04, 3a/05, 3a/05, 3a/06, 4a/02, 4a/03, 5b/12, 6a/19, 6b/02, 6b/03, 6b/07, 6b/07, 7b/06, 7b/07, 8a/10, 8a/14, 8b/10, 8b/17, 9a/14, 9a/20, 9b/03, 9b/03, 9b/11, 11b/17, 12a/01, 12a/05, 12a/09, 12a/11, 12a/17, 12a/20, 13a/07, 13a/07, 13a/08, 13a/08, 13a/09, 13a/13, 13b/06, 13b/20, 14b/03, 14b/18, 14b/19, 15a/18, 15a/24, 15b/10, 15b/10, 15b/12, 15b/22, 15b/25, 16a/01, 16a/11, 16b/04, 17a/09, 17a/25, 18a/16, 18b/02, 18b/12, 19a/24
- hergiz** (F.) Asla, katiyen, hiçbir vakit.
h. 3a/16
- herkankı** Herhangi.
h. 9b/09, 10a/18
- herze** (F.) Boş lakırdı, saçma.
h. 16a/16
- hesāb** (A.) (bkz:hisab)
h.-ı 12a/12
- hevā** (A.) Heves, istek, arzu.
h.-ya 2b/21
h.-yı 2b/15
- heybet** (A.) Korku ile saygı duygularını birden uyandıran hal.
h. 10a/01
h.-imdür 16b/12
h.-inden 16a/13, 19a/25

hezār (F.) Būlbül.

h. 13a/07, 13a/08

hezārān (F.) Būlbüller.

h. 13a/08

hiç (F.) Yok denecek kadar az olan.

h. 3a/08, 3b/08, 3b/21, 5a/06, 5a/21, 5b/15, 6b/14, 6b/22, 7a/20, 7a/23, 7b/01, 7b/18, 7b/21, 8a/23, 9b/18, 10a/04, 10b/10, 11a/13, 12b/05, 12b/11, 12b/13, 13a/20, 13b/24, 16a/02, 17b/25, 18a/09, 19a/21, 19a/25

hiçbir Bir adın başına getirilerek o adın bildirdiği varlıktan bir tekinin bile bulunmadığını anlatır.

h. 3a/10, 3b/16, 4a/19, 4b/05, 4b/09, 15b/10, 18a/22, 18b/18

hidayet (A.) Hak yoluna, doğru yola kılavuzlanma.

h. 9a/17

hikāyet (A.) Anlatma.

h. 17b/21

hilal (A.) Yeni ay.

h. 12b/04

hisāb (A.) Hesap, sayma.

h.-ol 2a/22

h.-sız 18b/13

hile Bir kimseyi aldatmak, yanıltmak için yapılan oyun.

h. 16a/18

hizmetkār (A.) Hizmet eden kimse, hizmetçi.

h. 18a/20

hudūd (A.) Sınırlar, uçlar, bucaklar.

h. 13b/01

huruç (A.) Çıkış, çıkma, ayaklanma.

h.-it 13b/22

hükmed Hükmetmek.

h.-iciler 2b/08

hürmet (A.) Saygı, sayarak.

h. 4a/19

I

ıyal (A.) Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler.

ı.-inizi 19a/12

ı.-lerin 10a/04

c.-lerinden 7b/03

ināyet (A.) Dikkat, gayret, özenme.

c. 9a/17

ırāk Uzak.

ı. 17a/07

ı. 3a/07

ı.-dan 18b/06

ı.-it 2b/17

ıрмаğ En büyük akarsu.

ı.-lar 14b/25

ı.-ları 15a/01

ı.-ları 14b/25

ışār Cömertlik, ikram.

ı.-lar 7b/22

ıtā Verme, ihsan etme.

ı.-lar 3b/15

ıyāz (A.) Sığınma.

ı. 15b/23

ıyd (F.) Bayram.

ı. 13a/16

İ

i- Sözcüğe çeşitli anlamlar yükleyen ve bazı görevleri olan ek.

- i.-di 3a/16, 6a/16, 6b/14, 8b/17, 10a/08, 10a/13, 10a/17, 13b/06, 13b/06, 13b/21, 15b/17, 18a/03
- i.-diği 10a/07
- i. 13a/18
- i.-üp 18a/14
- i.-düm 13b/12
- i.-miş 9a/16, 16a/17
- ibād** (A.) İbadet edenler.
- i. 17b/16
- ibadāt** (A.) Allah'ın emirlerini yerine getirme, tapınma.
- i. 4a/04
- ibaret** (A.) ...dan meydana gelmiş.
- i.-le 3a/07
- iblis** (A.) Şeytan, hilekar.
- i.-i 11a/14
- ibn-** (A.) Benun, oğul.
- i.-i 5a/05, 6a/21, 6b/03, 7b/19, 11a/24, 15a/22, 15b/23, 18b/21, 19a/02
- İbrahim** (A.) Kur'an'da ismi geçen peygamber.
- i. 17a/12
- i.-e 17a/12
- ibret** (A.) Kötü bir hadiseden alınan ders.
- i. 18a/23
- i.-ler 5b/11, 7a/08
- iç** Bir cismin alanın sınırları içinde bulunan bir yer.
- i. 7a/13
- i.-i 12a/06
- i.-inde 3b/04, 3b/06, 3b/11, 3b/12, 4b/06, 4b/10, 4b/10, 5b/11, 6b/08, 6b/08, 6b/18, 7a/04, 7a/21, 8a/11, 9b/16, 9b/17, 9b/18, 10a/19, 10a/19, 10a/21, 10b/06, 11a/07, 11a/17, 11a/18, 11a/18, 11b/17, 13a/01,
- 13a/10, 17a/22, 19a/08, 9b/09, 10b/03, 10b/04, 10b/07, 11a/21, 12a/02, 12a/05, 12a/22, 12b/14,
- 13a/11, 13a/13, 13a/20, 13a/20, 13a/23, 15a/13, 16b/09, 16b/16, 17a/04, 3a/10, 11a/11
- i.-indeki 11a/21
- i.-inden 4b/21, 7a/06, 7a/11
- i.-indesin 13a/14
- i.-indür 3b/06
- i.-ine 14b/03, 14b/11
- i.-iñden 6b/12
- i.-diklerince 3b/09
- i.-e 8a/17
- i.-eler 11a/18, 11a/23
- i.-iciler 7b/14
- i.-ireler 11a/21
- i.-men 4a/18
- i.-mez 4a/20
- i.-ti 4a/18
- i.-tikleri 3a/11
- içün** Amacıyla, ereğiyle, üzere.
- i. 2a/11, 3b/07, 3b/12, 3b/21, 4b/13, 5a/19, 6a/21, 7a/19, 7b/03, 8a/06, 8a/09, 8a/17, 8b/03, 10b/18, 11a/24, 11b/17, 11b/18, 12a/16, 12b/24, 13a/04, 13a/16, 14b/11, 14b/16, 15a/18, 16a/15, 16b/07, 17a/05, 18a/17, 18b/05, 18b/10, 19a/02, 19a/03, 19a/05
- i.-dür 14b/25
- ihsā** (A.) Sayma, sayılma.
- i.-it 3a/19
- ihtiyat** (A.) İlerisini düşünerek, görerek davranma.
- i.-taydım 18a/09
- ihyā** (A.) Diriltme, canlandırma.
- i.-it 1b/13
- ihtilāf** (A.) Kapma, kapıp götürme.

- i. 1b/04, 1b/05
i.-it 4a/21
ih̄tiyār (A.) Seçme, seçilme.
i. 6a/03
i.-it 17a/10
ih̄ānet (A.) Haksızlık, hayınlık, kötülük.
i.-e 19a/11
i.-it 19a/06
i. 19a/07, 19a/08, 19a/09
ikāb (A.) Eza, cefa.
i. 19a/06
i.-lar 14b/17
iki İki (sayı).
i. 3a/04, 3a/18, 3b/05, 3b/06, 4b/18, 8a/11, 13b/21, 15a/16, 18a/11, 18b/08
i.-nci 5a/02, 8a/13, 8a/15, 14b/09
i.-si 13a/11, 13a/11
i.-sin 18b/11, 18b/12
i.-nci 18b/22
ikrāh (A.) Birine zorla iş yaptırma.
i.-it 2b/11
ikrām (A.) Hürmet, saygı gösterme.
i.-it 19a/03, 19a/08
ilāhi (A.) Tanrı ile ilgili.
i. 5a/15
ile Bir sözcüğün sonuna getirilerek birliktelik, işteşlik, neden ya da durum bildiren tümleçler oluşturmaya yarar.
i. 2a/07, 2a/10, 2a/17, 2b/06, 2b/06, 2b/06, 2b/09, 2b/16, 3a/14, 3b/19, 4a/03, 4a/04, 4a/09, 4a/22, 5a/07, 5b/07, 5b/08, 5b/08, 5b/09, 5b/10, 6b/01, 7a/12, 7a/13, 8a/15, 8a/20, 8b/13, 8b/15, 8b/16, 8b/17, 9a/07, 10a/08, 10a/09, 10a/09, 10a/09, 10a/12, 10a/14, 10a/15, 10a/16, 10a/16, 11b/16, 11b/24, 12a/19, 12b/09, 13b/05, 13b/15, 14a/08, 14a/10, 14a/16, 14a/20, 14a/21, 14a/23, 14b/08, 14b/17, 14b/21, 15a/03, 15a/05, 15a/05, 15a/05, 15a/06, 15a/07, 15a/07, 15b/08, 15b/13, 15b/14, 15b/14, 15b/23, 16a/05, 16a/05, 16b/02, 16b/10, 16b/14, 16b/14, 16b/17, 16b/18, 16b/18, 17a/01, 17a/01, 17a/18, 17b/01, 17b/16, 17b/17, 17b/17, 17b/17, 18a/05, 18a/20, 18b/23, 18b/24, 19a/10
ilet- İletmek.
i.-tiler 18a/07
ilm (A.) Bilme, biliş, bir şeyin doğrusunu bilme.
i. 16b/20
i. 18a/16
i.-idir 10b/24
i.-im 5a/17
i.-in 10b/25, 16b/19
i.-inde 6a/06
illa (A.) ...den başka, meğer, mutlaka.
i. 6a/09, 10b/14
i. 3a/11, 3a/22, 4a/01, 4b/05, 4b/10, 9a/01, 9a/12, 9a/13, 9a/18, 9a/19, 14b/17, 16b/21, 17a/18, 17b/05, 17b/07, 18b/22, 18b/23
illet (A.) Hastalık, sakatlık.
i. 5a/18, 5a/19
imād (A.) Direk, dikme, sütun.
i. 18b/05
imān (A.) İnanma, inanç.
i. 5a/16, 6b/04, 8a/15, 11a/03, 11b/06, 12b/19, 13a/02, 13a/03, 13b/08, 13b/24, 13b/24, 13b/25, 14a/25, 14b/02, 14b/04, 14b/18, 14b/18, 14b/24, 15a/24, 16a/09, 18b/21
i.-dan 1b/06, 17b/07, 18b/21

- i.-sız 15a/07
i. 11b/04, 14a/25, 15a/05
- imdi** Şimdi.
i. 4a/20, 6b/15, 7a/01, 7a/06, 7a/07, 11a/05, 11b/06, 12b/10, 13a/10, 13b/24, 16b/13, 16b/24, 18a/04
- in-** İnmek.
i.-di 9a/15, 17a/02
i.-dürür 7a/09
- ināb** (A.) İnabe, günahlara tövbe edip, Hak yoluna çağırma.
i.-ları 7a/12
- inān** (A.) İdare etme, yürütme.
i. 17a/11
- inan-** İnanmak.
i.-dık 14b/01
i.-ın 8b/10
i.-mazlar 12b/23, 12b/23
i.-mazsa 8b/10
- incel-** İncelmek.
i.-se 12b/09
- inci** (F.) İncü, dürr.
i.-den 11b/15, 11b/20
i.-lidür 12b/05, 12b/07
- inci-** İncimek.
i.-neler 2b/11
i.-nenler 7b/14
i.-ürlerdi 2b/12
i.-neler 2b/14
i. 16a/08
- indür-** İndirmek.
i.-evüz 2a/10
i.-di 18b/16
i.-medük 2a/14
- in-** İnmek.
i.-en 16a/06
- inle-** İnmek.
i.-disi 15b/16
- insān** (A.) Adam, iyi, olgun.
i. 12a/13
i. 6a/01
i.-a 4b/17
- intikām**(A.) Öç alma.
i. 14b/15
- inzār** (A.) Sonunun fena olacağını haber vererek korkutma, ihtarda bulunma.
i.-it 4a/06
- ıkrar** (A.) Tasdik, kabul.
i. 7a/14
- ir-** İrmek.
i.-mez 5b/16
- irem** (A.) Ad kavmi zamanında, Şeddat tarafından cennete benzetilerek yapılan bir bahçe olup Şam'da veya Yemen'de bulunduğu söylenir.
i.-dür 17b/21
- irin** Cerahat, mikroplu ya da mikropsuz koyuca sıvı.
i. 3a/12
i. 2b/11
- isa** Dört büyük peygamberden biri.
i. 13b/06, 14b/09, 18b/23
- ise** İse.
i. 11b/18, 12a/05, 12a/10, 13b/14, 13b/14, 13b/20
- isim** Ad.
i. 18a/18
- İslām** (A.) Hz. Muhammed'in Allah tarafından tebliğine memur olduğu din.
i. 9a/19, 15a/24
i.-a 17b/06
- ism** (A.) İsim, ad.

- i.-i 16b/02, 16b/03, 18b/01
i.-in 16b/01
i.-ini 16b/01,17a/09
i.-en 16b/03
- isrâfil** (A.) Dört büyük melekten kıyamet kopacağını öttüreceği boru ile bildirecek olan biri.
i. 2a/23, 4b/15, 15b/01
- işret** (A.) İçki, içki içme.
i. 8a/20
- iste-** İstemek.
i.-diler 5a/18
i.-düâi 8a/09
i.-me 10a/20
i.-rim 8b/16
i.-rse 13b/11
i.-rsen 12b/11
i.-se 13b/11
i.-seler 17b/03
- istiğfar** (A.) Allah'tan günahın bağışlanmasını isteme.
i.-it 17b/14
- iş** (A.) Yaşayış, yaşama.
i. 11b/10, 17a/01, 19a/18
i.-den 19a/18
i.-e 7b/07
i.-i 10b/20, 10b/20, 14b/15, 18a/10
i.-dür 15a/09
i.-i 7b/06, 11b/07
i.-imüz 18a/13
i.-ler 4a/16, 15b/04
i.-leri 7a/01, 7a/17, 11b/22
i.-lerine 5a/1
i.-leri 16b/23
i.-lerinden 10a/18
- işgâl** (A.) Meşgul etme, işle uğraştırma.
i.-üñüzden 2a/06
- işaret** (A.) Bir şeyi gösterme, iz,alamet.
i.-dür 1b/12
- işit-** İşitmek, duymak.
i.-dem 17a/04
i.-di 13b/22, 16b/18, 18a/09
i.-düm 12a/19
i.-ince 14a/03
i.-meye 7a/21
i.-meyeler 3b/11
i.-mez 3b/12, 17a/22
i.-se 10b/16
i.-üp 8a/06, 8b/07, 9a/15, 18a/01
i.-ür 13a/11
- işle-** İşlemek.
i.-r 15a/09
i.-ğıl 17a/01
i.-di 6a/01, 7a/07, 17b/20
i.-diğüz 9b/15
i.-dikleri 11b/17, 11b/18, 11b/22, 14b/15
i.-diler 12b/24, 14b/15, 14b/24
i.-dim 10b/21
i.-diyse 9b/03
i.-düği 10b/20
i.-düğün 15b/11
i.-düğinden 4a/16, 4a/17
i.-medüği 10b/20
i.-medüm 10b/20
i.-mek 2a/07
i.-nmiş 5a/06
i.-rse 10b/19, 10b/19, 12a/24
i.-seler 10a/19

i.-ye 8a/14	13a/06, 13a/16, 13b/23, 15b/04,
i.-yeceklerin 3a/18	15b/05, 15b/14, 15b/14, 15b/14,
it- Etmek.	15b/14, 15b/15, 16a/04, 16a/12,
i. 16b/01	17b/07
i.-eler 3a/11	i.-erdi 10a/20
i.-di 1b/16, 2b/01, 13b/25, 14a/14,	i.-erin 9a/01
14a/18, 17b/12, 19a/06, 19a/16	i.-eriz 17a/05
i.-di 19a/06	i.-erler 1b/04, 1b/04, 1b/05, 2b/05,
i.-diği 4a/18	3a/19, 4a/10, 4b/09, 4b/10, 6a/5,
i.-diki 3b/05	17b/13, 17b/14, 17b/14, 18b/25
i.-dikleri 14b/16	i.-erlerdi 2b/09, 2b/10, 2b/11, 2b/13,
i.-diklerinin 18b/17	3a/17, 12b/22, 18b/03, 18b/06
i.-diler 1b/05, 2b/15, 4a/21, 11a/11,	i.-erse 16a/01
11b/18, 14b/05, 18a/08, 18b/08	i.-ersem 13b/15
i.-dilerdi 2b/16	i.-ersen 13a/13
i.-düâüz 13b/01	i.-ersin 5a/21, 14a/05, 17b/06
i.-dügiçün 8a/17	i.-ersiz 17a/10, 19a/15
i.-dügüz 9a/09	i.-ersünüz 19a/18
i.-dük 3a/18, 12a/10	i.-erüz 6b/24, 7a/01, 7a/13, 9a/03
i.-düler 18a/21	i.-esiz 2a/08, 2a/13
i.-dümki 6b/19	i.-i 15b/16
i.-dün 2b/03	i.-iñ 7a/07
i.-dürdüâin 3b/13	i.-iñüz 7a/03
i.-e 2b/17, 3b/17, 4a/01, 4a/12, 6a/10,	i.-ip 2b/18, 3b/21, 10b/01
7b/07, 10a/12, 18a/01	i.-meâe 1b/14
i.-ebilür 7a/01, 7a/17	i.-medi 14b/08
i.-ecek 1b/15, 17b/15	i.-mediler 14b/22
i.-eler 3a/14, 7a/12, 8a/05, 8a/05,	i.-mek 2b/06, 3b/21
9b/16, 18b/22, 18b/24, 18b/25	i.-mekle 17b/08
i.-em 13b/25, 17a/04	i.-meye 16a/03
i.-emem 13b/24	i.-meyi 19a/17
i.-emezsem 13b/15	i.-meyüp 19a/08
i.-en 8b/04, 14a/06	i.-mez 10b/05, 17a/20
i.-enler 7b/13	i.-mezler 12b/22
i.-enlerdür 7b/14	i.-mezsiz 19a/11
i.-er 4a/22, 4b/12, 4b/16, 5a/20, a/21,	i.-miş 16b/25
8a/22, 8a/23, 8b/02, 8b/04, 12b/12,	i.-mişdi 13b/22

i.-mişdür 19a/16
i.-se 16a/01
i.-señ 16b/01
i.-sün 19a/05
i.-sünler 7a/02, 7a/02, 7a/03, 15b/17
i.-ti 8b/14, 13b/12
i.-tikde 14a/02
i.-tiler 18a/23
i.-tin 18a/08
i.-tügi 3a/06
i.-tügi 2b/15, 17a/21
i.-tügimizde 17b/19
i.-ün 18a/15, 18a/16
i.-üñ 7a/08
i.-üp 1b/08, 1b/11, 1b/13, 2b/04, 2b/11, 3a/11, 3a/19, 3a/20, 3b/02, 4a/05, 4a/06, 4a/11, 4a/11, 4a/15, 7a/14, 8b/19, 8b/22, 9a/23, 11b/15, 12b/01, 12b/17, 13a/15, 15b/08, 16a/03, 16a/12, 17b/22, 18a/01, 18a/15, 18a/17, 18a/17, 18b/11, 19a/03, 19a/05, 19a/06, 19a/08, 19a/09, 19a/11
itāb (A.) Azarlama, tersleme, paylama.
i. 6a/20
i. 18b/21
itaat (A.) Boyun eğme, dinleme, alınan emre göre davranma.
i.-kıl 12a/01
itizār (A.) Özür dileme.
i.-it 17b/14
iyi Uygun ve istenilen nitelikte.
i. 18a/11
i.-lerin 11a/07
i.-liğine 12a/15
i.-ligün 12a/16
i.-lik 11a/25, 11a/25, 19a/11

i.-yi 13a/12
iyice İyiye yakın.
i. 7a/14
iyle Öyle, öylece.
i. 2a/05, 5b/16
iz İşaret, nişan.
i. 17a/15
izhār (A.) Gösterme, meydana çıkarma.
i.-it 16a/12
izin (A.) Müsaade, ruhsat.
i. 4a/01
i.-iyle 13b/20
izzet (A.) Değer, kıymet, yücelik, ululuk, kudret.
i. 19a/09
i.-im 12b/12
K
kāfir (A.) Hakkı tanımayan, bilmeyen, Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan.
k.-ler 7b/13
kāim (A.) Ayakta duran.
k. 18a/18
kāmīl (A.) Kemale ermiş, olgun, terbiyeli, pişmiş.
k. 18b/01
ķabūl (A.) İyi karşılama.
k. 10b/04
k.-it 13b/12
ķadar (A.) Miktarında, ölçüsünde, derecesinde.
k. 10a/03, 10b/19, 15a/01, 18a/13, 18a/14
k.-dur 3a/05

kaķır- Kakırmak.

k.-dum 6b/16

kaľ- Kalmak.

k.-maya 7a/23

kaľb (A.) Yürek, gönül.

k. 10b/19

k.-i 10b/24

kalem Yazmak, çizmek gibi işlerde kullanılan araç.

k. 9b/11, 9b/11

kaľan Hayati sıvı.

k. 3a/12, 12b/14

kaľanat (A.) Kısmete razı olma.

k.-ın 12b/06

k.-un 12b/06

kaľankı Hangi.

k. 8a/06, 10a/19

k. 12a/19

kaľara Siyah.

k. 8b/04

kaľarın Gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara değin olan ön bölgesi.

k. 12b/13

kaľarındaş Kardeş.

k.-iña 9b/10

k.-um 8b/14

kaľasem (A.) Yemin, and.

k.-it 13a/15

kaľaški (F.) Keşke.

k. 4a/12

kaľatre (A.) Damlayan şey.

k. 12b/14

kaľav(i)m (A.) İnsan topluluğu.

k.-inden 6a/17

kaľaz- Kazmak.

k.-durdı 14b/11

kaľedi Evcil, küçük, memeli hayvan.

k. 17a/19

kaľelām (A.) Söz, lakırdı.

k. 1b/05, 1b/07, 8b/07, 8b/08, 9a/09, 9a/15, 16a/16, 16a/17

k.-ıdur 1b/06, 8b/07, 16a/16

k.-ım 6b/19

k.-ımdur 16a/16, 16b/12

k.-ımızı 3a/17

k.-ın 13b/07

k.-lar 5b/11

k.-ıdur 8b/06

k.-ımdur 16a/17

kaľemiğ/k İnsan ve omurgalı hayvanların çatısını oluşturan, türlü biçimdeki sert organların ortak adı.

k.-i 15b/20

k.-lerümüz 4b/21

kaľendi Kişilerin öz varlığı.

k. 3a/01, 4a/17, 4a/20, 7b/01, 7b/04, 7b/08, 9a/17, 9a/20, 11a/02, 11b/22, 12a/18, 12a/24, 17b/24, 18a/18

k.-ne 18a/24

k.-si 4a/18, 4a/19

k. 1b/06, 7b/08

k.-den 1b/08, 4a/07

k.-ler 10a/13

k.-leri 2b/12, 2b/17, 7b/03, 14b/15

k.-n 12b/10

k.-ni 6b/13, 12b/09, 18a/01

k.-nüñ 1b/11

kaľerāmet (A.) Velilerin lüzumu anında gösterdikleri fevkalade hal.

k.-ler 13b/19

k.-leri 13b/19

k.-lerine 11a/19

kerem (A.) Asalet, asillik, soyluluk.

k.-lü 9b/14

kerhen (A.) İğrenerek, istemeyerek, zorla.

k. 4b/04

kerih (A.) İğrenç, çirkin.

k.-ol 9a/14

kes- Kesmek.

k.-ik 2b/12

k.-medi 14a/20

kesil- Kesilmek.

k.-meden 7a/20

kesir (A.) Ksret, çok çok olan, bol.

k.-dür 3b/13

keşşâf (A.) Çok keşfeden, edici, gizli bir şeyi meydana çıkarıcı.

k. 18a/25

kez Defa, kere.

k. 14b/16, 18a/22, 19a/25

k.-den 14b/16

kezzâb (A.) Çok yalan söyleyen, pek yalancı.

k. 15b/24

kılıç Çelikten yapılmış, kesici sila

k. 14a/20

kısâs (A.) Öldüreni öldürme, yaralayanı yaralama cezası.

k. 4a/11

kıssa (A.) Fıkra, hikaye, rivayet, sözün kısası.

k. 18a/19

kıyamet (A.) Dünyanın sonu, bütün ölümlerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.

k. 12a/15

k.-de 10a/15

kıymet (A.) Değer, bedel, tutar.

k.-li 16a/08

kızıl Parlak kırmızı renk.

k.-lıkdur 12b/02

ki (F.) Kelimelerin sonuna gelen -ki sonekinden ayrı olan bu edatbir ismi veya bir cümleyi arkadan gelen bir cümleye türlü ilgilerle bağlamakta kullanıldığı gibi bazen birtakım duyguları izah etmeye de yarar.

k. 1b/04, 1b/06, 1b/07, 1b/08, 1b/09, 1b/09, 1b/11, 1b/12, 1b/12, 1b/14, 1b/16, 2a/01, 2a/04, 2a/06, 2a/12, 2a/16, 2a/17, 2a/18, 2a/19, 2a/21, 2a/23, 2b/01, 2b/03, 2b/04, 2b/17, 2b/17, 2b/18, 2b/2, 2b/21, 2b/22, 2b/23, 3a/07, 3a/08, 3a/09, 3a/10, 3a/11, 3a/14, 3a/16, 3a/17, 3a/19, 3a/22, 3a/22, 3b/01, 3b/06, 3b/07, 3b/14, 3b/16, 4a/02, 4a/03, 4a/05, 4a/07, 4a/07, 4a/09, 4a/10, 4a/12, 4a/12, 4a/15, 4a/17, 4a/18, 4a/21, 4b/05, 4b/06, 4b/08, 4b/08, 4b/09, 4b/11, 4b/12, 4b/12, 4b/14, 4b/16, 4b/20, 5a/03, 5a/05, 5a/09, 5a/11ol, 5a/12, 5a/14, 5a/15, 5a/17, 5a/19, 6a/07, 6a/14, 6a/16, 6a/19, 6a/21, 6b/04, 6b/14, 7a/04, 7a/24, 7b/02, 7b/03, 7b/07, 7b/09, 7b/19, 7b/21, 7b/24, 8a/08, 8b/01, 8b/07, 8b/18, 9a/02, 9a/03, 9a/04, 9a/05, 9a/09, 9a/14, 9a/15, 9a/19, 9a/20, 9a/20, 9b/05, 10a/02, 10a/03, 10a/08, 10a/10, 10a/11, 10a/11, 10a/17, 10a/20, 10a/20, 10a/21, 10b/01, 10b/03, 10b/05, 10b/10, 10b/15, 10b/20, 10b/21, 10b/21, 10b/22, 11a/02, 11a/04, 11a/05, 11a/07, 11a/10, 11a/10, 11a/12, 11a/23, 11a/23, 11b/02, 11b/03, 11b/09, 11b/10, 11b/11, 12a/17, 12a/17, 12a/19, 12a/19, 12a/19, 12a/20, 12b/01, 12b/04, 12b/17, 12b/18, 12b/22, 13a/02, 13a/06, 13a/06, 13a/12, 13a/12, 13a/16, 13a/18, 13a/21, 13b/02, 13b/04, 13b/11, 13b/13, 13b/24, 14a/01, 14a/02, 14a/03, 14a/05, 14a/06, 14a/21, 14a/21, 14a/21, 14b/01, 14b/05,

14b/11, 14b/14, 14b/19, 14b/19,
14b/23, 15/09, 15a/15, 15a/22,
15a/25, 15b/01, 15b/05, 15b/08,
15b/12, 15b/12, 15b/13, 15b/23,
15b/24, 16a/04, 16a/12, 16a/16,
16a/21, 16a/21, 16b/01, 16b/05,
16b/13, 16b/14, 16b/17, 16b/20,
16b/21, 16b/26, 17a/01, 17a/03,
17a/07, 17a/11, 17a/11, 17a/16,
17a/17, 17a/18, 17a/21, 17b/02,
17b/06, 17b/07, 17b/15, 17b/16,
17b/18, 17b/21, 17b/22, 17b/24,
18a/03, 18a/08, 18a/16, 18a/23,
18b/01, 18b/01, 18b/03, 18b/07,
18b/10, 18b/12, 19a/11, 19a/14,
19a/18, 19a/18, 19a/20, 19a/21

kile (A.) Ölçek.

k. 10a/08, 10a/09, 10a/12, 10a/13,
10a/16
k.-sin 10a/20

kim Kim.

k. 4b/21, 5a/09, 5a/15, 5a/18, 5a/19,
5a/20, 5b/12, 6a/02, 6a/03, 6a/07,
6a/22, 6b/02, 6b/03, 6b/05, 6b/05,
6b/07, 6b/07, 6b/20, 7a/01, 7a/02,
7a/02, 7a/07, 7a/09, 7a/09, 7a/11,
7a/17, 7a/22, 7b/18, 7b/19,
8a/01cümle, 8a/01cümle, 8a/04,
8a/08, 8a/09, 8a/11, 8a/12, 8a/14,
8a/21, 8a/22, 8b/01, 8b/02, 8b/04,
8b/05, 8b/05, 8b/10, 8b/13, 8b/14,
8b/20, 9a/14, 9a/20, 9b/15, 9b/15,
9b/18, 9b/18, 10a/10, 10a/17, 10b/02,
10b/10, 10b/18, 11b/04, 11b/13,
11b/19, 11b/24, 12a/01, 12a/01,
12a/03, 12a/05, 12a/09, 12a/24,
12b/09, 12b/24, 12b/25, 13a/23,
14a/07, 14b/03, 14b/18, 15a/01,
15a/09, 15a/10, 15a/18, 15a/18,
15a/19, 15a/24, 15b/04, 15b/25,
16a/01, 16a/05, 16b/04, 16b/05,
16b/10, 16b/11, 16b/21, 16b/24,
17a/09

k.-de 12a/17

k.-in 12a/15

k.-di 11b/06

kimesne Kimse.

k. 3a/02, 3b/12, 3b/16, 4a/19, 5a/21,
5b/19, 6a/03, 6a/07, 6a/16, 7b/01,
7b/03, 9a/01, 9a/17, 10a/02, 10a/04,
10b/13, 11a/02, 11a/13, 12a/17,
15a/23, 15b/10, 16a/02, 17b/21,
18a/04, 18a/11, 18a/22, 19a/25

k.-ler 10b/10, 11a/19, 15b/16, 18a/13

k.-lere 2b/17, 10a/14

k.-lerki 4a/01

k.-ne 15b/15

k.-nün 18b/18

k.-nüñ 3b/21, 7a/20, 7a/23, 7b/09

k.-ye 4a/18, 7b/01, 9b/19, 12b/11,
13b/18, 13b/24

k.-yi 6a/19

k.-yle 3a/02

kimesneler Kimse.

k. 11b/03

kimi

k. 5a/20, 5a/20, 5a/20, 5a/20, 5a/20,
5a/20, 6a/16, 6a/16, 13a/13, 16a/14,
16a/14, 16a/14, 16a/14

k.-sininin 5b/16

k. -n 12a/11

k. -ün k. 12a/20

kināyet (A.) Kinayeler.

k.-dür 3a/08

kirām (A.) Soydan gelenler,
soyu temizler, ulular, şerefliiler.

k.-lar 6b/11

kişi İnsan, kimse.

k. 2a/22, 6a/22, 8a/10, 10a/02,
10b/21, 12a/12, 12a/23, 15a/16,
15b/10, 16b/25, 17b/07, 18b/08,
18b/11

k.-ler 10b/14, 11b/06, 12a/17, 14b/23

k.-lerden 10a/20

k.-lerdür 11a/05

- k.-nin 6a/17, 10b/20, 10b/25, 15b/22
k.-nüñ 7b/06, 7b/07, 9b/15
k.-ye 6a/02, 9a/15, 9b/03, 10a/02
k. 6a/04
- kitāb** Kağıt yapraklarının bir araya getirilmiş biçimi.
k. 10b/10
k.-a 11a/06
k.-ı 10b/02, 10b/17
k.-iñ 16b/24
k. 9a/20
k.-larda 9a/20, 17a/11
- kitabımerkūm** (A.) Yazılı bir kitap.
k. 11a/14
- ko-** Koymak.
k.-rlardı 18b/13
- koç** Damızlık erkek koyun.
k.-luğ 12b/16
- kon-** Konmak.
k.-ardı 18b/13
- kop-** Kopmak.
k.-mayayduk 4a/13
- korq-** Korkmak.
k.-ar 6b/05
k.-tugun 14b/02
k.-udan 16b/11
k.-udıcısın 6a/07
- kov-** Kovmak.
k.-arlar 13a/14
- kūvvirat** Güç, kuvvet.
k. 7b/17
- qudret** (A.) Kuvvet, takat, güç.
k. 8b/08
k.-im 8b/02
- kuł** Yaratılmışlar, mahlukat.
k.-lar 15b/23
k.-larına 15a/09
- Kur'an** (A.) Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap.
k. 6b/08, 6b/20, 9a/12, 9a/14, 16b/12
k.-a 13a/02
k. 6b/06
- kurt** Köpekgillerden yırtıcı, memeli hayvan.
k.-tan 2b/14
- qurtul-** Kurtulmak.
k.-asın 14a/23
k.-maklık 15a/01
- kuyu** Suyundan yaralanılan çukur.
k.-nuñ 10b/07
- kūçuk** Boyutları benzerlerinden daha ufak olan.
k. 9b/08, 10a/09, 10a/13, 10a/16
k.-leyen 10b/17
- kūfr** (A.) Allah'a ve dine ait şeylere inanmama, Cenab-ı Hakk'a ortak koşma.
k. 3a/03, 16a/09
k.-den 3a/13, 3b/03, 5a/13, 6a/23, 6b/10
k.-ü 4a/09
k.-di 3a/13
- kūkre-** Kükremek.
k.-yüp 19a/25
- kūlli** (A.) Umumi, bütün, çok.
k. 15a/12, 18b/19
k.-si 4a/12
k.-sin 2a/18
k.-sinin 3b/13
k. 3a/19
k.-sin 18b/16
k.-sinin 18a/22

- kün** (A.) Gün.
k. 7b/16
- lâkin** (A.) Ama, fakat, ancak, şu kadar.
l. 13b/18, 5a/17, 15a/17, 18a/12
- lâyık** (A.) Yakışan, yaraşır, yakışık.
l. 19a/11
l.-dur 12a/01
- lagviyyet**(A.) Beyhude, boş sözler, işler.
l. 17a/22
- lâin** (A.) Kovulmuş, nefret kazanmış, istenilmeyen. **Şeytân-ı lâin:** Allah'ın rahmetinden mahrum olan.
l. 6b/20
l. 9a/15
l. 11a/14
- lâ'net** (A.) Allah'ın mağfiretinden mahrumluk, beddua, ilenç.
l. 6b/12, 14b/11
- lâtife** (A.) Güldürecek tuhaf ve güzel söz ve hikaye.
l. 12b/09
- levh-** (A.) Yassı, düz, üzerine resim, yazı gibi şeyler yazılabilen nesne.
l.-i 6b/08, 6b/09, 6b/11, 15a/20, 15a/22, 16b/17
l.-i 3a/18
- levn** (A.) Renk, boya, sıfat, çeşit, nevi.
l. 2a/02
- lisân** (A.) Dil.
l.-ı 3b/21
- Luṭ** (A.) Hz. İbrahim'in yeğeni olan peygamber.
l. 7b/04
- M**
- ma'nâ** (A.) Anlam.
m.-ca 16a/20
- m.-dan 5a/18
m.-sı 15a/17, 16b/26, 17a/03
m.-sın 16b/02
- mâl** (A.) Bir kimsenin tasarrufu altında bulunan değerli ve gerekli şey.
m. 13b/22, 19a/16, 19a/17
m.-in 19a/15
m.-dan 12a/05
m.-ların 19a/12
m.-larından 2b/15
m.-larını 19a/14
m.-in 19a/07
- mâlik** (A.) Bir şeye sahip, bir şeyi olan.
m. 6a/14
m.-ol 3b/16
m.-ol 10a/02
- mârûf** (A.) Herkesçe bilinen, tanınmış, belli.
m. 3b/06
- mâsiyet** (A.) Asilik, itaatsizlik, isyan.
m. 3a/14
m. 19a/10
- mâsum**(A.) Suçsuz, kabahtsız.
m.-cuḳlar 15b/15
- maârifet** (A.) Herkesin yapamadığı ustalık, her şeyde görülmeyen ustalıkla yapılmış olan şey.
m.-en 19a/08
- ma'îşet** (A.) Yaşayış, yaşama, geçinmek için lüzumlu olan şey.
m.-kıl 2a/07
- ma'na** Anlam.
m.-sı 15a/16
- magrūr** (A.) Gururlu, bir şeye güvenen.

m.-ol 9b/04		
maḥfūz (A.)	Hıfzolunmuş, saklanmış, korunmuş, gözetilmiş	
Levh-i Maḥfūz:	Allah tarafından takdir olunan şeylerin ezelde yazılı bulunduğu levha.	
m.-da 15a/22		
m. 6b/08, 6b/09, 6b/11, 15b/01		
m.-da 16b/17		
m.-ā 3a/18		
maḥlūk (A.)	Halk olunmuş, yaratılmış, yaratık.	
m. 1b/06		
m.-dur 1b/06		
m.-un 9b/08		
m. 4a/17, 15a/16		
m.-a 4a/18		
m.-un 11a/12		
maḥluqat (A.)	Yaratılmış şeyler, canlılar, yaratıklar.	
m.-ı 9b/07		
maḥrūm (A.)	Bahtsız, nasipsiz, istediğini elde edemeyen.	
m.-ol 11b/14		
maḥşer (A.)	Haşrolunacak, toplanılacak yer, kıyamette ölülerin dirilip toplanacakları yer.	
m. 4a/11, 5a/04		
m. 2a/23, 2b/14		
mahall (A.)	Yer.	
m.-de 16b/16		
maḥam (A.)	Kıyam edilen, durulan, durulacak yer.	
m.-ın 4b/10		
m. 18a/18		
ma'mūr (A.)	Bayındır, şenlikli.	
m.-lardur 4b/15		
maḥşad (A.)	Kasdolunan, istenilen şey.	
m.-ıñızı 1b/16		
maḥşūd (A.)	Kasdolunan, istenilen şey, istek.	
m. 4a/18		
m.-un 18a/04		
maḥṣaḥat (A.)	İş, emir, husus, madde, keyfiyet.	
m.-tan 18a/11		
m. 5a/12		
maḥrūd (A.)	Tardolunmuş, kovulmuş, vazifesinden çıkarılmış.	
m. 19a/06		
m.-ol 19a/09		
maymun	İnsandan başka bütün primatlara verilen genel ad.	
m. 2b/04		
meḡer (F.)	Oysa ki , halbuki, olsa olsa, ancak.	
m. 13b/24		
m. 16a/17		
mecali (A.)	Aynalar.	
m. 7b/08		
meclis (A.)	Oturulacak, toplanılacak yer, görüşülecek bir mesele için bir araya gelmiş insan topluluğu.	
m.-i 10b/23		
m.-ine 16b/25		
mecmū' (A.)	Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi.	
m. 18b/18		
meded (A.)	İmdat, yardım.	
m.-i 16a/03		
medḥ (A.)	Övme, birisinin iyi şeylerini söyleme.	
m.-ol 6b/09		

- medine** (A.) Hicaz'da Hz. Muhammed'in türbesinin bulunduğu şehir.
 m. 10a/18
 m.-de 3b/06
 m.-linin 10a/17
 m.-nün 10a/08
 m.-ye 10a/07,10a/17, 17b/19
- mekân** (A.) Yer, mahal, ev, oturulan yer.
 m.-it 18b/08
 m. 1b/15
- Mekke** (A.)Hicaz'da Hz. Muhammed'in doğduğu ve Kabe'nin bulunduğu şehir.
 m. 4b/20, 16a/18, 17a/18
 m.-de 3b/06, 6a/20
 m.-den 17b/18
- mekr** (A.) Hile, düzen, maksadından vazgeçirme.
 m.-inden 16b/12
 m.-kıl 16a/18,16b/11
- melâmet**(A.) Ayıplama, kınama, azarlama, çıkışma.
 m.-lık 10a/01
- mel'ün** (A.) Lanetlenmiş, kovulmuş.
 m. 9a/11
 m.-uñ 5b/07
 m.-dur 16a/02
 m.-lar 14b/13
 m. 10b/15
- melek** (A.) Allah'ın halleri diğer canlılara benzemeyecek şekilde nurdan yarattığı varlıklar.
 m. 3a/18, 12b/05, 13a/09, 13a/13, 15b/11, 15b/12
 m.-dür 3b/20
- m.-ler 3b/19, 3b/20, 4b/08, 4b/11, 5a/18, 8b/18, 9a/02, 11a/13, 11a/14, 13a/14, 13a/22, 13a/24, 15b/13
 m.-lerdür 4b/14
 m.-lere 4b/17
 m.-leri 11a/16, 11b/11, 11b/19, 13a/23
 m.-lerim 5a/17
 m.-ül 4a/21
- meme** Göğüs.
 m.-sin 14b/06
- men** (A.) Yasak etme, bırakmama, durdurma, esirgeme, vermeme, önleme.
 m. 6a/07, 10a/19
 m.-it 2b/16
- menfaat** (A.) Fayda, kar, çıkar, yarar.
 m.-lar 2a/12
 m.-ler 7a/18
 m.-li 7a/18
 m.-ol 2a/01, 2a/11
- mensüh** (A.) Nesholunmuş, hükümsüz bırakılmış.
 m.-ol 16b/24
- menzil** (A.) Yollardaki konak yeri, ev,mesafe.
 m.-i 18a/21
 m.-in 4b/10
- mercân**(A.) Mercan.
 m.-dan 11b/20
- merdud** (A.) Reddolunmuş, kovulmuş, geri döndürülmüş.
 m. 19a/06
- merküm** (A.) Yazılmış, adı geçmiş,
 m. 10b/10

- mesil** (A.) Mesel, emsal, örnek, benzer, numune.
m.-dür 7b/23
- mesnūat** (A.) Sanatkarane yapılan şeyler.
m. 1b/13
m.-tan 1b/12
m.-ında 17b/13
- meşğul** (A.) Bir işle uğraşan, iş görmekte olan, işgal edilmiş.
m.-ol 7b/07
- meşhūd** (A.) Gözle görülmüş, görülen.
m. 13a/18
m.-dur 13a/22
- meşhūr** (A.) Şöhretli, ün almış, ün salmış.
m.-dur 3b/06
- mevt** (A.) Benliği öldürme.
m. 4b/02, 4b/09
m.-dür 4a/21
- meyve** (F.) Meyva, yemiş.
m. 16a/08
- mezar** (A.) Ziyaret yeri, kabir, ölünün gömüldüğü yer.
m.-dan 9b/02
- mezat** Açık artırma yoluyla yapılan satış.
m. 18a/18
- mı** Soru edatı.
m. 1b/15, 1b/15, 2a/01, 2a/04, 2a/05, 2a/07, 2a/09, 2a/12, 5a/12, 5b/14, 14a/03, 14b/15, 17b/04
- mıḥ** (F.) Çivi, enser, kazık.
m. 18b/13
m. 18b/11
- mıḥla-** Mıhlamak.
m.-rlardı 18b/12
- mi** Soru edatı.
m. 2a/12, 2a/14, 2a/15, 6b/13, 6b/22, 7a/08, 16b/13, 17b/02
m.-sin 6a/22, 13a/09, 14a/10, 14a/11, 14a/12, 14b/05
m.-sinki 18b/10
m.-siz 1b/14
m.-dür 12b/21
- Mikāil** (A.) Dört büyük melekten biri.
m. 4b/14, 16b/15
m.-e 16b/15
- min** (A.) –den, den beri.
m. 17a/18
- mina** (A.) Liman.
m.-ya 17b/18
- minnet** (A.) Bir iyiliğe, bir iyilik yapana kendini borçlu görme.
m. 2b/09
- mirās** (A.) Ölenin hısımlarına veya kanunen verilmesi gereken kimseye bıraktığı mal, mülk, para.
m. 19a/14, 19a/16
- misk** (A.) Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir cins ceylanın erkeğinin karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.
m. 8a/02, 11a/23
m.-ten 11a/22
- miskin** (A.) Aciz, zavallı, beceriksiz, hareketsiz.
m.-leri 19a/12
- misli** (A.) Misil ile ilgili, fiyatta büyük bir fark olmadan benzeri bulunabilen.
m. 18b/01
- mūcid** (A.) Vücut veren, icadeden, yen, bir şey meydana getiren, fikir ve mana yaratan.

- m. 15a/16
- mu'cizât** (A.) Tansıklar, mucizele m.-ları 5b/03
- Mūsâ** (A.) Sina yarımadasında Eymen vadisinde Tur dağında Allah'ın lütfuna mazhar olarak kavmine "Evamir-i Aşere" adı altında ahlak ve prensip kaidelerini bildiren peygamber.
- m. 17a/12, 17a/12
- m. 5a/11ol, 5a/12, 5a/15, 5a/16, 5a/21
- m. 5a/09, 5b/02
- m.-ya 5a/15, 5b/03
- m. 5a/09
- muâyene** (A.) Gözden geçirme, yoklama.
- m. 1b/10
- mu'ti** (A.) İtaat eden, boyun eğen, bağlı.
- m. 1b/15
- muḥkem** (A.) Tahkim edilmiş, sağlam kılınmış, sağlam, berk, sağlamlaştırılmış, kuvvetli.
- m.-yap 2a/09
- muḥalefet** (A.) Muhaliflik, uygunsuzluk, aykırılık, düşmanlık.
- m.-le 18b/14
- Muhammed** (A.) Birçok defalar hamd ü sena olunmuş, tekrar tekrar övülmüş manasına gelen bu kelime, peygamberimizin adıdır.
- m. 9b/14
- m. 1b/08, 5a/03, 5a/04, 5b/07, 5b/08, 5b/10, 5b/11, 6a/04, 6a/12, 6a/14, 6a/18, 6a/22, 6a/23, 6b/01, 6b/03, 6b/04, 6b/12, 6b/13, 6b/19, 7a/20, 7a/23, 7b/18, 8a/19, 8b/08, 8b/10, 8b/13, 8b/14, 8b/19, 8b/22, 8b/23, 9a/03, 9a/04, 9a/04, 9a/05, 9a/07, 9a/08, 9a/09, 9a/13, 9b/23, 10a/02, 10a/07, 10a/10, 10a/15, 10a/16,
- 10b/09, 10b/13, 10b/21, 10b/22, 11a/15, 12a/13, 12b/19, 12b/25, 14b/15, 14b/17, 15a/01, 15a/02, 15a/10, 15a/12, 15a/13, 15a/15, 15a/24, 15b/07, 16a/18, 16a/20, 16a/21, 16a/24, 16a/24, 16b/05, 16b/10, 16b/12, 16b/13, 16b/17, 16b/19, 16b/20, 17a/01, 17a/03, 17a/14, 17b/05, 17b/20, 18b/07, 18b/09, 18b/17
- m.-e 6a/16, 8b/12, 13a/02, 16b/15, m. 16b/16, 16b/18
- m.-i 3a/17, 6a/18, 9b/12, 12b/23
- m.-in 9a/05, 9a/10, 16b/17
- m.-ün 1b/06
- m. 5a/08, 9b/22
- muḥacim** (A.) Saldırıda bulunan.
- m. 11a/03
- muḳātil** (A.) Birbiriyle vuruşan, birbirini öldüren.
- m. 15a/25
- muntaẓır** (A.) İntizar eden, gözleyen, bekleyen.
- m.-ol 3a/02
- muḳābil** (A.) Karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan.
- m.-inde 3b/13
- muḳarreb** (A.) Takribedilmiş, yaklaşmış, yakın.
- m. 11a/16
- muḳayyir** (A.) Hayret veren.
- m. 11b/04
- murād** (A.) Arzu, istek, dilek.
- m.-iñ 5a/12
- m. 3a/06
- m.-it 17b/22
- murdār** (F.) Mundar, kirli, pis.
- m. 8a/02
- m.-ol 2b/14

- musahhar** (A.) Ele geçirilmiş.
m. 1b/15
- musallat** (A.) Teslit olunmuş, birinin üzerine düşmüş, sataşmış, ilişmiş.
m. 17b/06
- muṭi** (A.) İtaat eden, buyun eğen.
m.-ol 8a/14
m. 11a/09
- mutlak** (A.) Kayıtsız şartsız, yalnız, tek.
m.-dur 4a/16
- muṭafık** (A.) Uygun, yerinde.
m. 3a/13
- mü'min** (A.) İman etmiş, İslam dinine inanmış.
m. 1b/05, 4a/08, 4b/09, 12a/19, 14b/16, 14b/16, 15b/12, 15b/16, 17b/17
m.-e 14b/21
m.-ler 3b/02, 3b/03, 3b/11, 11b/11, 11b/12, 11b/17, 11b/20, 12b/22, 14b/12, 14b/25, 16a/09, 17a/25
m.-lere 3b/09, 3b/14, 14b/14, 14b/20, 15a/05
m.-leri 11b/09, 14b/04, 14b/12, 15a/08
m.-leriñ 4b/08
m.-e 9a/19
- mübârek** (A.) Bereketli, feyizli.
m. 2b/03
- müddet** (A.) Zaman, vakit, bir şeyin uzayıp sürdüğü zaman.
m.-dür 3a/07
- müekkel** (A.) Vekil edilen kimse.
m. 3a/18
- müfessir** (A.) T efsir eden, açıklayan, kısa şeyi genişletip manasını meydana çıkaran.
m.-lerin 17b/11
- mühlet** Süre, zaman.
m. 16a/20, 16a/21
m.-vir 16a/19
- mühr** (F.) İmza.
m.-ü 11a/22
m.-lenmiş 11a/22
- müjde** (F.) Muştı, sevinç haberi.
m. 13a/04
m.-le 12b/25
- mülk** (A.) Ev, dükkan, arazi gibi taşınmaz ve gelir getiren mal.
m.-üdür 14b/19
- münkir** (A.) İnkâr eden, kabul etmeyen.
m.-lerdi 3a/17
- müntehâ** (A.) Nihayet bulmuş, bir şeyin varabileceği en uzak yer, son derece, son kerte.
m. 11a/11
m.-dadur 11a/11
m. 11a/12
- münzecir** (A.) Men'edilmiş, yasak edilmiş, alıkonulmuş.
m. 1b/07, 19a/18
- münzir** (A.) Akıbetinin kötülüğünü söyleyerek korkutan.
m. 6a/07
- mükerrem** (A.) Muhterem, aziz, sayın, saygıdeğer, sayılan.
m. 19a/09
- mürted** İrtidat eden, İslam dininden dönen.
m.-i 1b/07
- Müslüman** (A.) İslam dininde olan, dindar, Muhammedi.
m.-lar 11b/06
m.-lığa 6a/13

müstecâb (A.) İsticabe edilmiş,
kabul olunmuş,
m. 13a/21
m.-dur 13b/18

müstehak (A.) Hak eden, hak etmiş.
m. 11a/03
m.-ol 6a/04

müşkil (A.) Güç, zor,çetin,
engel, güçlük, zorluk.
m.-ol 13b/10

müşteri (A.) Sakıt, Erendiz,
Jüpiter, Mars.
m. 8a/23

mütehayyir (A.) Hayrette kalan,
şaşmış, şaşırılmış.
m. 17b/13
m.-e 18a/02
m. 18a/02

N

nâdan (F.) Bilmez, kaba, nobran,
terbiyesi kıt.
n.-lîâi 9b/06

nâgâh (F.) Vakitsiz, ansızın, birdenbire.
n. 19a/15

nâib (A.) Vekil, birinin yerine geçen.
n.-ler 2b/08

nâkes (F.) Pinti, cimri, insaniyetsiz,
alçak.
n.-lerden 7a/06

nâlet (A.) Allah'ın mağfiretinden
mahrumluk, beddua, ilenç.
n.-ol 13b/01

nâr (A.) Od, ateş.
n. 16a/07

nâziât (A.) Kur'an'ın 77. Suresi olup
46 ayetten oluşmuştur.

n.-ta 4a/20

n. 4a/15, 4b/03

nâzil (A.) Yukarıdan aşağı inen, inici,
bir yere konan, bir yerde konaklayan.
n.-ol 10a/10

nafaka (A.) Yiyecek parası,
geçimlik, birinin kanunen
geçindirmek zorunda bulunduğu
kimselere mahkeme kararıyla
bağlanan aylık.
n. 16a/08

namaz (F.) Namaz.

n. 16a/01, 16b/04, 16b/05

n.-dan 18b/22

n.-ı 7b/14

n.-kıl 8a/13, 8a/15, 11a/25, 15b/25,
17a/01, 17a/09

n.-lîâa 6a/20

naşihat (A.) Öğüt.

n. 6b/01

n.-ler 5b/11

n. 2b/11, 9a/13, 18a/24

n.-eyle 17b/05

n.-ı 14a/23

n.-in 13b/07

nazar (A.) Bakma, göz atma.

n. 7a/02

n.-it 7a/01, 7a/07, 7a/08, 15b/17,
17b/13

n.-kıl 18a/23

ne Ne, nasıl, hangi.

n. 2a/07, 3a/02, 3a/18, 3b/16, 4a/02,
4a/08, 4a/16, 5a/20, 6a/06, 6b/04,
6b/14, 6b/20, 7a/06, 8a/11, 9a/04,
9b/02, 9b/03, 9b/04, 9b/04, 9b/05,
9b/11, 9b/11, 9b/12, 9b/15, 9b/22,
9b/23, 9b/23, 10a/01, 10b/09,
10b/18, 10b/19, 11b/12, 11b/17,
11b/18, 12a/05, 12a/08, 12a/09,
12a/18, 12a/24, 12a/24, 12b/19,

- 12b/24, 12b/25, 13a/01, 13a/01,
13a/20, 13a/20, 13b/08, 13b/09,
13b/20, 14b/14, 15a/09, 15b/07,
15b/11, 15b/15, 16b/19, 16b/19,
16b/21, 18a/02, 18a/08, 18a/09,
18a/13, 18a/14, 19a/07
- n.-ciler 7b/13
- n.-cilerden 7a/05
- n.-den 15b/18
- n. –dir 10b/10, 10b/22, 11a/11,
16b/26
- n.-ye 7a/03
- n.-yledün 14a/15
- n.-eyledi 18b/07, 18b/10
- n.-ye 18a/24
- nebe** (A.) Haber.
n.-yi 1b/05
- necât** (A.) Kurtulma, kurtuluş.
n.-bul 3b/04
n. 2b/18
- nefh** (A.) Üfürme, boru ve saireyi
üfleme.
n.-a 4b/17, 4b/18, 5a/02
n. 4b/18
- nefs** (A.) Ruh, can, hayat, insanın
yeme, içme gibi biyolojik ihtiyaçları.
n. 8b/05
n.-e 2b/15
n.-in 15b/10
n.-i 10a/05, 10a/05
- nekre** (A.) Tuhaf sözler, garip ve
gülünç hikayeler anlatan.
n.-ye 5a/19
- nemmân** (A.) Dedikoducu, söz
taşıyıcı.
n.-lık.it 2b/04
- nesim** (A.) Hafif rüzgar.
n.-inden 11b/01
- nesne** Nesne, şey.
n. 3a/12, 6a/21, 6b/14, 6b/21, 7b/17,
7b/21, 9a/21, 13b/10, 14b/19, 15a/19,
15a/19, 16a/13, 19a/21
n.-den 2b/2, 6b/14
n.-lerden 6b/10
n.-lerin 4a/19
n.-ye 1b/14, 4a/20, 15b/25, 17b/24
n.-yi 6a/01, 16a/01
n.-ler 13b/01
n.-ye 17b/24, 19a/03
- neşât** (A.) Sevinç, neşe, şenlik.
n.-la 4b/09
- nez** (A.) Bir şeyi yerinden koparma,
sökme.
n.-it 4a/22
n.-it 19a/08
- ni'met** (A.) İyilik, lütuf, ihsan,
bahşiş.
n.-ler 7a/14
n. 5b/22, 7a/02, 11a/17, 15a/07
n.-e 7a/07, 7a/02
n.-i 7a/02
n.-le 2b/15
n.-ler 2a/17, 7a/19, 9b/16, 16a/11,
16a/13, 19a/02
n.-leri 13a/04
n.-vir 15a/06
- nice** Ne kadar, kaç.
n. 1b/14, 3a/04, 5a/16, 5b/19, 5b/19,
6b/13, 6b/23, 6b/23, 6b/23, 7b/09,
8b/18, 9b/09, 9b/11, 9b/11, 9b/22,
12b/07, 12b/13, 13a/10, 13b/19,
16a/13, 16a/14, 16b/14, 16b/14,
16b/24, 17a/21, 17b/04, 17b/04,
17b/20
n.-dür 2b/2, 11a/11, 16b/13
n.-lerüñ 7b/11

n.-si 7a/13, 7a/13	n.-uyla 2a/12
niçün Ne için?	Nuh Nuh peygamber.
n. 5a/21, 5b/14, 6b/06, 6b/19, 11a/12	N. 7b/05, 6b/06, 10a/23, 10b/20, 13a/15, 13b/01, 14b/23, 18b/04
nidā (A.) Çağırma, bağırma, seslenme, ses verme.	nuşret (A.) Yardım, Allah'ın yardımı.
n. 5a/09	n. 16a/22
nifaḫ (A.) Münafıklık, ikiyüzlülük, ara bozukluğu.	nutfe (A.) Döl suyu, atmık, sperma.
n.-dan 18b/21	n. 12b/14
nihāyet (A.) Sonlar, bitimler.	nüzül (A.) Aşağı inme.
n. 16a/25	n. 12a/13
nişān (F.) Nişan, iz, belirti, alamet.	n.-ü 7b/16, 10a/07
n.-ı 10b/20	O
n.-larıdır 5b/01	
n.-ların 7b/23	oğ(u)l Erkek evlat.
nitekim Nasıl ki, sonunda, sonuç olarak.	o.-ı 6a/14
n. 2a/05, 3a/02, 4b/02, 10b/23, 11a/14, 11b/18, 13a/23	o.-udur 18b/04, 18b/04, 18b/04, 18b/04
nohut Baklagil.	o.-unun 14b/06
n. 16a/10	o.-an 13b/06, 13b/09, 13b/12, 13b/13, 13b/19, 13b/22, 13b/23, 13b/24, 13b/25, 14a/05, 14a/05, 14a/07, 14a/14, 14a/15, 14a/16, 14a/17, 14a/18, 14a/19, 14a/20, 14a/21, 14b/06, 14b/08, 14b/10, 14b/10, 18a/01, 18a/05, 18a/08, 19a/07
nokta (A.) Benek, leke.	o.-a 14a/11, 14a/12
n. 10b/19	o.-cığı 14b/08
nola Ne ola manasında.	o.-cuıkları 8a/05
n.-ydı 4a/09	o.-dan 7b/02
noḫşān (A.) Eksiklik, azalma, azlık.	o.-ı 13b/23, 14a/04, 14a/04, 14a/06, 14a/23, 14a/25
n. 13a/04	o. 7b/01, 17b/23, 18a/02
n. 10a/10	o.-ları 7b/05
n.-dan 15a/19	o.-ı 14a/10
n.-kıl 10a/15	o.-ın 14a/23, 14b/01, 14b/02
nūr (A.) Aydınlık, parıltı.	o.-ları 8a/06
n. 2a/11, 8a/15, 16a/09	
n. 7b/18	
n.-dan 8b/16	
n.-ı 10b/25	
n.-ın 7a/22	

o.-un 13b/19	10b/21, 10b/25, 11a/01, 11a/02,
od Ateş.	11a/04, 11a/05, 11a/07, 11a/09,
o. 15/09	11a/15, 11a/16, 11a/16, 11a/17,
o.-lamadınmı 11b/16	11a/19, 11a/23, 11b/01, 11b/02,
o.-lar 6b/18	11b/05, 11b/06, 11b/07, 11b/11,
o.-unu 11a/06	11b/16, 11b/17, 11b/18, 12a/07,
ok Yay ile hedefe atılan, bir ucu	12a/09, 12a/12, 12a/16, 12a/17,
sivri demir, ince ve kısa tahta çubuk.	12a/17, 12a/18, 12a/20, 12a/23,
o. 14a/20, 14a/22	12b/04, 12b/10, 13a/03, 13a/07,
oku- Okumak.	13a/07, 13a/14, 13a/16, 13a/17,
o.-duğu 14a/13	13a/17, 13a/20, 13a/21, 13a/22,
o.-gıl 17a/04	13a/22, 13a/24, 13b/03, 13b/05,
o.-salar 12b/21	13b/06, 13b/07, 13b/21, 13b/23,
ol O.	13b/25, 14a/02, 14a/04, 14a/05,
o. 1b/04, 1b/05, 1b/05, 1b/06, 1b/09,	14a/06, 14a/09, 14a/10, 14a/22,
1b/10, 1b/10, 1b/14, 1b/16, 2a/14,	14a/23, 14a/25, 14b/12, 14b/13,
2a/17, 2a/20, 2a/22, 2b/18, 2b/19,	14b/16, 14b/19, 14b/19, 14b/25,
2b/22, 3a/03, 3a/04, 3a/08, 3a/10,	15a/03, 15a/04, 15a/06, 15a/07,
3a/10, 3a/13, 3a/16, 3a/20, 3a/22,	15a/08, 15a/08, 15a/09, 15a/10,
3b/01, 3b/03, 3b/08, 3b/09, 3b/11,	15a/13, 15a/15, 15a/15, 15a/19,
3b/16, 3b/18, 3b/20, 4a/03, 4a/07,	15b/05, 15b/07, 15b/07, 15b/08,
4a/07, 4a/07, 4a/09, 4a/10, 4a/20,	15b/20, 15b/23, 16a/06, 16a/24,
4b/03, 4b/06, 4b/08, 4b/10, 4b/11,	16b/06, 16b/08, 16b/14, 16b/14,
4b/14, 4b/15, 4b/20, 5a/02, 5a/03,	16b/15, 17a/03, 17a/04, 17a/08,
5a/05, 5a/06, 5a/06, 5a/07, 5a/09,	17a/15, 17b/18, 17b/22, 17b/23,
5a/09, 5a/10, 5a/10, 5a/11ol, 5a/16,	17b/24, 18a/06, 18a/06, 18a/07,
5a/18, 5a/19, 5b/02, 5b/03, 5b/06,	18a/16, 18a/17, 18a/19, 18a/20,
5b/16, 6a/01, 6a/01, 6a/04, 6a/08,	18b/01, 18b/07, 18b/08, 18b/10,
6a/10, 6a/14, 6a/17, 6a/19, 6a/20,	18b/15, 18b/20, 19a/02, 19a/02,
6a/22, 6b/01, 6b/04, 6b/05, 6b/05,	19a/13, 19a/16, 19a/18, 19a/22,
6b/06, 6b/19, 6b/22, 7a/06, 7a/10,	19a/24, 19a/25
7a/11, 7a/16, 7a/20, 7a/21, 7a/22,	ol- Yaratılmak, vücut bulmak.
7a/22, 7a/24, 7a/24, 7b/01, 7b/02,	o. 12b/11
7b/06, 7b/06, 7b/07, 7b/07, 7b/09,	o.-a 5a/06, 7b/03, 7b/08, 9b/19,
7b/11, 7b/11, 7b/12, 7b/18, 7b/21,	9b/19, 16b/12, 18a/12
7b/23, 8a/06, 8a/06, 8a/12, 8a/21,	o.-a 14b/22
8b/01, 8b/03, 8b/05, 8b/08, 8b/09,	o.-acağ 2a/15, 2a/16
8b/12, 8b/12, 9a/07, 9a/11, 9a/15,	o.-acağların 3a/18
9b/03, 9b/07, 9b/14, 9b/15, 9b/18,	o.-alar 4a/12, 19a/23
9b/19, 9b/20, 9b/22, 9b/23, 9b/23,	o.-ana 17b/20
10a/02, 10a/03, 10a/14, 10a/16,	o.-anı 4b/02
10a/17, 10a/20, 10a/23, 10b/01,	o.-aydım 4a/09
10b/05, 10b/06, 10b/07, 10b/09,	o.-dılar 1b/05, 10b/12
10b/10, 10b/10, 10b/13, 10b/14,	o.-du 13b/20
10b/16, 10b/19, 10b/20, 10b/20,	o.-duğu 11a/14

o.-duğunuz 19a/11
o.-dular 11a/17, 15a/12, 18a/20,
18a/22
o.-dun 14a/05
o.-duğda 8a/05, 8a/06
o.-dur 16b/05, 16b/14
o.-durki 19a/08
o.-gıl 16b/01, 16b/12
o.-ısar 2b/03
o.-mağa 5a/13
o.-madığından 18a/10
o.-magiçün 5b/22
o.-mağ 2a/11
o.-mağdur 8a/14, 8a/14
o.-mağlığı 4a/03
o.-masında 6a/06
o.-maya 1b/10, 1b/14, 3a/09, 7b/02,
10a/02, 15b/10, 15b/16, 16a/03
o.-mayaki 3b/21
o.-mayaydı 17b/25
o.-mayınca 4a/20
o.-maz 4a/16
o.-mazki 3b/16
o.-mışdur 6b/10
o.-muş 2b/14
o.-muşdu 13b/21
o.-sun 8b/25, 10a/10, 14b/11
o.-sunlar 1b/07
o.-ub 3a/01
o.-uben 11b/08
o.-una 18a/12
o.-unan 8b/06
o.-unmuş 17b/21
o.-unmuşdur 2a/21
o.-unmuştur 15a/20
o.-unsalar 18b/19
o.-up 2b/03, 3b/19, 19a/18, 19a/20,
19a/20, 19a/21
o.-urlar 7a/15
o.-ursız 19a/17
o.-a 1b/10, 2a/01, 2a/04, 2a/08,
2a/17, 2a/18, 2b/20, 2b/20, 2b/21,
3a/12, 3a/12, 3a/12, 3a/13, 3a/22,
3b/01, 4b/04, 4b/22, 5a/01 olsa,
6b/04, 7b/01, 7b/06, 7b/10, 7b/18,
8a/02, 8a/03, 8a/18, 8a/19, 8a/19,
9a/10, 9a/14, 9b/18, 9b/20, 10a/14,
10a/15, 10b/01, 10b/14, 11a/02,
11a/07, 11a/22, 11a/22, 11b/01,
12a/12, 12a/21, 13a/02, 13a/19,
13a/19, 13a/21, 13b/25, 14b/22,
15b/22, 16b/04, 16b/10, 18a/05,
18a/10, 18a/10, 18a/11, 18a/11,
18a/12, 18a/16, 19a/15, 19a/22,
19a/24
o.-acak 6b/19
o.-alar 5a/03, 5a/06, 7a/20, 7b/03,
7b/06, 7b/07, 8a/01 cümle, 9b/16,
11a/21, 13a/22
o.-an 1b/13, 2a/18, 2b/17, 8a/02,
8b/09, 9a/07, 11a/18, 11b/03, 12b/02,
13a/06, 15b/18, 19a/09
o.-anlar 7b/13
o.-anları 11a/03
o.-asın 12b/11
o.-dı 10a/10 o. 5b/04, 13b/10,
14a/17, 15a/13, 16b/24, 16b/25
o.-dılar 11b/04
o. 17a/16
o. 12b/23, 14a/14
o.-dur 10b/20, 16b/20, 17a/03
o.-muş 10b/23
o.-sa 2a/22, 6b/02, 10a/19, 10b/22,
19a/05
o.salar 5a/03, 10a/11
o.-sun 1b/11, 8b/22, 8b/24, 10a/16,
10a/21, 10b/10, 13a/04
o.-unmuşdur 6b/09

o.-ip 16a/07
o.-una 6a/02, 18b/23
o.-undu 13b/02
o.-unmuş 18b/23
o.-unmuşdur 13b/01
o.-unsun 6b/12
o.-unur 4a/17, 4b/05, 6b/23, 11b/18
o.-ip 2a/06, 2a/22, 4a/13, 4b/04, 5a/13, 5b/09, 6a/03, 7b/09, 9b/17, 11a/02, 11b/14, 12a/13, 12a/17, 12a/18, 13b/17, 16a/08, 16b/08, 16b/09, 18a/01, 18a/15, 19a/09
o.-ur 1b/08, 3a/02, 3a/08, 3b/12, 3b/20, 4b/04, 4b/07, 4b/20, 4b/20, 4b/20, 6a/04, 6a/5, 7a/01, 7a/05, 7a/13, 7a/13, 8a/22, 8b/01, 8b/02, 9a/03, 9a/21, 10b/03, 10b/20, 12b/03, 12b/14, 12b/14, 12b/15, 13a/12, 15a/17, 15a/18, 15a/18, 16a/06, 16a/07, 16a/07, 16a/07, 16a/08, 16a/08, 16a/09, 16a/11, 17a/07, 17a/18, 17a/19, 17a/19, 17a/20, 18b/14
o.-urdu 12a/23
o.-ursa 9b/09
o. -ursada18a/14
o.-ursın 9b/05

olmaz Gereksiz, yersiz, uygunsuz.

o. 15a/19, 15a/19, 15a/22, 15a/22, 17a/08

olar Onlar.

o. 2b/13, 6b/05

on On sayısı.

o. 3a/04, 5a/17, 6b/16, 7a/22, 7b/10, 7b/21, 7b/22, 8a/11, 12b/05, 12b/05, 12b/06, 17b/15, 18a/20

oğ Yay denilen kavis şeklinde büzülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değnek.

o. 14a/23, 14a/24

oğu- Yazıya geçirilmiş bir metni, harfleri tanıyarak seslere çevirmek.

o.-dum 9a/20

o. 4b/03

o.-dığı 9a/10

o.-du 14a/16, 14a/19

o.-mağın 16b/11

o.-mak 16b/20

o.-nsa 12b/22

o.-rdı 17a/02

o.-sun 10b/15

o.-yasın 16b/19

o.-yavuz 17a/03

o.-yup 9b/05

orada Orada.

o. 8b/14, 17a/25

orta Ara.

o.-sına 14a/16

oruç Mühim bir ibadet.

o. 11a/25, 16a/01

o.-dur 8a/13

o.-tan 18b/24

o.-tut 8a/17, 15b/25

Osman (A.) Hz Osman.

o. 8b/11

ot Genellikle yazın ve sonbaharda kuruyan küçük bitkilerin ortak adı.

o. 5a/02

o.-dur 17a/18

o.-lar 2a/16, 7a/13, 7a/18, 16b/07

o.-lardan 7a/18

o.-ları 16b/08

otlak Hayvan otlatılan yer.

o.-ları 5b/21

otur- Oturmak.

o. 6a/17

o.-a 11b/21
o.-alar 11b/17, 17b/01
o.-dular 14b/14
o.-tulmuş 17b/01
o.-up 10b/24, 11b/15
o.-urlar 17b/14

otuz Otuz sayısı.

o. 3a/05

oy(u)n Genellikle çocukların oynadığı, belli kuralları olan eğlence.

o. 16a/17

o.-arları 14b/13

o.-aya 8a/20

Ö

öğret- Öğretmek.

ö. 6a/14

ö.-em 17a/04

ö.-eyim 13b/04

ö.-irin 16b/10

ö.-meye 13b/05

ö.-di 14a/07, 14a/07, 16b/18

ö.-dim 16b/19, 16b/20

öğüt (A.) Nasihat.

ö. 6b/01, 6b/01, 6b/02, 6b/04, 17a/05, 17a/05, 17a/06

ö.-dür 9a/13

ö.-lene 6b/07

ö.-ten 17a/07, 18a/24

ö.-dür 6b/07

ö.-ücisin 17b/05

ö.-ün 6b/05

ö.-ünden 6b/01

öd Karaciğerin salgıladığı, sarı renkli ve acı sıvı.

ö.-ü 18a/22

öl- Ölmek.

ö.-dükten 1b/13, 2a/19

ö.-meyiz 10a/24

ö.-müş 18a/13

ö.-müşden 12a/05

ö.-sek 4b/21

ö.-üm 12b/16

ö.-ümi 4b/05

ö.-ünce 18a/03

ö.-ür 10b/24

ö.-dördükleri 8a/05

ö.-düm 6b/17

ö.-dünüz 8a/06

ö.-e 13a/01, 14a/21

ö.-mek 14a/21

ö. 1b/10

ö.-üp 5b/13

ö.-ür 5a/21, 15a/06, 15a/07

ö.-ürin 13b/04, 17b/23

ölç- Bir şeyin niceliklerini kendi cinsinden seçilmiş bir birimle karşılaştırarak belirlemek.

ö.-üp 10a/13

ö.-ücüler 10a/11

‘Ömer Hz. Ömer

Ö. 8b/11, 11b/06

Ömr (A.) Ömür, yaşama, yaşayış, hayat.

ö.-ün 12b/08

ö.-ünüz 16b/06

öñ Önce, mukaddem, evvel.

ö.-ün 15a/14

ö.-üne 11b/19

ör- İplik, yün, kıl gibi şeyleri şiş, tığ yardımıyla birbirine dolayarak işlemek.

ö.-üp 4a/22

ö.-ünmüşdür 5a/10

ört- Gizlemek.

ö.-elidür 10b/08

ö.-er 6b/13, 12b/05, 12b/06

ö.-ü 5b/18

ö.-üldi 8b/15

ö.-üp 2a/05

öte Sonra, ondan sonra, sonunda.

ö. 11a/13

ötürü Dolayı, sebebiyle, naşi.

ö. 5a/18, 6a/19, 11a/12, 18a/13, 18b/12

ö.-dür 3a/07, 19a/11

öyle Ona benzer, onun gibi olan.

ö. 4b/03, 5a/15, 9a/16, 9a/20, 9b/09, 9b/11, 10a/17, 10a/22, 12b/03, 14a/12

P

Pādişâh (F.) Padişah, hükümdar.

p. 13b/03, 13b/09, 13b/11, 13b/12, 14a/03, 14a/04, 14a/11, 14a/14, 14a/14, 14a/17, 14a/18, 14a/18, 14a/20, 14a/21, 14a/23, 14a/24, 14b/01, 14b/02

p.-a 13b/09

p. 13b/02, 13b/05, 13b/05, 14a/01, 14a/01

p.-a 14a/21

p.-un 13b/03

p.-in 13b/21

p.-iñ 18a/11

p.-nı 14a/02

pāk (F.) Temiz, arık.

p. 6b/10

p.-dur 6b/11

p. 5a/13, 17b/12

pāre (F.) Parça, sayı, bölüm.

p. 2b/20, 2b/20, 9a/20, 19a/20, 19a/20

pamuğ Kozası için ekilen değerli bir sanayi bitkisi.

p. 16a/07

parlat- Parlatmak.

p.-a 10b/25

patik Yün örgü çorap.

p.-leri 4a/22

pelid (F.) Pis, murdar, alçak, rezil.

p. 14a/02

perde (F.) Kapı, pencere gibi yerlere asılan örtü.

p.-lenecek 19a/21

p.-leri 15b/22

pes (F.) Nihayet, sonra, bundan dolayı, artık, işte.

p. 1b/07, 2b/17, 3a/02, 3a/13, 3a/20, 3b/12, 4a/05, 4a/20, 5a/01olsa, 5a/12, 5a/14, 5a/21, 5b/03, 5b/05, 5b/23, 10b/24, 12a/15, 14b/22, 16a/19, 16b/06, 16b/07, 16b/26, 17b/05, 17b/07, 18a/05, 18a/16, 18a/24, 18b/15

peygamber (F.) Allah tarafından haber getiren, Allah'ın emirlerini insanlara haber veren.

p. 6a/20, 6a/21, 6a/22, 7b/04, 8b/20, 9b/05, 10a/17, 10b/03, 10b/06, 17b/18

p.-e 17a/01

p.-im 8b/23

p.-in 6a/17

p. 16b/02

p. 6a/15, 7b/05, 8b/24, 11a/07,
12a/19, 13a/21, 13b/06, 15b/11
p.-e 15a/25

pınar Yerden kaynayarak çıkan su,
kaynak.

p.-lar 17a/23

p. 17a/17

post (F.) Tüylü hayvan derisi.

p.-lar 17a/25

K

Kâbil (A.) Hz. Adem'in büyük oğlu
olup kardeşi Habil'i öldürmüştür.

ķ.-den 7b/04

ķâdir (A.) Kudret sahibi, kudretli,
kuvvetli, güçlü.

ķ. 16a/03

ķ.-dür 1b/14, 2a/18, 9b/07, 9b/09

ķ.-ol 1b/13, 1b/14, 2a/18

ķâfir (A.) Hakkı tanımayan, bilmeyen,
Allah'ın varlığına ve birliğine
inanmayan.

ķ. 1b/09, 4b/05, 11b/04

ķ.-dür 8b/10, 17b/17

ķ.-in 4a/21

ķ.-ler 1b/07, 4a/08, 4a/10, 8a/03,
10b/04, 11b/05, 11b/11, 11b/13,
11b/17, 12b/21, 16a/09, 16a/17,
19a/02

ķ.-lere 11b/13, 11b/13, 15a/04,
16a/20

ķ.-leri 4b/20, 11b/11, 11b/16, 11b/22,
14b/16, 15a/06, 16a/18

ķ.-lerin 10b/05, 10b/08

ķ.-lerün 10b/03

ķ.-lerün 3a/16

ķ.-ol 9a/21, 10b/12, 12b/23, 15a/12,
15a/18

ķ.-ola 17b/07

ķâim (A.) Ayakta duran, ayakta
bulunan.

ķ. 8a/05

ķ.-ol 10b/01

ķal- Kalmak.

ķ.-a 12a/06

ķabile (A.) İptidai e göçebe insanlarda
aynı soydan sayılan ve bir başa itaat
eden insan topluluğu, boy.

ķ. 18b/03

ķ.-sine 4a/01

ķabr (A.) Mezar.

ķ. 16b/09

ķ.-den 5b/14

ķ.-ler 9b/02

ķ.-in 18a/14

ķ.-ine 18a/05

ķ.-ini 18a/04

ķ.-iñi 18a/06

ķabül (A.) Alma, içeri alma.

ķ. 10b/05, 13b/10

ķabza (A.) Tutacak, tutamak yeri, sap.

ķ.-sına 4b/04, 14a/24

ķaç- Kaçmak.

ķ.-a 7b/04, 7b/05, 7b/05

ķ.-alar 9b/20, 9b/21

ķ.-dılar 1b/06

ķ.-up 7b/03, 9a/12

ķaçan Ne zaman, nasıl.

ķ. 4b/21, 4b/22, 5a/02, 5a/03, 5b/23,
6a/5, 6b/18, 7a/20, 7a/22, 7a/24,
7b/16, 7b/19, 7b/20, 7b/22, 8a/04,
8a/08, 8a/09, 9a/22, 9a/23, 10a/08,
10a/11, 10a/13, 10a/17, 10b/15,
10b/16, 11b/05, 11b/08, 11b/09,
11b/19, 11b/24, 12a/03, 12b/09,

- 12b/09, 12b/21, 13a/23, 16b/01, 19a/04
- adar** (A.) Miktarında, ölçüsünde, derecesinde.
- . 2a/09, 6a/10, 8b/18, 10b/19, 14a/05, 16b/19, 16b/19, 17b/24
- .-diki 18b/02
- adeh** (A.) Bardak, içki bardağı.
- .-leri 3b/09
- ader** (A.) İnanılması İslami iman esaslarından olmak üzere insanların başına gelecek her türlü işlere dair Allah'ın ezeli hüküm ve takdiri.
- .-lendi 6b/15
- .-e 16a/09
- adı** Osmanlıda boşanma, miras gibi davalara bakan mahkeme başkanı.
- . 18a/18
- .-lar 2b/08
- adir** Kudret sahibi, kudretli, kuvvetli, güçlü.
- .-dür 5b/16, 7a/11, 15b/21
- .-ledi 16b/06
- .-ler 7a/03
- afir** (A.) Hakkı tanımayan, bilmeyen.
- .-ler 12a/19
- al-** Kalmak.
- .-a 2a/04
- .-alar 3a/04, 13a/01
- .-an 3b/20
- .-dı 8b/19, 19a/16
- .-dırdı 5b/15
- .-dırılmışdur 6b/09
- .-dırup 5b/13,2a/23
- .-dum 18a/02
- .-mağa 5b/13
- .-madı 18a/23
- .-masın 13b/05
- .-maya 7b/18, 7b/21, 19a/21, 19a/25
- .-mıştır 19a/14
- .-ur 8b/05, 15b/22
- .-a 17a/04
- alb** (A.) Yürek, gönül.
- .-in 17a/04
- .-ine 10b/19
- .-ünde 17a/04
- ale** (A.) Kal'a, hisar.
- . 18a/15
- alın** En genişliği.
- .-lığı 2a/09
- alk-** Kalkmak.
- .-up 2b/21
- .-ar 17b/03
- .-arlar 17b/12
- anad** Kanat.
- .-ın 8b/15, 8b/16
- .-ınıñ 8b/17
- .-un 12b/05
- anca** Nereye.
- . 6a/23
- an-** Kanmak, inanmak.
- .-dırmazsızıki 19a/12
- anı** Hani, nerede.
- . 15b/25
- ankı** Hangi.
- . 11b/01
- ap-** Kapmak.
- .-up 18a/07
- apla-** Kaplamak.
- .-diâı 4b/02
- .-r 4b/02
- apara** Simsiyah.
- . 10b/06, 16a/06

kapu Kapı.	ğ.-ına 2b/23, 5a/15
ğ.-sın 11b/14	ğ.-ında 2b/13, 3a/07, 4a/19, 4a/20, 13b/18, 18a/25
kar Kar (yağış).	ğ.-ından 8b/08, 8b/08, 11a/02
ğ. 15b/13	ğ.-ı 2b/2, 18b/16, 19a/17
kara Siyah.	katıl- Arasına girmek, salıverilmek.
ğ. 2a/02, 5b/18, 7b/11, 7b/11, 7b/12, 8a/03, 8b/04, 8b/06, 9b/11, 10b/19, 10b/19, 10b/20	ğ.-a 9b/01
ğ.-rsa 7b/17	katıl (A.) Öldürme.
karañu Karanlık.	ğ.-ol 6b/12
ğ. 8b/03	katran (A.) İs kokulu suda erimeyen, sıvı yağ kıvamında bir madd
ğ.-lık 12b/03	ğ.-dan 2b/16
ğ.-sıla 2a/05	katre (A.) Damla.
karar (A.) Karar vermek, karara bağlamak.	ğ. 8b/02
ğ. 3b/08	kav(i)l (A.) Söz, lakırdı.
ğ.-it 1b/15, 1b/16	ğ. 11a/24
karındaş Kardeş.	ğ.-de 5a/07, 16b/02
ğ.-larından 7a/24	kavm (A.) İnsan topluluğı.
karmaş- Karmaşmak.	ğ. 4b/06
ğ.-dıardı 10a/18	ğ. 10a/18, 10a/19, 14a/25
kar(i)n Mide.	ğ.-den 11b/10
ğ.-ında 6b/16, 12b/13	ğ.-dür 18b/07
karşı Karşılıklı olarak, mukabil.	ğ.-i 14b/12, 15a/12, 15a/12
ğ. 12a/09, 17b/14	ğ.-im 11b/07
ğ.-lardan 6a/16	ğ.-inden 13b/06
kasem (A.) Yemin, and.	ğ.-ine 4a/01, 13b/01, 17b/21, 18b/07
ğ. 17b/19	ğ.-iyle 18a/20
ğ.-dür 13a/25	ğ.-i 10a/08
ğ.-it 4a/15, 4a/18, 4b/12, 4b/16, 8a/21, 8a/23, 8b/02, 8b/04, 12b/01, 12b/12, 12b/17, 13a/06, 13a/16, 15b/04, 15b/05, 16a/04, 16a/12, 17b/12, 18b/17	kaya () Çok büyük taş kütlesi.
kat Huzur, yan, makam.	ğ.-dan 14a/11, 14a/13
ğ. 2a/09, 8b/15, 9b/21, 11a/07, 12a/04	ğ.-ya 18b/02
ğ.- imda 19a/09	kayd (A.) İş, güç.
	ğ. 18a/18
	kayna- Kaynamak.
	ğ.-dıcı 7a/22

ķ.-mağı 8a/09	ķ.-duāıçün 8a/16
ķ.-mış 3a/12	ķ.-dum 7a/18
ķ.-mışdur 17a/17	ķ.-duķ 2b/23, 8a/10
ķ.-tıp 8a/04	ķ.-gıl 16b/05
ķ.-ya 8a/08	ķ.-ıcı 7a/21
ķayu Kaygı, endişe,tasa.	ķ.-ın 7a/17
ķ.-su 7b/01	ķ.-ına 9b/02
ķ.-sundan 7b/08	ķ.-ındı 15b/18
ķaz- Kazmak, eşelemek.	ķ.-maāa 3b/16, 5b/16, 5b/17
ķ.-dırdı 14b/03	ķ.-maduķ 1b/15, 1b/15, 2a/04, 2a/05, 2a/07, 2a/12
ķazan () Būyūk, derin, kulplu kap.	ķ.-maktan 16a/18
ķ. 7a/22	ķ.-mañ 7a/07
ķazan- Kazanç elde etmek.	ķ.-maķ 16a/02
ķ.-duķları 10b/18	ķ.-maķdur 8a/13
ķible (A.) Namaz kılarķen yōnelinen taraf, Mekke tarafı.	ķ.-maya 10a/03, 10b/13
ķ.-ye 17b/14	ķ.-mazlar 12b/24, 15b/23
ķıl- Yapmak, etmek, kılmak.	ķ.-mış 10b/14
ķ.-a 5a/01olsa, 7b/10, 12a/19, 12a/20, 13a/01, ķ. 16a/24, 17a/01, 18a/23	ķ.-sa 9a/21, 12a/01, 13a/21
ķ.-alar 13a/03, 18a/19	ķ.-salar 7b/22, 10a/15
ķ.-am 6b/18, 11b/07	ķ.-sun 6b/08, 11a/25
ķ.-an 10b/24, 11a/25, 12b/03, 12b/04, 18a/02	ķ.-uñ 7a/07
ķ.-ar 8b/06, 10b/23	ķ.-up 2a/07, 2a/14, 4b/18, 8a/20, 16b/11
ķ.-arıñ 15b/25	ķ.-ur 10a/24, 16b/07
ķ.-arız 16a/19	ķ.-urlar 10a/11, 12b/23, 13a/22
ķ.-arlar 4b/14, 9b/12, 16a/18, 17b/14	ķ.-ursa 12a/01
ķ.-dı 5a/09, 5b/16, 5b/18, 6b/20, 9b/06, 9b/10, 15a/11, 16b/05, 16b/16, 17a/09, 18a/02, 19a/06	ķ.-ursın 12a/08
ķ.-dıāun 12a/16	ķılıç Kılıç.
ķ.-dılar 14b/20, 14b/21, 18a/21	ķ.-ı 12a/23
ķ.-dım 6b/15, 7a/06	ķ. 10b/25, 15a/07
ķ.-dıķ 15b/23	ķır- Kırmak.
ķ.-dıķtan 7b/20	ķ.-madıgım 18a/10
	ķ.-maya 10a/23
	ķırķ Sayı.
	ķ. 4b/18

kısal- Kısalmak.

ķ.-ır 5b/19

kıssa Hikaye.

ķ.-da 7b/03

ķıvam Gerekli koşulların oluştuğu zaman.

ķ.-ındadır 3b/08

ķıyāmet (A.) Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.

ķ. 1b/08, 2a/21, 2b/18, 2b/19, 4a/03, 4a/07, 4b/16, 5b/23, 6a/04, 6a/08, 6b/19, 7a/20, 7b/07, 7b/16, 7b/18, 7b/21, 7b/22, 7b/23, 7b/24, 8a/03, 8a/04, 8a/07, 9b/12, 9b/18, 9b/20, 9b/22, 9b/23, 10a/02, 10a/14, 10a/23, 10b/01, 10b/10, 10b/12, 10b/13, 11a/07, 11a/16, 11b/13, 11b/24, 12a/12, 12b/23, 13a/17, 13a/17, 13a/19, 13a/25, 15a/25, 15b/22, 15b/24, 16a/03, 17a/14, 18b/18

ķ.-de 1b/09

ķ.-e 16b/09

ķıyam (A.) Ayağa kalkma, ayakta durma.

ķ. 18b/23

ķıyye (A.) Dört yüz dirhem, okka.

ķ.-sin 10a/20

ķız Kız, kız çocuk.

ķ. 3b/07

ķ.-ları 8a/05

ķızdırıl- Kızdırılmak.

ķ.-mışdur 17a/16

ķızıl () Parlak kırmızı renk.

ķ. 2a/02, 15b/01, 16a/05, 16a/14

ķo- Koymak, bırakmak.

ķ.-dı 14a/24

ķ.-duķ 11b/11

ķoca Yaşlı, ihtiyar.

ķ.-dum 13b/04

ķomşu Birbirine yakın oturan kimselerin aldıkları ad.

ķ.-ların 2b/12

ķ.-larınızı 19a/12

ķ.-lāında 8a/19

ķ.-sun 7b/14

ķon- Konmak.

ķ.-a 7b/11, 7b/12, 8a/02, 8a/03, 10b/19

ķ.-ar 10b/19

ķ.-muş 17a/24

ķop- Kopmak.

ķ.-alar 2b/10

ķ.-ar 7b/24

ķ.-arıp 18b/03

ķ.-arlar 2b/04, 2b/05, 2b/09, 2b/14

ķ.-armaķ 5b/14

ķ.-maķtan 2b/18

ķ.-mayayduķ 4a/13

ķ.-tu 13b/22

ķ.-up 2b/07, 2b/12, 2b/20

ķok- Kokmak.

ķ.-ar 11a/23

ķ.-u 13a/12

ķor Ateş.

ķ.-dı 6a/20

ķork- Korkmak.

ķ.-ar 17a/06

ķ.-ar 6a/08

ķ.-ar 7b/23

ķ.-ardı 17a/02

ķ.-arsan 5a/14

ķ.-mazlardı 3a/16

ķ.-sa 5b/12

ķ.-uduruz 4a/07

- ķ.-uları 4a/03
ķ.-up 14b/05
ķ.-usundan 4b/07
- ķov-** Kovmak.
ķ.-dıgımdur 19a/08
ķ.-ulmak 11a/02
- ķoy-** Koymak, bırakmak.
ķ.-a 8a/15
ķ.-am 6b/17, 11a/04
ķ.-aram 16b/09
ķ.-dı 14b/03
ķ.-du 13a/13
ķ.-muşlardı 18a/18
ķ.-up 2b/14, 16a/11, 18a/04
ķ.-ulsa 9b/01
- ķudret** Güç.
ķ.-i 16b/14, 16b/18
ķ.-im 5a/17, 8a/21, 8b/04, 12b/04, 13a/16, 16a/05, 16a/05, 16a/12
ķ.-imiz 2a/10
ķ.-in 8b/05
- ķul** Kul, köle, insan.
ķ. 10b/19, 13b/04
ķ.-a 12a/20
ķ.-dur 9a/03
ķ.-lar 13a/04, 15b/16, 15b/16
ķ.-lardan 10b/13
ķ.-larıma 14b/16
ķ.-larımı 14b/16
ķ.-ların 11a/09
ķ.-larına 4a/17, 15b/14
ķ.-udur 15a/24
ķ.-un 8a/19
ķ.-unu 13b/05
ķ.-uñ 11a/17
- ķulak** İşitme organı.
ķ.-ı 7a/21, 16b/17
ķ. 13a/11, 13a/11
ķ.-lar 7a/20, 7a/20
ķ.-ları 7a/21
- ķur'ân** (A.) Hz. Muhammede inen kutsal kitap.
ķ. 1b/08, 6b/09, 8b/06, 8b/07, 9a/10, 9a/12, 9a/13, 15a/19, 15a/20, 15a/21, 16a/16, 16b/10, 16b/14, 16b/17, 17a/01, 17a/01, 17a/03
ķ.-a 8b/10, 12b/23
ķ.-dan 6a/21
ķ.-dur 1b/05, 15a/15
ķ.-ı 10b/16, 12b/21, 15a/15, 15a/15, 16a/17, 16b/10, 16b/16, 16b/20, 17a/03, 17a/05
- ķurd** Hayvan.
ķ.-a 6b/17
- ķurtul-** Kurtulmak.
ķ.-asın 13b/12
ķ.-dı 14a/14, 18b/23
ķ.-du 14a/20
ķ.-mazsa 18b/22
ķ.-ucı 9b/19
ķ.-ursa 18b/22
- ķuru** Suyu, nemi olmayan.
ķ.-sa 17a/19
ķ.-ttuğda 8a/04
- ķuru-** Kurumak.
ķ.-muş 4b/22
- ķurut-** Kurutmak.
ķ.-up 16b/08
- ķuş** Uçucu hayvanların ortak adı.
ķ.-lara 6b/17
- ķuvvet** Güç, kudret.
ķ. 7a/12

ķ.-leri 18b/02

ķ.-li 7a/08

ķ.-i 18b/01

ķuyruk Hayvanlarda gövdenin sonunda bulunan esnek organ.

ķ. 7a/13

ķ.-u 8b/01

ķuyu Suyundan yararlanılan çukur.

ķ. 10b/07, 10b/08

R

Rābb (A.) Allah.

r. 9a/04

r.-i 6a/13, 19a/02

r.-den 18b/18, 19a/21

r.-iden 19a/06

r.-im 19a/03, 19a/05

r.-iñ 6a/06, 15a/10, 17b/21, 18b/07, 18b/10, 18b/16, 18b/19

r.-inden 3b/13

r.-indendürki 3b/15

r.-ine 18b/19

r.-isinden 4a/04

rāhat (A.) Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz bir halde bulunma.

r.-it 3a/11

r.-kıl 2a/04

r.-tan 11a/09

r.-lık 13a/12

Rahmân Herkese merhamet eden Allah.

r.-dur 3b/16

sıla-i rahim Gurbetten memleketine dönüp akrabasına kavuşma.

r.-den 18b/25

rahmet (A.) Acıma, esirgeme.

r.-i 16b/14

r.-im 8b/23

razı (A.) Rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen.

r.-ol 8a/14

redd (A.) Geri dönme, geri çevirme, kabul etmeme.

r. 18b/23

reñç (F.) Zahmet, eziyet, sıkıntı.

r. 12a/14

r.-lü 13b/20

r.-dut 12a/14

renk (F.) Renk.

r.-in 16a/14

r.-ler 16a/15

res(i)m (A.) Yazma, çizme, desen.

r. 17a/20

resül (A.) Elçi, peygamber, yalvaç.

r. 2b/02

r.-dür 9a/03 r. 15b/12, 16b/24

r.-udür 15a/24

Resulullah Hz. Muhammed.

r. 2b/01, 2b/02, 13b/02

revā (F.) Yakışır, uygun, yerinde.

r. 5a/19

revān (F.) Yürüyen, giden, akan.

r.-ol 2b/03

rıza (bkz. razı)

r. 8a/18

rız(ı)ķ (A.) Azık, yiyecek, içecek şey.

r.-ı 6b/15

r.-ını 19a/02, 19a/05

r.-ol 2a/16, 2a/15

r.-vir 2a/10

riāyet (A.) Gütme, gözetme, sayma, saygı.

r.-kıl 18a/19

rivāyet (A.) Söylenti ,bir haber, söz veya hadisenin hikayesi.

r.-ol 13b/02

r.-dür 2b/01

riyā (A.) Özü, sözü bir olmama.

r. 2b/07

r.-dan 18b/21

rūh (A.) Can, nefes.

r. 3b/18, 3b/19

rūşen (F.) Aydın, parlak.

r.-kıl 2a/07, 2a/12

ruhşat (A.) İzin, müsaade.

r. 4a/04

rüveyde (A.) Hoş, ince, nazik.

r. 6a/21

rükū (A.) Namazda öne doğru eğilme.

r. 18b/23

rüşvet (A.) Vazifeli kimselerin elindeki imkanları para veya mal karşılığında kötüye kullanması.

r. 2b/06

S

şāf (A.) Dizi, sıra.

s.-ol 3b/19

s. 19a/23, 19a/23

s.-ol 3b/20

şāfi (A.) Duru, temiz, katıksız.

s. 5a/07

şāğ Sağ taraf.

s. 8a/16, 11a/07, 11a/10, 12a/11

şağır (A.) Duymayan.

s. 2b/09, 7a/20, 7a/21

şabah (A.) Sabah.

s. 8b/05

şadağa (A.) Zekat.

s. 4b/13, 11a/25

şadākat (A.) Dostluk, vefalık, içten bağlılık.

s.-le 13b/07

şafā (A.) Saflık, berraklık.

s.-ları 3b/09

şahib (A.) Malik, koruyan.

s.-i 8a/08, 8b/08

s.-idür 18b/10

şal- Salmak.

s.-dım 5b/10

şan- Sanmak.

s.-ır 10b/20

s.-maz 10a/23

s.-up 6b/21

s.-ur 10b/21

şapşarı Sapsarı.

s. 8b/01

şakın- Sakınmak.

s.-dılar 3b/04

şar- Sarmak.

s.-ar 7b/17

s.-ılmağa 7b/17

şark- Sarkmak.

s.-ıp 2b/10

şat- Satmak.

s.-mak 10a/09

şayha (A.) Bağırma, nara atma.

s. 10a/12

şığın- Sığınmak.

s.-acağ 9b/21

şıfat (A.) Hal, keyfiyet, suret.

- s.-larından 2b/18
- şıkıl-** Sıkılmak.
s.-dı 6b/15
- şirât** (A.) Yol, tarik.
s.-durki 18b/20
- şon** Bitiş.
s.-unda 11a/23, 16b/04
- şonra** Sonra, başka.
s. 5b/20, 6a/18, 6b/17, 6b/18, 14b/05,
16a/22, 17a/08, 18a/20, 18b/06
- şovuk** (A.) Soğuk.
s. 3a/11, 3a/21
s.-ı 3a/21
- şu** Su.
s. 3a/10, 3a/11, 3a/12, 3a/21, 4b/02,
5b/09
s.-da 13a/23
s.-dan 8b/02
s.-lar 3a/12
s.-ları 7a/10
s.-ların 2a/15
s.-suzlukları 3a/11
s.-suzluktan 3a/20
s.-ya 3a/11, 4b/02, 4b/07, 5a/04,
15b/20
s.-yu 3a/22, 11a/23
- şür** (A.) Kıyamet gününde Hz.
İsrafil'in üfleyeceği boru.
s. 4b/16
- şüret** (A.) Biçim, görünüş, kılık.
s. 8b/12, 8b/16, 8b/17, 9a/07, 9b/09
s.-inde 2b/04, 2b/05
- şual** (A.) Sorma, sorulma, soru.
s.-it 8b/14
- şubh** (A.) Sabah vakti.
s. 17b/12
- şuhuf** (A.) Sahifeler, yapraklar.
s.-unda 17a/12
s.-ları 6b/08
- şakil** (A.) Ağır, sıkıntılı, can sıkın.
s. 3b/11
- şevâb** (A.) Allah tarafından
mükafatlandırılan hareket.
s.-ın 4a/08
- sâbıkâ** (A.) Geçmişte işlenmiş
suç.
s.-cık 18a/12
- sâdik** (A.) Sadakati, içten bağlılığı
olan.
s.-ta 17b/12
- sâdıka** (A. sıdk'dan) Sadık.
s. 17b/12
- sâhib** (A.) Malik, sahip, koruyan.
s. 11b/06
s.-i 18a/25
s.-ine 14b/12
- sâhir** (A.) Büyücü.
s. 5a/04
s.-de 5a/03
s.-e 5a/05
- sâhire** (A.) Büyücü kadın.
s. 5a/05
s.-dür 5a/08
- sâir** (A.) Seyreden, harekette olan.
s. 9a/02
s. 16a/08
- sâlih** (A.) Yarar, elverişli, iyi, uygun,
yakışır.
s. 18b/07
- sâlim** (A.) Sağ, sağlam, eksiksiz.
s. 14a/14, 14a/20
- Sâm** Hz. Nuh'un oğlu.

- s. 18b/04
s.-dan 7b/05
- sağ** (A.) Salim, sağlam.
s. 10b/02, 12a/17, 14a/14, 14a/17, 14a/20, 15a/25
- saâdet** (A.) Mutluluk.
s.-lendi 17a/08
s.-sizki 17a/07
- saat** (A.) Vakit, zaman.
s. 5b/18, 5b/18, 13a/20, 13a/20, 14a/13, 16a/05
s.-lerin 6a/5
- sabr** (A.) Sabır, dayanma, katlanma.
s.-eyle 14b/07
- saç-** Saçmak.
s.-up 16a/04
- sadağa** (A.) Zekat.
s. 15b/14
- saf**(A.) Dizi, sıra.
s. 3b/20
- salāvāt** (A.) Hz. Muhammed ve onun soyu için okunan dua.
s. 13a/21
s.-iñızı 13a/24
s.-ı 13a/22
s. 13a/24
s.-iñuzu 13a/24
- san-** Sanmak.
s.-urlar 10a/23, 10a/24
- saña** Sana.
s.-e 3b/13, 3b/15, 5a/08, 6a/15, 6b/03, 9b/23, 13b/10, 14a/07, 14b/18, 15a/11, 16b/10, 15a/10, 16a/18, 16b/11, 16b/20, 16b/20, 17a/03, 17a/14, 17b/25
- san'at** (A.) Sanat, ustalık, hüner.
s.-ım 13b/04
- sakla-** Saklamak.
s.-nmışdur 15a/21
- sarı** Sarı (renk).
s. 2a/02, 3a/12 16a/14
- sataş-** Sataşmak.
s.-asın 12a/15
- say-** Saymak.
s.-sa 16b/04
- sebāt** (A.) Yerinde durma, kımıldamama, sözünden vazgeçmeme.
s. 2a/04
- seb'a** (A.) Yedi (sayı).
s. 15b/02
- sebeb** (A.) Neden.
s. 7b/16, 15b/15
s.-iyle 2a/15
s.-i 10a/07, 12a/13
s.-lerin 2a/10
- secde** (A.) Namazda alını, elini, dizleri ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibaret ibadet vaziyeti.
s. 12b/21, 12b/22, 18b/23
- seda** Ses.
s. 8b/19
- sedir** (o.i) Odanın baş tarafına konulan döşenmiş kerevet, karyola.
s.-dür 11a/10
- sefer** (A.) Savaş, savaşa gitme.
s.-ler 6b/11
- sekit** Sekitmek.
s.-ti 6a/18
- seksen** (A.) Sayı.
s. 3a/04, 9a/20, 13b/03
- selām** (A.) Barış, rahatlık.
s.-vir 16a/02
s. 8b/19, 8b/22, 8b/24

- s.-ın 8b/24
s.-iñızı 13a/24
s.-vir 8b/20
- selâmet** (A.) Salimlik, emelik.
s. 18b/21, 18b/26
s. 14a/17
- selsebil** (A.) Cennette bir çeşmenin adı.
s. 14b/25
- semr** Şişmanlatmak, semirtmek.
s.-etmez 17a/20
- sen** Sen.
s. 5a/16, 5a/16, 6a/22, 6a/23, 6b/03, 6b/06, 10a/01, 12a/14, 12b/10, 13a/14, 13b/11, 14a/05, 14b/07, 15b/07, 16a/20, 16a/21, 16b/05, 16b/19, 16b/21, 16b/22, 16b/24, 17b/23, 18a/09
s.-de 13a/10
s.-den 6a/04, 6a/19, 13a/14, 18a/04
s.-i 9b/05, 14a/06, 5a/14, 8b/15, 8b/16, 9b/04, 9b/10, 13b/10, 16b/10
s.-in 5b/08, 15a/10, 17a/03, 17a/04, 17a/09, 18a/12
s.-indür 16a/22
s.-iñ 6b/01, 6b/04, 3a/01, 8b/22, 14a/03, 16b/19, 17a/05, 18a/02, 18a/10, 18b/07, 18b/10, 18b/19
s.-üñ 18a/03
s.-de 18a/10
- sene** Yıl.
s. 6b/17
s. 13a/15, 15a/02, 17b/20, 18b/16, 19a/21
- serab** (A.) Şaşkın hale gelme, öteki dünya.
s. 2b/21
- serçe** Kuş, serçe.
- s. 8b/18
- seril-** Serilmek.
s.-digi 17a/15
- set** Engel, duvar.
s. 8b/12
- sev-** Sevmek.
s.-di 19a/03
s.-er 15a/08
s.-erdi 13b/07
s.-üp 19a/17
- sevâb** (A.) Allah tarafından mükafatlandırılan hareket.
s. 4a/02
s.-in 15b/11
s.-ından 3a/16
s.-lar 3b/13
- sevgülü** Sevgili.
s.-sin 17b/24
- sevin-** Sevinmek.
s.-e 7b/10
- seyr** (A.) Yürüm, yürüyüş, gitme, hareket.
s.-ede 2b/20
- seyran** (A.) Gezinme.
s.-it 8b/19
- sıfat** (A.) Hal, keyfiyet, suret.
s.-dan 2b/17
- sıhhat** (A.) Sağlamlık, sağlık.
s. 13b/20
- sıla** Memleketine gitmek.
s.-i 18b/25
- sına-** Sınamak.
s.-vuz 16b/10, 16b/19
s.-yayım 13b/14
- sık-** Sıklamak.
s.-ıp 2a/14

sırr (A.) Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey.

s.-dur 15b/23

s.-ımdur 16b/12

siccin Sert, şiddetli olan şey,

s. 10b/03, 10b/03, 10b/05, 10b/05, 10b/09, 11a/14

sidret-ül münteha Arşın sağ yanında bir ağaçtır ki ötesine hiçbir mahluk geçemez.

s. 11a/11, 11a/12

sindir- Sindirmek.

s.-ici 7a/22

siz Siz.

s. 2a/10, 2a/18, 7a/05, 8b/09, 8b/11, 9a/08, 9a/09, 9a/11, 9b/15, 13a/23, 13a/23, 19a/11, 19a/16, 19a/17, 19a/18

s.-den 9a/14, 10b/16

s.-e 1b/14, 1b/16, 1b/15, 2a/17, 2a/04, 2a/05, 2a/05, 2a/07, 2a/07, 2a/07, 2a/10, 2a/11, 2a/14, 2a/15, 2a/15, 2a/17, 3a/22, 5b/22, 7a/14, 7a/12, 12b/04, 19a/16

s.-i 1b/13, 2a/01, 5b/17, 5b/14, 12b/13, 12b/18, 15a/03, 15b/21, 16b/08, 12b/1216a/08, 16a/11, 16a/12, 16b/06

s.-in 5b/05

s.-iñ 8b/02, 8b/10, 16b/07

s. 13a/24

s.-üñ 2a/03, 2a/08, 5b/06, 5b/23, 7a/19, 9b/13

sohbet (A.) Görüşüp konuşma.

s.-lerin 10b/24

sol Sol taraf.

s. 12a/18, 12a/20

sonra Sonra, başka.

s. 1b/13, 2a/19, 2a/19, 3b/02, 4a/12, 5b/04, 7b/20, 9b/02, 9b/23, 11a/04,

12b/06, 13b/08, 13b/17, 13b/19, 17b/09

sor- Sormak.

s.-du 16b/25

sovuk Soğuk.

s. 15b/19, 15b/20

sök- Sökmek.

s.-ük 6b/24

söyle- Söylemek.

s.-di 6a/15, 8b/07, 14b/07, 14b/09

s.-diler 12b/25

s.-din 6b/19

s.-mek 15a/12

s.-memeye 18a/08

s.-nmez 3b/12

s.-nür 16b/13

s.-r 13a/11, 16a/09, 16a/10

s.-ye 3b/21, 4a/02, 4a/02

s.-yemeye 10a/04

s.-yen 14b/10

s.-yüp 14a/02

söz Söz.

s. 4a/06, 10a/04, 14a/02, 15a/15

s.-den 15a/21

s.-dür 15a/16, 16a/17

s.-i 6a/15

s.-inden 10b/16

s.-ler 3b/11, 3b/11, 3b/12, 9a/11

s.-leriñi 1b/09

s.-ü 9a/10, 9a/11, 17a/22

s.-üdür 10b/16

s.-üm 5b/13

s.-ün 6b/03

s.-üñ 10a/07

su Su.

- s. 3b/01, 5b/09, 19a/21
s.-dan 15b/19
s.-lar 2a/14
- sūr** Kıyamette üflenecek boru.
s.-un 2a/23
- sūre** (A.) Kur'an'ın ayrıldığı 114 bölümden her biri.
s. 17a/1, 18b/17
s.-niñ 7b/16
s.-i 15b/02
- sūret** (A.) Biçim, görünüş, kılık.
s. 8b/15
- su'āl** (A.) Sorma, sorulma, soru.
s. 2b/01, 2b/2, 4a/17, 6b/19, 8a/06, 12a/11, 14a/01, 14a/18, 16b/12
s.-i 8a/06
s. it- 6a/5, 8a/05, 11a/11, 14a/14, 14b/05, 18a/07, 18b/21, 18b/22, 18b/24, 18b/25, 18b/25
s. ol- 4a/16
- subh** (A.) Sabahi sabah vakti.
s. 17b/12
- suud** (A.) Yükselme, yukarı çıkma.
s.-ı 6a/09
- sücūd** (A.) Secde etme.
s.-kıl 12b/24
- sūt/d** Süt.
s.-den 17a/23
- sūr-** Sürmek.
s.-erler 4b/11, 12b/10
- sūre** Vakıt.
s. 8a/11, 8a/18, 10a/10
- sürün-** Sürünmek.
s.-üp 2b/07
- şād** (F.) Mutluluk.
ş.11b/08, 12a/13, 12a/17
ş.-ol 12a/18
- şādlık** Sevinçli, mutlu.
ş. 7b/10, 12a/23
ş.-lar 9b/16
- şāhid** (A.) Tanık.
ş.-dür 11a/15, 14b/14, 14b/20
ş.-lık 9a/01, 11a/17
ş.-ler 13a/18
ş.-lık 13a/18
ş.-i 14b/09
- şahādet** (A.) Şahitlik.
ş.-it 9a/03
- şarāb** (A.) İçilecek şey.
ş. 8a/17
ş. 7b/14, 11a/23, 11b/01
ş.-ın 11b/01
ş.-ından 11a/22
ş.-lardan 11a/18
- şark** (A.) Doğu.
ş.-an 11a/12
- şaş-** Şaşmak.
ş.-a 7a/23
- Şeddād** (A.) Yemen'de Av kavminin hükümdarı.
ş. 18a/08, 18a/15, 18a/17, 18a/19
ş.-a 18a/07
ş.-ın 18a/07
- şedid** (A.) Bela, musibet, büyük sıkıntı.
ş. 3a/14, 15a/03
- şefāat** (A.) Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık.

ş.-it 3b/21	şeytân (A.) Şeytan.
ş.-kıl 3b/16	ş.-ı 6b/20
ş.-e 4a/01	ş. 9a/10, 9a/11, 13a/14, 16b/11, 16b/12
ş.-it 4a/01	ş.-a 15/09
ş.-kıl 10a/03	ş.-ları 13a/10
şef(i)k Şefkatli, merhametli.	ş.-ı 10b/06
ş. 12b/01	şiir (A.) Şiir.
şeh(i)r (F.) Şehir	ş.-den 15a/21
ş. 14b/03	şikayet (A.) Sızlanma, yakınma.
ş.-i 10a/07	ş.-it 19a/06
ş.-ler 19a/20	şimdi Şimdi, şu anda.
ş.-lülere 10a/18	ş. 4a/04
ş.-ünü 14b/02	şirk (A.) Müşriklik, Allah'a ortak koşma.
şeker (F.) Şeker.	ş. 4a/09
ş. 14b/25, 16a/07	ş.-den 3a/13
şekvâ (A.) Şikayet, sızıltı, hoşnutsuzluk.	ş.-i 3a/13
ş.-landı 13b/10	ş.-den 3b/04
şer (A.) Din kaideleri.	şol O.
ş. 6a/01, 9b/03, 9b/15	ş. 2b/21, 4a/01, 5b/09, 6a/02, 6a/03, 6a/07, 6a/12, 7b/17, 10b/10, 11b/02, 14b/20, 15a/01, 16a/12, 17a/07, 17a/11, 17b/07, 18b/02, 19a/19
ş.-e 8a/14, 8a/18	şöyle Öyle, onun gibi.
ş.-den 8a/11, 12a/10	ş. 4b/02, 9a/14, 15b/13, 18a/22, 19a/21
şeref (A.) Büyüklük, yükseklik, ululuk.	şüle (A.) Alev, ateş alevi.
ş. 4a/19	ş. 17a/21
şerif (A.) Şerefli, mübarek, kutsal.	şunun Şunun.
ş. 4a/20, 15a/15	ş. 11a/24
ş.-dür 11b/02	ş. 8b/03
ş.-ligi 15a/17, 15a/19	şükr (A.) Görülen iyiliğe karşılık gösterilen memnuniyet.
ş.-tir 15a/15	ş.-it 7a/03
şerih (A.) Açgözlü, haris.	ş.-ler 7a/07
ş. 6a/13	ş.-ler.it 7a/14
ş.-den 6b/03	
şey (A.) Şey, nesne.	
ş. 18a/03	
ş.-i 10a/08	

T

tābia't (A.) Yratılış, huy, adet.

t.-leriñüz 2a/03

t. 3b/11

tarik (A.) Yol.

t. 9a/17

taşarruf (A.) Sahibolma.

t.-it 2a/08

taş Taş.

t.-a 8a/08

tat- Tatmak.

t.-lu 9b/01

t.-mayalar 3a/11

tut Tut (emir).

t. 5a/16

tün (T.) Gece.

t. 2a/05

tāg Dağ.

t. 1b/16, 2a/06, 2a/15, 2b/17, 4a/20,
4b/01,14a/13, 6a/13, 13a/25, 16b/16,
18a/16

t. 14a/22, 14a/23

t.-lar 1b/16, 2b/20, 7b/20, 7b/20,
19a/20

t.-lara 4b/17, 17b/04

t.-ları 5b/21, 7b/20, 18b/08

t.-ların 3a/03

tāat (A.) İbadetler.

t.-inden 9b/05

t.-ın 11a/09

t.-kıl 12a/01

t.-i 4a/04

t. 3a/03

t.-le 19a/09

tācil (A.) Acele ettirme,
çabuklaştırma.

t. 18a/05

tāgi Azgın, azmış kişi, asi.

t.-ler 3a/08

t. 6a/03

tāhkiq (A.) Doğru olup olma

t. 5b/11

tāmu Cehennem.

t. 5a/05

tāriq Sabah yıldızı, parlak yıldız.

t.15b/02, 15b/05, 15b/06, 15b/07,
15b/08

t.-a 15b/05

tāyir Kabahati yüze vurarak
utandırma.

t. 15a/21

tāzim Hürmek, riayet, ikramda
bulunmak.

t. 16b/02

tāze Yeni ,körpe.

t. 7b/09

taām (A.) Yemek, aş.

t.-landuralar 19a/13

t.-ları 6b/22

t. 17a/18

t.-lardan 7a/05

t.-ol 7a/01

taç (A.) Hükümdarların başlarına
giydikleri cevahirli başlık.

t.-lar 17b/01

tad Tat.

t.-lı 17a/23

t.-lu 9b/01, 16a/06

t.-mayalar 3a/10

t.-lı 11a/06

t.-ın 3a/22

taḥkik (A.) Doğru olup olmadığını araştırma.

t. 6a/07, 8b/09, 9a/12, 15a/02, 17a/08

t. 15a/03

t. 2a/21, 2b/22, 3b/03, 16a/18, 17a/14, 17a/15, 17b/09, 12a/23

taḥt (F.) Hükümdarların oturduğu büyük koltuk.

t. 11b/21

t.-lar 11b/15, 11b/17, 11a/19, 17a/24

tahta (F.) Tahta.

t. 10b/09

t.-da 11a/09

t.-dur 11a/09

taḥfif (A.) Hafifletilme, yükünü azaltma.

t.-it 4a/05

taḥlid (A.) Karıştırma, karıştırılma.

t.-dür 3a/06

tahrik (A.) Kımıldatma, oynatma.

t.-it 3b/21

taḥdir (A.) Beğenme, değer biçme.

t. 13b/21

t.-kıl 16b/05

tal- Dalmak.

t.-ar 4b/06, 4b/07

taleb (A.) İsteme, istenme, dileme, arzu.

t. 2a/07

tamam (A.) Tam, eksiksiz olma.

t. 3b/08, 8b/15, 8b/15, 8b/16, 8b/17, 9a/07, 15a/17, 15a/19, 18a/15, 18a/17, 18a/19, 19a/23

t.-dan 15a/20

tamar Damar.

t.-ları 7a/22

t.-larından 4b/01

tanık Şahit.

t.-dur 14b/20

Taḥrî Allah.

t. 5a/09, 9a/18, 9b/07, 11a/02, 12a/08, 12a/16, 12b/24, 14a/03, 14b/03, 15a/03, 15a/08, 15a/09, 15a/13, 15b/24, 16a/24, 16a/25, 16a/25, 16b/01, 16b/08, 16b/14, 16b/18, 16b/21, 16b/22, 17a/09

t.-dan 5a/14, 6b/06, 15a/23, 17a/06

t.-dur 16a/24, 16b/07

t.-larıñdan 11a/20

t.-lıāim 12b/04, 12b/17

t.-mız 14a/03, 14a/18

t.-nın 13a/22, 16a/01, 16a/01, 17b/12

t.-nındur 8b/20, 8b/21, 8b/21

t.-niñ 9b/05

t.-ñ 5b/08, 6a/15

t.-ñız 5b/06

t.-sın 5b/06

t.-sına 14b/01, 14b/02

t.-ya 8b/19, 14a/25

t.-dan 16b/16

t.-iñ 15a/02

Taḥrî te'ālā Yüksek, ulu Tanrı.

t. 8a/21, 10a/24, 13a/15, 13a/19, 14a/06, 14a/15

t. 14a/02

t. 11b/24

tap- Tapmak.

t.-ıçıydı 18a/03

taḥat (A.) Güç, kuvvet.

t.-imiz 17b/24

tart- Tartmak.

t.-arsın 12a/08

t.-ılsın 12a/16

taşdik (A.)Doğrulama,
onaylama.

t.-it 1b/04

taş Taş.

t. 13b/15, 13b/16, 16a/08

t.-ı 18b/08

taşra Dışarı.

t. 5b/20, 9b/02, 12a/05, 18a/05

tavar Davar.

t.-larıñıza 5b/23

t.-larıñuz 7a/13

t.-larıñuza 7a/18

taze Bayatlamamış, solmamış.

t. 17a/18

te'ālā (A.) Yüksek olsun
anlamına gelen bir söz olup Allah
adıyla birlikte kullanılır.

t. 2b/15, 2b/23, 4a/01, 5a/15, 5a/16,
5b/12, 8b/02, 10a/21, 13b/20,
14b/14, 15b/04, 15b/13, 15b/19,
15b/20, 15b/21, 16a/04, 16a/12,
16a/15, 16b/23, 17b/08, 18a/24,
18b/17, 18b/26

t.-dan 6a/20

t.-nın 16b/03

t.-ya 14b/23

te'bid (A.)Ebedileştirme,
sonsuzlaştırma.

t. 3a/08

t.-i 3a/06

te'vil (A.) Sözü çevirme, söze mana
vermeye çalışma.

t.-leri 17b/11

tebdil (A.) Değiştirme, değiştirilme.

t.-ol 15a/21

tedārik (A.) Hazırlama, araştırıp
bulma.

t.-e 4a/04

tedbir (A.) Bir şeyi temin edecek veya
önleyecek yol.

t.-kıl 4b/14

t.-ol 6b/23

tefsir (A.) Yorum.

t. 4b/12

tek Tek.

t. 4a/10, 17b/16

tekebbür (A.) Kibir gösterme,
büyüklük satma.

t.-lük 2b/16

tekzib (A.) Yalanlama.

t. 1b/04

t.-it 3a/17

telef (A.) Yok etme, öldürme.

t.-it 10a/12

ten (F.) İnsan vücudunun dış yüzü.

t. 2a/04

t.-de 2a/04

t.-i 18a/05, 8b/01

tena'um (A.) Nimet içinde, bolluk
içinde bulunarak rahat etme.

t.-it 2b/15

terāzi (A.) Birbirine razı etme.

t. 10a/09

t. 10a/09

t. 10a/14, 10a/15

tereke (A.) Ölen kimsenin
bıraktığı şey.

t.-sinden 14a/24

terk (A.) Bırakma, bırakılma.

t.-eyle 14a/10

t.-it 7b/14,14b/08, 16a/01

terle- Terlemek.

t.-dür 5a/20

terķib (A.) Birkaç şeyi birleştirip
karışık bir şeyi meydana getirme.

- t.-eyle 9b/10
- teşbih** (A.) Benzetme.
t.-kıl 16a/24
- teşviş** (A.) Karıştırma, karmakarışık etme.
t. 6a/17
- tevâri** (A.) Bir şeyin arkasına saklanıp görünmez olma, gizlenme.
t.-se ol- 17a/19
- tevbe** (A.) Tövbe, işlenmiş bir günahın işlenmeyeceğine dair verilen söz.
t. it- 14b/22
- tevfik** (A.) Uydurma, uydurulma.
t. 19a/08
- tevhid** (A.) Bir kılma, bir etme.
t. 4a/03
t. 3a/03
- Tevrât** () Dört büyük kitaptan Hz. Musa'ya ineni.
t. 7a/04
- tez** Hızlı, çabuk,tiz.
t. 12a/21
t. 11a/06, 17a/02, 17a/02
- tile-** Dilemek.
t.-rin 8b/14
- tok-** Tokmak.
t.-ar 8b/13, 12b/15
t.-ardı 5b/02
- toğrı** Doğru.
t. 16b/06
- tog-** Doğmak.
t.-ar 15b/06
- tokın-** Dokunmak.
t.-ur 7a/16
- tol-** Dolmak.
t.-dı 16b/17
- t.-duraki 4b/03
- tolaş-** Dolaşmak.
t.-up 7a/15
- top** Top.
t. 12b/05
- toprak** Yerkabuğunun canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü.
t.-a 6b/23, 12b/18
t. 8a/01
t.-ol 4a/13
t. 4a/12, 9a/05, 15a/04
t.-dan 6b/23
t.-ol 4a/09, 4a/12
t.-tandur 10b/23
- toksan** Doksan(sayı).
t. 16b/03
- tokuz** Dokuz (sayı).
t. 16b/03
t. 6b/16
- toy** Deneyimsiz, beceriksiz olan.
t. 5a/10
t.-dur 5a/10
- toz** Un ufak olmuş toprak.
t. 8a/03
t.-ı 7b/12
t.-lar 7b/11, 7b/12
- tur-** Durmak.
t.-alar 3b/20
t.-maz 8a/23
t.-urlar 10b/04
- tut-** Tutmak.
t.-a 15a/02
t.-agör 14b/08
t.-aki 10b/14
t.-an 11a/25

t.-ar 10b/20, 12b/05, 16b/02
t.-arlar 10b/17, 13a/14
t.-aruñ 15b/25
t.-dı 5b/03, 5b/08
t.-diâm 12a/15
t.-dılar 6b/21, 10b/12, 10b/12
t.-du 14a/06
t.-durup 14a/04
t.-madılar 6b/20
t.-mazlardı 2b/12
t.-mişdur 11a/12
t.-sun 11a/25
t.-up 8a/17, 12a/08
tut- Turmak.
t.-ar 13a/12
tutsağ Tutsank, esir.
t.-ı 10b/20
tutul- Tutulmak.
t.-dı 14b/04

U

uğra- Uğramak.
u.-mayaydım 4a/10
u.-yup 18b/19
uc Uç, kenar.
u.-ı 4b/04
u.-undan 4b/01
uç- Uçmak.
u.-up 14a/14
ufuk (A.) Mevhum düzlemlerle ona paralel olan düzlemler.
u. 8b/13
uhdūd (A.) Hendek, yarık.
u. 14b/12

ulaş- Ulaşmak.
u.-mağ 3b/04
ulemā (A.) Alimler, ilim sahipleri.
u. 4b/12
ulu Yüce.
u. 5a/17, 5b/01, 5b/06, 5b/23, 8b/12, 10a/24, 15a/15, 16a/25, 17b/13, 18b/02, 18b/05
u.-luāuna 16a/25
u.-luğ 5b/01
u. 15a/09, 17a/07, 17b/08
um- Ummak.
u.-mazlardı 3a/17
umre (A.) Hac mevsiminin dışında Kabe'yi ve Mekke-i Mükerrerme'nin mübarek yerlerini ziyaret etmek.
u.-den 18b/24
unut- Unutmak.
u.-am 17a/02
u.-maāil 16b/24, 16b/26, 17a/01
u.-mağ 16b/21
u.-mayasın 16b/21, 16b/22, 17a/04
u.-up 10a/04
ur-Vurmak.
u. 14a/23
u.-a 4b/18
u.-ıla 4b/16, 5a/02
u.-up 8b/05, 13a/14, 14a/25
usret (A.) Zor, güçlük, zahmet, sıkıntı.
u. 11a/21
uy- Uymak.
u.-anlara 6a/16
u.-ar 9a/17
u.-arsa 6b/03
u.-avuz 9a/16
u.-dı 6b/21

u.-mayanlar 9a/18
u.-mayavuz 9a/16
u.-up 2b/15
u.-acak 1b/15
u.-durur 9a/18

uyku Uyku.

u. 12b/03
u.-ñuzu 2a/04

uyu- Uyumak.

u.-mazlar 13a/14

uyuş- Uyuşmak.

u.-muş 12b/14

uzak Uzak, irak.

u. 3a/07

uza- Uzamak.

u.-r 5b/19

uzat- Uzatmak.

u.-alar 12a/03
u.-salar 12a/03

uzun Uzun.

u. 14a/22
u.-luğu 18b/02
u.-u 8b/17

Ü

üç Üç (sayı)

ü. 9a/04, 12b/09, 12b/10, 14b/09,
15b/25, 16a/01, 17a/16, 18a/14

ü.-ünci 8a/13, 8a/16

ü.-üncüde 18b/24

ülüş- Üleşmek, bölüşmek.

ü.-ildiği 17a/06

Ümeyye (A.) Emevi Hanedanının
atası.

ü.-yi 6a/13

ümmet (A.) Aynı dine inanan.

ü.-im 2b/03

ünde- Ünlemek, çağırarak.

ü.-sin 16b/22

ü.-ler 10a/04

üst Üst, üzerine.

ü.-ünde 9b/21, 13b/13,
15a/20, 17a/25, 17a/25

ü.-üne 7b/11

üstād (F.) Usta, sanatkar.

ü.-ol 13b/17

üşen- Üşenmek.

ü.-di 6a/15

üzer Üst.

ü.-imize 8b/25

ü.-inde 1b/15, 2b/07, 3a/02, 5a/05,
11a/19, 18b/20

ü.-inden 2b/23

ü.-ine 2a/01, 2a/09, 2b/10, 3a/01,
8b/24, 9a/20, 11b/11, 11b/11

ü.-iñe 8b/22

ü.-e 1b/16, 2b/13, 2b/18, 3b/01,
3b/08, 5a/06, 6b/04, 6b/10, 15b/10,
18b/20

ü.-imizedür 17b/09

ü.-inde 17a/25

ü.-ine 11b/15, 11b/17, 12b/21,
15b/10, 17a/03, 17a/15, 17b/06,
18a/16, 18a/21, 18b/03, 18b/05

ü.-inesin 14b/07

üzre Üstüne, üzerine.

ü. 5a/03, 7b/17, 10a/08, 10b/09,
11b/21, 12b/08, 14a/23, 14b/14,
14b/20, 15a/17, 18b/19

üzüm Asmanın taze veya kuru olarak
yenilen ve salkım durumundaki
meyvesi.

ü. 16a/07

ü.-ler 3b/05

ü.-leri 7a/12

ü.-ün 7a/16

V

vācib (A.) Terki caiz olmayan, yapılması gerekli.

v.-dürki 18a/12

v.-ol 15a/13

vād- (A.) Yapılmasına söz verilen şey.

v.-i 18b/09

v.-eylese 3a/02

v. 2a/21

vāki (A.) Vuku bulan, olan, düşen.

v. 11a/02, 19a/05

vaaz (A.) Dini öğüt.

v. 2b/11

vahdāniyyet (A.) Birlik, Allah'ın bir oluşu.

v.-ni 1b/11

vahid (A.) Yalnız, tek.

v.-liğim 12b/02

vai'd (A.) Birini iyiliğe sevk ve kötülükten uzaklaştırmak için korkutma, yıldırma.

v.-leri 1b/10

valide (A.)Anne.

v.-sine 17b/22

vallahi (A.)Allah için, Allah hakkı için manasında yemin.

v. 14b/13

v. 12b/12, 12b/18

vakiyye (A.) Okka, dört yüz dirhemlik tartı.

v. 10a/16

vakt Zaman.

v.-te 13b/06

v. 3a/02, 4a/10, 4b/06, 5a/06, 5a/09, 5a/11ol, 7a/23, 17a/02, 17a/15, 19a/20, 19a/25

v.-i 6a/5

v.-inde 1b/10

v.-leri 18b/23

var Var, mevcut.

v. 1b/14, 3b/16, 13a/08, 3a/18, 3b/04, 3b/05, 3b/05, 4a/19, 5a/11ol, 5a/12, 5a/15, 5b/11, 6a/16, 8b/17, 10b/08, 10b/17, 10b/18, 12a/05, 13a/08, 13a/09, 13a/09, 13b/06, 13b/20, 13b/21, 14a/03, 14a/06, 17a/21, 17a/25

v.-dı 13b/03, 14b/06, 17a/11, 14a/01

v.-dılar 14a/12

v.-dır 15b/11

v.-dūr 17a/24

v.-dur 3b/07, 5a/17, 8a/12, 9a/01, 9b/13, 10a/22, 10b/04, 10b/06, 13a/04, 13a/20, 15b/10, 16b/03, 17a/23, 17a/24, 17b/11, 17b/19, 18a/13, 18a/13, 18b/20

v.-ken 4a/04

var- Varmak, ulaşmak.

v.-a 8a/02

v.-acak 3a/03, 4a/04

v.-asız 9a/11

v.-dı 13b/08

v.-dılar 14a/16

v.-dıkda 10a/08

v.-duāı 8a/17

v.-dur 13a/23

v.-ırdı 13b/07

v.-mağdur 8a/13

v.-up 18a/13

v.-dı 13b/03, 18b/11

v.-in 18a/15
v.-sa 9b/02
vas(ı)f (A.) Nitelik, sıfat.
v.-dur 18b/01
ve (A.) Dahi,de, hem.
v. 1b/07, 1b/11, 1b/13, 1b/15, 1b/15,
1b/16, 2a/01, 2a/02, 2a/02, 2a/02,
2a/02, 2a/02, 2a/02, 2a/03, 2a/10,
2a/11, 2a/12, 2a/14, 2a/14, 2a/16,
2a/16, 2a/16, 2a/16, 2a/17, 2a/19,
2a/19, 2a/21, 2b/06, 2b/07, 2b/08,
2b/09, 2b/10, 2b/12, 2b/13, 2b/13,
2b/14, 2b/16, 2b/18, 2b/21, 3a/04,
3a/05, 3a/05, 3a/07, 3a/09, 3a/11,
3a/12, 3a/12, 3a/13, 3a/14, 3a/16,
3a/17, 3a/18, 3a/18, 3a/19, 3a/19,
3a/22, 3b/04, 3b/06, 3b/06, 3b/07,
3b/08, 3b/09, 3b/09, 3b/11, 3b/12,
3b/13, 3b/14, 3b/15, 3b/15, 3b/16,
3b/20, 3b/20, 4a/01, 4a/02, 4a/03,
4a/09, 4a/18, 4a/19, 4a/19, 4b/01,
4b/01, 4b/01, 4b/02, 4b/07, 4b/09,
4b/12, 4b/16, 4b/16, 4b/16, 4b/17,
4b/17, 4b/17, 4b/22, 5a/08, 5a/14,
5a/17, 5a/20, 5a/20, 5a/20, 5a/20,
5a/20, 5b/03, 5b/11, 5b/18, 5b/19,
6a/01, 6a/13, 6a/13, 6a/13, 6a/23,
6b/01, 6b/10, 6b/10, 6b/17, 6b/23,
7a/02, 7a/10, 7a/10, 7a/12, 7a/12,
7a/13, 7a/14, 7a/15, 7a/21, 7a/21,
7a/21, 7a/22, 7a/22, 7a/23, 7b/01,
7b/02, 7b/05, 7b/12, 7b/13, 7b/13,
7b/13, 7b/13, 7b/14, 7b/14, 7b/14,
7b/14, 7b/17, 7b/18, 8a/10, 8a/12,
8a/14, 8a/18, 8a/22, 8b/01, 8b/11,
8b/11, 8b/11, 8b/11, 9a/03, 9a/09,
9a/13, 9a/15, 9a/17, 9a/19, 9b/01,
9b/03, 9b/03, 9b/06, 9b/08, 9b/08,
9b/12, 9b/12, 9b/15, 9b/15, 10a/01,
10a/04, 10a/04, 10a/09, 10a/13,
10a/16, 10a/19, 10a/20, 10a/24,
10b/04, 10b/08, 11a/06, 11a/07,
11a/11, 11a/12, 11a/18, 11a/25,
11a/25, 11a/25, 11b/04, 11b/06,
11b/06, 11b/15, 11b/19, 11b/19,
11b/20, 11b/20, 11b/20, 12a/05,
12a/10, 12a/17, 12a/18, 12a/24,
12b/08, 12b/25, 13a/02, 13a/04,

13a/11, 13a/11, 13a/11, 13a/13,
13a/13, 13a/15, 13a/16, 13a/19,
13a/20, 13a/23, 13a/24, 13b/07,
13b/07, 13b/08, 13b/09, 13b/18,
13b/20, 14a/06, 14a/14, 14a/20,
14b/04, 14b/04, 14b/15, 14b/18,
14b/19, 14b/20, 14b/25, 14b/25,
15a/01, 15a/14, 15a/17, 15a/21,
15a/21, 15a/21, 15a/24, 15a/24,
15b/05, 15b/10, 15b/11, 15b/11,
15b/14, 15b/14, 15b/14, 15b/15,
15b/25, 15b/25, 16a/01, 16a/01,
16a/01, 16a/02, 16a/07, 16a/07,
16a/07, 16a/07, 16a/07, 16a/07,
16a/08, 16a/08, 16a/08, 16a/08,
16a/09, 16a/09, 16a/10, 16a/10,
16a/10, 16a/10, 16a/10, 16a/10,
16a/11, 16a/13, 16a/13, 16a/14,
16a/14, 16a/17, 16a/22, 16b/03,
16b/07, 16b/11, 16b/12, 16b/12,
16b/14, 16b/17, 16b/18, 16b/23,
17a/05, 17a/07, 17a/08, 17a/09,
17a/10, 17a/12, 17a/12, 17a/20,
17a/24, 17a/25, 17a/25, 17a/25,
17b/01, 17b/03, 17b/04, 17b/15,
17b/18, 18a/18, 18a/20, 18a/21,
18b/12, 18b/12, 18b/21, 18b/22,
18b/23, 18b/23, 18b/25, 18b/26,
19a/05, 19a/06, 19a/07, 19a/08,
19a/09, 19a/11, 19a/12, 19a/12,
19a/12, 19a/12, 19a/14, 19a/17,
19a/20, 19a/20, 19a/21, 19a/22

vech (A.) Yüz, surat, çehre.

v. 2a/07

velfecr Kurnaz, hileci,sinsi.

v. 17b/11

vellahi Vallahi

v. 11a/02

ver- Vermek.

v. 13b/04

v.-di 17a/09, 18a/08, 19a/03,13b/05

v.-dim 16b/20

v.-düâi 18a/07

v.-düâüm 19a/09

v.-ile 11a/07

v.-ilse 12a/11	v.-ele 12a/18
v.-iñ 7a/07	v.-eler 3a/22, 3b/14, 10a/14, 11a/17, 11b/19, 13a/18
v.-üp 19a/02	v.-en 11a/25
verā (A.) Halk, mahluk.	v.-enler 4b/13
v. 16a/02	v.-esiz 13a/24
vesair (A.) ve başkaları, ve bunun gibiler.	v.-eyin 5a/16
v. 16a/08	v.-gil 6b/04
veyl (A.) vah! Yazık.	v.-icidür 17a/21
v. 10a/14, 10a/21, 10a/21	v.-ile 12a/21
v.-ol 10a/10, 10a/15, 10a/16, 10b/10	v.-ip 17b/22
vezir (A.) Paşa ünvanını taşıyan kimse.	v.-irüz 6b/24, 6b/24
v. 13b/23, 13b/25, 14a/01, 14a/02, 14a/03, 18a/20	v.-medük 2a/12
v.-i 13b/21, 14a/04, 14a/09	v.-mek 2a/10, 6b/02, 16a/02
v.-im 18a/16	v.-mekdür 8a/13
v.-in 14a/01, 18a/09	v.-mekle 19a/07
v.-lerine 18a/17	v.-meyüp 2b/16
v.-ol 14a/04	v.-mez 15a/07
vilāyet (A.) İl.	v.-seler 10a/13
v.-leri 18a/19	v.-sün 11a/25
v.-inin 14a/21	v.-üñ 13a/21
vir- Vermek.	v.-üp 2a/11, 2a/19, 7a/19, 7b/24, 8a/18, 8b/20, 14a/06, 14a/15
v. 8b/19, 16a/20, 16a/21, 17a/05	v.-ür 7a/02, 7a/19, 10b/04, 13a/12, 15a/06
v.-di 1b/12, 2b/23, 13b/17, 14a/25, 15a/11, 16b/26, 19a/03	v.-ürse 17a/06
v.-diki 18a/24	v.-e 5a/07
v.-dikleriçün 10a/15	vur- Vurmak.
v.-diler 14b/01	v.-up 13b/15
v.-dilerdi 10a/09	vücut (A.) Varlık, insan veya hayvan gövdesi.
v.-diyse 8a/11	v.-a 1b/13
v.-düaiçün 8a/16	
v.-dügiçün 8a/18	
v.-dük 7a/12	
v.-e 4a/01, 8a/15, 11b/25, 12a/02, 12a/02, 12a/07	
	Y
	yā (F.) Ey.

y. 2b/05, 2b/05, 2b/05, 2b/06, 2b/06,
5b/13, 5b/14, 6a/09, 7a/03, 9b/10,
9b/10, 9b/11, 9b/11, 9b/11, 10a/16,
10b/13, 10b/21, 11a/15, 12a/14,
17b/02, 18a/12, 19a/07

y. 2b/03, 2b/2, 2b/2, 2b/23, 5a/03,
5a/04, 5a/08, 5a/11ol, 5a/12, 5a/14,
5a/16, 5b/07, 5b/08, 5b/10, 5b/11,
6a/04, 6a/14, 6a/22, 6a/23, 6b/01,
6b/03, 6b/04, 6b/12, 6b/13, 6b/19,
7a/04, 7a/20, 7b/18, 8b/08, 8b/14,
8b/19, 8b/22, 8b/23, 9a/04, 9a/04,
9a/05, 9b/04, 9b/10, 9b/14, 9b/22,
9b/23, 10a/02, 10a/10, 10a/15,
10b/09, 12a/13, 12a/16, 12b/07,
12b/19, 12b/25, 13b/17, 14a/05,
14b/07, 14b/15, 14b/17, 15a/01,
15a/02, 15a/10, 15a/12, 15a/13,
15a/15, 15b/07, 15b/24, 16a/18,
16a/20, 16a/21, 16a/24, 16a/24,
16b/05, 16b/10, 16b/12, 16b/13,
16b/13, 16b/19, 16b/20, 17a/01,
17a/03, 17a/14, 17b/05, 17b/20,
17b/22, 18a/10, 18a/10, 18a/11,
18b/07, 18b/09, 18b/17

yād (F.) Hatırlama, anma.

y.-it 16b/24

y.-kıl 16b/16

yāhūd (F.) veya.

y. 18a/10

y. 1b/08, 16a/20, 19a/15, 19a/15

y. 6a/09

yāhu (A.) Ey o zat!, hey bana bak.

y. 16b/13

yāni (A.) Demek, şu demek.

y. 3b/15, 5b/01, 5b/02, 6b/01, 7a/09,
7a/11, 7b/09, 7b/10, 7b/11

y. 4b/04, 4b/09, 4b/14 y. 1b/03,
1b/07, 1b/10, 1b/12, 2a/01, 2a/05,
2a/06, 2a/20, 2b/19, 2b/22, 2b/23,
3a/10, 3a/16, 3b/03, 3b/18, 4a/03,
4a/06, 4a/15, 4b/08, 4b/11, 4b/13,
4b/15, 4b/17, 4b/20, 5a/02, 5b/13,
5b/17, 5b/20, 6a/01, 6a/02, 6a/03,
6a/03, 6a/04, 6a/06, 6a/07, 6a/08,

6a/12, 6a/14, 6a/19, 6a/22, 6a/5,
6b/07, 6b/09, 6b/11, 6b/12, 6b/13,
6b/15, 6b/17, 6b/18, 6b/20, 6b/22,
7a/08, 7a/15, 7a/18, 7a/19, 7a/24,
7b/02, 7b/06, 7b/07, 7b/12, 7b/12,
7b/16, 7b/19, 7b/20, 7b/21, 7b/24,
8a/01cümle, 8a/03, 8a/04, 8a/06,
8a/07, 8a/08, 8a/09, 8a/10, 8a/21,
8b/03, 8b/05, 8b/05, 8b/06, 8b/10,
8b/12, 8b/12, 8b/13, 8b/20, 8b/21,
8b/21, 8b/22, 8b/23, 8b/24, 8b/25,
9a/01, 9a/03, 9a/07, 9a/08, 9a/11,
9a/12, 9a/13, 9a/14, 9a/17, 9a/18,
9a/22, 9a/22, 9b/01, 9b/02, 9b/03,
9b/04, 9b/07, 9b/08, 9b/09, 9b/10,
9b/12, 9b/13, 9b/13, 9b/14, 9b/15,
9b/16, 9b/18, 9b/19, 9b/22, 9b/23,
10a/02, 10a/03, 10a/07, 10a/11,
10a/11, 10a/12, 10a/13, 10a/14,
10a/15, 10a/21, 10a/22, 10a/23,
10b/01, 10b/07, 10b/09, 10b/10,
10b/10, 10b/10, 10b/13, 10b/15,
10b/17, 10b/23, 11a/01, 11a/01,
11a/03, 11a/06, 11a/07, 11a/14,
11a/15, 11a/17, 11a/18, 11a/19,
11a/20, 11a/20, 11a/21, 11a/22,
11a/24, 11b/02, 11b/04, 11b/05,
11b/08, 11b/09, 11b/10, 11b/12,
11b/16, 11b/24, 11b/25, 12a/01,
12a/03, 12a/03, 12a/05, 12a/06,
12a/08, 12a/09, 12a/10, 12a/11,
12a/12, 12a/20, 12a/21, 12a/21,
12a/22, 12a/23, 12b/01, 12b/02,
12b/04, 12b/12, 12b/21, 12b/25,
13a/03, 13a/06, 13a/16, 13a/17,
13b/14, 14b/11, 14b/13, 14b/14,
14b/15, 14b/17, 14b/19, 14b/19,
14b/20, 14b/24, 15a/01, 15a/02,
15a/03, 15a/08, 15a/09, 15a/14,
15a/20, 15a/22, 15a/23, 15b/04,
15b/07, 15b/07, 15b/10, 15b/17,
15b/19, 15b/20, 15b/21, 15b/22,
15b/22, 16a/02, 16a/04, 15a/17,
17a/03 16a/12, 16a/15, 16a/16,
16a/21, 16b/03, 16b/06, 16b/19,
16b/23, 17a/01, 18b/07, 18b/09,
19a/02, 19a/04, 19a/07, 19a/11,
19a/13, 19a/17, 19a/19, 19a/23,
2a/08

yāp- Yapmak.

y.-alār 11b/14
yārın Ahiret günü, bir gün sonra.
y. 18b/18, 2b/17, 11a/16, 11b/13,
12a/15, 14b/22, 14b/22, 15b/24
yağ Yağ.
y.-ı 7a/13
y.-lının 19a/18
yağ- Yağmak.
y.-ar 15b/13, 16a/06
y.-maya 16a/03
yağmur Sıvı durumdaki yağış.
y. 10b/23, 15b/13, 16a/06
y.-a 10b/23
y.-ı 7a/09
y.-lar 2a/17
y.-ları 7a/10
y.-u 7a/08
y.-un 16a/06
y.-ı 10a/20
yağ- Yakmak.
y.-ar 15a/05
y.-ardı 5b/09
y.-madukmı 11b/22
y.-a 15a/05
y.-an 14b/13
y.-ayım 14b/17
y.-dı 14b/02
y.-dılar 14b/12, 14b/16
y.-ıcı 14b/23
y.-tı 14b/11
yağın Yakın.
y. 11b/14
y. 11b/03, 18a/21
y.-cıkda 1b/10
y.-da 13b/04
y.-dur 4a/07
y. 14a/19

yağın Kesin bilme, sağlam bilgi.
y.-de 1b/09
yağut (A.) Değerli taş.
y.-tan 11b/15, 11b/20
y.-tandur 15b/01
yala(n) Gerçeğe aykırı söylenen söz.
y. 10b/12, 9a/12 y. 6b/19, 9a/11,
9a/13, 9b/12, 10b/10, 10b/12,
10b/13, 10b/14, 11a/05, 11a/05,
11a/05, 12b/23, 15a/12, 16a/09
y.-dan 6b/10, 15a/21
y.-dur 9a/12, 13b/15
yalnız Tek başına.
y. 3b/20
yan Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
y.-dırur 15a/07
y.-ına 5b/02, 13b/08
y.-ında 8b/25, 15b/01
y.-ından 5b/09, 5b/09, 10b/02,
11a/07, 12a/20, 14a/25
y.-ındaydım 13b/11
y.-larında 8b/18
yan- Yanmak.
y.-ar 10b/04, 12a/22, 13a/09, 14b/21
y.-arlardı 14b/12
y.-dı 14b/08
y.-dılar 14a/19
y.-a 4a/04, 5a/14, 11a/20, 12a/17,
18a/20
y.-adur 17b/08
y. -ındadır 11a/10
y.-a 7a/05, 12a/21, 15b/08
yap- Yapmak.
y.-ın 18a/16
y.-maduk 2a/09

y.-tiâi 18a/17	y.-miş 10b/07
yapış- Yapışmak.	y.-tı 9b/10, 9b/11, 13a/11, 15b/19
y.-tırıruz 7a/16	y.-up 2a/11
y.-up 19a/25	y.-mişdur 6b/14, 17b/03
yaprağ Bitkilerin temel organı.	yaramaz Uygun ve yararlı olmayan.
y. 6b/24	y. 6b/10
y.-lar 16b/07	yardım Yardım.
y.-ları 7a/15	y.-it 16a/03
yapyakın Yakın, çok yakın.	yarıl- Yarılmak.
y. 8a/10	y.-sa 11b/24
yağala- Yakalamak.	yarlıg/ğ Ferman.
y. 15b/17	y.-içün 15a/08
yar- Yarmak.	yaş Yaş, gözyaşı.
y.-ıp 16a/12	y. 2b/03, 3b/08, 4a/22
yara- Yaramak.	y.-da 3b/08
y.-maz 2a/03	yaşa- Yaşamak.
yarad- Yaratmak.	y.-dı 13b/03
y.-an 12b/02	yat- Yatmak, uzanmak.
y.-ur 7a/02	y.-ur 13b/13
y.-ılmışda 11a/13	y.-ırdum 6b/16
y.-an 13a/15	y.-sıca 6a/09
y.-dı 9b/07, 13a/10, 15a/03	yavuz Kötü, fena.
y.-diâi 4a/18	y. 10a/19
y.-dım 6b/14	y.-luk 16a/18, 16a/19
y.-dum 8b/03	yaş Ok atmaya yarayan, iki ucu arasında kiriş gerilmiş, eğri ağaç ya da metal çubuk.
y.-duğ 2b/22, 7a/10, 7a/10	y.-ı 4b/04
y.-ıldı 15b/18	y.-ımı 4b/03
y.-ılmadı 18b/01	y.-ının 14a/24
y.-ılmadıdur 15a/17, 15a/18	yay- Yaymak.
y.-ılmış 7b/01, 15a/18, 15a/18	y.-ağ 10a/23
y.ılsa 9a/22	yayıl- Yayılmak.
y.-ılup 15b/17	y.-miş 17b/02
y.-mağa 2a/18	yaz- Yazmak.
y.-maduğ 2a/01	

- y.-alar 11b/12
y.-arlar 3a/19, 15b/11
y.-duk 3a/18
y.-duğ 10b/18
y.-ılan 11a/15
y.-ılıdır 7a/04, 10b/06, 10b/09
y.-ılımı 16b/13
y.-ılmış 11a/15
y.-ılmışdur 6b/11, 10b/10, 15a/22
y.-ıcılar 9b/14
y.-lardur 9b/14
- yazık** Herkesi üzebilecek şey, günah.
y. 11b/09
- yaz-** Yazmak.
y.-ılıdır 11a/10
- ye-** Yemek.
y.-dikleri 6b/22
y.-düñüz 7a/05
y.-nmedür 7a/02
y.-nmesine 6b/22
- yedi** Yedi (sayı).
y. 2a/09, 8b/15, 9b/21, 9b/21,
10b/03, 11a/07, 12a/04, 12a/04,
13a/10, 13a/10, 18b/20, 19a/23
y.-nci 18b/25
- yedibeyzâ** Hz.Musanın Firavuna
karşı mucize olarak ışıklı görünen
parlak eli.
y.-ı 5b/01
- yedir-** Yedirmek.
y.-irüz 7a/14
y.-em 6b/17, 6b/18
y.-sem 7a/03
- yel** Rüzgar.
y. 7a/15
- yelb** Havlama.
y. 13a/09
- yelde** (F.) Uzun.
y. 18a/15
- Yemen** Arap Yarımadasının
güneybatı tarafındaki bölge.
y. 17a/18
- yemiş** Bitkilerde tohumu
taşıyan organ.
y. 3b/06
y.-ler 7a/18
y.-leriñüz 2a/12
y.-i 3b/05
- yen** Giysi kolunun dirsekten aşağı
bölümü.
y.-indendür 3b/13
- yen-** Yenmek.
y.-ür 7a/01
- yeşil** Yeşil (renk).
y. 6b/23, 7a/06, 15b/01, 16a/05,
16a/14
- yet-** Yetmek.
y.-eydi 17b/25
y.-meye 16a/04
y.-mez 17b/24
- yeter** Gereksinimi karşılayacak ölçüde
olan.
y. 5b/17
- yetim** (A.) Yalnız, tek, eşsiz.
y. 19a/13
y.-lere 19a/11
- yetmiş** Yetmiş(sayı).
y. 8b/16, 8b/17, 10a/21, 12a/02,
13a/13, 15b/11, 19a/24, 19a/24
- yevm** (A.) Gün.
y. 2a/21, 2a/22, 13a/16
- yığ-** Yığmak.
y.-dı 9b/05
y.-ınladı 10a/18

yıl Sene.

y.2a/09, 3a/05, 3a/10, 13b/03,17a/16,
18a/19

y.-dur 3a/04

y.-ı 3a/04

y.-lar 2a/14

y.-lık 8b/17

y.-lık 2a/09, 10a/22

yılan Sürüngelemlerden hayvan.

y. 5b/03, 13b/13

y.-ı 13b/14, 13b/16

y.-lara 6b/17

yıldırım Havayla yer arasındaki
elektrik boşalması.

y. 13a/10

yıldız Gökyüzünde görülen ışıklı
cisimlerden her biri.

y. 15b/07, 15b/08

y.-a 8a/22

y.-dur 8a/21, 15b/05, 15b/07

y.-ıdur 15b/08

y.-lar 7b/19, 15b/04

y.-lara 4b/12, 4b/16, 8a/21, 9a/22

yırt- Yırtmak.

y.-ılır 15b/22

yi- Yemek.

y.-rsiz 19a/17

y.-rsünüzki 19a/15

y.-yeler 9b/16

y.-yenlerdür 2b/07

y.-yicilerdür 2b/05

yiğirmi Yirmi (sayı)

y. 12a/04, 18a/19

yiğit Güçlü ve yürekli.

y. 13b/17

y.-lik 12b/16

yine Gene, bir kez daha

y. 1b/09, 4b/22, 8b/16, 8b/20, 9a/05,
12b/07, 12b/16, 13b/16, 14a/14,
14a/15, 14a/16, 14a/17, 14a/18,
14a/19, 14a/20, 15b/12, 16b/08,
16b/09

yir Yer.

y. 1b/16, 2a/23, 3b/15, 4a/04, 4a/04,
5a/03, 5a/06, 5a/07, 5b/18, 5b/19,
7a/11, 9b/20, 9b/21, 9b/21, 12a/03,
12a/05, 13a/23, 14b/04, 15b/17,
16a/09, 16a/09, 16a/12, 17b/17,
19a/21

y.-de 2a/10, 7a/03, 7b/18, 8b/13,
15a/04

y.-den 2a/15, 7a/02, 7a/10, 10b/01,
10b/03, 15b/08

y.-dür 5a/05

y.-e 4b/21, 12a/06, 15b/13, 18b/12

y.-i 11a/14, 12a/04

y.-idür 5a/04

y.-idür 11a/14

y.-in 12a/06, 12b/13

y.-inden 7b/20, 12b/08

y.-ine 1b/16, 2a/23, 4a/11, 6a/09

y.-iñ 3b/15

y.-ler 14b/19

y.-lere 4b/16

y.-leri 5b/20, 7a/09, 10b/23

y.-lerinden 2b/20

y.-siz 19a/12, 19a/14

y.-üdür 3a/03

y.-de 13b/04

y.-ine 18a/18

y.-e 7a/23, 16b/08, 18b/11, 18b/13

y.-i 12a/03, 14b/18, 18b/18

yiryüzü Yeryüzü.

y. 15b/14

- y.-nde 18b/15, 19a/21
- yit-** Yitmek.
y.-en 5b/17
- yoğ/k** Yok.
y. 12b/08, 18a/08
y.-dur 6a/06, 13a/02, 13a/20
y.-ıdı 3a/14
y.-iken 3a/18
y.-dan 14a/06
y.-dur 1b/14, 4b/05, 4b/09, 5b/15, 9a/01, 13a/15, 14b/18, 15a/01, 15a/23, 15b/10, 16a/25, 17a/18, 18b/18
y.-luğları 7b/24
- yoğsül** Kendisini geçindirecek malı, parası olmayan.
y. 5a/20
- yol** Yol.
y. 2a/09, 2b/20, 2b/20, 3a/02, 13b/13, 16b/06, 18b/20, 18b/26
y.-a 9a/15
y.-a 18b/19
y.-dur 9a/14
y.-unda 3a/03
y.-undan 3a/03
y.-unu 6b/15
- yoldaş** Yoldaş.
y.-lık 16a/03
- yor-** Yormak.
y.-du 5b/04
- yukarı** Bir şeyin üst bölümü.
y. 6b/09
y.-da 8b/13, 13a/25
y.-dur 11a/07
- Yusuf** Hz. Yakub'un oğlu.
y. 14b/09
- yüğrük** İyi yürüyen, iyi koşan.
- y. 4b/12
- yüce** Ulu.
y. 5b/15, 5b/16, 16a/24, 16a/25, 17a/22, 17a/24
- yücel-** Yücelmek.
y.-mişdür 17b/04
- yük** Taşıtların taşıdığı şeylerin tümü.
y.-lü 7b/22
y.-ün 7b/22, 7b/23
- yürek** Gönül.
y.-inde 18a/19
y.-leri 3a/11
- yürü-** Yürümek.
y.-dükte 7b/20
y.-rler 8a/23
y.-ten 8a/21, 8a/23
y.-tse 6a/21
y.-yen 8a/21
- yürüd-** Yürütmek.
y.-üpdı 6a/21
- yüz** Yüz (sayı).
y. 2a/09, 5b/04, 6b/02, 6b/03, 6b/06, 13a/07, 13a/08, 13a/08, 13a/08, 17b/07, 18a/14, 18b/02, 18b/08
y. 2a/09, 7b/11, 7b/13
- yüz** Çehre, sima.
y.-i 7b/11
y.-ler 17a/15, 17a/21
y.-lere 7b/11
y.-leri 2b/07, 7b/09, 11a/20
y.-lerine 12b/10
y.-leriniz 16b/09
y.-ü 17a/15
y.-ümi 6a/18
y.-ün 6a/12
y.-üne 14b/06

y.-üni 12b/11
yüz- Yüzmek.
y.-erler 13a/23, 13a/23

Z

zelâlet (A.) Hakirlik, horluk, alçaklık.
z.-ri 18b/15

zan (A.) Sanma, sanı, sezme.
z.-it 9a/09

zencebil(A.) Zencefil, şarap.
z. 14b/25, 15a/01

zıkr (A.) Anma, anılma.

z.-it 16b/01, 16b/01

z.-kıl 6b/08

z.-it 3a/06

z.-ol 8b/06

z.-eyledi 3a/08

z.-it 1b/11

z. 13a/25

z.-it 3b/05, 13b/01

ziyâ (A.) Işık, aydınlık.

z. 2a/11

zuhûr (A.) Görünme, meydana çıkma,
başgösterme.

z.-it 7b/07, 8b/04

zulm (A.) Haksızlık, eziyet.

z.-it 19a/11

z.-le 2b/08

z.-le 2b/05

zîrâ (F.) Çünkü, şundan dolayı ki.

z. 3b/11

z. 3a/13, 3a/17, 4a/19, 5a/11

z. 15a/18

z. 10b/23, 16a/02, 17b/12

ziyade (A.) Artma, çoğaltma.

z. 7a/15, 3a/21, 8b/08, 10a/12,
13b/19, 13b/21

zâhid (A.) Çok aşırı sofu, kaba sofu.

z. 13b/06, 13b/17, 14a/07, 14a/08

z.-e 13b/09

z.-i 14a/08

z.-in 13b/07

zâhîde (A.) Zahid'in müennesin.

z. 13b/16, 14b/10

zâhir (A.) Görünen, görünücü, açık,
belli, meydanda.

z. 18a/11

z.-ol 13b/19

z.-ol 19a/22

zât (A.) Kişi.

z.-irrac ı 16a/15

zagferân (A.) Safran.

z. 8b/01

zahmet (A.) Sıkıntı, eziyet,
rahatsızlık.

z.-ler 19a/05

z.-ler 17a/16

z. 15a/05

zaman Süre, vakit, an.

z. 6a/19

z.-da 13b/02

z.-la 18a/21

zarig (F.) İnleme, ağlama.

z. 17a/18

z.-den 17a/18

zayi (A.) Elden çıkan, kaybolan.

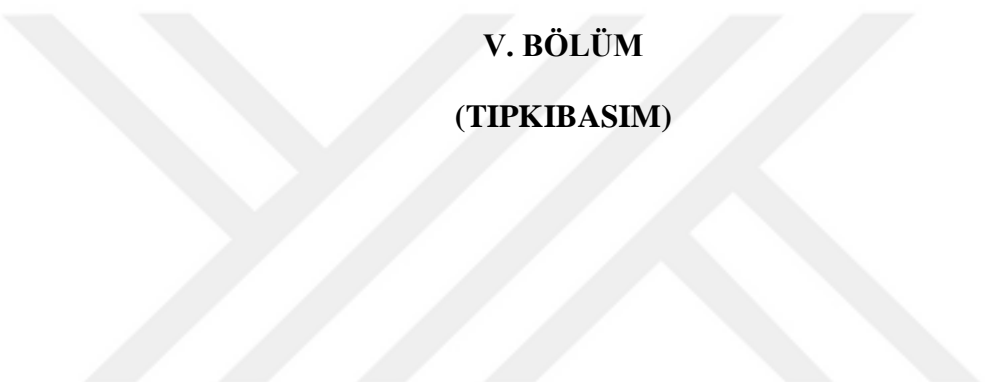
z.-den 1b/11

zebâni (A.)Cehennemlikleri
cehenneme atmaya me'mur edilen
melek.

z. 19a/24

z.-ler 3a/21, 3a/22

- zeber** (F.) Üst.
z. 15b/01
- zebercet** (A.) Zümrütten daha açık yeşil olan ve zümrüt kadar değeri olmayan bir süs taşı.
z.-den 11b/20
c.-dendür 15b/02
- zehr(e)** Çiçek, şükufe.
z.-si 3b/21
- zekât** (A.) İslam'ın beş şartından biri olan, mal paranın kırkta birinin her yıl sadaka olarak dağıtılması.
z.-ı 2b/15
z.-tan 18b/24
- zekevat** (A.) Zekatlar.
z. 8a/13, 8a/16
z. 10a/19
- zelil** (A.) Hor, hakir, alçak.
z.-dir 17a/15
z.-ol 4b/20
- zelzele** (A.) Sarsıntı.
z. 19a/20
- zemheri** (A.) Şiddetli soğuklar, karakış.
z.-den 3a/21
- zencir** (F.) Zincir.
z. 19a/24
z.-ine 19a/24
- zevk** (A.) Hoşa giden hal, haz.
z. 8a/20
- zeytun** (A.) Zeytin.
z.-lar 7a/15
- zîr** (F.) Alt, aşağı.
z. 9b/02
- zîl** Çağırarak, uyarmak vb. için kullanılan araç.
z. 18b/10
- zina** (A.) Nikahsız çiftleşme.
z.-it 7b/13
- zincir** Zincir.
z. 11b/19
- zinhar** (F.) Sakın, asla, olmaya.
z. 13b/18
- ziyâret** (A.) Görmeye gitme, görüşmeye gidilme.
z.-kıl 16a/02
- ziyân** (F.) Kayıp, zarar.
z.-kıl 5a/01 olsa
- zühd** (A.) Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme.
z. 13b/10
z.-ü 13b/14
z.-ün 13b/14, 13b/15
- zühre** (A.) Çobanyıldızı.
z. 8a/23
- zül** (A.) Alçalma, horluk, hakirlik.
z. 14b/07

V. BÖLÜM
(TIPKIBASIM)

B: Huseyn Yahya Sanjivan ANK

سورة النبأ وهي اربعون اية تفسيره وغيره من السورة

بسم الله الرحمن الرحيم وبتشعير
 عمه يتساءلون عن النبأ العظيم الذي هو فيه مختلفون يعني
 اول خبر در كه بونرا نده اختلاف ايدر لر بعضه تصديق ايدر لر بعضه تكذيب
 ايدر لر اوله نبأ عظيم تر اندر اندر اختلاف بعضه مؤمن اوله لر اوله كلام حقه
 مخلوق دكلر بعضه ايمان نده تجد لر ديد لر كه اول شهدك دم كندي كلامه مخلوقه
 پس حق تعالى بيورد كه كلا سيعلون يعني بوكا فولر مرتجع ومنزجر اولسونلر بوكلامه
 بجان ايدوب در لر كه بوقيامت اولور دكلر يا خود در لر محمد م بوقوان كندون دون
 يقين ده بللر كه بوكا فولر قيا متله بوسن لري نه كنورر يعني بيورد كه تخم كلا سيعلون
يعني يقينده بللر اوله وعيد لري اولم وقتنده دخی آخرتده معاينه اوله شك بجان اوليه
 ودخی كندنگر وحلا نيتنه دليل اولر صنا بعدن ذكرايدوب بيورد كه الم تجعل الارض
 مهادا والجمال او نادا يعني بومصنوعا تدين خبر ورد بيه اكا اشارتده كه بونك بيه عجايب
 وغرايب مصنوعات وجوده كنورر كه قادراون سزري اولر كند صكه اجبا ايدوب كروا
 وارانكه بجن قادراوليه بل كه اوله جمله نسنيه قادر در عجزوي بوقدم كور من مسن بويك سز
 دوشك و اوبه جن و قواد ايدجك مكان قلدقي وايه سز مسن و مطيع قلدقي اندر اوز نده
 هر مقصد كزري برينه كنورر سز ودخی طفل راون براوزم قواد اندي نكه سز اندر

منفعت اوله

منفعت اوله ودخی بيورد بيه وخلقنا كم ازواج يعني سزني انواع اوزرينه بومد قی بعضن
 دشته و بعضن اركلن و بعضن لون اق و بعضن قره و بعضن صر و بعضن قره و بونر زون
 ايو خولوا و بونر زون بونر خولوا اطبعه نك بونر بونر بونر و جعلنا نومكم سنا تا دخی سز
 اويقوزي سز راحت قلدقي سيات اكا در لوكه شحرندن قله اما جان نده اوله و جعلنا الليل
 ليا سنا يعني بيه سز ايد قلدقي قوا كوسيله سز اوزنوب بويه نك طون كوزي بورد كي بيه
 تا كه اشغال كوزدن فارغ اولوب كلوب اوزنوه دكلر سن و جعلنا النهار معا سنا يعني
 كوزن ايد سز روشن قلب وجه طلب معيشت قلدقي هر نده دروسنر اشلك سز آ
 آسان اوله انده تصرف ايد سز و بيننا فوقكم سبعا شدادا يعني سز بيه باشنر
 اوزينه بويك قات كوكري محكم بيمد قی هر بونك قالن لغی بشن بونر بللق بول قده
 در سز انده قدرت من ايد دوتوز و بونده سز رزق درمك سبيل بيه انده انده استا
 و جعلنا اسراجا وهاجا دخی سز منفعت اولو ابجو كنش بر دوب اكا نور ضيا و
 روشن قلدقي و اكا حوايت و مرمدكي كه بشار بكوند اردوب نور ايد بونجه منفعت لر
 حاصل ايد سز و انزلنا من المعصرات ماء نجاا لخرج به حبا و نبا تا و جئات
 الفاقا دخی بولتلردن سز صولر انده مدكي و يلكر اكا حواله قلوب اوله بلوت كزيب
 سز صولر دكله مدكي تا انك سبيله بونر سز رزق اولو دانه لوتورن بوندي
 واربه و طروا و بونله بكونر دانر ودخی دابه لر بكونر رزق اولو اوت لر بتومر نكه انده
 دخی سز انواع نعمت لر حاصل اوله ودخی اوله بغير لر ايله باغلو كزده سز انجملر بتومر نكه
 بود قلدقي بونر بونر طول شمش اوله بوكل سمن بار نعه قادر اولر اكا دخی قادر در كه سز
 اولر كدن صكه كودر لر آمنة و صدقنا و بونر صكه بعثن خبر و سرب بيورد بيه
ان يوم الفصل كان ميقاتا يوم ينفخ في الصور فتاتون افواجا يعني اوله
 قيامت كوزي تحقيق يوم فصل در كه وعد اولر شدر اولر و آخرينه جمله بيه
 انده جمع اولوب حساب اولسه كزده هر كيشه عملنه كور جز انسه كزده يوم فصل اوله
 كوزده كه اسرافيله عم صورن چله خلاق بولتلردن باش قلدوب محشر بونر

بولك بولك كل لور. وابتد معاذ نرضه رسول الله صلى الله عليه وسلم بوايتنك سؤاله انديك.
يا رسول بولك بولك كل كارى بخدر رسول الله عم ديديكه با معاذ قى بولك نسدن سؤال
انك ديومبارك كوز لوزك باش روان اولوب ديديكه با معاذ بنم امتيم بيش بولك اوليسر
بر بولكي ميمون صورتنه تو پرلر انرا اندر دك دنياده تمام لق ايدوب خلق بر بيريند و من
ايدر لور بر بولكي خنزير صورتنه تو پرلر اندر دنياده حرام بيجاردر با كوجله يا ظلمه يا
باشوت ايدر يا غولق ايله يا امانه خيانت اتمك ايله و بر بولكي ايقري بيونلرنه بتوب
يوزلري اوزر بيرين سوسر نيوب كل لور انرا دنياده ربا بينلردر و بر بولكي كوز سز تو پوب
كل لور انرا دنياده ظلمه حكم ايد بيجاردر بكار ناضيلر و بون دلر ناث لوكيم و بر بولكي
صاغرودل سز تو پرلر انرا دنياده عمللري ايله عجب ادر لودي و عمللرين خوش كروب منت
ايدر لور و بر بولكي دالري اغر لوزن صرقب كو كسلري اوزر بيزد و شمش توبه لور اغر لوزن
ارك افه خلق اندر دن آكواه ايدوب انجنلر انرا دنياده مخلقه و عظم نصبت ايد لودي
كند لوي طومر كردي و بر بولكي الذي ايقري كسك تو پوب كل لور انرا تو شرير انجنلر
و بر بولكي اتشدن انجلر اوزره اصلب كل لور انرا دنياده بكار و لور قنده غماز لور ادر
و بر بولكي مره ار اولش كوردن ارتق تو پوب تو پرلر محشر خلق اندر دن انجنلر انرا دنياده
هوای نف او يوب در دلو فعله تنق اندر حوقق فرض انروي زكواته مال لرنين
و بر ميوب منع انر لودي و بر بولكي فطرندن جبه لوكيم كل لور انرا دنياده بكرلك ايله كوزلر
پسر عاقل اولان كسندن كو كدر كه كند لوي بوصف لردن اداق ايره تا كه يارن بو حالر
اوزره قو محقد بجات بوله و دني اوله قيامت صف لرنن بيان ايدوب بيورديكه
رفتح السماء فكانت ابوابا و سيرت الجبال فكانت سرايا و دني اوله قيا
م كونده كو كلر باره ياره اوله آجار بوله بوله اوله طفلردن تو پرلرنن تو پوب سبرده
شوله دنياده كي سزاب كيه هوایه فلقوب بلر سزا اوله و دني بيورديكه ان جهنم كانت
مرصادا للطاغيين ما بالابشين فيها احقبا و دني تحقيق اوله جهنم كوزلر
بو جمع خلق اوزر لرنن كجكه قلدق و دني كانته حوقق اوله آكا خبر بيورديكه با جهنم

ببولدم

ببولدم اولاد لوزن سنك اوزر بيه اوغور ووز كوز جي اولوب كوزت كندي اهلكي القيسي
نتك بو ك بر كسيلا وعد ايلسه بول اوزر بيه طوب اكا منتظر اولور و وقت كله ديو بيش
دني اوله طاغيلروك ورجق بر بيه توحيد تو لند نجقد لور كف ضلالت بولند حدت
كجدر انرا اول جهنم بجه حقبلا كلنوب قله لور بحقب سكسن يلد و دهر يلى اون ايك
ايدر و هلاكي انوز كوزدر و هر كونه دنيا اهلي صغشيله بيله بل قدر در بود بديكون حقب
هر حقب كجك بر حقب دني كلور بو دن مراد تا بيد تخليدر اما احقاب ديود كراندوي
انرا اوزر ادر كه عوب قنده حقب ديك اوزاق و ابراق مدتدر بو نر بديكي عبارته
ذكر ايلك بو كنايتنك تا بيدن دمك اولور كه بو طاغيلر اول جهنمك ايدن كلنلر هيم
جقق اوليه و دني بيورديكه لايد و فون فيها بود و لا شوابا لا حيم و غشا قا جزاء
وفاقا و بعض اول جهنمك انك ايچنك هيم بر صوجق بل طميدك بودم اول حوارتار بر دفع
ايدوب راحت ايدلر و بر صوق صواطميدك صوسزلق لوي كيد يوكاري صوبه الا اجد كار
غايه قيشن صواوله و جهنم اهلك كود لردن افن فان ايرك اوله و صاد و صور اوله بو
انرا عمللرينه موافق جزا اوله و بيزا دنياده عمللرينه شرك كوزدي بيس چون اول سركن كوز
بيوك معصيت بوغدي انرا دني عذاب شديد ايد جزا ايله لور و دني بيورديكه
انهم كانوا لا يرجون حسابا و كذبوا باياتنا كذبا و كل شيء احصيا كتابا
يعني بو كار لور كه عاد قلري بو ايديكه هر كز اول حساب كوندن تو قز لور و انك تو ايتن
امز لور و بيزا كه منكر لور و محمدي و بزم كلا مزي تكذيب ايدور لور و حال بوكه بزانلرك
بوغكن و ارا صلح لور و نه اشياي عرب اولالوح محفوظ يزدق و ايك ي ملك موكل اندك
كل افعال لرين و اقول لرين دفتر ايدوب بزر لرا احصا ايدر لور و دني بيورديكه فذوق
فلس نزيد كم الا عذابا بزر اول جهنم ايه صوسزلقندن فر ياد ايدوب چفر شولر
زبانيلر انرا زمهر بردن صوق صوكتور لور انك صوغجي عذابدن دني زباده
اوله اول زبانييلر انرا و بزر لور و ديه لور كه طلك بو صوبه بزر سنه او تر مرزا الا

عذاب اوزره عذاب ارترزو. اول صوعذاب اوله که عذاب دن خا تو اوله.
بندن صکه مؤمن لرحالن بیان ایدوب بیوردیکه. ان للمتحقیب مفازا حدائق
واعنابا وکواعب انرا یا وکاسا دها قا. یعنی تحقیق اوله مؤمنان چون که کفرت
شکر دن صفدر جهنم دن نجات بلوب جسته اولمشق وار. و در جننت ایچند
اندره دیوارلو با فخر لوار. اندر حرما انجلیله. اوزم لوار. بوا یکی عیشی ذکر اندکی
انکه ایچوندر که عرب ایچند مکده و مدینه بوا یکی عیش معروف و مشهور و در
و در فی اندر ایچون بکر فز حوریلر وارد که کوسلری اغوشق کیه طومل مشدر.
تمام توامنده در. و یا شده بر اورد. اوله باش اوزره قرار دوتلر. کینچک لوی هوج کینه
و در فی اوله مؤمنه بر بری اردنجه طلوحه در حاری کل اجد کلر نجه صفاری و فرحاری ارنه.
لایسمون فیها لغوا ولا کذابا ولا کذابا جزاء من مرتک عطاء حسابا.
اوله مؤمنان جننت ایچند بی فائده و فحوش سوزلر اشتیملر. زیرا بوند بجزو لر طبعه
شقیل اولور. اندر ایچون جننت ایچند انکه کیه سوزلر سولمنز وک. در فی اشمنز پسر
بوشولر کلبی سنک مرتکدن سکا عوض یسندند. اندر کولر عمل مقابل سنده و در فی عطاء
کثیر در که مؤمنلر ویرور. و در فی بیوردیکه. رب السموات والارض وما بینهما الرحمن
لایملکون منه خطایا. یعنی بوعطالر سکا رکتدن در که بولر کولر خالفتد. و در فی پرو
کولر ادا سنده نکه وار. واک رحماندر. هیچ برک اندن شفاعت قلوب مالک اولنر که
اکا خطاب ایدر. بومر بقوم الروح والملائکه صفا لایتنکون الا من اذن له الروح
وقال صوابا. ذلك اليوم الحق من شاء اتخذ الی ربه ما با. یعنی اوله کوندر روح
ملکله لر صفا اولوب طوره. بعضلر د بیدلر که روح جبرائیل دم در. بعضلر د بیدلر که
بر ملک در. یا لکر کند بیه بر صفا اولور. و قلانس ملکله بر صفا طوره لوار اوله
کون هوج کسند زهره بیه اولیا که شفاعت انکیچون لسان تحریه ایدوب سولیلر.

الاشول کسکه الله تعالی اکا شفاعته اذن ویرور. قومنه و قبیلر سندن شفاعت ایدر.
هذه سولیلر صواب سولیلر. و در فی بیوردیکه. ذلك اليوم الحق من شاء اتخذ
الی ربه ما با. یعنی اوله قیامت کوندر و انکه قوقلری اولمقلغی حقد هر که دلوسه توجده
وطاعت عبادت ایدر و یسندند بکا و رجوع یوردن. شریک الله تبارکه رخصت وار کوندر
دوزسن. پس کور و تخویف ایدوب بیوردیکه. انا انذرناکم عذابا قریبا. بومر نظر
المرد ما قد هت يد الا وبقوله الکافر بالیتنی کنت ترابا. یعنی بر سزا نذر ایدوب
توقدر. اوله قیامت عذابیلر که اندر کل ملکلی یقندر. اوله اوله کوندر که کند نون
اوله نعمل کندر د یسه کوندر بکه کور. مؤمن عمل لرینک ثواب کور. فرحله کافر لور
در فی اوله کفر شریک ایدر عمل لرینک جزا الیه کور. لور د یه لکه. نولیده بن طهراق اولیدم.
کدیدم تک بوعذابه اغرمیدم. کافر لور بوا وزوی اوله وقت ایدر لکه حق تعالی
جمع حیواناته محشر برینه جمع ایدوب. بر برینک حقیق قصاص ایدوب الورد کدن
صکه. امایره اندر که کور طهراق اوله کل طهراق اوله لور. ان کورب د بیدر که کاشکه بند فی
طهراق اولوب **سورة التازعات مکیه او بعون ابه** کور فون بمسید ق
بسم الله الرحمن الرحيم
والتازعات غرقا یعنی الله تعالی قسم ایدوب بیوردیکه. تازعات حقیقون
حق تعالی حکیم مطلق در نه دلر سه اشکن اشکن کندن سؤل اولماز اما
مخلوق اشکن کندن سؤل اولنور. کندن قول لرینر بیوردیکه بندن غیر
کسید اند ایچک و کندن بیه بر تد و غی مخلوقه انزاید. مقصود بودر که قسم اندر
نسنلر کندن قنده شرف و حرمت وار. زیرا هیچ برکست خسیس حقیر
نسنید اند ایچر تا کندن قنده اوله شریف اولما بجه. پس امد تازعات
اختلاف اندلر. بعضیلر د بیدلر که ملک الموت در. کافر جانین کوسند
نزع ایدر. در مدن بد قری چقا چنکل ایدر. یا ش بولر ایدوب چکد کیه

اندر جانی کورد سندن تا بر مقاری او چندند و در نقاری د بندن و طر لریدن و کزیدن
و جمع اعظا لریدن چکوب موت اجیبی ای شویله قیلرنته تصویر غرق اولایه صوت قیلرنتی
کیه بعضا نازعات اول غازیله در لکه پایینی چکوب او فی اریله طولره که درین
اوجی یای قبضه غرق اولوب بر او اوله غرقا دیدی که کوهها دمک اولور یعنی
هیچ بر کافر یوقدر که اولی حاضر که الا جهتم اکا عرض اولور جان چقر دن اول
ای کور جهتم ایچنده بر قوم کور که کاه آنته طر کاه چقر اول وقت اندر جای
توق سندن کور کور سندن غرق اولور کیدر صوبه طر کیه چقر لغی کوه کور و دخی
بیوردیکه و التاشطات نشطا یعنی اول ملک لر حقیقین که مؤمنلر جانلرن
نشطله و آسان لغله قبض ایدر لر یعنی هیچ بر مؤمن یوقدر که اکا موت حاضر
کله الا جنت ایچنده اکا منزل عرض ایدر لر بقرا اول جنت ایچنده مقاص
کور و التاشحات سبحا یعنی اول ملک لر حقیقین که جائی کوره دن سور لر
اهل تفسیر در لکه یورک ان حقیقین و بعض علما دیر لکه یلد لر قسم ایدر فلک بوله
دو نزل و التاشحات سبقا یعنی الله رضا پی چون اول صید تو در نلر حقیقین
فالمذتبات امر یعنی اول دریت ملک لر در که تدبیر قلر لر بری جبرائیل بری میکائیل
بری اسرافیل بری عزرائیل بونلر خدمت نامور لر در یوم ترجف الزاجفه یعنی
اول قیامت کوننه قسم ایدر که صور اوریله پر لر و کوهلر ایه و کشته یلد لر و ملاء لر
و انسانه دکلر و طاغله در تمک دوشه تتبعها الزادفه یعنی در که اول نغم
اردنج بر نغم دخی اور بوا یکی نغم ارا سندن قرق کون کیم قلوب یومئذ واجفه
ابصارها خاشعه یقولون انما لردون فی الحافرة اذا کنا عظاما مخیم
یعنی کوهلر لرا اول کون در کن اولور دخی کوز لر خاشع اولور ذلیل اولور دیر لکه مکه
کافر لری ای بزلی کور بره دخی بوجوق ایچندن چقر رب ای نینکه اولسک بزم مکار یون
تورمش و چور مشاره قالوا تلك اذ کرم خاسرة دیر لرا نندن بندن قان کور و دوزن

اولس زیان قیلر انده فاما هی زجوة واحد یس با یق اول بکون اوله قفر لر بکون
یعنی کبخی نغم اوریله خلا بوجله کور دور اولت کیمه بت فاذا هم بالسا هره فغن اول
کونکه سا هره اولار فغن کورسک بونلر اوله حاله یا محمد بر او زره کلمش اولس لر
کورس بونلر حالینه کورسک صوبه یا محمد در لر سا هره بیت المقدسه محشر یورد
بوضر دور سا هره طاموادیدر ابن عباس دیر سا هره اول یورد که اندر اوزنر
هیچ کنه اشلفش اولیه اول وقت خلا یق جمله اول بر او جمع اولر اندر حساب
ویر اول بر صا فی بیاض کومشدر بر قول جنت ایلر جهتم اراسیدر بر ایدی اعزدر
و بر ایدی سا هره در هل اتیک حدیث موسی اذ نادیه ربته دست کلر ای یا محمد سکا
موسی خبری اول وقت که ندا قلدر موسی بر تکرر بالواد المقدس طوی اول دره در کم
اورش در اول دره د بند طوی در اول دره بر طوی دیر لکه اذهب الی فرعون
انته طغی اول وقت دیدی و اریا موسی اول فرعون زیرا اذیدی دیکه فرعون الله بر در
یا موسی بنم بر لکی بلدر فقل هل لک الی ان تزکی پس دیکه و ارمی مرادک صلیمان
اولغ کفر دن باک اولوب آری دینه کور مکه و اهدیدک الی بزلر نختش دخی
دیکه فرعون کوندر بن سخی نکریدن یکا پس اندن تورسک یا فرعون و دخی بر خبره
اوله کلمش در کم الله تعالی بیوردی موسی یکه فرعون قاتنه وار موسی دیدی الی بن نج
و برین سن علمین اول ایمان کتور پیه دکل در الله تعالی دیدی یا موسی سن امر طوت
بنم کوهلر و اون بیک اولو ملک لریم وارد بونلر دیر لکه بنم قدر تم علیس باله لر و کس
ای بلیه لر بو اول معنادن او تری دیکم ملک لر دیر لر علت استدر فعل علت بولدیار
اند ایچونکه اول نکریم علت و اذ کلر یفعل الله ما یشاء و یحکم ما یرید انشره کم دلس
دخی حکم ایدر کم درسه کیم بای و کیم یخسول و کیم اغلر و کیم کولدر و کیم دیرد و کیم
اولدر هیچ کسه بچون بویله ایدر سیم دیمز فاربه الایة الکبری پس کتور موسی

فرعون

زهونه اولوحجت کوسردی اولوق نشا ندرید یعنی عصای کوسردی دخی بدیضای
کوسردی یعنی مویب الن یکند جلدی کوجقده برالند ای برالند کون طوغردی اول
مجزا تلمی کوسردی فلذی وعصیه پس یلان طنزید اول فرعون الله تعالی بدیضای
علییا ولدی ثم ادبریسع اذن صکره فرعون یوزد و ندرید بوکه خیانت بوردی فخر
فنادی فقال انار تکم الاعلی دیوب درد جازولین چاغردی دیدک پس سزید
اولونکر بکوز دکلمیم دیدک بن سزید بولنار کوز نکر سیم دیوب خیانت ایلدی اول
ملعونک جانن الدم عذاب ایلدی یا محمد فاخذ الله نکاله الاخره والاولی
طوردی سنک تکرک یا محمد اخوت عذاب ایلدی بردخی دنیا عذاب ایلدی بوغدم ای
دکود بریا نند کلن صواتش اولوب بقردی بریا نندن کلن صو ایلدی بوغردی شوله
عذاب ایلدی جانن الدم جهنم صلام یا محمد عاصراک جائی دخی بویلدی اترقی فلذی
لعبت لی یحیی تحقیق یا محمد بولام لرا یجند عبت لرونضت لواخبر لوار
هرکم قوس الله تعالی عذابن اءنتم اشد خلقا ام السماء بینها رفع سکرها
یعنی سزه کوجلسن اولدی ب دریا قلمفا یا بوکولری قلدی کرمکی کوجده
یا سترقی قیردن کرونو برمقی کوجده بخون کلور سز کوردی کلک فسقوبها
برابرا ایلدی کوی هجی اگر سیم بوقرد بوکولری قلدردی کوردی سفین یوج
قلدی باقوب کسند کوزی ابرمن اول الله تعالی قادر در اخی ایلدی بوج قلفا
کوجی یتن سزی دریا قلفد فی کوجی یتر واعطش لیلها واخرج ضحیها یعنی
اورتوقلدری قوه کجی دخی کونند جقدی کجی برساعت کون کجی یور برساعت
کجی کون بر کجی کونند نجه اونز و نجه قصلور کس بلمز والارض بعد ذلک
یعنی حوققا بونند صکره برلری دوشدی اخرج منها اذن طشه جقدی
ماءها صولری وهرعیها اذن دخی اون لقاری والجماد فی دغلی استها
بوزک ایلدی در لودرو متاعا لکم ولانعامکم نعمت حاصل اولیفین سز و
سزک طور لریکزه فاذا جاءت الطامة الكبرى پس یمن کلسه اولوقیامت کون

بوم تذکر

بوم تذکر اول انسان ماسی یعنی اول کون اول انسان خیر و شر اول نسته اشدای و تربیت
البحی لمن یرکی یعنی جمله اشکار اولنه جهنم شوله کشته کم کورد فاما من طفی و انزل الجوز
یعنی شوله کم کم از دی طاعی اولوب دنیا در لکن اختیار ایلدی فان البحر هی الماوی یعنی
جهنم اول کیشی مستحق اولور بریدر یستلونک عن الساعة یعنی یا محمد سندن قیامت
ساعتن سوال ایلدی ایا ن مسیها یعنی یمن اولور اذنک وقیه دیو فیما انت من ذکرها
یعنی ذبلور سز اذنک اولما سنده الی ربک منتلیها ربک اذنک علمنده غایبته یوقدر اتمانت
منذر من تحشیها یعنی منذر اکادیر لکه تحقیق تورقن حی سن من یحشیها شوله کم کم
تورق قیامت کونندن کاترم یوم پروها لدر یلستوا الاغیة اوضیحها یعنی اول کون
کوره لرا کلنیا لرا الاختام مدن یتسوج یا خود ارتدن اختامیجه یا برانک سوک برینه
اد کلین اول قلر اکلنه **سورة عبس و هو ایله** قیامت قوبه و انزلنا الصول
بسم الله الرحمن الرحیم
عبس و قوی ان جاءه الاعمی یعنی حضرت محمد یوزن بور تربی دوندردی شوله اعم دنک
عنه بر ربیع و ابوجهل و عبدالمطلب بن امیه بی و غلجیم سلمنا نغ اذنک عبد اللہ شرح
اوغی مالک که اکام کلشور دزلدی اول کاردی دیدک یا محمد علی ما علیک الله یعنی او کورت
بلدر بکا تکرک سکا بلدردی دیو بوسوز چاغردی چاغری جوق سولدی بیغیره اذن او شندی
قیسه لودن اذن کسه و ارایدی دیدک که بر بقدر کورک محمد ارنیکر کجی کوز سز و کجی قو مند
اشفا اترد دیلدر بوب بیغیرک کولدن بوتشویش کجی اول کلمی کشته نرا کوزی کوردی
الله تعالی محمدی سکتدی دیدک اکلند یوزی دوندردی سز دیدکلن صکره حضرت محمد
اول کسه هر زمان کوردی بیورد لردیکه من حیبا من عینی الله دبرد یعنی سندن اوتری
بکا الله تعالی عتاب کلدی بیغیر غاذلغ جقد غنم اول کور سز خلیفه توردی مکره
ابن رویه دیرکی اگر بیغیر قرآنک سننه یوردی بوا یلی یوردی انکی لکی
بو عتابدی بیغیرم و ایدر یک لعنه زکی یعنی سز بلور مسین یا محمد اول کشر کم
اردنجه کلدی کناهدن و کفر دن سن فی بلور مسین یا محمد فکنا لکی اولدی کشفه الکری

يعني يا محمد من انزل او كوت ونصحت ايله اصله اول سنك اوكدلان اوكوت دو تجاره
او كوت ويومك كوله در اقامن استغني فانت له تصدق هر كم باي اولس يوز دوندرين
يا محمد عبد الله ابن شريك يوز دوندرين هر كم سكا ادرسه سن اندر سوزن دو فل
وما عليك الا بزكي نزل سنك اوزره كه يا محمد اكو اول ايمان كتورسته او كوت و بركل
او كلك او كلك دو تار و اقامن جاءك يسعي و هو نخشي اما اولر كم كلورسه اول تو فر
نكر دن سن بخون يوز جور سن اوله كوز سوزن فانت عنه قلله حق كوكيلين بوقران او
او كوت هر كم كوكسه او كوت نك كلر انرا نذ كوه فن شاء ذكره في صحف مكرمه يعني هر كم دلرس
چوق جوق ذكر قلسون بوقران صحفري ايجنده اعترش در دني لوح محفوظ ايجنده
مدح اولشد موعود مطهره بايد سفره يعني بوقران قلد بشد بوقران لوح
محفوظ اوزره دني پاك اولشد يلان دن وكف دن ويرم نشد لودن بايد سفره
كوام بربره يعني اولر بوله پاكه ارغندر سفر كراملر بار لبره اولشد لوح محفوظ
ايجندن چقدر يا محمد قتل الانسان ما اكفره يعني قتل و نشون لعنت كلون
ابوجهله يا محمد نبي اور ترحق من اي شيه خلقه من نطفه خلقه يعني اكر مي ندي
نه نسند ديرد لشده كه هيج نسند دكل ايدن ايدن بر دم فقل رحم التسيل بسم
يعني اذن صقلد كلك اذن قدر لذيه مذقبي اذن بولنه كلر قديم اهدم
كللر ديو قديم طقوز اى اوه كوه انقرنده يا ترم اذنه دنيايه كتور دم تم امامه فاقبه
يعني بونه نسكره اولد و در دم اذنه كوه قويم اذنه قورم و قشاليد دم اذنه بولنه
بدرم اكاد زلودر لوع بلر قام اولر ايجنده ثم اذنه انشره يعني اذنه نسكره چن
قيامت كونه اولجق يا محمد اكا سولا ايدم كه بخوه يلاه طوتوب سويلر دوله اول بنم كلام
قراه كلام يقض امره يعني حق تعالى تكه حكم قلدي بيوروي اذنه طومليل ابوجهله شاه
العينه اويدى بولان باطل بنسند ديوب اذنه حق صانوب طوتوب تلر غلظ انسا
الى طعامه يعني بقوه ادميلر اوك بنسند هيج كودر لر مي اوله يد كلر طعامه
نرده كلور بنه تدبير او نسود و طوبرا قلن پنجه بتر بنه اكر لر طبر اوغ يثله چن بتر
رود و اذنه پير اى ايك روز اذنه سكوك و يروز و اذنه اذنه و يروز و

الذخيرة

اذن طعام اولوب اذن ينوب بواسطه بويله ايدره بزديك غيري كم ايدر بلور امدت نظر
استونلر ادم اوغلار بونعمتي برون كه بره در و كم و برر بوجله نعت يندر بونعمه نظر استونلر
شكر استونلر اكو بونلر بتره سم يردم چو ششم بلجانور لوه يد رسم نيه قادر لرايد بيكوز
ابو قلاب دبركه نورات ايجنده باز لدر كور دم بيوت يا بيه آدم فانظر الى طعامكم
والله من المسكين اي ادم اوغلار بقله بيكوز طعام لرون يكا اولور دكز سوزنجياره
ناكسردن امدت كورك بواشد يگونه نه قديم اذنه ايجندن دن نه لوجق دم اول شل محمد
امدت بنم حقه بكا و يروك خيانت قلك نغز شكر قلك نظر ايدك كوروك بونم كم اشاريه
بزديك عبرت لركورك انا صبنا الماء صبا يعني بزديك كوي غمور بوقوتلو كورون نظر ايدك
كورك اذنه كور و كور اذنه بره بره يغور كه كم اذنه ثم شققنا الارض شقا بعد بره
بويوق اول يغور لر و صور لر بويوك بوجق ق التوك و كوشن خير بينه سب بوق
بزديك غيري كم قادر در فانتنا فيها حبا و عبا و قضا يعني بويوك اذنه اذنه دني
عنا بيه و يوز ماركه دني بويوكه اذنه لوده قوت و يردك سنه اذنه ايله جلوا لرايد لودني
اون لرايد طور لريكوز سوز ايدره بويوكه بويوكه بويوكه اذنه بويوكه اذنه بويوكه
سنه يروز بونعمته ايوچ شكر لرايدوب و بيم بركه اقرار كورك و زيتونا و خذ اذنه غلجا
يعني زيتون و رح مالر باغ لرايد بولر بويوكه بويوكه بويوكه اذنه بويوكه بويوكه
بويوكه بويوكه دني اصلا اذنه بويوكه بويوكه بويوكه اذنه بويوكه بويوكه
كورك فكر قلك بزديك غيري كم ايدر بلور بواسطه و فاكهه و باغ ما تا علكم يعني بوجله
انجملر مشلر دني اوتاردن منفعت لرقدم ولا نفاكم يعني طور لريكوزه منفعت او تير
ويوب انلر دني سرك ايجون دور لودر و نعت لريورور فاذا اجادت الصاخه يعني
يا محمد فچون اول قيامت كوي كلسه فولقار كسلان فولقار صفر اول لريه كلسه
فولاغني اشتميه اول فولقار صفر قلبي و دني اون و باشر ايجنده بينلر و دكوز لر
درج اولر اوله كوز لور نوز بر سيند جي اول طر لر قون كيه قينه دج بر اذنه قش
حزرت محمد م بره كوكدن كلار كي وقت هيج كلسه عقلا و بويوكه شامه بوم بفر لره
من اخيه و امه و ابيه يعني اول ان كوه بركوندر كه چن اوله كون كلسه اذنه فر اذنه

7

دنی اغلا تا سندن و جمله بود مش خلاق کند بجای قیوم اوله حج اوله کون کس قیوم
اولیه و ابیه و صاحبته و بنیه یعنی اوله کون بر کوندر که بابا اعلیٰ الله اوله عورت نند
وعیال نند نجوب که ایچون غیغوسه اولیه کند و لر یه شغل نند اوله لر قناده که
من اخیه دید و کی هایل قابل ن فی و صاحبته دید و کی لوط پیغی ن کند یه عورت نند
فیم و بنیه دید و کی نوح پیغی ن اوغلا یه جامله صامدن فی جمله خار یو بر نرن بیراز
اوله لر لکال امری منهن بومدن شان یغینه یعنی هر بر کشته بوشه اوله اوله
اشه مشغول اوله یعنی اوله قیامت کون اوله کوندر که هر بر کشته بر علیه ظهور اید
کند یه عیبت ن غیری لر عیبت ن بقیه بحالی اولیه کند بجای قیوسدن و جوه یوسدن
مسفره ضاحکه مسن بشرف یعنی اوله کون بر کوندر که پنجه کنه ناز یوز لر نازه اوله
ایک اون درجه کییه اوله بلقیه شاذ لوقله و بنیه و جوه یوسدن علیها غیره یعنی
اوله کون پنجه لوله یوزی اوستند قره نوز لوقونه تره قها قنر یعنی اوله یوز لر قره
دور ناله و قه نوز لوقونه یعنی غیغو توزی اوله لر کفر الفجره یعنی اوله کون
پرز بلوکلور کافور و فاسقار و زنا ایدن لر و انابه انابه عامیه اوله لر و چیل
لر و حود لر و شراب ایچیلر و قوش سینه ایچیلر و نمازی تراد ایدن لر
سنة اکبرت **بسم الله الرحمن الرحيم و هو ليلة اومید بنه**
اذا الشمس كورت یعنی بوسونر که سب نوزله قیامت احوال بلد لر و قیامت
قرسه و ای کون بر بینه شوله بر سنه اوزمه دستار صر کیه صر لوقور و لر
قیامت کون اوله کون اولکم یوده و کولر هیم نور فله و اذا النجوم انکرت و اذا
الجبال اسیرت یعنی قچن کم یارن لر و کلسه بو کولردن ابره عباس رضه الله عنده که
قچن دغلا یورد کره طغلا کجها من شورا یعنی طغلا بر نرن قدره صکه اثری
هیچ قلبیه و اذا العشار عطلت یعنی قیامت کون بر کوندر که اوله کون اون ایلق
بو کولور یوک بر قدره قچن عشار لو عطا قلسلر قیامت کوننده ایدر کوندر اون
ایلق دوه یوک بر قن اوله کون قورق برقر بو بر مثار لر عرب لوقیامت نشان لر
خبر و یروب دیر لر که و اذا الوحوش حشرت یعنی یقلفاری کرا و قور قیامت کوننده

جمله جانور لر دبه که کت توابا دبه یعنی اوله کو و طیراق اوله لر بعصاره بر لر کم بوغرا
لنان جانور لر مسک جنته واره جنت دیولر یه قون بعضیلر دیولر مردار اوله جانور
قه نوز اوله جهنم دیوار ن قون ایچن کافور بیلر و اذا البحار سجرت یعنی قیامت کون یه دکولر
قیندوب قور تر قدر و اذا المورده سثلت یعنی قچن کم قیامت کون جمله اولیا لر در یله
اوله لر دکار و اوغلا یقار یه قور یه سوال ایدر لر کور قانم اوله قدره سوال ایدر بونر با یق نوب
قتلت یعنی قنق کنه ایچو اوله و کون اوله اوغلا یقار دیوب سوال اوله قدره اوله سوالی
اشهد رب بونلر بونلرین و اذا الصحف نشرت یعنی قیامت کون جمله دفتر لرا چلد قدره انر
عملیه کورر بلور و اذا الحجیر سعرت یعنی قچن که جهنم قینه طشه قناده صاحبه در که
انک قینغی بوشندر ادم اوغلا یقار سندر ایچو و اذا الجنة ازلفت یعنی قچن که
جنتی بز باب یقن قلدق عملت نفسها حضرت یعنی بوله لوه کیشی بوندر خیردن
و شردن بود نیاده نه کم بر و بیه اخندن حاضر بوله بوسوره ایچنده اون ایچن حصلت
وارد التسه دنیاه و التسه اخرتیه اولکم دنیاه در لا اله الا الله محمد و اله الله
دمکدر ایکنی نماز قلمقور و اوحنی زکوة و بر مکدر دور و نجی حجه و ارمقدر شخی اربع در
النبی الله تقایه مطیع اولمقدر خیر و شره رضا و لمقدر هر کم بولر در و حصلت اشلیه
اوله لا اله الا الله محمد رسول الله دید کیچون ایمان و بره آخرتیه نور ایله قوبه ایکنی نماز
قلدغی ایچو اخرتیه دفتر یه صاغ الله کلر اوحنی زکوة و بر کیچون اخرتیه براقه بنه
دور و نجی حجه و واردغی ایچون اخرتیه شراب ظهور ایچ شخی اربع طوب ادا اندر کیچون
جنتده در جیب جوق اوله النبی خیره و شره رضا بر دیکچون بوسوره اکا بیون و یروب
قولوز اوله اخرتیه الله تقا دیزدن کورتره محله عم قونشولفند اوله جنتده
زوق عشرت قلب حور بیلر ایله کلوب او تینه فلا قسم بالجنس الجوارا لکنس
یعنی تکریم تقالی قسم ایدر اوله یورین یلدر لر کم بش بلندر انلری بونر یدن قدره
حقیق بلع اولوب کولر و بر جلدیه دور ایدر بری بری ایدر ایکنی دیر لور کوش لدر
بهرام نخل عطارد زهره مشتری بونلری یورین الله حقه و با قسم ایدر بونلر هیم

و بعضه در يولر که بونل اوله توقلر که تسه زعفران کي صبار کي اولور کوبک قوبروغی
بیاز اولور حق تعالی بونلر قسم ایله قدرتم حقیقون کم برقطر صودن سزید
اچون شونلر کبیله جانورلر یارندم والیل اذاعفسی یعنی کج حقیقون اوله قره
کچمه کزنلر حق تعالی قسم ایله قره کج لردظهور ابدن قدرتم حقیقون کم قوه کولقدن
والصبح اذا تنفس یعنی صبح حقیقون کم نفس اوروب محتوقلور یعنی اوله قدرتم حقیقون کم
قره کج ایله توقلر الله لقول رسول کریم یعنی ذکرا اولنان قران الله کلامه مدد الله ذ
اشدب جبرائیل هم محمد هم سویلر که کلامم الله کلامه مید ذی قوف عند ذی العرش مکین
قوت صاحب قانتدن کلور اوله عرش عظیم زیاده بیولر بولکلام الله قننده کلور یا محمد
تحقیق مطاع تم امین یعنی اوله امین اولان جبرائیل هم کتور کج خیردر سزدر خیاکا
انانک هر کم انانک کافور و ما صاحب کج بجنون یعنی دکلد سزله اشکر محمد اشیر
کبیله رابو کبر و عمر و عثمان و علی کبیله سز اولور سز دیمک دلورون دکلد و تقدره
یعنی درت کلد اوله محمد جبرائیل اولوصوت برله عجیب بالافق المبین یعنی اوله امین
جبرائیل هم محمد ایله افاقه کوردی یعنی ارفق اشکاره بللو برده کم کون طوغر یوقول
کلور اورده کورب محمد جبرائیل هم سسوال ایندی یا قننداشم جبرائیل دلون کم بن
سز تمام صوت ایله کورم جبرائیل هم بر قنندین اجدیه تمام بدت کولت اورتلدی
یند دینک بن سز تمام صوت ایله کورمک استون جبرائیل هم یتشیدک نورون قنندین اجدیه
هر قنندینک یتشیدک بللق اوزنه وار ایله جبرائیل هم تمام صوت ایله الله کوردی
دقی اندر کج ملک لور کوردیکه جبرائیل هم انلرولک یا نلرند بر سرجه قدر کورنم اندر کج
عشق کبیله سیران ایروب حیران قلدی اندر برصد کلر دیبریا محمد تکبر سلا ویر
اندر بیغیرم سلام ویروب دینک التیمات الله یعنی در بیک تکبرینکد یند دینک
والصلوة یعنی استلک تکبرینکد والطیبات یعنی دینی باک لاک تکبرینکد السلام
علیک یعنی یا محمد سلام سندک اوزریکه اولسون دیو حق تعالی خطاب ایروب ایله
یعنی حق تعالی بیوروب ای بیغیرم و رحمة الله دینی هم رحمة و برکاته دینی هم برکاته یا محمد
اوزریکه اولسون حضرت بیغیر سلام الی دینی دینی دینک السلام علینا یعنی حق تعالی
سلام بزم اوزرینم اولسون دینک یا نند جبرائیل ذی شاهدان لا اله الا الله

یعنی

یعنی جبرائیل شاهدان الله برور الله دن غیریک یوقد الا الله تعالی وارور
دید کور ساؤ ملک لردخی برکون جاغوشوب دیدلورک و اشهد ان محمد عبده رسول
یعنی دینک اولور که محمد حبیب الله هیر قولر و هم رسولر بوزخی شهادت ایرور دید کلور
حق تعالی خطاب بیور دینک یا محمد نذیرلسن دیدکده حضرت محمد هم دینی یارب بواج
طریق دلوسینه بر اوز کلدیکه یا محمد باغشلام دیدک اندن محمد هم بغشلق حقیقون دلد
حقن حجت الله جبرائیل کور شوب کور کلدی در لوعجاب لوجوق کوردی ولقد ارا
بالافق المبین یعنی حضرت محمد اوله امین اولان جبرائیل تمام صوت ایله کوردی
وما هو علی القی بضئیر یعنی برغب خیر لرسن بلر کوز خیر دکلد محمد هم بلدی
خیردر اوله محمد بلر کج خبر بزم خبر یوز غیریک کلام دکلد و سزظن اندر کوز دکلد
وما هو بقول شیطان الرجیم محمد لار تودغی قران شیطان سوزیه اوله دکلد بولر
یلان سویلر اوله ملعون شیطان سوزیه دکلد فایله نذهبون یعنی سز سز هر وار سز
قران کلدن کجوب کج کورس ان هو یعنی تحقیق یلان دکلد بوقران الا انلر بلندن
محمد کولر الا ذکر للعالمین یعنی یلان دکلد قران الاعمالر خلقه نصیح و اولکدر
لمشائ منکم ان یتقیم یعنی بوقران شوبله طوغر یولر که هر کم دلر سز دن کور اوله
یوله و اول کشیه که بوایت اکاندی کولدن بولکلام اشدوب ابو جهل یعنی دینک دکلد
بزم اینش کور که حقه اویه و زکر که اومیه وز ایله دینکد حقوق بوایت کونردی وما
ما تشاؤون الا یعنی الله کند هدایت رعنایت ایردی حق اوبرک طریق کورب
چقن الا ان یشاک الله رب العالمین یعنی اومیلر حقه الاتکری دلر کور اویور
حس بصره درکه عرب اسلام کتور مکلاک دلد بر لولا الله دینک و هج بومینه
درکه سکان پار کتاب اوقدم بوکنا بلرده ایله بولدم که هر کم کندیه اوزرین مشیت دن
سند قلک کافرا ولور **سورة الفطرت**
اذ السماء انفطرت یعنی کولر یارلر و اذ الکواکب انسترت یعنی قن حقیقون اولور
امر ایروب بوکولر دکرنه دوکله و اذ البحار فجرت دینی قجان دکولر افسه بومرین جمله

بسم الله الرحمن الرحیم

بعض اول کوی قیامت کجمله خلق طوره کله یرون حق تعالی بونله خطاب ایدوب بیور که
کلا کتاب الفجار فی سببین حقا که کتابی کوجکلیبی با بقیظاری صاع یا نندره کله
کافولک سببین ایچنده اولور بیغیرم بیور که سببین بک قات یرون اشغی درانک
ایچنده برده واردن اشندن داغ یز کافر لوجایه اکاورد وانره طور لور کعب الاخبار
دره کافر لوجایه کوه التور لور کوه انقبول اغز اندن سببین التور لور اول سببین
ایچنده برانغ واردن قبقره اول اغخ ده بیور لعیله ایدی یاز لیدر بیغیرم بیور
خلق الله جتایه جهتم بعض حوقا جهتم اجنده برقیو برعشر اول قیونلر باشه اولور
در برقیو فی وار انک ایدی فلق سببین در انک باشه ایچقدر کافر لور جایی و بطاری
اندر برده مرتخته اوزره یاز لیدر وما ادریک ما سببین بعضی یا محمد نه بلورن اول سببین
دید و کون ندک کتاب مرقوم بعضی اول بر بنبره دکه یاز لشد هج یولیمز وایل یوشند
بعض اول قیامت کونه یلان دینله ویله اولسون الذین یکنون بعضی شوله که لور
یلان طوندیلر کافر اولور بیور الذین بعضی یلا طوندیلر یونله قیا کوننر وما یلکذب به
بعض کندی یلان قیامت کوننر یا محمد جان لوقولردن الاکل مقید اشیم
الا اول کشف یلان طونه که حدیث کجه کناه قلمش اوله اذ انت علی علیه آیاتنا بعضی یا محمد
نجان اوفسکه بزیم جتله یوزی قاله اساطیر لاقی بعضی در دیکه ابوجهل ملعون
نجان اشسته یوقرایه بوبر افسانه سوزید اوله کلور سوزن اوله دکلر سوزن
دندره کلا بل ران علی قلوبهم بعضی بوکتابی کوجکلیبی واد اما کولنده بولا نقار طورتور
ماکا نوا یکسبون نکم یازدی قز ند قلمی ایچون بولا نق واد کولر نره ابوهریر
برقوله کتا اشله برقره نقطه قوه نقدرا اشرسه اوله قدره نقطه قونز قلیسه قلب
قره طورتور اوله کشف نشایه اولور اوله اول حاله او نساخی اولور اشله کوشه
اشله صنوره اشله وکی اشله صنوره دید بلرک یا محمد اوله کتیه که کتاد کوننر
غرق اوله اندر درماتی ندر حضرت محمد بیور مشکیه مثل العلی و کتلی الامطار
بعض عالمک مجلس یغوره بکرز ننگم یغور اولمش بر لری در قلم زبیر ادم طبر قدر
کناه ابدنک قلب اولور پس در کلمن عالمک علی حق اولور و بی صحبتارن
دکله کوه بوعلک نور اوله کشف کولنده دو قنه ای قلچ اچار کبیه اچوب پار لور

در دره

کلا اثرم

کلا انهم عربهم یومئذ بعضی حقا کرجکلیبی اوله کون بونله الله برده به بعضی یون
اوله که غیره اوله والله حجاب واقع اولوب بونله نکره قاتندن قوله کندی جنتندن
دنیا ده ایمان بولما دیغیون ثم انهم لصالوا الحیم بعضی یوحیم مستحو اولنری کورم
جهتم قویم اکسلیدن ثم یقال هذ الذی کتبه بونله صکره دیه لور که بولر بوارن
کشیدر که جهتم یلان دبردی بکون تکذون امدک یلان دبردی بکون دادک اوله یلان
دید بکون جهتم اوردی واجسین تر کورک طلومرد کلا ان کتاب لایراد بعضی بوکتابه
وارن قیامت کوننر کوجکر دینلرک دفتر لری ابولرک صاع یا نندک و بوله لقی علی
بعضی لورک دفتر لری علیس ایچنده اوله بیغیرم دید که علیس بد قاک کوه یقار ودر
عشر التندر در برنچندن تخت در اندر اصلودر مطیع قولرک طاعتن اولن تختله
یاز لیدر کعب الاخبار در که عشرت صاع یا نند ضحاک در که علیس
المنتهی در سدره المنتهی ندر و ندر دیوسوال ایتدی بر جنت ایچنده برانجدر
شوقا در غایب بود ایغی طوغشدر بواجسدره المنهجی در لور یچون اندن اولور که مخلوق لور
بلدی که اکاد کلد اندن اولور هیچ کندی بلز یاز لشد حتی ملک لری دنی بلنر وما ادریک
ما علیون بعضی علیون ملک لری بیدر نکر سببین ایلیر یرک اولور غریبه کتاب مرقوم
برده قدر اول علیون یاز لشد یاز لرد یولیمز بشله المقرنون بعضی یا محمد شاهد
اول دفتره مقرب ملک لری یارن قیامت کوننر حاضر کله لور اوله دفتره کرجکلیبی
شاهد لوق و بولور ان الا براس لغی بصیر بعضی دولت اوله قولد باشه نعت ایچنده اولور
رجت ایچنده کله کیدر شوقا طهور بعضی جنت ایچنده اولن شوقا لردن اچلر علی الامرک
ینظر وی بعضی اول کس لرتخت لور اوز ندر بقلی انر کرامت لرینه دنی دیر لری ابو لوقار
نکر یلر نریکا بعضی دیزارن کور لور تعرف فی وجوههم نضرة النقیم بعضی بلر لور بولر لری یوز لری
ایچنده اید نغز ن عشرت ایچنده اوله لری یسعون من ریح حق بعضی اچور لور
بونله ریح شرایندن مهر لرتور ختمه مسد بعضی اندر مهری مسکدن اوله
بعضی دیور لور که شراب اچور اوله برد قدر نکه صوبی دو کله صولکند مسد قویم
بو قوله ابن عباس رضه الله وفی ذلک فلیستنا فسر لستنا فسون بعضی دنی شوقا
اچون ایلک ایلسون ایلک ایلیمی لور و نمان قلان قلسون واروج طوننر طوشون وصدق ویرن

ویرون

ومزاجه من تسنيم عيننا د في شرابك تنقي سيمندن اوله اول شراب كوي كوي
شريفه عينا يشرب بها المقربون يعني اوله بربكاد ددكه اجر اوله نون
شوكه لركه حقه يقين اولان بولك ان الذين اجرهم كانوا من اولادنا
يعني انك كافر اولد لرا بوجهل كيم والذين مفير كيم كلشردك ايمان كتون لرا
يضيقون يعني اوله كافر كلشردك واذ متروهم يتفامزون د في حبان
كيسر مسلمانا امد اوله كلشردك عمر وبلد و صهيبت كيم بيم ايمان كتون لرا
كلنه بن جزا قلم بوندر قوميم اوله ايشه واذ انقلبوا الي اهلهم انقلبوا
فكهي يعني حبان د و نسرا اهلتر دينه د و نر شاد اولوبه واذ ارجعهم
قالوا ان هولاء اضا لون يعني حبان كوي لرمونلر بوندر ديه ديكه يازك
اشوبولكه از دلورده وما ادسلوا عليهم حافظين يعني بزومودق
اوله كافر لرا مؤمنلر اوزر بيم كيم كافر اوله اوزر بيم ملكري كيم قود قله بوندر
نه ايلدك يانولو فال يوم الذين امنوا من الكفار يضحكون يعني مؤمنلر
كافرله كلشردك يارن قيامت كوندره كافرله ديه لركه كلك جنته لركه كافر
جنته يقين كلنجك قيسون ياپار محروم اولوب دوره لو على الارثله ينظرون
انجودن و ياقون دن تحت لرا اوزر بيم اوتروب اسائيش ايدوب بقار هال
توب الكفار ما كانوا يفعلون يعني اوله كافر لرا اوله مدقي عذاب اليم ايله
اوله دنياوه هره اشلدك لرا ايچون مؤمنلر تحت لرا اوزر بيم اوتوه لرا كافر جهنم اجنده
عذاب اولوبه بونلر كوره ننگر بوندر دنياوه نه ايتد بلرا ايسه اوله اشلدك لرا ايچون
جزا ويره لوجن كيم عذاب ملكري بوندر بوندر زنجير و بوندر چكال و اوكنه اشلدن
كوهلك لرا بوندر قلم نره مؤمنلر انجودن و ياقون دن و مرجان دن و زبرجد دن
تحت اوزر اوتوه بوندر بقوب چق چق كلشردك اوزن حق بقا بيورد كو جلد
يا قدي كافر لرا د دنياوه اشلدك لرا كند و اشلدك بوندر الله الرحمن الرحيم
اذا السماء انشقت يعني قيامت كوندره فچنگر كوكار يادلسه تكري تعالي فرمان ايله
واذ نت لربها وحقت يعني حق تعالي كوكاره دستور ويره دلك ديور و حقت بيوردي

لا توفه

لا توفد در اكاكم طاعت قلوبسه بود نياده يعني هر كيم اكا طاعت قلبسه بوندر بيكر
بيكه يمش بيلد حق تو لي عوض ويره جنت اجنده دخي دلبيه ديدار ويره
واذ الارض مدت يعني چنگر بيري در تسلا ورتسلا يعني بوندر نره اوزر و لرا
بكره يدي بيكر بود نياده چكله بلكه قات بركه بوندر بوندر نره اوزر و لرا
ما فيها و تحلت يعني بوندر اجنده هره نه كيم وار ايسه مال دن و اولش دن چاهلش
برغه بركه ابي بوش قله واذ نت لربها وحقت يعني حقت بوندر امر ايلوب
دستور ويره اوله كون دودلك ديور ياد يته الا انسان انك كادح اجر بركه
يعني اي ادم او غلري بايقون امدك هر ترس تكري فرمان طوتوب نه عمل قلوبسه
اي بركه كد حانلا قيه يعني اوله حق جانينه در ندر كلك امكوكه فر شو كلاس حوتكم
اندر كد ايسه خيرون و شردن جزا سن كوره فا قامن اوتي كتابه بيمنه يعني
هر كد د فري صاغ اللدن و بركه فسوف يحاسب حسابا يسيرا يعني سوال
جوابي قيامت كوندر حسابي اسان اوله وينقلب الي اهلهم مسرور يعني اوله كيشه
شاد اولوب اهلندن بكا دونه سبب نزول بودر يا محمد بوندر انسان ديور ابو
جهل ديور يا ابا جهل من رنج طوتوس حق تعالي نكده بيور غي ديه رنج طوتو قلوبن
پس يارن قيامت كوندره حششه سن ايلوكنه كوكه فرمان طوتو غلر بيله سر
اوله فلر غلكه امكلكه ايلوكنه كوره سن عملك ايچوه نكره عذاب طوتوس يا ابا جهل
هر كد كه بنس صاغ الله كلسه اوله كنده شاد اولوب كوله اهلندن بكا كوله اوله كيشه لركه
بنس صول الله و بركه اوله اولكه ديكه سن نكوزه كوروس شاد اولوب ديه و كند بوندر غلر
حضرت عايشه ربه التمهاده كه بن اشتمد بغيره بيورد بيمه فتنه مؤمنكه كافر ايله دسوق قله
اوله قوله عذاب قله واما من اوتي كتابه وراء ظهره يعني هر كد كه بنس صول ياندرن
يعني اركه سندن و بركه فسوف يدعوا ثورا يعني بيزا اوله جاعه لر عذابن بكا و يوصل سيكر
دخي كوره بنار جهنم يعني بنخشم اجنده انه كان في اهلهم مسرور الله طوبى ان ليحور
بلي ان ربه كان به بصيرا يعني تحقيق اوله كيشه اوله كيشه شاد لوق قلوب اهل ارسند
كنديه كوكله لدوكنه كوره بصيرد كيم كورده نكده اشراف و كوكلندن نكده بوندر امانا

فلا قسم بالشفيق يعني حقيقا قسم ابرو ب شفق حتى جوه ديديك كوك انكده
اولا نزلت في ابي ياردن بن واحد كح حقه دمكده والليل وما وسق يعني كجه
حقيقوه فم كوني كهور اختم اخر اولور خلتك كوز لوبه او يقو كور ابي ايله فلاه
نكر لغم حقه والقران التسوق يعني هلال ابي سزه طلقا قلان قدرم حقه كه اوله ابي
هوج كلسن طيلودر اكا برملاء قناده اورتر انجلده اور بشمنه دكر طونراون
بشمنه دكر كور قنادن چكر ايله طلوكون تره اور بشمنه دكر كور قنادن اورتر
بنا بخارده حق تعالي بيورد يا ادم او غلثا ربه بلده بو بخ ابي كون كجه خبر بيون
بوقه ابي وكون برنده بله عمره كجه كور اكلغل بيون كور اور بوره كجه تومغل
لطيفه فخكم ابي اوج كون كندني خلقون كوزلر فجان اذ كور سر بر برينه بر مقله اير
كور ترور لور الربن بوز لوبه سور لور ون اوج كون كندني كوزلر بيون امدك سندي
عزبز اولوق استرله هوج كير بوز كيه كور سر مره عزبز اولوق لور كيه طبقا عو طبق
يعني حوقا قسم ابرو بن سوي بر حال دن بر حاله دور درن واشر عزتم حقيقوه
بيوم سزي ان فر ندره بيون كور در هر هوج بلي سز بخه دكوزن كور دفي اذ قرن
اچنده بر قطره نطفه بر حال كجه ان دن او بشمنه قان اولور بر حال ات اولور
بر حاله اعضا لور اولور بر حاله جانله بر حاله چلقو طوغر كوزلر بر حاله
جوجلقو حالي بر حاله بكتلا حالي بر حاله قوجلقو حالي بر حاله اولم حالي بر حاله ينه
در ملك حالي حال بود كه جلس بر حال دن بر حاله دور درن نكر لغم حقه ديوب قسم ابرو
بيورد كه لور كيه طبقا عو طبق والله دندم سزي ادم خلقون طبر اعن فالهم
لا يؤمنون يا محمد نه كلدني بونلام ايمان كتور من لور واذا قرئ عليهم القران
يعني دفي فجان او تسلا بونلرك اور رينه قراي لا يسجدون بونلركا فر مرد سجد
انلور مؤمنلر بو ايت اوقنسه سجد ايدلر بله الذين كفروا يكذبون بانه انكره
كافرا اولد بيلان قاور لور محمد ي دفي انا نزل قران دفي انا نزل قيات كونه انكره
ايچوه سجد قلملور والله اعلم بما يعون دفي نكري بلور نه كوزني ايشل بيلر
ونه كوزني سويلد بيلر نبتشرهم بعذاب اليم يعني يا محمد مزده انله اچي ابي

عذابه بونلري نه اولدور ونه دره قله بد الا باد جهنم اچنده اچي عذابه قله لور الا الذين
امنوا الا انكره قران و تحملا ايمان كتور مش اولر انهم عذاب يوقدر وعملوا الصالحات
دفي ابو عمل قله لور انهم دكلدر اول عذاب هم اجر غير ممنون يعني ايمان كتورن
قولرا اچوه واردر مزده اولسون حق تعاليك چوق نهاره ايسلم ونقصا
كلنه سورة البروج و هو ابرو بسم الله الرحمن الرحيم
والسماء ذات البروج يعني حقيقا قسم بيورد كه استه كوكله اولان بروج حقيقوه كه
اول كوكلر بروجي استيد اول كوكلكه هر بروجي هزار يوز بيكره هر بركه هزاران
يوز بيكره بد نكري وار هر بروجي هزار يوز بيكره ار لكاري هر يوز اركه
بر ملك و ات هر بونك الذره بر استندن صبغون وار كور من سن بلب بلب ينار
يلدرم كيه شيطان ربه بخه قوب اولور امدك سندي حقيقا يدك اندام برنده اچنده بيكره
بدن برنده ايكسه كوز وايكسه قورق و بر برن دبر اعن اچنده دل سويلر قلاق ايشه
جانك جاسوس اولور دفي برن تقو طونر جانكه راحتك و بر دفي كوز كور رايوي
و كيه فرق ايدر ندره في بواندام اچنده ينش ملك قور كيه هر بونك الذره استندن
صبغون طونر لور اول ملك لور ايو من لور شيطان اوروب سنن قوار لور سن غنلت اچنده
سنك خبرك يوقدر نكري تعالي قسم ابرو اول بر جاريه واسته كوكله ياردن
قدرتم خچون واليوم الموعد يعني حوقا قسم ابرو اول كون اچوه كه اكا يوم
در لور اول كون قيات كونيد وشاهد و مشهود يعني اول قيات كوي عادل
شاهد لور حاضر كله شاهد لق و بر لور استواستنه دفي مشهود ديدركه عهده كونور
قيامت جموكون اوله بعضيلر جمو كيه اوله ديولر نكري تقا بيورد جمو كونه و هر نه كونه
كيه كون هوج يوقدر جمو كونه اچنده بر ساعت واردر اول اچنده نه حاجت دلس ونه
دعا قلسه مستجاب اوله حضرت بيغيردم بيوريكه اول كوندره بكا صلوة چوق و بركه
اول كونه مشهود در حاضر اوله لور ملك لور جمله ايه اول صلوة بكا عرض قور لور نكرينك
ملكه يه واردر بر اچنده بونلر نكجه با نك صوده بونلر و سزه دكلر لور فجانم سز بكا
صلوة ويره ز اول صلوة نكزه ملكه بكا دكور لور بن سز بكا صلوة نكزه و سلامك بكا كورس
تا قياتم كره قتل اصحاب الاحدود النار بوجواب قسم در بو يوقار ورده دكر

ذکر آنکه کوزن سن در حقیقت لعنت اول نشود و او خرد قومند **قصه**
روایت اولند که حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم بیورمشکه بر زمین بر باد شاه
وارد که اول باد شاه بود بر جازویه و در آنجا که آن یله یا شد که بوجاد شاه کلده
دید یک بن فوجده یقینده اوورین بکار قوله ویرا کا جازولق او کردیم بم صنعت برده
قلیون دیک که باد شاه و قولیخ کا ویردی جازولق او کردیم که اول جازولق باد شاه
اول سنده بر زاهد وارد ایله عیس پیغمبر قومندن ایله اما اول اوغلان هر وقت
اول زاهد حضورین وارد که آنکه کلامین و نصیحتن دکارد که صد اقله سووردی
واکا ایمان کتورد که اندن صکره جازویا شده وارد که نهج کلده دیو جازولق
وانن باد شاه کلورده که نهج کلده دیو باد شاه دورده که بر کون اوغلان کلده زهن
شکوالند بنه عالم مشکل اولدی زهد دید که کل سا بر سنه دییم قوله ایت اگر سن
باد شاه دیک استسه سن دیکه جازویا شده ایتم اگر جازولق دیک استسه
باد شاه حضورین ایتم دیوب قور ناس دیکه اوغلان قبوله ایتدی بر کون
جازویه کدر کن یوله او ستند بر بیوک یلان کورد که یتوب بو اوغلان دید که
بن کون بوزهد که صنیه بم اگر بوزهد که دینه حق ایسه بیع کرجله ایسه بو یله
بر طاش ایله اورب هلاک اید رسم زهد دینه کرجلد اگر این رسم یلانرد
دیوب الیه بر طاش الوب بسیم الله دیوب اتره یلان هلاک ایله انن بنه زاهد
کلده خبر برده زهد دیکه یا یکت بو کون صکره سن بنده استاد اولوب الله
توی قنده دعاه مستجابد لکن بنه کیه دیمه و کوسر مه زنه ار دیوب امانت
ایله انن صکره اوغلان بی کراملر کوزدی اوغلان زیا جوق کراملر ظاهر
اولدی و هینه در لور بخلو وار اسه صحت بلورد که الله تعالی اذینل کونرد بر کون
امر بقدر اول باد شاه بر خاص وزیریه وار ایله ایله بل کوزدی اعلی اولدی زیاد
ماله خرج اشدی در مان بوله شد که بر کون اشدی بر اوغلان قوبه جمله در لور
ایرد دید یار وزیر اول اوغلان کتورد که دیکه ای اوغلان بن کوزمه برده مان ایله
دید که اوغلا دید یک بن هم کیه در مان ایتم مکر حقه ایمان کتورد منیخ امد ایما
کتورده انن دعا ایتم خوش دید که اول وزیر ایمان کتورد که اوغلان دعا اتر کوزلر

اجلدی

اجلدی وزیر باد شاه حضورین وارد که باد شاه کوزده و ضیوک کوزدی اجلس سئوال آنکه
اندکن وزیر دید که نکر ایضا کوزد ایله دید که اول باد شاه هین دین پیلد عیس سوز سولوب
های بندن غیره نکرچی وارد یک وزیر دید که بن سنک نکر یوز برده دید که باد شاه ایله استنخ
نی الحال غضبه کلوب وزیر طو تدریب عذاب ایله دید که وزیر اول اوغلان دیو برده باد شاه اوغلان
کتورد که دید که اوغلان سن اول قدر اولر که کوزمن کوزلر کوزد ایتم اوغلان جواب
ویروب دید که بن کوزد ایلم سنه وزیر یوقن وار این نکر ایضا ایله دید که اوغلان دخی طرد
عذاب ایله کون سکا کم او کوندی دیو بر دید که اوغلان دیو برده بکار زهد او کوندی دینج
ایله دخی کتورد عذاب ایله دینکن دون دید که زهد دیندن دینج زاهد ایله بچق ایله
باشندن ایاغند که بچدر دید انن اول وزیر کتورد برده و رواد یتلر ایله یار دینکن
دور سیر دیو اول دخی دینن اول ایله دخی بچق ایله بچدر ایله انن اوغلان کتورد یار عذاب
ایله یار و نرسیم دیو و عذبه باد شاه بیورده ایله فلان قیادن اشغی اکر بو اوغلان
دینکن دور نرسیم دیکه اکر دور سه الله کلده دمنه اکر وارد یار ایله اند یار اوغلان دور نرسیم
دینج دید که اللهم اکنهیم بمن شست دیو بود عاد او فدی ساعت طارخ دتورده بونلر جمله بی قیادت
او جواب هلاک اولدیار اوغلان صاغ و سالم قور تلر بنه باد شاه کلده باد شاه سئوال اتره بونلر
نیلر اوغلان جواب ویروب دید که نکر ایضا جمله سن هلاک ایله بد بیورده کتورک بوغده کون
بو غلغ وارد یار کئی ایله کوز او تاسد التدی لرد دینکن دور نرسیم دینج بنه اوغلان بود عاد او فدی
اللهم اکنهیم بمن شست فی الحال کیم دور لیکه جمله بی غرق اولدی اوغلان صاغ و سلامت باد شاه کلده
باد شاه سئوال اتره اوغلان دید که نکر یوز بونلر غرق ایله باد شاه بنه بیورده کتورده بوغده ایش
یا قور آتشد یار بنه اوغلان بود عاد او فدی اللهم اکنهیم بمن شست کینج بونلر جمله بی ایش یار
اوغلا صاغ و سالم قور تلر باد شاه بنه بیورده کتورده دیو قیلر جالد یار کسید ایوق اند یار کیم
باد شاه بر جاز بولدیک اولدی اوغلا باد شاه دید که بنه اولر هلاک دلسرک ایله کئی و کئی جمع ایله
بنه بر طارخ باشن جقر بو اوزن اغاج دیکه بنه اول اغاج اصا قور قی ایله بر اوق آتشم الله رب الغلام
دیکه بنه اول اوق اولر هلاک ایله قور تلر سن دید که باد شاه اوغلان کوز نصیحت اوغلا بر طارخ باشن
جقر یار بر اغاج دکوب اصدی یار باد شاه کوزند بر اوق الوب یا بنوک قبضند قور کسید
مرتب الغلام دیوب اوغلا کوزی یا شنن او روپ جان و دردی نکرید ایمان کتورد که اول قوم دخی جلد ایما

کتورب دید بکره امتا رب الفلاک یعنی برانان ذفا اوغلا نکر سینه دید لمر باد شاه خیر و بود
خلق اوغلا نکر سینه ایمان کتور دیر قوروغلا باشک کلدی باد شاه بونکر دجهله سن اش بقدری شهر
طولیو خندک قزدر دیر شهر خلقه اچنه قوبدی حکم اکانکر دید بس خلعت کبدر دیکه د مینلری
اش بر غردی ایمان کتور مؤمنلری اش خنده کنه بر غردی بر و کورک اغلدی ای و کون طلدی
صکره بو عورت کتور دیر شواله اند بکره دینکدن در زمین عورت اشندن قور قوب الله
بر جو جوق واردی اوغلا نکر بوزینه بقدی دینیبوب اغلدی اوغلا نکر ای بور دیکه ممینه اغزند
بر قوب اناسنه سوبلدی یا اناسن حق دین اوزرین سن الله ذوالجلال حکمه صبر ایله بنه دخی
بله طوره کور عورت دین ترک اغلا جفی ایله اش بر قدر بکر بندیکه کتدی ایله اوغلا نکر
بسکره ایکن سوبلدی بری بوسفنا هدیکه ایکنی فرعون ماشطه او جینی میسه عم در دخی بجهت
شیمی جوج زاهد کج اولی اوغلا نکر السنخی بو عورته سوبلان اوغلا اصحاب اخذ و انکر
ایچوه دید لکه بر درم قوزدر دیکه اچنه اش بقدی فعل اصحاب الاخذ و التات یعنی لعنت اولسه
اول اشندن خندق صاحبنه اوخذ و قومی بقدر اش مؤمنلری مؤمنلری انزلدی بونکر کور دیکه
اوینزلدی و الله اعلم ذات الوقوع اذ هم علیها قعود یعنی اوله اش بقن ملعونلر اشندن خندک
اوزره انزلدی و هم علی ما یفعلون بال مؤمنینه شهود یعنی الله تعالی شاهد بونکر مؤمنلر نکر
اشکل بکر و اشکل کوری اش کنه کوری کور لور و مانعوا منهم یعنی یا محمد بونکر دن انتقام من الذمی
انکریم مؤمن قور لیم عذاب اند کوری ایچوه بنم مؤمن قور لیم بونکر دن بقدر بکر اول کافر لری بیکر کور
یقیم در لور و لوعذ بلر عقاب لرایله الا ان یؤمنوا بالله العزیز الحمید یعنی یا محمد الاعذاب
بوقدر هر کم ایمان کتور دیکه بکاد سکا ایمان کتور نکر بری جندنه له ملاک السموات والارض
یعنی اوله الله در که کور و بولور اند ملاک و الله علی کل شیء شهید یعنی دخی اوله الله در که هر
اوزره طانقله رشاهه ان الذین یقتولوا المؤمنین یعنی دویت شوله مؤمنله عذاب لور و المؤمنان
دخی مؤمنه عور شلم در لور و لوعذ بلر قلد بکر نیز اش ایله بنم لوریتوبوا فلهم عذاب جهنم انزل
نوبه انه دید لور پس بارین بونکر جهنم عذاب اوله و لهم عذاب الحریق لای فی نوره اوله یارین
دور دور لوی یا فچی عذاب لور ان الذین امنوا و عملوا الصالحات ذکرنت ارکشله که حق تعالی به
ایمان کتور لور دخی بو عمل اشکل لور لهم جنات تجري من تحتها الانهار یعنی در لور دور لور
جنتلر اوله مؤمنلری ایچوه در کوشک لری التندة اقاد ارمقلر شکر ارمقلری و سلسیل

و نخبیل

و نخبیل ارمقلری ذلك الفوز الكبير یعنی یا محمد شوله قدر قور تعلیق بوقدر کم
جنته کور دیکه ان بطش بریک لشدید یعنی تحقیق طوره بونکر دیکه یا محمد سندر نکر
عذاب شد بدایله انه هو بیدیکه و یعید یعنی تحقیق اوله نکر بر بسلدی سزنی پوندی
دخی کور و در لور طیراق ایله کور بکره عذاب ایله کافر لور بوجهانر عذاب ایله اوله
جهانر اشتن ایله بقه کور مز مسین مؤمنلری بوجهانر بلا زحمت ایله یقر ایمان ایله
اولدر اوله جهانر نعمت و بر دیدار ایله کولدر کور مز مسین کافر لری بوجهانر
قلع ایله ایمان سز اولدر اوله جهانر نعمت و برمز اشتن ایله بندر وهو الغنوب
الود یعنی اوله نکر لری بولفجید مؤمنلری سوز اوله دوستلری ذوالعرش الحمید
فقال لیا برید یعنی اوله نکر لری اولو عرش اشیدر نکر درسه اشرف لور لیرینه هلا شید
حدیث الجنود دست کلدی سکا یا محمد اوله جو بکر خبری کم سندر مز نکر ان لری هلاک
ایلدی انزل سکا خبر و بر دیکه بیان قلدی دیدی فرعون و عور بل الذین کفروا
فی تکذیب یا محمد فرعون قومی دخی عور قومی بل کل انکر کافر اولدی بلر یلان سوبلدی
اچنه واجب اولدی بنم عذاب یا محمد و الله من ورا ستم محیط دخی اوله نکر لری
بونکر اردین واکر قیلیدر دائم کور بل هو قران حمید یعنی کور بکر
اول قران شریف که یا محمد اوله قران شریف اولو قراند بونکر کیه سوز کلد
دیور بویک کیشی سوز در لور عبدالعزیز انیا حمید دیر حمید معنی غیر مخلوق
دیمل اولور یعنی بود ملق در و لکن لغت معنایه اوزره شریف لکر تام دیکه
اولور انکر ایچوه یرد ملق در هر کم یرد لشی دیکه کافر اولور زیرا کم یرد لشی
سند نقصان دن عالی اولور اوله سنکم اکسله انکر شریف لکر تام اولور بوقران
تامدن اکسلر فی لوح محفوظ یعنی حفظ اولن شور بوقران لوح تحسین اوستند
وصقل شد یله نکر ان شدر دخی شعور و سوز دن بوقران تغییر و تبدیل
اولور یعنی بود لور دخی اولور ابن عباس در که لوح محفوظ طره بولشد لا اله الا الله و حده
ردینه الاسلام و محمد عبده و رسوله ادخلوا الجنة یعنی نکر دن ارتق کس بوقر بودر انکر
دین اسلام دیندر محمد بنم انکر قولدر و هم رسولدر هر کم ایمان کتور دیکه کور کور
لدرسه قیامت کوننده پیغمبر خود بکره ادخلوا الجنة کوسون جنته مقالدر در که عرشه صاغ

15

بانه در لوح محفوظ اسرافیل الذمه در قره یا قوت نذر بعضی در که یشل ذره
حتی نذر **سورة القارعة وهي سبع عشرة آية**
بسم الله الرحمن الرحيم
والسما والطارق **بعض حق تعالی قسم ایدر** کو کار حقیقی که کو کاروه اشکری یلذی اشکاه
کوهر بنورد و کز نورد **والطارق** دخی طارق حقیقیون طارقی اول یلذی در که کو نذر کو نذر
کچ کسه کو نینور **اکا طارقی** در لور کو نذر طولینور کچ طوعز و ما ادیرله مال طارقی
یعنی نه بلورس یا محمد اول طارقی بر یلذی زدن **النجم الثاقب** **یعنی** اول یلذی کو کارون
یلب یلب ایدوب یرون یکا بقر **بعضی در که طارقی** نزل یلذی یلذی اول یلذی ایلم
شیطان اودا تر لور **بعضی در که طارقی** کو که در کور غن **ان کل نفس لما علیها حافظ**
یعنی یوقدر هیچ بر که انکه اوزرین یکی اولیه هر نفسک یکسے وارد در و هر برکتی اوزر
بنش ملک یکسے وارد در **انکه** ثواب و کنا هوس و نذر اشکری کو نذر حضرت پیغمبر
بیورد که هر بر ملک بر مؤمن یکا رحله بلاردن **بسم** حضرت سرورم بیورد که کو کدنت
بره بلز شویله یفر که قار پیور کسے **اقا الله تعالی** بوز ملک لور ایه حفظ ایدر **و صدق ایل**
حفظ ایدر **و دعای** که حفظ ایدر **و پیوزی** خلق عالمی دعا حفظ ایدر **قوله** یلذی بلذی
دکومز **و درت** کسے سبب نه دخی حفظ ایدر **بری** معصوم جقلر **بری** حیواناندر
بری خوف یلذی مومن **قوله** **بری** اکلدیسی جوق فقیر قوللر **اگر** بودرت کسند لور اولیا ایلدی
پر کوله در میوب یقله ایددی **فلیظن الانسان** ممت خلق **یعنی** نظر انسانو نذر بر دلوی
خلق اولان آدمار نذر برد لدی **اندر** اشکاره قلند **خلق** من مایه **د اخق**
یعنی حق تعالی بونلر بر سوقی صعودن برتدی **یخرج** من بین الصل و الترائث
یعنی حق تعالی اول سوئی صعود **انانکه** بلندن **انانکه** کو کسے کسکه ارا سندن
انه علی رجعه لقادر **یعنی** حق تعالی سزنی کو در نذر مکه قادر در **یوم** قبل المشرق
یعنی قیامت کو نذر اول هر کسے نذر بود کوی بر تلور اجلور **غایب** بر اشکاره قلوز **یعنی** کو کور
عطا ابن سریان حضرت لری در که **قوله** **بعضی** در لور **قلند** لور اول بو ستر در انکه ایلدی
تکری ارا سندر **یارین** قیامت کو نذر **اجلور** خلا بوقانه کو هر لور دیکه **یا کذابین**
قی غاز قلون و اوج طوننر **وجنا** بندر اربنورن در در که **هر** کم اوج نشینجیا

اشه

16
اشه نکر نذر دشمناندر **غزل** و غزل **هر** کم بواج نشنه ترک ایلدر **تکر نکر** دشمناندر
اکا زبارت قلن و سلام و بومله و داد کلدر **ز بر** ملعوندر **فالمن** قوه و لا ناصر **یعنی** هیچ کس
یولدا شوق ایدوب مدد کوی اولیه قادر **د کلدر** بوقیامت کوننیر کو و ایغیر خصمه لری یاردم انکه
کونجی بتمیه **والسما** ذات الرجوع **یعنی** حق تعالی قسم ایدر که کو کار صاحب بسم کو کار لری دوزر مکه لک
بسم قدریم ایلدی **ذو** نذرین قدریم حقیقی **در** کم بسم دستور مر ایلدی **ذو** یشل قره بر ساعت بو
کلور کو نذر بوزی بقبره اولور **یعنی** یقار **دونا** انز انز اوله انن یقور **بعضی** طنلوبال
اولور **و شکر** اولور **و بعضی** ببنوقه **و کتیر** اولوب خلعت اولور **و بعضی** نادر **والم** و اوزر
و سائر میوم اولوب سز **نفق** اولور **و بعضی** جوهر **و بنجو** و سائر قیملو طاش اولور **و بعضی**
نود اولور **ان** مؤمنلر بر ایمان کتور **و بعضی** دانه اغوا یلر کافور **یوقدر** کفر سولیر **و یلذی**
سویلا غولون **و خلعت** غلر **و بعضی** نه سین اری **و یغدی** ز خود **و یقله** ایلر **و بعضی** دایره
صوغان **و سر** مصق ایلر **هر** بر نذر **بر خاصه** قیوب شفق اولور **والارض** ذات الصدع
یعنی حق تعالی قسم ایدر شول **بر حقیقی** که بزان یاروب قدریم **اظهار** ایدوب سز **د دلو** و دلو
نعمتو جقا **والنار** هیبتند **نجد** دلو نیت **بتر** و کو کون ای **و کون** انکه **و نکر** **د دندر**
کیم یشل **و کیم** قره **و کیم** صادر **و کیم** بیاض **کو در** زمین **بوجمل** لور **و نکر** **کوله** **نجد** **د دندر**
انکه **ایچو** ذات الرجوع **بیورد** **کوکون** **د دوز** **بور** **نذر** **لور** **انه** **قوله** **فصل** **یعنی** **حق** **تعالی**
بیورد که بوقران **بسم** کلام **حق** **کلام** **غیر** **کلام** **د کلدر** **و ما** **هو** **باله** **یعنی** **غیر** **هر** **ن**
کلام **د کلدر** **و اویوه** **د کلدر** **بسم** **حق** **کلام** **مکر** **کافور** **بوقر** **سوز** **در** **لور** **ایشن**
انهم **یلکون** **کید** **تحقیق** **بولور** **یا** **وزلق** **ایلد** **بیر** **سکا** **یا** **محمد** **جیل** **قلر** **لور** **مکه** **کافور** **لور** **مکر** **قلند**
واکید **کید** **دخی** **بزده** **قلوز** **یا** **وزلق** **بولنم** **فهل** **الکافرین** **پسن** **بولنم** **مهلت** **و بر**
کافور **یا** **محمد** **سن** **دخی** **مهلت** **و بر** **بندر** **کون** **کل** **سون** **یا** **خود** **دیخ** **بور** **سونر** **دخی** **بومعناجه**
در **لور** **فهل** **الکافرین** **امهله** **هم** **رو** **یدگ** **یعنی** **یا** **محمد** **بولنم** **سن** **مهلت** **و کیم** **بدر** **کون**
کلکون **صکم** **فرصت** **و نصرت** **سکلدر**
بسم الله الرحمن الرحيم
سبح **اسم** **ربک** **الاعلی** **تسبیح** **قل** **تکری** **ادینی** **یا** **محمد** **اول** **بوج** **تکری** **دیکل** **یا** **محمد**
سبحان **ربی** **الاعلی** **بعضی** **در** **لور** **بلکل** **تکری** **اولی** **بوج** **تکری** **انکه** **اول** **لغنه** **بشما** **بولنم**

ووفى بعضه دسره انك اسمك ذكرايت خاشع اولفل تجان نكري اسم ذكرايتك
تظلم ايله برقوله ديولراسم اولومعنايس طوتز بغير عليه السلام بيوردك ان الله
تسعة وتسعين اسما بخوتوا ليه نكه طقسك طقوز عظيم اسوادور من احصياها
هر كم ابي صيسه نماز صوكند د دخل الجنة جنة داخل اوله شيخ اسم ربك الاعلى الذي
اوله اسمك در كه نماز قلقل من يا محمد خلق صوبيا والذي قدر فهدك تقدير قلدي
قدر لدك عمر يكون بس طوغر يبوله كوسترد يسنه والذي اخرج المرعي بوز اول
نكر يد اوله و بقره سز بله حيوانك بكون ايجون فجله غشاء احوي بسر قلور
اوله نكري اوله اولوب دكولوب قور د چور يد ب برونه بيت سزي دنجي
چور بيم بيه قوروم قبر اجند چور بيه سز يوز لريكون خجیل اولوب د نيابه كله قيامه
دكن بنه سز سفر اوله نماز اوله كم ارگردن سا ياخذ بوقرايه صينه د سني بوقران ايله
ارمكل واره او قفل كمشيطان سكا مكر قلوب د لكاخا كقر مسون قور تودون خالي
اوله يا محمد شيطان مكر بن امير اولفل بوقران بنه كلامه د سترهد د هيتهد سوا
بوره جواب كلدي كه امدي بنه د بيز لوكله يا خوف مي كلدي يا سويلنومي يا محمد
بنه كلدي قران بنه بلك جواب اوله كه اوله نكري قدر بيه ايله د رحمة ايله كوكله اوله
نون ادلي فرشته بقدي اوله نون ميكانه بقدي ميكانه جبرائيل بقدي جبرائيل محمد
بقدي نكر يد نماز دكن جمله سنك كوكله اجند بوقرايه ياد قلدي بومحلله بعضيه
دسه محمد كوكله وكوني بوقران ايله طولدي محمد كورد ي لوج محفوظه كوكله قلدي
ايله اشدي نكري قدر بيه اوله محمد او كوردي انكجي بيورد سفر بلك
يقين سنك علمك صينه د يا محمد سن قدر اوقيه سن و نقره اكليس بن او كوند
سكا بوقرايه يا محمد سفر بلك اوله كه بن سكا بوعلم و بورد اوق او كوند
كه ايرق سن ايه فلا تنسي الاما شاء الله او نتميه سن الا نكر نكري اونق
دلسه ايه او نيم سن ايرق او نتميه سن نكر دلدكن اوز سن حكلمه سن بلك
هان انه يعلم الجهر وما يخفي بعه حق ببلور اشكاره دد في كوي اشاري
امدي سن دني او نتمفل ايه كم رسول ديدك منسوخ اولدي بربح كتابن ياد
دش بركون جنيد بغدادي مجلسه بركيش خاطر اولدي جنيد بوابتي صوي
ديك فلا تنسي معنائه ندر جنيد جواب و بورد يله العمل به بس او نتمفل

ايشراشكلك

ايشراشكلك بوقران ايله بعه او نتمفل نماز قل بوقران ايله يا محمد بعضه دسه كه جبرائيل بغير
آيت كوردك وقت ايه تورا و قرد يه او نيم ديوقور قرد يه انون بوايت انزي الاما شاء الله
معنائه اوله كه اوقيه و زاول قرايه سنك اوزنر يه بعه جبرائيل كوند رسكا يا محمد بوقران
او كودم انون او قفل بن اشك سنك قلبك اجند حفظ ايد اوله اير قل قلبك ايرق او نيم سن
وينسركه لسر ب و افسان ايد رز سنك بون قرايه فذكر ان فعت الذكري اذك د بواكوا دك
فانك و مره سيد كومن بخش او كوت الودش لوكه نكر دك قور د ريجتبهها الاشقي الذي
وارقا اولور او كوت دن شوله سعاد ستره يصلي النار الكبريا كور اولواشك جهنم اشيد
شم لاهوت فيها ولا ينجيه انك صكه اوله اوله اوله جهنم و در لوز قد فليمن تركه تحقيق سعاد تلدي
هر كم فطره و يورد و ذكرا اسم ربك فصله و نكر سنك اسمك اوب الله اكبر يد نماز قلدي بل تورد
الحياة الدنيا بلك اختيار ايد رز دنيا دلكه والاخرة خير و ابقى واخرة خير لودر باقيد
ان هذلق الصنف الاولي بدرسته شوكه بوسه الكلد في الوردك ايمان كتابلور و اوردك صحف
ابراهيم و هوييه **سورة الفاشية ست وعشرون آية** ابراهيم و هوييه صحف
بلس الله الرحمن الرحيم

قل انك حديث الفاشية تحقيق كلدي سكا يا محمد قيامت خبري و جوه يومئذ خاشعة
تحقيق يوز اوله كون ذليله عاملة ناصية ايزايد جيله بوزي اوزر بيه سركه وقت
زحمتك جليله عذاب اولدغيله فصل نار حامية كور برانشك اوج بيك بل فزدر لشده
تسقي من عين انية صور بلور بكار دك كي فينشد لسلم طعام الامن ضرع
بو قلدي انك طعام الامن ضرع بكار دك مگه ايله ميس ار سده اولور نازه
ايكن ايه طوار بيه اولور قور كدي جرفي كيه اولور لايسمن ولا بفضه من جوع
سرت من راجل فدي فاعلم بوسم اولور جهنم اهللك عذابي و جوه يومئذ نا عير
بنه بوز لور و كه خوبه شعله و بوجيد لسقيها رضية اندوك عملدن خشنودر
في جنة عالية بوج جنت اجند لاشع فيها لاغيه انه لغويت سوزاشتر فيها
عين جارية انه افاد بكار لور و سدن اق بالدن طنلو فيها سر و مرفوعه
انه بوج تختار و ادر و اكواب موضوعه و قونش برفه و ادر و نماشرف
مصنوفة و كوده بالشار د ز شجر بوز و شكار اوزر بيه بوش تيلور و مؤمنك
واستند

جوهر را او نوردهش النون تا جابر با شتر نه او تره لو و ذرا بی مستوثه و حویر ایل
طوفش خالی با بلش افلا یظنون ابی الابل کیف خلقت ید کور مز لوی دوه که
بود مشرد بر بنده است سر جو کور بنسکه قلفار و ابی السماء کیف رفعت و کور
بقر لوی نیم یوجلدش و ابی الجباله کیف نصبت و طاعنه بقر لوی نیم دکلدش نذر
انمانت مذکور پس نصحت ایله یا محمد دکلسن الابر او کون می سن لست علیهم
عیسیر انلرک او زرنه مسلط که جبر ایدر سن دین اسلامه الامه تویی و کفر
الاثوله کشته که ایمانک یوز جوهره دخی کا فاوله بعدتبه الله العذاب الاکبر پس عذاب
ایدر الله نقله اکا اولو عذاب انمکه ان الینا ایا بهم بدر سینه بز دن بکا در انلرک
کلجکاری نیم ان علینا حسا بهم انن صکره بدر سینه بز او زرنه جوهره در انلرک
حسایه **سوره الجند و فی ثلوث ایه** لست بحقیق لمة الرحمن الرحیم
والفجر فحیو حقیق مفسر لورک بوند تا ز بلکری وارد سر بعضیله و الفجر بد و کلد
صبح صادق اسم اندی دیورک ز بر اصبح صادق که ترکیب عا شقاری قلفار لورک
ابدست الور لور که نظر ایدر لور انک اولو ابی لورین کور لور مصنوعه انده محقر
قلوبه قلبیه قرشو او نور لور استغفار ایدر لور اعتدال ایدر لور و لیاله عشیر
واون کیم حقیق که جمع حجاج حج ایدر جلد کونلرک کیم سیده و الشفع والونق
جفت حقیق نکه حقیق جفت دیوکی ارکله ایله دشیدر که انن عباد
چو غلور جفت بر ایله کولدر جفت مؤمن ایله کافور جفت عرش ایله کور سیده
واللیل اذا یسر و کیم حقیق نکه انده عفاترک منیه کدر لور اوله کیم پیغمبر مکدر
مدینه کوجید که هل فی ذلک اسم الذی حجر بدر سینه بونکر اند کوزده قسم
وارد بر عقل اولکنه لم ترکیف فعل مرتکب عباد بلدی یا محمد نیم اشکله سنه
مرتکب عاده نومنه که ادی انک اسهدر **حکایت اولنشی** بولک بر جاریه
کوروب المق مراد ایدوب والره سنه کلدی اوله حالن خبر و یوب دیکه یا امه
اکو اوله جاریه بنم الیه کومر حقیقت بن اولور بر انده دیکه اوغل سن بکا
کندی جاننک سوکلسن اما بلور سنک بزیم اوله نشی طاقتمز بقم اکر بوقدر نسبه
بوخلقه کوجی پتیدی بولیه کاسد اولیدیم هیم سکا کور تر لور دی الور لور دی

18 اوغلان افی اشدر و نومید اروب جنع فرغ ایدوب طرادی کنده ایدر انسه
کوروب صغیر قلدی دیکه ای اوغل بن سنک اشکله در مانده محقره قدام بلزمکه نه قلم اوت
خاطریم بر شنه کلدی سنک بابکر آنت طبعی بونلرک عاد تری بوبدیکه اولجند اعزته برالتون
قیوب دفن ایدر لور دی کل امدی انک قبرن اج آئی آره بولک اکر سنن اوله که المدی مقصوده
حاصل اوله بر اوغلان معجیل ایله با بسنه قبره کلدی ایدر کور دیکه با بسنه نینه جوهر مشطه
جقوب قبری ایدر دی اوله التی بولدی کلدی اوله خلاقیه الدی اوه کور دی هتوز دخی دکلد
شدانک ادماری کلدی فی الحال انی قیوب شدانک التی ایلر اوله جاریمه ویردی التی سواله
اندیلر نه جهیدن حاصل اندک اوغلان کور دیکه طوغری سولیم جار بوق خبر و بر دی شدانک
ان اشکله و زین جار غری دیکه بن نه احتیاطیم سن هیم کور و سیر انده بی خبر سن
یا خود سنک برانته قیر مدخله یا غفلتدک اوله یا خیر سنک اوله غننه اوله بویک حال سنه
ایو حال دکلدی برک با هله امی اوله بویک خیا نندک بری ظاهرا اوله یا باد شاهک مصلحت
غافل اوله یا اکا خیر صنیه اولیه و ایدر که اکا عقوبت اوله لکن سنک سابقا جوق خذ مشرک
وارد بر انن اوتی عفو ایدم اما بکه بوخلقه بزمر برانتم وارد ندر اولنر کور او اب
قیرن اجوب التی بلوب کتور سوز ندر ندر فقیر اولور سنه جمع ایدوب کتور دیکه الاله اچوز
یلره عام ایدوب انن فارغ اولوب کلدی شدانک انله بیور دی و اوله انده چور سنه قلعه ایدک
طولیسنه بیک کوشک ایدر ایدر بر علی ایدر تاکه اول کشلر هر بوند بر و نیم اوله پس بیور دی
کیم بنا ایدوب انده فی عام ایدوب کلدیلر شدانک بیک وزیر لر بر بیور دیکه اوله سیدی بنا به کتور اچون
قید حاضر ایدیلر اکا امر ذات العاد دیواسم قوم مشرودی و بر قج بکلر کنده برینه قائم مقام قد
اوله ولا یشری کوروب کزده لور رعایت قلور القصد شدانک اهلیله تمام بکرم یلدی انده یوه غننه
اولدیلر انن صکره اول بیکه وزیر ایله و اهل قومیل و خدمتکار لور ایله اوله بنادن بکا عمر
اندیلر جون زمانه کتور بر کون و بر کیم لک منزله یقی قلدی لور انده نکر او زرنه جهره
کوندر کلوب کور کن بوز جفردی کلسنک اودیه صدوب هلاک اولدیلر شوبله هیم بک در
قلدی کل ای غافل نظر قل عبرت ال انلرک حالنن که دنیا رغبت اندیلر دنیا انلرک
حال لورین فیه ارشدر دی بوا کتدن کنده دخی بر صیحت ان پس حوققا خبر ویردی که
ارمذات العالی لور حقیق مثلها فی البلاد یوبعضه فتند بودر اما صاحب

جوهر او نور و مش النون تا جابر با شتر نه او تره لو و ذرا بی مستوثه و حویر ایل
طوفش خالی با بلش افلا یظنون ابی الابل کیف خلقت ید کور مز لوی دوه که
بود مشد بر بنده است سر جو کر بنسکه قلفا و ابی السماء کیف رفعت و کو کر
بقر لوی نیم یوجلد نه و ابی الجباله کیف نصبت و طاعنه بقر لوی نیم دکلد نه نذر
انمانت مذکور پس نصحت ایله یا محمد دکلسن الابر او کون می سن لست علیهم
عیسیر ان لک اوزرینه مسلط که جبر ایدر سن دین اسلامه الامه تویی و کفر
الا اوله کشته که ایمانک یوز جوهره دخی کا فاوله بعذبه الله العذاب الا کبر پس عذاب
ایدر الله نقه اکا اولو عذاب انمکه ان الینا ایا بهم بدر سینه بز دن بکا در ان لک
کلج کاری ثم ان علینا حسابههم ان دن صکره بدر سینه بز او زرمونه در ان لک
حسایه **سوره الجند و فی ثلوث ایه** لست بحقیق **لله الرحمن الرحیم**
والفجر فجر حقیق مفسر لورک بوند تا ز بلگری وارد سر بعضی و الفجر بد و کلد
صبح صادق اسم اندی دیورک ز بر اصبح صادق که ترکیب عا شقاری قلفا لورک
ابدست الور لور که نظر ایدر لور انک اولو ابی لورین کور لور مصنوعه انده مختر
قلوبه قلبیه قرشو او نور لور استغفار ایدر لور اعتدال ایدر لور و لیاله عشیر
واون کیم حقیق که جمع حجاج حج ایدر جلد کون لور کیم سیده و الشفع والونق
جفت حقیق نکه حقیق جفت د بدوی ارکله ایله دشیدر که ان دن عباد
چو غلور جفت بر ایله کولدر جفت مؤمن ایله کافور جفت عش ایله کور سیده
واللیل اذا یسر و کیم حقیق نکه ان دن عفاتر منیه کدر لور اوله کیم پیغمبر مکدر
مدینه کوجد که هل فی ذلک اسم الذی حجر بدر سینه بو نکل اند کوزده قسم
وارد در عقل اولکنه لم ترکیف فعل مرتکب عباد بلدی یا محمد نیم اشکله سنه
مرتکب عاده نومنه که ادی انک اسه در **حکایت اول نشی بو کس بر جاریه**
کوروب المق مراد ایدوب والره سنه کلدی اول حالن خبر و یوب دیدیکه یا امه
اکو اول جاریه بنم الیه کومر حقیقت بن اولوریدر ان بی دیدیکه اوغل سن بکا
کندی جاننک سو کلسن اما بلور سنک بزیم اول نشی طاقتن بقدر کور بودر نسبه
بوخلقه کوجی پتیدی بویه کاسد اولیدر نیم هیم سکا کور لور دی الور لور دی

18 اوغلان افی اشدر و نومید اروب جنع فرغ ایدوب طرادی کند بی هلدله ایدر آسنه
کوروب صغیر قلدی د بدی ای اوغل بن سنک اشکله در مانه مخیره قدام بلزمکه نه قلم اوت
خاطریم بر شنه کلدی سنک بابکر آنت طبعی بی بونکر عاد تری بوایدیکه اولجند اغزنه برالتون
قیوب دفن ایدر لور دی کل امدی انک قبرن اج آئی آره بولر اکوسنن اوله که المدی مقصوده
حاصل اوله بر اوغلان معجیل ایله با بسنه قبره کلدی ایدر کور دیکه با بسنه نینه جوهر مش طشه
جقوب قبری ایدر ی اوله التی بولدی کلدی اوله خلا یغی الدی اوه کور دی هتوز دخی دکلد
شد انک ادماری کلدی فی الحال ان قیوب شدک التی یلر اوله جاریمه و یردی التی سواله
اندیلر نه جهیدن حاصل اندک اوغلر کور دیکه طوغر سو بلیم جار بوق خبر و یردی شد
ان اشکله و یرین جار غر تدی دیدی بن نه احتیاطه نیم سن هیم کور و صیر انده نیم خبر سن
یا خود سنک برانته قیر مدخله یا غفلتدک اوله باخیر سنک اولد غننه اوله بو یک حال سنه
ایو حال دکلد برک با هله امی اوله بو یک خیا نندک بری ظاهرا اوله یا باد شاهک مصلحت
غافل اوله یا اکا خیر ضعیف اولیه و اجد که اکا عقوبت اوله لکن سنک سابقا جوق خذ مشرک
وارد در ان دن اوتی عفو ایدم اما بله که بوخلقه بزمر برانتم وارد نغده اولش کسه لور او اب
قیرن اجوب التی بلوب کتور سو نر نغده فقیر اولور سنه جمع ایدوب کتور دیلر فی الجمله اچوز
یلر عام ایدوب ان دن فارغ اولوب کلد لور شدک ان لره بیور یی و اوله انک چور سنه قلعه ایدک
طولیسنه بیک کوشک یا بک اوزرینه بر علی ایدک تا که اول کشکله هر بوند بر و نیم اوله پس بیور یی
کیم بنا ایدوب ان دن فی عام ایدوب کلد یلر شدک بیک وزیر لر بر بیور دیکه اول سیدی بنا به کتور اچون
قید حاضر ایدیلر اکا امر ذات العاد دیواسم قوم مشرودی و بر توج بکلر کند بی برینه قائم مقام قد
اول ولا یلر کوروب کزده لور رعایت قلور القصد شدک اهلله تمام یکرم یلر فی انک یوه غننه
اولدیلر ان دن صکر اول بیک وزیر ایله و اهل قومیل و خدمتکار لور ایله اوله بنادن بکا عمر
اندیلر جون زمانه کتور بر کون و بر کیمه لک منزله یقی قلدر ایلر الله نکه ان لک اوزرینه جهنم
کوندر کلوب کونن بو کز جغردی کلسنک اودیه صدوب هلاک اولدیلر شو بله هیم و کیم در
قلدی کل ای غافل نظر قل عبرت ال ان لک حالن دن که دنیا رغبت اندیلر دنیا ان لک
حال لورین فیه ارشد دی بو اوستدن کند که دخی بر صیحت ان پس حوق بقا خبر و یردی کیم
ارمذات العالی لور حقیق مثلها فی البلاد یو بعضه رفتند بودر اما صاحب کتور

SONUÇ

Bu çalışmada Amme cüzü içerisinde yer alan Kuran-ı Kerim'in yetmiş sekizinci suresi olan Nebe suresi incelenmiştir. Surenin müstensihisi olan Abdullah b. Salih hakkında elimizde yeterli bilgi bulunmamaktadır. Metnin telif tarihinin hicri 867, miladi 1146 yılı olduğu biliniyor. İstinsah tarihi ise hicri 1149, miladi 1735 yılı olarak kaynaklarda yer almaktadır. İstinsah yeri ise Yılgın (İlgin) olarak belirtilmiştir.

Bu sureye meşhur adıyla Amme suresi adı da verilmektedir. Çalışma; Giriş, İnceleme, Metin, Dizin ve Tıpkıbasım bölümlerinden oluşmaktadır. İnceleme kısmında kelime grupları ile ilgili verilen bilgiler ışığında tarama yapıp belirgin örneklerle destekleme yoluna gidilmiştir. Metin içinden alınan örnekler ile dönemin dil anlayışı aydınlatılmaya çalışılmıştır. Bu sayede Türk dilinin tarihi gelişimine tanıklık edilmiş olup dönemi, kültürü, dünya anlayışı, inanç sistemi ile birlikte dil malzemesi işlenmiştir.

Eser üzerine daha önce birçok çalışma yapılmıştır. Bugün kütüphanelerdeki eserlerden hareketle bilinen ilk Türkçe Kur'an tefsirlerinin arasında Amme cüzü olduğu görülmektedir. Bu çalışmada Nebe suresinin söz varlığı da incelenmiş çok sayıda örnek tespit edilip o yüzyılda kullanılan dil malzemesi ile günümüzdeki kullanımların benzerliği dikkat çekmiştir. Nebe suresinin kelime gruplarını incelediğimizde günümüzdeki kullanımlara paralel olan kullanımların varlığı görülmesinin yanı sıra anlam ve ses değişiklikleri de dikkat çekmiştir. Çalışmamızda metin içerisinde verilen tanımlara uygun olarak 52 adet isim tamlaması, 29 adet sıfat tamlaması, 8 adet sıfat fiil, 21 adet zarf fiil, 12 adet tekrar grubu, 9 adet , 23 adet bağlama grubu, 7 adet unvan grubu, 12 adet birleşik isim grubu, 6 adet ünlem grubu, 7 adet sayı grubu, 76 adet birleşik fiil gurubu, 5 adet de kısaltma grubu örneği incelenmiştir.

Nebe suresi üzerine yapılan kelime grupları incelemesi ile dönemin söz varlığı aydınlatılmaya çalışılmıştır. Bu konu üzerine yapılacak diğer tüm çalışmalara kaynak teşkil etmesi temennisiyle çalışma sonlandırılmıştır.

KAYNAKLAR

- Devellioğlu, F. (2008). *Osmanlınca Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara.
- Ergin, M. (2008). *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul.
- Gül, N. (1995). Amme Tefsiri, İnceleme-Metin, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, SBE, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı yüksek lisans tezi, Samsun.
- Karahan, L. (2009). *Türkçede Söz Dizimi*, Ankara,
- Nisar, U. (1987). *Amme Cüz'ü Tefsiri- Mustafa Bin Muhammed (121b- 143a)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Özku, A. Z. (1974). *Amme Cüzü'nün Türkçe Tercümesi'nin Transkripsiyonlu Metni*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Mezuniyet Tezi,
- Sami, Ş. (2008). *Kamus-ı Türki*, İstanbul,
- Sevgi, A. (2013). *Livâyi'nin Manzûm Amme (Nebe Sûresi) Tefsîri*. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi(29), 1-20
- Sevgi, A. (2013). *Livâyi'nin Manzûm Amme (Nebe Sûresi) Tefsîri*. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi(29), 1-20
- Tabaklar, Ö. (1987). *Amme Cüz'ü Tefsîri - Mustafa Bin Muhammed (Varak no: 111b- 121a/143a-154b)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi,
- Tören, H. (2007). *Mustafa bin Muhammed, Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Amme Cüzü Tefsiri*, C.1 (Metin-İnceleme-Tıpkıbasım), C.II (Dizin), Çantay Yay. İstanbul.

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Sinem Ceylan
Doğum Yeri ve Tarihi : Ankara 1989
Meden Hali: : Bekar
İletişim Bilgileri : cylnsnm.89@gmail.com
05522540689

EĞİTİM BİLGİLERİ

2003-2006 : Ömer Seyfettin Lisesi (Lise)
2009-2013 : Kilis 7 Aralık Üniversitesi (Lisans) Türk Dili ve Edebiyatı
Bölümü
2014 : Hacettepe Üniversitesi (Pedagojik Formasyon)
2014-2019 : Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi (Yüksek Lisans)

İŞ DENEYİMİ

2016-2017 : Alfa Akademi Koleji
2017- (Devam ediyor) : Özel Bahar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi